

IFJ. SARKADY SÁNDOR

**A SOPRONI MEFESZ
AZ 1956-OS FORRADALOMBAN**

A Nyugat-Magyarországi Egyetem
Központi Levéltárának kiadványai 1.

IFJ. SARKADY SÁNDOR

**A SOPRONI MEFESZ AZ 1956-OS
FORRADALOMBAN**

(A soproni főiskolások és egyetemisták szerepe a forradalomban)

Nyugat-Magyarországi Egyetem, Sopron

2006

© Ifj. Sarkady Sándor, 2006

Lektorálta:

Dr. HERPAY IMRE

Dr. SZABÓ PÉTER

Reprodukciók:

HUSZÁR ZSUZSANNA

A KÖNYV MEGJELENÉSÉT TÁMOGATTÁK

Nemzeti Kulturális Alapprogram Levéltári Kollégiuma

Nyugat-Magyarországi Egyetem

A külső borítón:

Az Erdőmérnöki Főiskola főbejárata
(1956. október 31.)

Péchy Gyula karszalagja

A Soproni MEFESZ ütegállása
(1956. november 4.)

Kiadó: Nyugat-Magyarországi Egyetem, Sopron

Nyomda: LŐVÉR-PRINT Nyomdaipari Kft.

ISBN 963 9364 69 X

Lectori salutem! Üdvözlét az olvasónak!

A klasszikus retorika szabálya szerint a szónok, mondandójának első gondolatait a hallgatóság megnyerésére – a *captatio benevolentiae*-re – fordítja. Egy tanulmánykötet bevezető gondolatai, ajánló sorai hasonló szerepet töltenek be, kérve, felkeltve a Tisztelt Olvasók jóakarátát.

Hézagpótló munkát tart a kezében a T. Olvasó, hiszen az 1956-os Forradalom és Szabadságharc 50. évfordulójára megjelentetett könyv a Forradalom soproni szellemi-erkölcsi központját jelentő Egyetem szerepét foglalja össze a Soproni MEFESZ történetén, cselekedetein keresztül.

Hézagpótló a könyv azért is, mert az *első objektív* tanulmány a történészek kronológiájáról, értékelés annak hatásairól és következményeiről. A legkorábbi hazai tanulmány(ok) csak a pártállam szemszögéből és értékrendje alapján foglalkoztak az akkor „ellenforradalomnak” nevezett „eseményekkel”, éket verve emberek, sorsok, lelkek közé. Évtizedeken át csak az a „hivatalos” nézet mutatta be, mutathatta be a Forradalom soproni mindennapjait – ma már tudjuk – tele valótlanosságokkal, igaztalan vádaskodásokkal. Akik tudták az igazságot, azokat hallgatásra kényszerítette a hatalom, vagy hangjuk, írásaik a határokon át nem juthatott el haza, mindenkihez.

A rendszerváltoztatás után megjelent kronológiai munka, továbbá a személyes visszaemlékezések teret engedtek az igazságnak, ugyanakkor azokból az is kiderült, hogy ahány forradalmár, annyi forradalom létezett. Ahány ember, annyi érzélem munkált, annyi jogos sérelem fájdalma szakadt fel, ahány ember, annyi helyszínen játszódtak az események. Ki-ki másképpen, a maga módján élte meg forradalmát, vállán teherként családja hanyatttörtöt életével, megalázottságával, szívében igazságérzete lángjával. S a Forradalomban éppen az volt a csodálatos, hogy a sokféle parázson pislákoló lángocska egy nagy, közös, győzedelmes lánggá egyesült, s egy pillanat alatt maga alá gyűrte az addig legyőzhetetlennek vélt rendszert.

A szubjektíven megélt forradalom objektív feldolgozása csak bizonyos időtávlatból, és a visszaemlékezéseket dokumentumokkal alátámasztott történetírási

módszerekkel lehetséges. E kötetben mindkettő kézzel fogható és egymást erősítő, hitelesítő. Ifj. SARKADY SÁNDOR Központi Könyvtárunk főigazgatója, több kiváló soproni történelmi mű szerzője – , aki jóval a forradalom leverése után született – kellő alázattal, elszántsággal és szakszerűséggel, ugyanakkor hazafiúi lelkiülettel és lelkesedéssel ragadta meg a sok-sok elvarratlan fonalszálat és sodorta azokat erős és tartós kötélle.

A kötél a ragaszkodás, az erős kapcsolat szimbóluma is (lásd: elkötelezem magam). A mű szellemisége a Szerzőnek és a Nyugat-magyarországi Egyetemnek, a magyar nép forradalma iránti elkötelezettségét, forradalmárai iránt érzett tiszteletét, büszkeségét, hálóját is híven tükrözi.

Legyen ez a könyv ugyanakkor engesztelő elégtétel mindazok számára, akikkel szemben az elnyomó hatalom igazságtalanságokat terjesztett, méltánytalan intézkedéseket foganatosított, s akiket a haza ellenségeinek nyilvánított. Tudjuk, éppen Ők voltak az igazi hazafiak, Ők képviselték a res publica, a köztársaság, a magyar nép érdekeit.

E könyvben közétett dokumentumokkal is megerősítve, az Egyetem jelenlegi vezetőjeként mindazoktól bocsánatot és az Egyetem számára felmentést kérek, akik itt az Intézményben, vagy az Intézménytől szenvedtek el méltánytalanságokat, igazságtalanságokat. Kérem, az ALMA MATER-t ne kárhoztassák. Emberek vétkeiért embereknek kell vezetelniük, a hibákat pedig a vélsen utódoknak kell feltárniuk, s a nem általuk ejtett csorbát kiköszörülniük. Ezen dolgozunk!

„*Historia est magistra vitae*”. A Forradalom soproni diákságának és elkötelezett tanárainak cselekedetei tanítsanak bennünket helyes helyzetfelismerésre és értékelésre, odaadásra, kitartásra, áldozatvállalásra, ha kell önfeláldozásra, de mindenekelőtt hazaszeretetre. Csakis ebben az esetben volt értelme e könyvben megörökített tetteiknek.

Jó szívvel ajánlom ezt a könyvet mementóként mindenkinek, aki megélte és átélte a Forradalmat Sopronban! Ajánlom minden fiatalnak, aki azóta született, akik számára 1956 Forradalma a magyar történelem könyvének egyik dicsőséges lapja! Különösképpen ajánlom példaként és okulásul egyetemi ifjúságunknak, mint a történelmet gyakran formáló selmeci hagyományaink megtestesülését dokumentáló egyik leghitelesebb forrásmunkát.

Jó Szerencsét! Üdv az Erdésznek!

Sopron, 2006. augusztus 13.

Prof. Dr. Faragó Sándor
rektor

„Ti voltatok itt minden, az Alma Mater
büszkesége, a város reménysége...”

Peéry Rezső

Prológus

Az 1956-os forradalom és szabadságharc október 23-a és 28-a közötti szakaszában, a szakadatlan harcokban és az ávós sortűzekben több százan veszítették életüket, és több ezren sebesültek meg. Ország-szerte kaotikus állapotok uralkodtak. A közellátás szinte mindenütt megbénult. A közlekedési útvonalakat, csomópontokat szovjet harcokocsik zárták le. Mind a vasúti, mind a közúti személy- és teherforgalom szünetelt. A soproni egyetemisták és a MEFESZ bizottsága a lefoglalt K vonalon folyamatosan értesült az eseményekről a fővárosi hallgatók révén. Budapestről de a vidéki városokból egyaránt sürgető segélykérések érkeztek Sopronba is. A kórházak már nem tudták ellátni a sebesülteket, kimerülőben voltak a vérplazma - és gyógyszerkészletek. Nem volt elegendő géz, vatta, kötszer és fájdalomcsillapító. Alapvető élelmiszereket nélkülözött az éhező Budapest. A harcok csillapodtával hosszú sorok váraakoztak a kenyérüzletek előtt. A Nemzetközi Vöröskeresztnek október 27-én éjszaka sikerült felvennie a kapcsolatot a Magyar Vöröskereszttel. A Magyar Vöröskereszt azonnali segítséget kért. A svájci rádió adását megszakítva közölte a világgal a magyar segélykérést. Az egész világ megmozdult a Magyarországról érkező döbbenetes hírek hallatára. A szomszéd országok közül az osztrák (bécsi) Vöröskereszt munkatársaira hárult a nehéz feladat, hogy koordinálják az érkező (svájci, német, osztrák, luxemburgi, dán, holland, norvég, amerikai) segélyküldeményeket. Október 28-tól a segélyt hozó repülőgépek már Budapesten is leszállhattak. A bécsi és schwechati repülőtérről pedig teherautó-konvojok indultak a magyar határátkelőkhöz. A hegyeshalmi, soproni és szentgotthárdi átkelők előtt teherautók, személygépkocsik váraakoztak a bebocsátásra. Olyan mennyiségben érkezett a segély Sopronba is, hogy rövid időn belül spontán szállító csoport kezdte meg működését a soproni MEFESZ irányításával. A segélyek egy részét beszállították az Erdőmérnöki Főiskolára. Így vált a soproni főiskola központi raktárrá és elosztó központtá. A tűzszünet hírére elindultak az első teherautók Sopronból. A sofőrök mellett erdész, bányász és geodéta hallgatók (főleg olyanok, akik jól ismerték a fővárost), valamint tanáraik kísérték az életet jelentő szállítmányokat. Egy héten át éjjel-nappal folyt mind a közúti, mind a vasúti szállítás.

A Sopronban tanuló hallgatók 1956-os helytállásáról, tenni akarásáról ez ideig a korabeli szemtanúk visszaemlékezéseiből nyerhettünk képet. Az Erdészettörténeti Közleményekben és a vancouveri Kapocs c. kiadványban egymás után jelentek meg a volt diákok, tanárok és professzorok visszaemlékezései. Az emlékezet azonban a múlt idővel megkopik.¹ A Nyugat-Magyarországi Egyetem Központi Levéltárában viszont olyan dokumentumokra bukkantunk, amelyek – véleményünk szerint – érdemesek a közlésre.² Ezek egyrészt a vidéki szállítmányok átvételéről szóló elismervények, másrészt a soproni MEFESZ által kiállított számlák, engedélyek és feljegyzések³. Az 1957-es vöröskeresztes anyagok közül is előkerült egy fuvartömb (1956-os szállítások), valamint az üzemanyag számlák és listák teljes jegyzéke is.⁴ A fennmaradt dokumentumokból napról napra pontosan rekonstruálható az a humanitárius segítségnyújtás, amelynek szervezői, lebonyolítói főiskolások és egyetemi fiatalok voltak.⁵ Nagyon sok sebesült az életét köszönhette nekik. Az akkori fiúk és leányok, a tanárok és professzorok az utókornak örök példát mutattak tenni akarásból, emberségből és tisztességből. Áldozatos, felelősségteljes munkájuk nem merülhet feledésbe!

A magyar forradalom és szabadságharcról az elmúlt 15 esztendőben számos könyv, publikáció jelent meg. Ebben a kiadványunkban levéltári források segítségével bemutatjuk a soproni MEFESZ szállítási, közlekedési és gazdasági csoportjának áldozatos és példaértékű munkáját. Továbbá az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában található összefoglaló jelentések és kihallgatási jegyzőkönyvek segítségével az 1956. október 22-e és november 4-e közötti történéseket is megpróbáltuk felvázolni. Természetesen mi is megszólaltattunk egykori diákokat, tanárokat, önkéntes segítőköt (éljenek bárhol a világon), akik tevőleges részesei voltak a hajdani eseményeknek. Munkánkat eddig még nem ismert, publikálatlan dokumentumokkal is igyekeztünk színesíteni és árnyaltabbá tenni.

Ifj. Sarkady Sándor
könyvtári főigazgató

¹ Erdészettörténeti Közlemények XXVII, XXIX., XXXVII., XLIV., XLIX. bőv. kötet. Kapocs: A Sopron Alumni időszakos közleménye 39, 40, 41, 42. szám

² A szerző itt köszöni meg Szemerey Tamásné dr., Központi Levéltár vezető, és Sági Éva levéltáros segítségét

³ A Nyugat-Magyarországi Egyetem Központi Levéltára, a továbbiakban NyME KL Vegyes iratok 1950-es évek 4/C 5.d. A továbbiakban NyME KL Vi.

⁴ NyME KL „Vöröskereszt adományainak elszámolása 1957” Az 1956. október 29-november 5-e között vezetett fuvartömb. A továbbiakban fuvartömb

⁵ Az Erdőmérnöki Főiskola és a Nehézipari Műszaki Egyetem hallgatói

A Magyar Egyetemisták és Főiskolások Szövetsége (MEFESZ)

Az ifjúsági szervezet 1945 augusztusában alakult meg, mint az egyetemi és főiskolai hallgatók tömegszervezete. Nevét 1948-ban Magyar Egyetemisták és Főiskolások Egységes Szervezetére változtatta. Ötévi fennállás után az egypártrendszeri diktatúra által létrehozott Dolgozók Ifjúsági Szövetsége (DISZ) fokozatosan elsorvasztotta, majd felszámolta a szervezetet. A hazánkban 1956 tavasza-nyaratól mélyreható politikai, gazdasági és társadalmi változások következtek be. Ebbe a folyamatba szervesen illeszkedett bele az ifjúság megmozdulása is. 1956. október 16-án a szegedi egyetemisták ismét megalakították a MEFESZ-t. és egyhangúlag kimondták, hogy kilépnek a DISZ-ből. A Szegeden újjáalakuló MEFESZ létrehívása már magában is forradalmi tett volt. A kommunista hatalomátvétel óta (1948) ez volt az első társadalmi szervezet, amely nem a Párt parancsára jött létre, nem az MDP jelölte ki vezetőit. Az első szervezet volt, amely maga fogalmazta meg programját és azt önállóan el is fogadta. Példájukat az elkövetkező napokban szinte az ország összes egyeteme és főiskolája követte. A ránk maradt kevés dokumentum is egyértelműen bizonyítja, hogy a szegedi egyetem diákküldöttei mozgósítják és forradalmasítják Debrecen, Sopron, Budapest, Veszprém, Pécs, Győr, Miskolc, Gödöllő, Eger, Mosonmagyaróvár hallgatóit és oktatóit. A Sopronban is megalakuló ifjúsági szervezet létrejöttét és működését a forradalom leverése után született dokumentumok és a kortársak elbeszélése alapján rekonstruálhatjuk. Több visszaemlékezés is megemlíti azt a tényt, hogy a Szabad Ifjúság c. újságból értesült a helyi hallgatók zöme, hogy Szegeden és a Budapesti Műszaki Egyetemen megalakult a MEFESZ. Más források pedig arról számolnak be, hogy a szegedi egyetemisták DISZ-ből való kiválásának híre október 18-án érkezett Sopronba. Az erdő- és bányamérnök hallgatók kezdetben egymás szervezkedéséről nem tudva külön-külön saját diákotthonaikban (Sztálin tér, Dimitrov tér), ezen kívül vendéglőkben és magán lakásokon tárgyalták az eseményeket.⁶ Hún Béla vallomásából tudjuk, hogy október 21-én este a soproni diákszállóban mintegy 30-40 fő (most már minden kar és szak képviselőjében) összegyűlt, hogy megbeszéljék, a másnapra tervezett nagygyűlésen milyen pontokat és követeléseket terjesszenek elő. A gyűlést **Bartucz Ferenc** és **Bujdosó Alpár** vezették le. Az erdészhallgatók kezdeményezésére Diákbizottságot hívtak életre. Megállapodtak abban, hogy minden kar 2-2 főt delegál a felállítandó Ideiglenes Intéző Bizottságba. Az erdőmérnök-hallgatók ígéretet tettek arra is, hogy megszerzik a SOTEX gyár kultúrtermét, valamint a dékán beleegyezését a nagygyűlésre.⁷ „A megalakult MEFESZ lényeges célja az volt, hogy a pontokba foglalt követeléseket kiharcoljuk, valamint az, hogy az ifjúsági szervezet ne papírmunkából álljon, hanem élő szervezet legyen.”⁸

⁶ Id. Apt Kamill visszaemlékezése

⁷ Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára, ÁBTL V-142876. Hún Béla vizsgálati iratai 14. lap.

⁸ uo. 15. lap Hún Béla III. éves bányamérnök-hallgató. A forradalom leverése után 3 év börtönbüntetésre ítélte a Kádári hatalom. 1959-ben szabadult. Vájárként ment nyugdíjba

A Soproni MEFESZ a forradalomban

A főiskolások és egyetemisták már az előző éjszaka (október 21-én) stencilgépen kinyomtatták 3 oldalas követelésüket. Jutott belőle tanárnak, hallgatónak és meghívott vendégnek egyaránt.⁹ Délután 3 órára hatalmas tömeg töltötte meg a SOTEX kultúrház nagytermét és karzatát. A Győr-Sopron Megyei Hírlap október 23-i számában beszámolt az előző napi nagygyűlésről.¹⁰ Az első sorokban az egyetemi tanárok ültek, az ülésen ott volt a megyei és városi pártbizottság több tagja is. Az emelvényen a diákszemélyiség elnöksége (erdő-, bányá- és földmérő-mérnök-hallgatók) foglalt helyett. A Himnusz eléneklése után a Nemzeti dal elszavalása következett. Donáth György erdőmérnök-hallgató, elnökségi tag ismertette a Budapesti Műszaki Egyetem felhívását. A miskolci bányamérnökök távirata pedig így hangzott: „Követeljük, hogy a bányamérnöki kar Miskolcra helyezett évfolyamait helyezték vissza Sopronba” A veszprémi hallgatók távirata így szólt: „Várunk benneteket a veszprémi diákok vitaestjére!” A rögtön megszövegezett választáviratokat feladták a három egyetem címére. Ezt követően kezdetét vette az ifjúság kiáltványtervezetének vitája. A tervezet előadója kiemelte, hogy ez az első alkalom amikor a három kar egymásra talál sok évnyi elszigeteltség után.¹¹ A kialakuló egység arra biztosíték, hogy közösen harcolnak jogos követeléseikért. Ezután sor került az előkészítő bizottság által összeállított pontok ismertetésére.

A követelések három csoportra oszlottak. Az általános politikai kérdésekben független Magyarországot, általános emberi szabadságjogokat és a szovjet csapatok Magyarországról való kivonulását követelték. Az egyetemi élet megújítása jegyében a teljes egyetemi autonómiát, a kezdő mérnöki fizetések megállapítását, a külföldre való utazás és külföldi munkavállalás lehetőségének megteremtését követelték. A soproni vonatkozású pontokban a szétszakított egyetem újbóli egyesítését, a karok szétszakításának megszüntetését tüzték ki célul, továbbá azt, hogy Sopron legyen nyílt város, azonnal szünjék meg a határsáv. A heves vitákban maga a hallgatóság is javította és korrigálta a pontokat. Tapsvihar köszöntötte a követelések felolvasását. Az erdőmérnök hallgatók nevében egy felszólaló kijelentette, hogy a DISZ-szervezet nem töltötte be feladatát, ezért követelik a DISZ azonnali megszüntetését és a MEFESZ megalakítását az egyetemen. Az elképzeléshez később majdnem valamennyi felszólaló csatlakozott. Javaslat tettek arra is, hogy pontjaikat juttassák el valamennyi soproni üzemhez és közintézményhez.

Juhász Miklós erdőmérnök emlékei szerint: „Óriásmód felhevült állapotban voltunk... Kifelé jövet a nagygyűlésről mint másodéves hallgató **Stasney Albert** professzor mellé sodródtam. „Staszi” bácsi egyre csak ezt hajtogatta: „Igen, igen, fiúk, ezt kellett volna már sokkal korábban is csinálni.” Kijelentése mély hatást gyakorolt rám és valósággal felvillanyozott.¹² A letisztázott pontokat **Nagy László** erdőmérnök-hallgató a SOTEX erkélyéről olvasta be a Győri Rádió tudósítójának

⁹ Ld. Mellékletek, a Soproni MEFESZ 1956. október 22-i stencilyomtatvány

¹⁰ Győr-Sopron Megyei Hírlap, 1956. október 23. 2. lap

¹¹ Valószínűleg Bujdosó Alpár erdőmérnök-hallgató

¹² Interjú Juhász Miklóssal, (A Forradalom vér nélkül c. filmből)

mikrofonjába.¹³ Este 11-kor a főiskola területén álló Örtüzek emlékműnél fellobbant a láng. Emlékbeszéd felolvasására került sor. Azokra a felkelő fiatalokra emlékeztek (elsősorban *Machatsek Gyula* erdőmérnök-hallgatóra és *Szechányi Elemér* bányamérnök-hallgatóra), akik 1921-ben hősi halált haltak Sopronért. Ők vérükkel szavaztak arra, hogy a város magyar maradjon. Az éjszaka folyamán megválasztott Soproni MEFESZ Ideiglenes Intéző Bizottsága október 23-án arról értesült telefonon, hogy a budapesti egyetemisták a lengyel néppel való szolidaritás kifejezésekként tüntetést szerveznek. Azonnal megszületett a határozat, hogy a soproni hallgatók is tüntetni fognak. A MEFESZ a készülő tüntetésről értesítette a soproni pártbizottságot, valamint a rendőrséget is. A Városi Tanács Végrehajtó Bizottságával megegyeztek abban, hogy a tüntetés békés lesz, csak az egyetemisták és főiskolások vonulnak fel.¹⁴ A letisztított és pontokba foglalt követéseiket 3000 példányban szétosztattak a városban és környékén.¹⁵ 15.00-kor improvizált, több mint 1000 fős menet indult hatos sorokban a belváros felé. Egyetlen táblát tartottak magasra, „Együtt a lengyelekkel” felírással. Két fő a **Benkő Géza** erdőmérnök-hallgató által vásárolt babérkoszorút vitte. A tüntetés lefolyását a legplasztikusabban *Peéry Rezső* írta le „Pannon napló és jelentés” c. írásában.¹⁶ A hallgatók évfolyamonként felálltak a Bajcsy-Zsilinszky úton. Majd a Deák tér, Mátyás király utca és Várkerületen át az Előkapuhoz, a Tűztorony tövébe igyekeztek, ahol megkoszorúzták az 1848-49-es forradalom és szabadságharc centenáriumi emlékművét.¹⁷ A soproni rendőrség végig biztosította a felvonulást. A tüntetés méltóságteljesen és békésen zajlott le. Sopron lakossága ámulattal figyelte ezt a némaságában is minden hangos tüntetésnél nagyobb hatású megmozdulást. A nap folyamán késő délután már Beleden is megjelentek a soproni egyetemisták egy értelmiségi ankéton.¹⁸ Ezen az ülésen maga *Szigethy Attila* is ott volt mint résztvevő.¹⁹ A soproni pontok ismertetése után felforrósodott a légkör. A soproni hallgatók zöme a városi tüntetés után visszatért a diákszállójába. Az este 20.00-ra beharangozott Gerő-beszéd arrogáns hangneme osztatlan felháborodást és elégedetlenséget váltott ki megye- és országszerte. Így Sopronban is hallgatók százai követelték, hogy a pártbizottság adjon magyarázatot Gerő beszédére. A fiatalok ismét kivonultak az Örtüzekhez. Elénekeltek az erdész és a bányász himnuszt, majd **Molnár Géza** erdőmérnök-hallgató emlékbeszédet olvasott fel. A pártbizottság kiküldöttei közül két fő hajnalig a hallgatókkal maradt.²⁰ A MEFESZ a

¹³ Nagy László erdőmérnök személyes közlése, 2006. április 18.

¹⁴ MTV 1993. 56 perc 56-ról, interjú Hún Bélával

¹⁵ Ld. Mellékletek, a Soproni MEFESZ 1956. október 23-i stencilyomtatvány, a 14., a 15., és a 12. ponttal.

¹⁶ Peéry Rezső: Pannon napló és jelentés, 301-302. lap. In.: Tanulmányok a magyar forradalomról. München, 1966. A továbbiakban Pannon napló és jelentés

¹⁷ A Kossuth-címeres emlékmű ma a Fegyvertár utcai beszögélésben áll, minden funkciójától megfosztva.

¹⁸ Szokolczai Attila: A győri 56, In.: Győr 1956. I. k. 9. lap

¹⁹ A Dunántúli Nemzeti Tanács elnöke. Életrajzát ld. Győr 1956, II. 544. lap

²⁰ ÁBTL V-142876 25/2. lap Kertész István, Szabadszki Károly (Hortobágyi János)

diákszállóiban átvette a porta- és telefonügyeletet.²¹ Budapesten kitört a forradalom. Október 24-én a hallgatóság telefonon és rádión keresztül értesült a fővárosi fegyveres harcokról, a forradalom kitöréséről. A Győr-Sopron Megyei Hírlap kommentár nélkül, de teljes egészében közölte a MEFESZ követeléseit. Ezek voltak a megyei újságban az első, nyomtatásban is megjelent követelések.²² Már reggelre a városi pártbizottság tanácskozásra hívta össze a főiskola és az egyetem oktatóit, de a MEFESZ-Bizottság tagjait is. A tanárok és a hallgatók megígérték, hogy minden erejükkel fenntartják a rendet, megőrzik a város nyugalalmát és az egyetem autonómiáját.²³ Délben felállt egy őrség, főleg IV. éves erdőmérnök-hallgatókból, akik a Főiskola egész területét lezárták. A bányamérnök-hallgatók a statárium ellenére tüntetést helyeztek kilátásba a Budapesten történtek miatt, de erről az akkor még fegyvertelen karszalagos őrségnek sikerült lebeszélnie őket.²⁴ A hallgatók a nap folyamán követeléseiket terjesztették a soproni üzemekben; s ezekben csatlakozásra hívták fel a munkásságot. Az egyetemi hallgatók egy része a Széchenyi térre vonult, ahol megkoszorúzták a legnagyobb magyar szobrát.²⁵ „A véres csütörtökön” Budapesten a Parlament előtt a szovjet katonákkal barátkozó tömeget a karhatalom szétlövi. Egész nap súlyos harcok folynak a főváros területén. Sopronban megkezdődött az idegen elnyomás jelképeinek (vörös csillag, vörös zászló) leverése és eltávolítása. Néhány üzem már sztrájkolt ezen a napon. A fennálló erőszakszervezetek (rendőrség, kék és zöld ÁVH) tisztikarában, valamint a városi és járási pártbizottság vezetői között a teljes elbizonytalanodás jelei mutatkoztak.²⁶ Fokozatosan a MEFESZ vette át a város, majd környéke irányítását. Az ifjúság forradalmi lendülete, szüntelen tenni akarása dominált. Október 26-ától országos sztrájk veszi kezdetét, a harcok átterjednek a vidéki városokra is. Mosonmagyaróváron a zöld ÁVH (határőrség) belelő a fegyvertelen tömegbe.²⁷ Győrben a Győri Nemzeti Tanács veszi át az ügyek irányítását. Sopronban ezen a napon vér nélkül győz a forradalom. A MEFESZ-bizottság javaslatára két bizottmányt is életre hívnak az egyetemi fiatalok.²⁸ Ezen a napon áll fel a Járási

²¹ A Templom utca 1. sz. diákszálló bejáratát székekkel, asztalokkal barikádozták el a hallgatók, mivel félték egy esetleges ÁVH-s támadástól. Interjú André Béla erdőmérnökkel, (A Forradalom vér nélkül c. filmből)

²² Szabó Róbert-Bank Barbara: Soproni egyetemisták és főiskolások az 1956-os forradalomban. In.: Nagy Imre és kora, III. köt. 408. lap Továbbiakban Szabó-Bank

²³ Október 24-től a MEFESZ IIB (Diáktanács) a dékáni tanácsteremben rendezkedett be, ahol állandó ügyeletet és szolgálatot tartott. Tanár tagja nem volt. Az oktatók részt vehettek az üléseken és kinyilváníthatták véleményüket In: Roller Kálmán „...Mi is voltunk egyszer az Akadémián” Bp., 2001 37. lap

²⁴ Ismét tüzek a végeken 1956: A Soproni Egyetem krónikája dokumentumok tükrében (Összeáll. Hiller István) II. köt. 63 és 66. lap. A továbbiakban Ismét tüzek a végeken

²⁵ Szabó-Bank 411. lap

²⁶ Szakolczai Attila legújabb tanulmányában rámutat az eddig alig ismert tényre: a soproni rendőrségre küldött Dér Ferenc ÁVH-s százados bár tűzparancssal rendelkezett, nem lövett a tömegre. In: A vidék forradalma II. Győr-Sopron megye 154, 159. lap

²⁷ Az áldozatok pontos száma ma sem ismert. Ez a nap Mosonmagyaróvár gyásznapja

²⁸ ÁBTL V-150369. Győr-Sopron megyei 1956-os monográfia 155 és 157. lap

Nemzeti Tanács és látott munkához *Szerdahelyi Ödön* vezetésével.²⁹ A József Attila leánygimnázium nagytermében pedig az ott jelen lévő MEFESZ-küldött javaslatára a város pedagógusai közül megválasztották a „Sopron Város Központi Pedagógus Forradalmi Tanácsát”³⁰. A forradalmi események az egész városra kiterjedtek. Ez a nap valódi fordulópont a város 56-os történetében. (Bár az események akár itt is fordulhattak volna tragédiába.) A városi munkásság hatalmas tömege követelte a szovjet elnyomás jelképének ledöntését a Kisvárkerületen. Egyetemisták és főiskolások mint civil rendfenntartók igyekeztek lecsillapítani a több száz fős tömeget. **Bartucz Ferenc, Nagy László** és **Gácsi Vendel** próbált a tömeghez szólni. De a tömeg fenyegetően lépett fel velük szemben; semmilyen érvelésük nem hatott. Nagy a rendőrségre sietett, ahol a rendőrkapitány-helyettesel tárgyalt. Az először nem sok hajlandóságot mutatott az emlékműhöz való kijövetelre.³¹ Végül *Katona Sándor*, Sopron rendőrkapitánya érkezett ki a helyettesével és néhány rendőrrel. Lelkiismeretére hallgatva pillanatok alatt a tüntető tömeg mellé állt. Az elkeseredetten kiabáló tömeg a saját szemével győződhetett meg arról, hogy mit jelent, ha a fegyveres testület a forradalom mellé áll. *Katona Sándor* maga vezényelte le az emlékmű ledöntését. Az idegek ezen a napon a pattanásig feszültek. Délután Katona felvette a kapcsolatot a MEFESZ-Bizottsággal, és utasította *Szalai Ferenc* főhadnagyot, hogy az egyetemisták részére 15 db karabélyt adjon ki.³² A soproni MEFESZ falragaszán felhívással fordult a város dolgozóihoz.³³ Először bejelentették, hogy már holnap délelőtt 10.00-kor megválasztásra kerül Sopron város Ideiglenes Nemzeti Tanácsa. Erre az eseményre hivatalosak a munkástanácsok, a rendőrség és a határőrség tanácsai, valamint a nagyobb intézmények. A Felhívás szövegét innen szó szerint idézzük: „*Sopron lakossága álljon mellénk! Határozataink meghozataláig mindenki tartózkodjék a rendzavarástól, a csoportosulástól és bízzék fiaiban, az ifjúságban. A kenyérellátást erőnkhez mérten igyekszünk biztosítani. A víz- a gáz- és az áramszolgáltatást úgyszintén. Határozatainkról mindig értesítjük a lakosságot. Értesítjük Sopron város lakosságát, hogy a határőrség biztosította a várost arról, hogy amennyiben előbbi felhívásunkhoz híven Sopron megőrzi nyugalmát, a szovjet csapatok nem vonulnak be a város területére. Forró szívvel, de józan fejjel munkálkodjunk a nemzeti egység megvalósításáért.*” A felhívás záró szakasza már a reményt sugallta a soproni polgárok számára. „*Ma esti híradásunkban kérjük a soproniakat, hogy nyugodtan térjenek otthonaikba, fekiüdjenek le, és bízzanak abban, hogy szebb napokra ébredünk, a magyar szabadság és függetlenség igazi hajnalára.*” Október 27-én két MEFESZ-aktivista jelent meg a Városi Tanácson. Az összehívott

²⁹ Szerdahelyi a Járási Tanács fő agronómusa volt

³⁰ Tagjai: Kómíves Géza, Várkuti János, Satory Vilmos, Szigethy Dezső, Fekete László, Kotsis Gyula, Becht Kálmáné, Zombori István, Krasznai Ferenc, Molnár István vö. SL 1956-os zárolt anyag 2241/1957. Kimutatás

³¹ Ismét tüzek a végeken II. köt. 64. lap

³² Győri Katonai Bíróság B.I.48/1957. Katona Sándor pere

³³ A Soproni Múzeum gyűjteménye. Dr. Tóth Imre szívességéből. A Felhívás valószínűleg híradó anyagként is többször beolvasásra került. Aláírók: *Dér Ferenc* százados, BM megbízott, *Farkas Antal* százados, Soproni Határőrség, *Géczi Ferenc* őrnagy, Csornai Határőrség, a Soproni Egyetem MEFESZ Bizottsága (1956. október 26.)

dolgozók közül öt küldöttet választottak, akik a tanács dolgozóit képviselték a SOTEX kultúrtermében.³⁴ Az ülésen 10-15 egyetemi hallgató foglalt helyet az emelvényen. A fiatalok kijelentették, hogy az összejövétel célja a munkástanács megválasztása, mivel Budapesten már a munkástanácsok vették át az irányítást. A nagyteremben mintegy 500 fő volt jelen – mint választott küldött – a különböző üzemekből és intézményekből. A MEFESZ-Bizottság kezdeményezésére először egy 45 tagú bizottság állt fel, majd ebből egy tíztagú intéző bizottságot választottak közfelkiáltással. Így alakult meg az Ideiglenes Nemzeti Tanács. elnöke *dr. Takács Endre*, a Soproni Levéltár igazgatója lett. A tízfős testületbe az egyetemisták **Sébor János** és **Gyulai Zoltán** professzorokat delegálták.³⁵ A választás után a tanácsstagok

**SOPRONIAK,
POLGÁRTÁRSÁK!**

Sopronban az egyetemi ifjuság kezdeményezésére a mai napon megalakult az ideiglenes Nemzeti Tanács a karhatalmi szervek, üzemek, gazdaságok, hivatali intézmények és egyéb szervek képviselőinek bevonásával a legszélesebb demokratikus alapon.

Az ideiglenes Nemzeti Tanács az összes soproni dolgozók közmeggyőzését és akaratát kifejezve megállapítja, hogy a jelenlegi kormány nincs cselekvési szabadságának birtokában, azt átmenetinek tekinti a teljes demokratikus választások alapján megválasztott kormány megalakulásáig. Munkabeszüntetéssel küzdünk mi is honfitársainkkal együtt a magyar nép szabadságáért, függetlenségéért és jogaiért. Követeljük, hogy a szovjet csapatok azonnal szüntessék be a harcot és vonuljanak ki az országból. Követeljük, hogy alakuljon valóban független nemzeti kormány, amely a vidéki nemzeti tanácsok követeléseit habozás nélkül magáévá teszi és személyi összetétele alapján garanciát nyújt arra, hogy a nemzet követeléseit teljes mértékben megvalósítja. Teljes egységben küzdünk a magyar nép szent szabadságának végső győzelméért.

Az ideiglenes Nemzeti Tanács Sopron lakosságának követeléseit most dolgozza ki részletesen és azoknak közhírretételéről rövidesen gondoskodni fog. Mindenki őrizze meg nyugalmát és fogadja bizalommal a Nemzeti Tanács határozatait és intézkedéseit városunk nyugalmának és békességének fenntartása érdekében.

**IDEIGLENES
NEMZETI TANÁCS**

Az Ideiglenes Nemzeti Tanács kiáltványa 1956. október 27. (SL)

³⁴ Négy tanácski küldött neve ismert: Takács Endre, Szakáll Ede, Fábíán Lajos, Tormai István

³⁵ További tagok: Mohácsi Zoltán, Baranyai László, Németh Lajos, Katona Sándor, Farkas Antal, Szűcs Géza és egy Varga nevezetű személy. ÁBTL V-143683 dr. Takács Endre vizsgálati iratai 9. lap

és a MEFESZ együttes ülésére került sor a Főiskola dékáni tanácstermében. Arról folyt a vita, hogy a munkát milyen formában végezzék el. Felmerült az is, hogy a MEFESZ vezérkara költözzön át a soproni tanácsra. az ifjúság képviselői kijelentették, hogy „nem hagyják el az egyetemet.”³⁶ Október 28-a magyar forradalom és szabadságharc győzelmének a napja. Nagy Imre miniszterelnök általános tüzszünetet rendelt el, s az eseményeket „egy nagy, egész népünket átfogó és eggyé forrasztó nemzeti demokratikus mozgalomnak” nyilvánította. Ez a vasárnap bővelkedett eseményekben Sopronban is. **Hún Béla** visszaemlékezése szerint a nap során nagygyűlést tartottak, amelyen részt vett a tanári kar is. Ennek a gyűlésnek az volt a célja, hogy a megváltozott helyzetre való tekintettel végleges MEFESZ-Bizottságot válasszanak. Az Ideiglenes Bizottság tagjai le is mondtak posztjukról. Azonban új választásra mégsem került sor, a korábbi bizottságot erősítették meg tisztségében. A MEFESZ ezen a napon különböző csoportokra és bizottságokra oszlott. A csoportot a kijelölt megbízott irányította. Amennyiben olyan kérdéstről volt szó, amit a csoport vezetője nem tudott eldönteni, akkor a MEFESZ-Bizottság határozott ebben a kérdésben. Felállt egy „Elvi Bizottság” is, amely azért jött létre, hogy összefogja a MEFESZ-Bizottság munkáját. A bizottság döntött arról, hogy mi az állásfoglalása a MEFESZ-nek az egyes kérdésekben.³⁷ Az „Elvi Bizottság” (csúcsszervezet) feladata a MEFESZ-Bizottság munkájának ellenőrzése, koordinálása, a feladatok kijelölése és felosztása volt.³⁸ Az öt főből álló vezetőség tagjai: **Bujdosó Alpár, Molnár Géza, Pirkhoffer János, Orlóczy László és Szabó Barna** voltak. Az elvi bizottságot tanácsaikkal segítette **Roller Kálmán** igazgató és **Tuskó Ferenc** igazgató-helyettes.³⁹ A főiskola területén **Perlaki Ferenc** adjunktus vezetésével a katonai csoport megalakítására került sor, és megkezdődött az egyetemi nemzetőrség (egyetemi zászlóalj) felállítása és felfegyverzése.⁴⁰ A nap folyamán a kőhidai rabok kitörést kíséreltek meg. A MEFESZ, a Nemzeti Tanács és a forradalom oldalára állt fegyveres testületek együtt szerelik le a kőhidai rabok börtönlázadását. Mintegy 650 köztörvényes bűnözőt őriztek ekkor a fegyházban. Egy filmvetítés után tört ki a börtönlázadás. Az örök tüzeltek a foglyokra, de azok még a börtön parancsnokát, sőt egy kitérő egyetemi hallgatót **Tóth Tibort** is túsul ejtették. A rabok azt követelték, hogy vizsgálják felül az ügyeiket, mert addig nem térnek vissza a celláikba.⁴¹ Az egyetem részéről **Hún Béla** vezette riadócsoport

³⁶ ÁBTL V-143683. 8-9. lap A kiáltvány szövegét Peéry Rezső, a Berzsényi gimnázium igazgatója fogalmazta meg a Főiskolán, ami plakát és röplap formájában került terjesztésre, illetve többször beolvasta a MEFESZ hangos híradója.

³⁷ ÁBTL V-142876. 16. lap. Az elnevezés a belügyi szervektől való

³⁸ Uo. 16-17. lap. Az Erről ellentmondó források és közlések maradtak ránk. Hún Béla szerint Roller Kálmán igazgató, Bujdosó Alpár, Tóth József, Bozó János erdőmérnök-hallgatók, valamint Szabó Barna, Benedek Dániel és Kiss Tamás László bányamérnök-hallgatók voltak az „Elvi Bizottság” tagjai.

³⁹ ÁBTL V-150369. 148. lap. Megjegyzés: Pirkhoffer János ny. erdőmérnök nyilatkozata szerint ő nem volt a MEFESZ E.B. tagja. Dr. Molnár Géza ny. erdőmérnök ezzel szemben csak 3 fős vezetőségről ír 2001-es visszaemlékezésében

⁴⁰ Ismét tüzek a végeken II. köt. 68. lap

⁴¹ Az Erdőmérnöki Főiskola jelentése az 1956/57. iskolai év eseményeiről 28. lap

A továbbiakban az EF jelentése

és a határórség mintegy negyven fővel, erős tűzfegyverekkel felszerelve ment ki a helyszínre.⁴² Mivel olyan hírek érkeztek telefonon a MEFESZ-Bizottsághoz, hogy az ÁVH és a pártbizottság meg akarja támadni az egyetemi forradalmi központot, a MEFESZ letartóztatta a városi pártbizottság összes tagját.⁴³ A fiatalok őrizetbe vették *Bognár Dezső* vb elnököt is. A lefogottak **Gyulai Zoltán** és *Takács Endre* közbenjárására szabadultak ki egy napos házi őrizetükből.⁴⁴ A város rendőrkapitánya a MEFESZ-Bizottsággal és a határórséggel egyeztetve megkezdte az ÁVH-sok védőőrizetbe vételét.⁴⁵ Október 29-én dr. **Farkas Vilmos** főiskolai docens, *Baranyai László*, a Nemzeti Tanács elnökhelyettese és a járási ügyészség képviselőjében *Wennesz Gyula* ment ki Kőhidára. A felülvizsgálat során egyetlen köztörvényes bűnözőt sem engedtek ki. A ránk maradt források szerint 12 fő szabadult, akik többsége politikai fogoly volt.⁴⁶ A nap folyamán a Nemzeti Tanács arról tárgyalt a MEFESZ ott tartózkodó kiküldöttével, **Lenchéssel**, hogy *Bognár Dezsőt* is válasszák be a tanácsba. Lenchés azon a véleményen volt, hogy neki és több diáknak nincs kifogása *Bognár* személye ellen, hiszen sokat tett az egyetemért. A MEFESZ-Bizottság végül mégis vétőt emelt *Bognár* személye ellen, mondván kommunista mégse legyen beválasztva a Nemzeti Tanácsba.⁴⁷ Ezen a napon egy egyetemi és főiskolai hallgatókból álló küldöttség, **Sári Zoltán** geofizikus mérnök-hallgató vezetésével Győrben tartózkodott, ahol a Szabad Győri Rádió riportere ismertette a soproni egyetemi hallgatók követeléseit. A pontok az október 27-én elfogadott követelések voltak.⁴⁸ A Soproni Nyomda a MEFESZ utasítására és a bélyeggyűjtők közbenjárására *Takács Endre* engedélyével, felülbélyegzéssel látták el az akkori forgalmi bélyegeket és bélyegcímléteket.⁴⁹ Másnap, október 30-án a délelőtti órákban a MEFESZ katonai csoportjáról egy hallgató érkezett a tanácsra, és arról panaszkodott *Takács Endrének*, hogy a katonaság nem áll a helyzet magaslatán, mert nem ad a MEFESZ-nek megfelelő fegyvert. Eddig csak tíz db. géppisztolyt kaptak.⁵⁰ Ezt követően a soproni MEFESZ értesítést kapott arról, hogy Győrben a tanácsháza nagytermében megalakul a Dunántúli Nemzeti Tanács. A gyűlésre két személygépkocsival utazott el, a Soproni Nemzeti Tanács küldöttsége *Takács Endrével* az élen. A küldöttség Sopron város követeléseit vitte magával.

⁴² ÁBTL V-143683. 10. lap vö. MTV 1993. 56 perc 56-ról Hún Béla interjú

⁴³ Ismét tüzek a végeken II. köt. 38. lap. Aznap a MEFESZ a Posta padlásterét is átfésültette bujkáló ÁVH-sokat keresve. Ügyeleti szolgálati Eseménynapló 1956 június 7-től-1957 április 30-ig, 81. lap. A továbbiakban Eseménynapló. A szerző köszöni *Hernitz Ferenc* úr szíves segítségét, aki az eredeti naplót a kutatáshoz rendelkezésre bocsátotta. Erről az eseményről ír *Bölecz Béla* Az elsodort falevelek c. könyvében a 76-77. lapon

⁴⁴ ÁBTL V-143683. 10. lap, Ismét tüzek a végeken II. köt. 119. lap és vö. *Benkő Géza* visszaemlékezése

⁴⁵ Id. *Katona Sándor* visszaemlékezését

⁴⁶ Az EF jelentése 29. lap vö. V-143683. 18. lap

⁴⁷ ÁBTL V-143683. 10. lap (*Takács* vallotta, az INT-nek ekkor 5 kommunista tagja volt)

⁴⁸ A forradalom hangja: Magyarországi rádióadások 1956. október 23-november 9.

Bp., Századvég-Nyilvánosság Klub, 1989. 208. lap ld. a melléletet is

⁴⁹ ÁBTL V-143683. 46/b. lap vö. *Czencz Sándor*: Az 1956-os soproni bélyegkiadás In.: SSz 1985. 4. sz. 337-351 lap

⁵⁰ V-143683. 13. lap

Ennek a küldöttségnek **Gyulai Zoltán** is tagja volt. *Takács* vallomásából tudjuk, hogy Győrben ekkor zajlott le a *Somogyvári Lajos*-féle provokáció. *Somogyvári* híveit a győri honvédség kisöpörte az ülésteremből. A *Szigethy Attila* által összehívott gyűlésen mintegy 40-50 fő soproni egyetemista is megjelent. A fiatalok Győrben maradtak még akkor is, amikor a soproni küldöttség már hazautazott.⁵¹

Október 31-én a MEFESZ újabb megkeresésére *Takács Endre* beszélt *Katona Sándor* rendőrkapitánnyal, aki 40-45 db. Mauser puskát adott át a diákoknak egyelőre töltény nélkül.⁵² A délután folyamán megbeszélést tartott az Egyetemi Tanács, a MEFESZ vezetősége és a Soproni Nemzeti Tanács küldöttsége. A találkozást *Takács* kezdeményezte. Az eseményeket két forrás alapján ismertetjük. Az egyik a **Gyulai Zoltán**nak tulajdonított feljegyzés, a másik *Takács Endre* vallomása. Az értekezlet célja a hatáskörök tisztázása volt. A két „forradalmi központ” között ezen a napon éles súrlódásra került sor. A résztvevők az Ideiglenes Nemzeti Tanács részéről: *Takács Endre* és *Peéry Rezső*; az Egyetem részéről **Zambó János, Vendel Miklós, Tárczy-Hornoch Antal, Tarján, Boldizsár, Gyulai Zoltán, Roller Kálmán, Tuskó Ferenc, Kántás Károly**; A MEFESZ részéről **Bujdosó Alpár, Lenchés Imre, Kovács Barna** és többen mások. Az ülésen *Takács* arról beszélt, hogy benyomásai szerint koalíciós kormányzás lesz, s az MDP is részt vesz az ország ügyeinek intézésében. Majd a soproni pártbizottság nyilatkozatának felolvasására került sor, miszerint a pártbizottság az ifjúság törekvéseivel egyetért, s a múlt hibáinak kiküszöbölésében együtt működik a fiatalokkal. *Takács* szerint a MEFESZ a Nemzeti Tanács intézkedéseit keresztezi. A MEFESZ-híradó felhívásaival nem értenek egyet. A tanács nem tudja megszervezni a szállítást, nem tud gondoskodni a városról, ha a sztrájk megbénítja a várost. A politikai vezetéstől nem választható el a gazdasági vezetés. El kell döntenie, hogy ki vezessen. Az Egyetem, vagy a Tanácsháza? **Gyulai** professzor azt javasolta, hogy a város kezébe kerüljön a vezetés, de a MEFESZ ragaszkodott a politikai, azaz „külügyi” irányításhoz, a külföldi rakományok átvételének lebonyolításához. Végül abban állapodtak meg, hogy összekötőt állítanak fel a MEFESZ és a Tanács között.⁵³ *Takács* vallomása szerint a MEFESZ mindent önhatalmúlag intézett, és ezért a felelősséget valakinek vállalnia kellett. A megállapodás ellenére a MEFESZ az éj folyamán minden autót lefoglalt és a halmozódó segélyeket útnak indította Budapestre.⁵⁴ *Takács* kijelentette, hogy ilyen körülmények között lehetetlen együtt dolgozni, „mert célunk nem egy”. A MEFESZ polgári demokráciát, a tanács pedig szocialista demokráciát akart – áll *Takács* 1957-es ítélethirdetésének szövegében.⁵⁵ A BBC Panoráma c. stábja a délelőtt folyamán a Főiskola területén forgatott. Több interjút készítettek. A *Mikes György* nevével fémjelzett riportokban megszólalt dr. *Gábos Imre*, továbbá egy angolul jól beszélő diáklány valamint a MEFESZ

⁵¹ uo. 12. lap.

⁵² ÁBTL V-143683. 13. lap

⁵³ Ismét tüzek a végeken II. köt. 11. lap

⁵⁴ V-143683. 13. lap

⁵⁵ uo. 46/b és 46/c lap

Bizottság elnöke, **Bujdosó Alpár**.⁵⁶ Ezen a napon halálos baleset történt Sopronkőhidán. *Hoós László* hadnagyot saját fegyőr társa lőtte agyon.⁵⁷ A város dísztemetéssel búcsúztatta azt a fiatal hadnagyot, aki kötelessége teljesítése közben vesztette életét.⁵⁸ November 1-én délelőtt dr. *Beck*, a svájci Vöröskereszt képviselője megtekintette a rendőrség, a határőrség és a MEFESZ katonai csoportja által Sopronban elfogott ÁVH-sokat akiket, a határőrsegen őriztek. Beck szerint mind az ellátás, mind a bánásmód megfelelt a Genfi konvencióban lefektetett elveknek.⁵⁹ Délután újabb soproni küldöttség utazott Győrbe. *Takács Endre* egy gépkocsiban utazott **Perlaki Ferenc** adjunktussal, aki tájékoztatta őt az egyetemisták október 30-i pápai sikeres fegyverszerzéséről. Takács a gyűlésen határozottan a sztrájk beszüntetése mellett érvelt, kijelentve, hogy Sopronban haladéktalanul fel fogják venni a munkát.⁶⁰ **Hahn Fülöp** emlékirata szerint ezen a napon tíz soproni hallgató is Győrbe utazott, hogy az adminisztrációnál segédkezzék, illetve (**Nagy László** szerint), hogy a győri ifjúsági szervezetekkel tárgyaljanak a békés konszolidáció érdekében. A hallgatók közül hat főt név szerint ismerünk.⁶¹ Még a nap folyamán magát a MEFESZ katonai csoportjához tartozónak mondott csoport egy *Gáspár* nevezetű személy irányításával letartóztatta a határőrlaktanya felderítő és politikai tisztjeit. Hún Béla vallomásából tudjuk, hogy Bozó János külön felszólalt a MEFESZ Bizottság előtt: „Remélem nem tűritek, hogy a nevetekben intézkedjenek.”⁶² Aznap este 19.00-kor minden soproni ház ablakában kigyúltak a mécsesek és a gyertyák, gyászolván a forradalom áldozatait. November 2-án a Szabad Európa Rádió munkatársa telefonjelentésében dicsérte a soproni MEFESZ-Bizottság vezetőit: a soproni fiatalok államférfiúi bölcsességgel méltó válaszokat adnak az őket ostromló újságírók és riporterek kérdéseire mind a bel, mind a külpolitika területén.⁶³ November 2-án a hallgatók nagyszámban kísérték be mind a vasútállomásra, mind a város területéről a határt átlépni szándékozó egyéneket. De mivel a rendőrség nem volt hajlandó átvinni őket, szélnek eresztették az elfogottakat.⁶⁴ Molnár István utasítására délelőtt 10.00 óra

⁵⁶ BBC Panorama special report from the Hungarian-Austrian border (Sopron, Moson-magyaróvár, Győr) – George Mikes and Charles Wheeler report

⁵⁷ Az EF jelentése 29. lap

⁵⁸ Pannon napló és jelentés 324. lap

⁵⁹ ÁBTL V-143683. 15. lap

⁶⁰ uo. 13, 15. lap

⁶¹ Hahn Fülöp: Egyetemünk két országban, In.: Erdészettörténeti Közlemények XXXVII. 30. lap. A küldöttség erdőmérnök-hallgató tagjai: Péch Gyula, Tóth Géza, Halupa Lajos, Hahn Fülöp, Nagy László, Varga Pál.

⁶² ÁBTL V-142876. 21. lap. Bozó az egyik MEFESZ gyűlésen azt kérdezte, van-e tudomása a MEFESZ Bizottságnak arról, hogy nem az egyetemhez tartozó egyének a MEFESZ nevében intézkednek, letartóztatásokat fogantatosítanak, és kihallgatásokat eszközölnek. Kijelentette, határozottan tiltakozik ellenük. És hozzáfűzte: „Remélem ti is tiltakoztok ez ellen.” A Bizottság határozatot hozott az érintett egyének kitiltásáról. A csoport ezek után az Alsó Lövér utcai volt ÁVH épületben folytatta tevékenységét.

⁶³ ld a riport szövegét a Rádiók hullámhosszán c. fejezetnél

⁶⁴ Ismét tüzek a végeken II. köt. 71. lap

tájban a hallgatók őrizetbe vették a marxista tanszék négy oktatóját.⁶⁵ Néhány órával később a MEFESZ-Bizottság felháborodását fejezte ki „Pista bácsi” önhatalmú intézkedése miatt, majd kiszabadították a foglyokat.⁶⁶ A Nemzeti Tanács és a MEFESZ-bizottság, az iskolák és üzemek küldöttei ezen a napon a Széchenyi téren álló Húségszászlónál rótták le kegyeletüket a forradalom és szabadságharc mártírjai előtt.⁶⁷ A Főiskola dolgozói közül titkos szavazással megválasztották az Erdőmérnöki Főiskola Forradalmi Tanácsát.⁶⁸ November 3-án hosszú előkészületek után megjelent az Ideiglenes Nemzeti Tanács és a MEFESZ közös lapja Soproni Napló címmel. A lapot dr. Takács Endre engedélyezte, és Peéry Rezső neve fémjelzte. Peéry írta a lap vezércikkét is: „Hazádnak rendületlenül ! Világot megrengető tíz nap után harcban, vérben, szenvedésben megszületett a semleges Magyarország.” Ugyanezen a napon a Győr-Sopron Megyei Hírlap A barátság határáról tudósított cikkében, felvillantva azt a hihetetlen mennyiségű nyugati segélyt, amely Sopronon keresztül érkezett az országba és a Főiskola (Soproni Műszaki Egyetem) területére.⁶⁹ Ekkor még csak kevesen sejtették, hogy a forradalom és szabadságharc sorsa megpecsételődött. November 4-én vasárnap a szovjet hadsereg általános támadást indított a főváros és a vidéki nagyvárosok ellen. A délelőtti órákban Sopronba érkezett *Kéthly Anna* a *Nagy Imre* kormány államminisztere. Az összehívott gyűlésen Kéthly a Nagy-kormány tagjairól és céljáról beszélt.⁷⁰ Ezen az utolsó közös ülésen választották meg **Bujdosó Alpárt** küldöttnek. Több vidéki városban az egyetemi ifjúság felvette a harcot a szovjet túlerővel. Sopronban a MEFESZ Bizottság is elhatározta a fegyveres ellenállást. A hajnali orvtámadás hírére azonnal MEFESZ-összekötők indultak a tüzérezredhez a megígért tarackokért.⁷¹ Az egyetemen tartózkodó dr. *Takács Endre* és több egyetemi professzor is a harc reménytelenségét hangsúlyozta. A tiltakozás dacára a „frontvonalba”, Kópháza és Nagycenk térségébe teherautókon szállították ki a hallgatókat. Falusi nemzetőr egységek is felajánlották segítségüket. A csütörtököt mondó tarackok miatt az ellenállás kilátástalanná vált. **Pápa Ferenc** visszaemlékezésében még azt a hadnagyot is megnevezi, aki kiszedette az ütősegeket a soproni MEFESZ számára küldött tarackokból.⁷² November 4-én a kora délutáni órákban a hallgatók egy része megadta magát a szovjet felderítő különítménynek, egy másik része Kópháza-Nagycenk térségében átlépte a határt, kisebb része Fertőmeggyes (Mörbisch) irányába menekült. A hallgatók egy nagyobb hányada a Muck térségében hagyta el hazáját. Sopronban a lakosság körében pánik lett úrrá. Egyetemisták és főiskolások megfeszített erővel segítették az asszonyokat, a gyermekeket a teherautókra, az autóbuszokra. Kezdetét vette a

⁶⁵ Kertész Istvánt, Lovászi Gyulát, Papp Istvánt és Papp Istvánnét Az EF jelentése 31. lap

⁶⁶ uo. 28. és 52. lap Molnár István alias „Pista bácsi”, hivatásos hírszerző

⁶⁷ Soproni Napló, 1956. november 3. 2. lap vö. V-143683. 15. lap

⁶⁸ Ismét tüzek a végeken II. köt. 85. lap

⁶⁹ Győr-Sopron Megyei Hírlap 1956. november 3. 1. lap. „Katonák, nemzetiszínű kar-szalagos egyetemisták fogadják a szinte percenként ideérkező autókaravánokat...”

⁷⁰ ÁBTL V-143683. 46/b lap

⁷¹ A tarackok számáról eltérőek a források

⁷² Interjú Pápa Ferencsel, (A forradalom vér nélkül c. filmben)

magyar exodus. A többség gyalogosan, kis batyuval, menekült. Ránk maradt az osztrák rádió (ORF) különtudósítása a menekült áradatról.⁷³ Csak Sopronnál több mint ötezren lépték át a határt, de Fertőrákos térségében is több mint ötszázan. Létszámuk november közepére megközelítette a hétezer főt. A tömeges kivándorlás ijesztő méreteket öltött. Erről is fennmaradtak az osztrák statisztikák. Több mint 200 000 magyar a bizonytalan jövőt választotta, köztük több mint 220 erdőmérnök-hallgató, aki a tanári kar egy részével együtt az emigrációt választotta. Nem holmi kalandvágyból, amit évtizedekig terjesztettek róluk, hanem azért, mert féltek a rájuk váró megtorlástól. A **Roller Kálmán** vezette fiatalok így is felhívták a figyelmet arra, hogy cselekedetükkel a forradalmat vérbetipró szovjet megszállás ellen tiltakoznak. A határvédelemre rendelt hallgatók egy része november 6-ig marad a helyén és őrizte a rábizott határrészt. Lefegyverzésükre is 6-án került sor.⁷⁴

A soproni MEFESZ első elnöke: **Bujdosó Alpár** (portrévázlat)

1956-ban harmadéves erdőmérnök-hallgató volt a „Hűség városában” a soproni Erdőmérnöki Főiskolán. Budapesten született, 1935-ben. DISZ-csoportvezetőként tevékenykedett. Már 1956 első felében egy évfolyam-gyűlésen felszólalt. Itt azt követelte, hogy a főiskolán a marxizmus-leninizmus tanítását szüntessék meg, az orosz nyelv oktatása pedig ne legyen kötelező. Több tanárral is szembe szállt, ezért fegyelmit kapott, egy évre pedig kizárták a DISZ-ből. A szegedi egyetemisták DISZ-ből való kiválását kitörő örömmel fogadta. A szegedi példa alapján hallgató társaival kidolgozta a soproni MEFESZ programját. 1956. október 22-én levezető elnöke volt az első soproni diákszékhelynek. Szónoklatával lebilincselte, magával ragadta a hallgatókat. Az est folyamán a soproni MEFESZ Ideiglenes Intéző Bizottságának elnökévé választották.

A forradalom kirobbanásának pillanatától telefon-összekötésben volt a fővárosi és vidéki egyetemekkel. Az elsők között jelentette ki Sopronban: „a rendőrség már velünk van, az ÁVH azonban ellenünk.” Szorgalmazta a fegyverek mielőbbi beszerzését, hogy a főiskolát bármiféle külső támadás esetén megvéddhessék. Szervezte és irányította a felálló bizottságokat. A különböző csoportok részére megszabta a feladatokat. Mint a MEFESZ-Bizottság elnöke újságírókat, küldöttségeket, bel- és külföldi személyeket fogadott.⁷⁵ Kiemelkedő szerepe volt abban, hogy Sopronban vér nélkül győzött a forradalom. Igazi vezéregyénisége volt a soproni eseményeknek.⁷⁶ Munkatársaival, egy független, semleges és valóban demokratikus Magyarország megteremtésén fáradozott. November 4-én délelőtt a MEFESZ és az Ideiglenes Nemzeti Tanács – Kéthly Anna államminiszter mellé – őt választotta küldöttnek. Bujdosó Alpár egy személyben az egész magyar ifjúságot képviselte Sopronban. A magyar forradalom igazságának a későbbiekben is egyik legaktívabb szószólója volt. Előadásokat tartott az USA-ban, és a világ számos más pontján is hitet tett 1956 eszméi mellett.⁷⁷ A Bécsi Magyar Napló alapító szerkesztője, mérnök, Kassák-díjas író, a Magyar Köztársaság Tiszti Keresztjének birtokosa.

⁷³ ORF 1956 október 25-1956 december. 1956. november 4. Tudósítás a határról, a menekültáradatról. Riport egy soproni menekülttel

⁷⁴ Erdészettörténeti Közlemények XLIV. 246. lap (forrásközlés Mészáros Gyulától)

⁷⁵ ÁBTL K-1888/67. 40-41 lap

⁷⁶ Ld. Apt Kamill és Pirkhoffer János emlékezését

⁷⁷ Bujdosó Alpár: 299 nap. Magyar Műhely kiadó-1956-os Intézet, 2003

A soproni MEFESZ segélyszállítmányai

Öt napi szakadatlan harc után győzött a forradalom. Nagy Imre miniszterelnök a rádióban általános tűzszünetet hirdetett. Sopronban is megalakult az Ideiglenes Nemzeti Tanács.⁷⁸ A soproni polgárok lélegzet visszafojtva várták a híreket. Egy gépiratban ránk maradt felhívás szövege így összegezte a Sopron térségében lezajlott vér nélküli forradalom eseményeit és eredményeit:

„Az ideiglenes Nemzeti Bizottság felhívása!

Soproniak, polgártársak, a példás rend és nyugalom, amelyet egyetemista fiaink kezdeményezésére a rendőrséggel és határőrséggel együttműködve Sopron városában biztosítani tudtunk, továbbra is leglényegesebb célkitűzésünk marad Mindenki óvakodjék a személyes torzsalkodástól, ami a nemzet mai helyzetéhez súlyosan méltatlan lenne. A leghatározottabban elítélünk minden ilyen megnyilvánulást. Örömmel és megnyugvással jelentjük, hogy munkásságunk, parasztságunk tisztában van a helyzet parancsával és így is viselkedik. Az osztrák, a svájci és a Nemzetközi Vöröskereszt nagyarányú segítése a vérző Budapest számára már a tegnapi nap folyamán megkezdődött. Még ma este 70 tonnányi gyógyszerből álló különvonat indul Sopronból Budapest irányába. A legközelebbi jövőben Sopron is megkezdheti a segélyakciót fővárosunk szenvedői számára. A segítő küzdelemhez rövidesen csatlakoznak a környékbeli községek is. Balf község küldöttsége ma kora délután jelentkezett a közben megalakult Járási Nemzeti Tanácsnál és bejelentette, hogy azonnal élelmiszer-gyűjtést kezd Budapest megsegítésére.

Egyetemistáink továbbra is talpon vannak, hogy éjt-nappallá téve biztosítsák rendőrségünkkel és határőrségünkkel együtt nemcsak Sopron, hanem a soproni járás községeinek rendjét és nyugalalmát. Minden kilengést, az emberi méltóságot sértő magatartást elítélünk, ezt az üzenetet viszik falvainkba. A falvak népe készséggel és megértéssel viseltetik a karhatalommal együtt tevékenykedő főiskolásainkkal szemben. A tűzszünetről érkező legújabb hírek igen nagy várakozással töltöttek el valamennyiünket. Soproniak, parasztok, polgárok, munkások továbbra is bölcs, higgadt, fegyelmettségű magatartással álljatok ügyünk mellett.

Sopron, 1956. október 28 ”⁷⁹

Még a nap folyamán a soproni MEFESZ saját, önálló csoportokat állít fel az ügyintézés lebonyolítása céljából. A csoport tagjai: egyetemisták és tanáraik. Az ügyrendi felállítás az egyetem épületében, egy fennmaradt dokumentum szerint:⁸⁰

⁷⁸ Az egyetemi MEFESZ-bizottság hívta életre 1956. október 27-én. Elnöke Dr. Takács Endre lett.

⁷⁹ Győr-Moson-Sopron 2.sz. Levéltár 1956-os zárolt anyag. A továbbiakban SL Jelzet nélküli gépirat. (első közlés) A szerző külön köszöni dr. Turbuly Éva igazgatót és a Soproni Levéltár munkatársainak szíves segítségét

⁸⁰ NyME KL Vi. dátum nélküli gépirat, a nevek ceruzás betoldások

Ülésezik (és határozatot fogad el) a Soproni MEFESZ Intéző Bizottsága

Katonai, politikai ügyek 2. sz. (gazdasági osztály)

Szállítás, közlekedés, segélyügyek. 49.sz. (volt személyzeti osztály)

Gyárak, vállalatok, vidék 6.sz. (Marxizmustanszék)

Bizottságok fogadása – titkárság 34.sz. (tanulmányi osztály)

Roller Kálmán, Hintsch Gusztáv, Magasi László, Gácsi Vendel

Rádió, hírszerzés, sajtó 43. sz. (Pártbizottság)

Intéző Bizottság, Nemzeti Tanács 8. sz. (Roller szoba) **Barta Kató József**

Őrszoba (volt DISZ Bizottság)

Dr.**Herpay Imre** professzor akkor adjunktusként dolgozott a főiskolán. Ő így emlékezett a szállítási csoport megalakulására: „Az oktatókat beosztották az addig már kialakult szervezeti formákhoz. Én, **Igmándy Zoltán** adjunktus, **Vass Ferenc**, a hallgatók részéről **Zsilvölgyi**⁸¹ és mások voltak a szállítási csoport tagjai. Fogadtuk a szállítmányokat. Akkor még létezett a tornaterem, ma a vadgazdálkodás van a

⁸¹ Zsilvölgyi László erdőmérnök-hallgató

helyén. Oda voltak felhalmozva, raktározva a beérkező dolgok. Elsőnek gyógyszerek, kötszerek és élelmiszerek érkeztek. Majd néhány nappal később a ruhanemű szállítmányok, kabátok cipők. Hegyekben álltak az érkezett segélyek. A csoportunk éjjel-nappali szolgálatot tartott. Naponta, félnaponta cseréltük egymást. A személyzeti osztályon rendezkedtünk be. Úgy vettük át a fiúktól. Ők szállták meg a helyiséget, a szekrényeket kinyitották, a dossziékat kiszedték, szabadon turkáltak benne. Mindenki a rá vonatkozó jellemzést, és személyi dossziéját, kartonját kereste.”⁸²

A városban égető gondként jelentkezett a közellátás megszervezése, valamint a szállítások lebonyolítása. A határon nemzetközi (osztrák, nyugat-német, svájci) vöröskeresztes segélyszállítmányok, önkéntes adományok vártak bebecsátásra. Teher - és személyautók, vasúti kocsik egyaránt sorakoztak a határátkelőknél. Egy fennmaradt igazolvány szövege erről a napról: „A Soproni Egyetem MEFESZ bizottsága igazolja, hogy *Jéhn Antal* gyógyszerész és **Bauer József** egyetemi hallgató, a határt a Nemzetközi Vöröskereszt gyógyszersegélyének átvétele céljából közelíti meg.”⁸³ A Szabad Győri Rádió tudósítása szerint „ma délután 16. órakor a soproni GySEV pályaudvaron megkezdtek a vöröskeresztes szerelvény vagonjainak rakodását.”⁸⁴

Vasúti igazolás 2. sz.

MASOLAT Művezeti kocsirakományú teheráru fuvarozására		A vasút által megadott irány:		Berakás helye:		Rendelési állomás név, lelet- és kocsibélyegzője:
sor- szám 166448	száma 144	végjel 2	fed. v. jelölés fed	rak- súly határ	mennyi	
Az áru nev. röviden Ft Ft		Az áru nev. röviden Ft Ft		Utánvét: Ft Ft		Fuvartéví szám: Feladási szám: Elvétel szám: Mértékegysé mások kg
Feladási állomás: Sopron GySEV A feladó neve és címe: Forráskút		Részletelési állomás: Budapest Az átvétel neve és címe: Forráskút		Mérésjegyzék: 1956. X 28. 226		A rendelési állomás név, lelet- és kocsibélyegzője:
A fuvarbiztonság védelme:		Nyilatkozatok:		A vasút bejegyzései:		A vasút bejegyzései:
név: lakcíme: lakcíme: lakcíme: egyeztetés:		Névtelen:		Névtelen:		Névtelen:

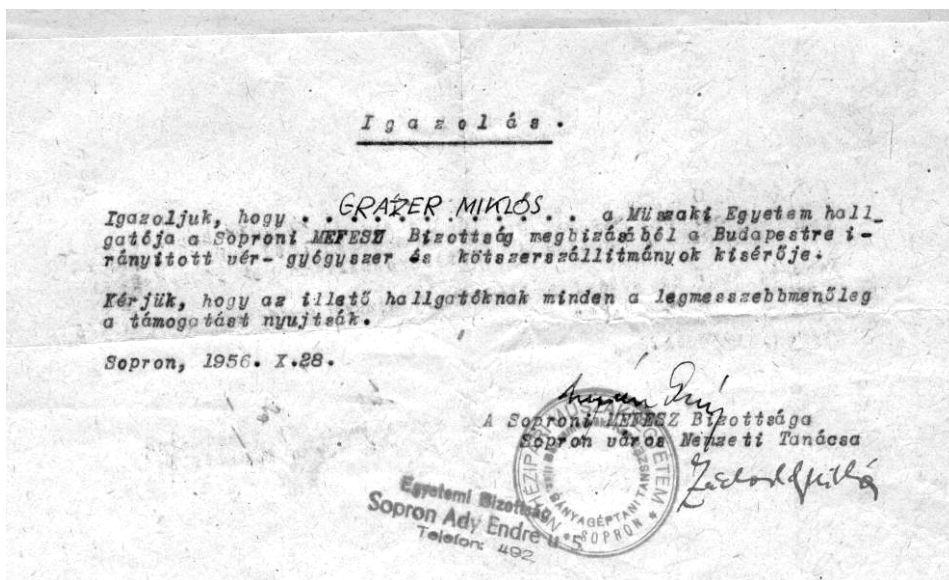
189. sz. Bev. évk. minta 2525/1964. B. V. K. H. Állami Nyomda. 1964. — 313/06.

GySEV szállítás számlamasolata 1956. október 28. (NyME KL)

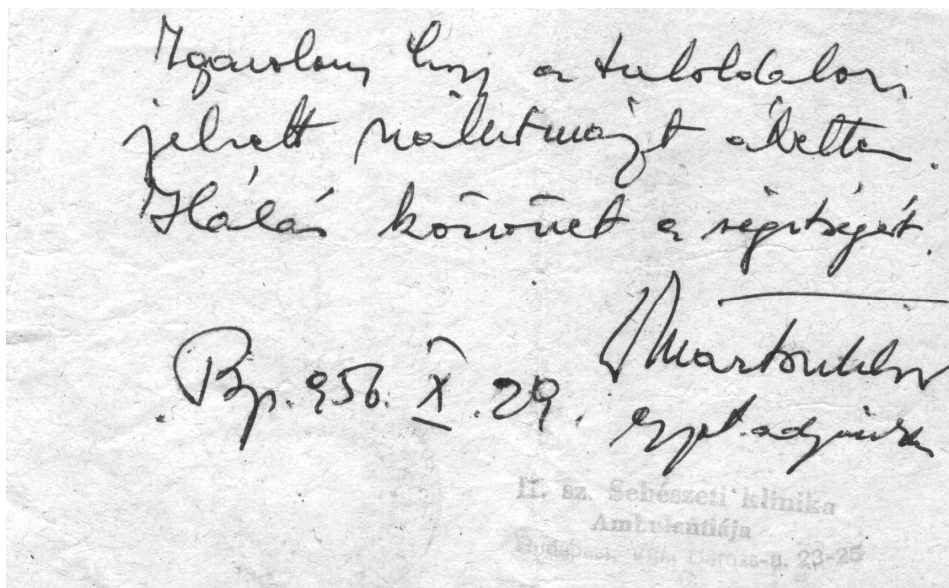
⁸² Interjú Dr. Herpay Imre professzor úrral 2005. október 13-án.

⁸³ NyME KL VI Jéhn Antal személyes iratai (Jéhn Antalné szívességéből); Bauer József bányamérnök-hallgató

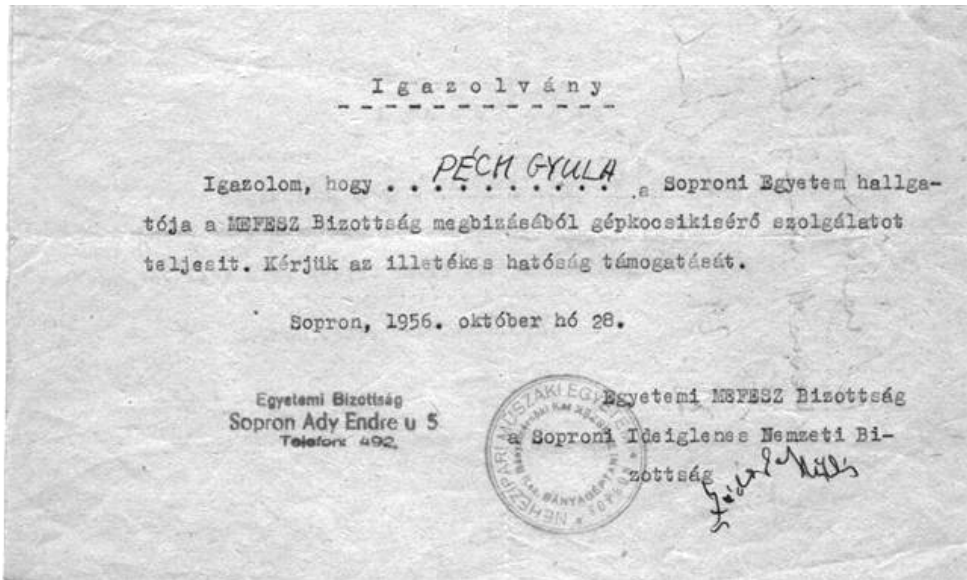
⁸⁴ A forradalom hangja: Magyarországi rádióadások 1956. október 23-november 9 Bp., 1990 158. lap A továbbiakban A forradalom hangja. vö. NyME KL;VI. Szállítások ! „GySEV-től értesülve (Csicsay!) [Csicsay Albin bányamérnök-hallgató] 1 szerelvény 3 vagon berakható és bármikor indítható Budapest felé !” jelzet nélküli papírlap

Grátzer Miklós erdőmérnök-hallgató igazolványa (NyME KL)

Az igazolvány hátlapja

Péc Gyula erdőmérnök-hallgató igazolványa (Nyme KL)

Boda Zoltán erdőmérnök-hallgató igazolványa (NyME KL)

1956. október 28. (vasárnap)

Délután öt óraker indult el az egyetemről az első segélyszállítmány Budapestre. Két tehergépkocsit is megraktak a hallgatók. Az **YB-356**-os rendszámú TEFU teherkocsi kötszereket és gyógyszereket szállított a fővárosba.⁸⁵ A Rókus kórház élrelmezésvezetője hiánytalanul vette át a rakományt. A fennmaradt átvételi elismervényből megtudhatjuk, hogy a bécsi lakosság által adományozott élrelmiszerek, tápszerek, gyógyszerek és kötszerek érkeztek fel rendeltetési helyükre.⁸⁶ A másik teherautót a soproni Pamutipar bocsátotta rendelkezésre. A jármű Mercedes-Rába típusú volt. A kocsit kísérői **Grátzer Miklós** erdőmérnök és **Török Pál** földmérő egyetemi hallgatók.⁸⁷ A gyógyszer szállítmány átvételének ténye **Grátzer** számára a Soproni MEFESZ Bizottsága és Sopron város Nemzeti Tanácsa által kiadott igazolás hátlapjára került.⁸⁸ A délután folyamán **Boda Zoltán** és **Péché Gyula** erdőmérnök-hallgatók is Budapestre indultak. A II-es számú Sebészeti Klinikára érkezett a szállítmány.⁸⁹

1956. október 29. (hétfő)

Hajnali 1 óra 50-kor a MEFESZ részéről a postát **Csaba József** hallgató értesítette telefonon, hogy reggel 6 óraker a bécsi úton Ausztriából egy gépkocsi érkezik vér és gyógyszer szállítmánnyal. Kérte, hogy egy postakocsit kísérővel együtt küldjenek ki eléje. A szállítmány beérkezését a 493-as távbeszélő állomással közölték. 2.00-kor a postai járműtelep ügyeletesen kiindított egy gépkocsit. A posta részéről **Barabás József** önként vállalta a kísérést.⁹⁰

A fennmaradt dokumentumok szerint a nap folyamán a pomogyi (Pamhagen) határátkelőhelyen két vasúti kocsi segélyszállítmányát vették át a hallgatók.⁹¹ Az átpakolás után egy autó az Üllői úti gyermekklinikára, 14 autó pedig a Daróczi úti központi elosztóba indult.⁹²

⁸⁵ NyME KL ED 649-es 1956-os Mázszakönyv. A továbbiakban Mk. A 0. kiegészítő bejegyzés a mázszakönyvben. A teherkocsit **Zács Károly** vezette. A további bejegyzés „+ 6 kísérő vasárnap éjjel, kötszerek, gyógyszerek Kenedi Imre + 4 t(ár)sa ?”

⁸⁶ NyME KL Vi. átvételi elismervény, október 29-i keltezéssel, Dr. Busovszky Flóris élrelmezésvezető aláírásával. Az elismervény hátlapján 0. sorszámú YB-356 rendszámú kocsi

⁸⁷ NyME KL Mk. 0. tétel bejegyzés

⁸⁸ NyME KL Vi. az igazolás előlapját l. a mellékletben. Hátlapján: „Igazolom, hogy a túloldalon jelzett szállítmányt átvettem. Hálás köszönet a segítségért...”

⁸⁹ NyME KL Vi. A két hallgató igazolványát 1956. október 28-án Zádorlaky-Stettner Miklós látta el aláírásával. Ld Péché Gyula és Stettner Miklós visszaemlékezését

⁹⁰ Eseménynapló 82. lap

⁹¹ Vi. a 170426 és 174769-es számú osztrák vasúti kocsikról van szó.

⁹² NyME KL V.i a számlán: „2x7 kocsi különböző segély csomagot átvettem Bogdán (?) Bajor Mátyás[IV. éves geológus] Autó 2-es számú nyilvántartás.

PESTMÉGYEI TANÁCS SEMMELWEIS KÓRHÁZA

élelmezés

BUDAPEST, VIII. GYULAI PÁL-UTCA 2. *É* t v é t e l i e l i s m e r v é n y .

Pestmegyei Tanács S Emmelweis Kórháza / Rókus kórház / élelmezése elismeri, hogy a YB.356.rendszámú tehergépkocsival *ap*prónból érkező, a bécsi lakosság által adományozott élelmiszereket, tápszereket, *gy*ógyszert, kötszert, stb. a mai napon átvettük.
Budapest, 1956. október 29-én.

átadó.

Dr. Busovszky Flóris
Dr. Busovszky Flóris
élelmezésvezető.

PESTMÉGYEI TANÁCS SEMMELWEIS KÓRHÁZA
élelmezés
BUDAPEST, VIII. GYULAI PÁL-UTCA 2.

Kenedi Imre geodéta-hallgató és társai által
Pestre kísért szállítmány (NyME KL)

*V. A. 302 pozitív
vizsgálatot.*

Megbízólevél

A Soproni MEFESZ Bizottság megbízta
egyetemi hallgatót a Sopron - Budapest *ut*ra szállítandó *gy*ógyszerek, élelmiszer stb. szállítmányok kísérésében.
Sopron, 1956. X.29.

Soproni Egyetem MEFESZ Bizottsága

Egyetemi Bizottság
Soproni Ady Endre Utca
Tel.: 21-11-11

Hunyadi
Bizottsági Titkár

Papp Ferenc geodéta-hallgató megbízólevele (NyME KL)

A mázsakönyv bejegyzései szerint pedig még további nyolc segélyszállítmány ment fel Budapestre!⁹³ A nap folyamán Ausztriából, Nyugat-Németországból de még Svájból is szakadatlanul érkezett a segély. A soproni átkelőnél valóságos nagyüzem vette kezdetét.⁹⁴

Egy német segélykonvoj délután ½ 4-kor érte el a bécsi úti vámot.⁹⁵ 16 órakor indult a fővárosba az „1”. tételszámú szállítmány.⁹⁶ **Papp Ferenc** V. éves geodéta-hallgató megbízólevelét a MEFESZ bizottság részéről **Hunyadi László** bizottsági tag írta alá. A Nemzetközi Vöröskereszt által küldött gyógyszer-kötszer, kenyér (élelmiszer) küldeményt a fővárosi Margit kórház igazgatósága vette át.⁹⁷ Az **UA-302**-es rendszámú tehergépkocsi félig gyógyszerrel, félig étellel volt megrakva. A kocsi másnap, október 30-án reggel 8 órakor érkezett vissza Sopronba.⁹⁸ 16.45-kor a GySEV-ről indulva a vöröskeresztes zárt vagonokat egészen Kelenföldig kísérik a MEFESZ vasúti szállítási csoportjának kijelölt tagjai. A szállítmány felkísérésében összesen heten vettek részt. Három vagon a bejegyzés szerint citromot, a negyedik kenyeret szállított fel.⁹⁹ A „2.” tételszámú teherkocsi két kísérőjét név szerint is ismerjük: **Gombás Elemér** és **Mohorosi Antal** egyetemi hallgatók. Igazolványukat **Tóth József** írta alá.¹⁰⁰ 19.15-kor a Postáról Beck szaktárs a következőket jelentette: „egy kocsi gyógyszert és élelmiszert szállít Budapestre. Egy gépkocsi a határról Sopronba szállít gyógyszert, egy pedig jelenleg áll.”¹⁰¹

Az **YT-076**-os tehergépkocsi, (XV. Kerület Autóközlekedési Vállalat) élelmiszert és kötszert szállított a fővárosba. Október 29-én este tíz órakor indult el Sopronból. A kocsit *Okolicsányi-Kuthy Zoltán* vezette. Kísérői: **Ronyecz József** erdőmérnök-hallgató, **Székely Endre** bányamérnök-hallgató és **Kripl Jakab** voltak. A pesti kocsi a rakomány kirakodása után Budapesten maradt.¹⁰²

Erről a napról még két szállításról van tudomásunk. Az **UD-900**-as kocsi a Sárvári Járási Nemzeti Bizottság részére vett át huszonnégy láda 9 kg-os és 5 láda 4 kg-os élesztőt.¹⁰³ Az **YF-757**-es rendszámú teherkocsit (Győri TEFU) *Hantó Károly* vezette és *dr. Gábos Imre* kísérte.¹⁰⁴

⁹³ Az Mk tételsorszámai sok esetben nem követik a kronológiai sorrendet. Ez valószínűleg a gépjárművek visszaérkezési sorrendjével magyarázható

⁹⁴ Vi. A bécsi és bécsújhelyi Vöröskereszt szállítmányai. Az Ungarnhilfe segélymozgalom.

⁹⁵ Vi. Az érkező konvoj 24 kocsiból állt

⁹⁶ NyME KL Mk. 1. tétel jelzet nélküli elismervény Papp Ferenc V. éves hallgató

aláírásával. Itt jegyezzük meg, ekkor már több teherautó hallgatói kísérettel elérte a fővárost

⁹⁷ NyME KL Vi. 1.sz. átvételi elismervény 1956. október 29-én

⁹⁸ vö. Mk. 1. tételszám

⁹⁹ vö. Mk. 2. tételszám. Bejegyzése szerint 5 főiskolás, egy rendőr, egy professzor. vö. Vi.

vasúti szállítási számlák és átvételi elismervény

¹⁰⁰ NyME KL Vi. jelzet nélküli két darab igazolvány október 28-i keltezéssel

¹⁰¹ Eseménynapló 83. lap

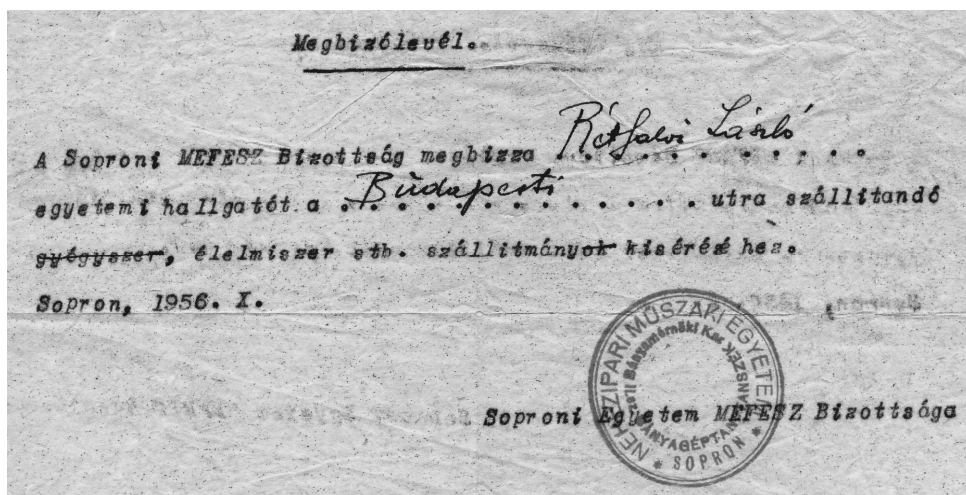
¹⁰² NyME KL Mk 9. tétel, és Vi Szállítások ! jelzet nélküli papírlap

¹⁰³ NyME KL fuvartömb Szabó János aláírásával

¹⁰⁴ Vi. jelzet nélküli papírlap október 29-i keltezéssel. A szállítmány gyógyszer és kötszer

1956. Október 30. (kedd)

Négy tehergépkocsi hajnali 2 órakor indult el rendeltetési állomására. Az **UD-549**-es rendszámú, 3 tonnás tehergépkocsit a Fésűsfonal gyár biztosította a szállításhoz. Úti célja Budapest és Balatonfüred volt. A megbízólevelet *Kárpáti István* nevére állították ki. A kocsi hajnali 2 órakor indult el. Gépkocsivezetője *Szalay Zoltán* volt. Rakománya: gyógyszer, burgonya, száraztészta. Kárpáti kívül kocsikísérő volt még **Rétfalvi László** erdőmérnök-hallgató.¹⁰⁵ A Budapesti Orvostudományi Egyetem klinikai adjunktusa, *Dr. Küllői László* vette át az Osztrák Vöröskereszt 7 ládából álló szeretetadományát.¹⁰⁶ Még aznap a 7 darab kötszer és a húsz doboz egyéb gyógyszer megérkezett Balatonfüredre is.¹⁰⁷ Az **SD-211**-es rendszámú, 3,5 tonnás ÉPFU teherkocsi élelmiszerrel megrakodva indult Budapestre. Rendeltetési helye a Budapesti Forradalmi Munkástanács volt. A járművet *Kovács László* vezette. Kísérői: **Horváth Boldizsár** bányamérnök- és **Kiss Gyula** erdőmérnök-hallgató voltak.¹⁰⁸

Rétfalvi László erdőmérnök-hallgató megbízólevele (Rétfalvi archív)

¹⁰⁵ NyME KL Mk 3. tétel Vi. jelzet nélküli két db. megbízólevél Kárpáti István nevére. Mk. 3. tétel és vö. szállítások. Az Mk és szállítások adat nem egyezik. Utóbbinál: Szalay Zoltán és Rétfalvi László neve szerepel, de hiányzik Kárpáti és Ronyeczé. Rétfalvi László emlékezete szerint Ronyecz Józseffel csak november 2-3-án volt egy kocsin. Levélváltás Rétfalvi Lászlóval, a Kapocs szerkesztőjével 2005. október 12-én

¹⁰⁶ NyME KL Vi. 3. sorszámú átvételi elismervény

¹⁰⁷ NyME KL Vi. jelzet nélküli átvételi teljes jegyzék, az Állami Kórház Balatonfüred körbélyegzőjével és aláírással

¹⁰⁸ NymE KL Mk 4. tételszám. Vö. fuvartömb. A szállítmány: kenyér, liszt, zsír, burgonya, alma, száraz tészta, 20 kg cukor, 7 láda zsír.

A **PS-222**-es számú Postakocsi gyógyszert szállított a fővárosba. *Sziklai Mihály* gépkocsivezető kísérője: **Sipos Imre** bányamérnök és **Körmendi Péter** volt „előző megbízással.”¹⁰⁹ Az **FD-292**-es számú (Szövant) tehergépkocsi célállomása Sárvár volt. Élelmiszert és gyógyszert szállított. Gépkocsivezető: *Csuka Endre* (Sárvár), kocsikísérők: *Vörös László* (Szövant), *Dr. Gábor Imre*, **Illyés László** bányamérnök-hallgató, **Kovács János**, **Betkó János** voltak.¹¹⁰

A délelőtti órákban a fővárosba felérkező citrom és kenyér szállítmányról a Kossuth Rádió így tudósította hallgatóit: „a Közellátási Kormánybizottság elnöke tájékoztatja a lakosságot, hogy Ausztriából az Eötvös Loránd Tudományegyetem címére a Soproni Műszaki Egyetem és a Budapesten állomásozó légierők közvetítésével 100 mázsa citrom, 100 mázsa kenyér érkezett. A forradalmi egyetemi ifjúság a citrom szétosztását kórházak és nagyobb intézmények között megkezdte.”¹¹¹

A mázsakönyvben 7. és 9. tételszám alatt még október 29-i bejegyzést találunk. Sajnos a ránk maradt anyagból csak a 8. tételről, az október 30-i szállításról maradt fenn számla és átvételi elismervény. Azonban így is rekonstruálható a 7. és 9. segélyszállítmány útja, és tudjuk a kísérők nevét is.¹¹² A 7. tétel a **GJ-828**-as rendszámú személygépkocsi a Nagytétényi úti kórházba szállított segélyt. A kocsi vezetője *Reffka István* (Győri Autóközlekedési Vállalat) Utasai: *dr. Faragó Tibor*, **Kádár Attila** (szegedi MEFESZ). Kísérők: **Fekete Tibor** olajmérnök-hallgató, **Bauer József**, **Stemler Ferenc** és **Tulunger János** bányamérnök-hallgatók.¹¹³ A 8. sorszámu, **SA-768**-as (Budapesti Élelmiszer Fuvarozó Vállalat) teherkocsi hajnali 2 órakor indult Sopronból. A kocsit *Király Béla* vezette. Kísérői **Bátor Albert** erdőmérnök-hallgató és **Németh Antal** voltak. Az élelmiszer- és kötszer-segélyszállítmányt két helyre szállították. A Fővárosi Gyermekkorházba, a Vas Gereben út 21 alá, valamint a XX. Kerületi Nemzeti Bizottság számára. A bizottság igazolta, hogy a küldött élelem kisebbik részét a 400 fős nemzetőrség kapta, a nagyobbik részt pedig a lakosság között osztották szét. A budakeszi nemzetőrség parancsnoka, *Bódy László* is köszönetét fejezte ki a bizottmány nevében a soproni kenyérszállítmányért. A kocsi 19.45-kor érkezett vissza Sopronba.¹¹⁴ A 10. tétel

¹⁰⁹ NyME KL Mk 5. tételszám és jelzet nélküli papír. A szállítmány tartalma: 1 darab faládában géz, 3 doboz vatta, éter, takarók, törülközők, 2 db. mentődoboz, 1 db Luftschutzkassé, 1 db narkotikum, 2 doboz élelmiszer, 2 doboz kórházi kelme, 4 doboz kötszer, 1 doboz kórházi fehérenemű, 1 doboz Ca injekció

¹¹⁰ NyME KL Mk 6. tételszám

¹¹¹ Ditrói Zoltán főszerkesztő szívességéből, MR Győri Rádió

¹¹² NyME KL Mk. 7.,8., és 9. tételszám, valamint Vi. Szállítások ! jelzet nélküli papírlap

¹¹³ Vi. Mk. 7. tételszám vö. Szállítások ! jelzet nélküli papírlap

¹¹⁴ NyME KL Vi. Autó nyilvántartás 8. SA-768-as kocsi. A gyermekkorház 1 bála vattát és egy doboz kötszert vett át. A XX. Kerületi Nemzeti Bizottság 5 bála vattát és egy doboz kötszert. A kocsi 4 q kenyeret, 5,5 q főző lisztet, 80 kg grízt, 80 kg sajtot, 80 kg vaját, 50 kg cukrot, 15 kg zsírt, 3 kg tészta, 2 q almát, 2 kg szőlőcukrot és 40 kg paradicsomkonzervet szállított.

ÁTVÉTELI FELIRÓZVÁNY

A XX. ker. Nemzeti Bizottság eszennel igazolja, hogy az alább felsorolt élelmiszereket mennyiségileg átvette, - ennek kisebbik részét a 400 fős nemzetőrösgnek, a többi részre pedig a lakónak kiadott osztotta arét.

Kenyér:	4 g.
Főző liszt:	5.5 g.
Gríz:	80 kg.
Sajt:	80 "
Vaj:	80 "
Cukor:	50 "
Tészták:	3 "
Szár:	15 "
Alma:	2 g.
Szőlőcukor:	2 kg.
Paradicsom konzerv:	40 kg.

Budapest, 1956. október 30.

XX. ker. Nemzeti Bizottság

Kovács
Bor

SA-1768.

Bátor — Németh

indult. x. 30 - 24 óra

vissza ért: x. 30. 19.45

A Soproni MEFESZ 8. segélyszállítmánya kísérők: **Bátor Albert** és **Németh Antal** erdőmérnök-hallgatók (NyME KL)

alatti bejegyzés az **YF-624**-es egy tejüzemi kocsira vonatkozott, amely október 30-án hajnali 4 óra 30 perckor indult Budapestre. Rakománya vaj volt. A kocsit *Füzi Antal* vezette, és **Fatalin Gyula** valamint **Banadics István** erdőmérnök-hallgatók kísérték.¹¹⁵ A 11. tétel a ránk maradt elismervény szerint a **GN-404**-es kocsi volt. A gépkocsit *Böröczky Egon* vezette, kísérője *Csoma Erzsébet*, **Solymosi József** erdőmérnök-hallgató volt. Budapestre a Szabolcs úti Állami Gyógyszer Kórházba vitték az élelmiszert és a gyógyszereket.¹¹⁶ A 12. tétel alatti kocsit a soproni húsüzem küldte fel Budapestre. Reggel 6 órakor indult, és rakománya friss hús volt. A kocsit egy pécsi hallgató, *Horváth Zoltán* kísérte.¹¹⁷ Az **SI-180**-as (Kőhida, Fegyintézet) kocsi a Nagycenki Nemzeti Tanács, önkéntes adományát gyűjtötte össze a főváros számára (**Gácsi Vendel**, **Kiss Tamás**). Hajnali 2 óra 30 perckor visszaérkezett a kocsi Sopronba. A gépkocsi rakománya részben Ágfalva lakosságának ajándéka is volt a Rókus kórháznak. Az adományt **Rácz József V.** éves erdő-mérnök-hallgató és **Tanka Sándor** adjunktus még 30-án átvette a falu Nemzeti Tanácsától.¹¹⁸ Még ezen a napon délután 1 órakor négy, megrakott teherautó indult fel a segély- szállítványokkal Budapestre. A 14. tételszám alatti kocsi az **IB-938**-as volt. Élelmiszert és kötszereket szállított.¹¹⁹ A kocsit *Gmász János* vezette. Kísérői külön MEFESZ megbízólevelekkel **Leskó György**, **Molnár Géza** és **Kovács András** voltak.¹²⁰ Az Országos Vöröskereszt Baross utcai székházához, valamint a Budapesti Orvostudományi Egyetemhez teherautóval vérplazmát, gyógyszereket és kötszereket szállítottak.¹²¹

A 15. tételszám alatti kocsi az **SD-200**-as (Bútorgyár, Ford) 35 q burgonyát szállított. A kocsi vezetője *Blanszky József*, kísérői: **Torján Iván** és **Porpáczi Lehel**

¹¹⁵ NyME KL Mk 10. tétel és Vi.Szállítások ! bejegyzés

¹¹⁶ NyME KL Mk 11. tétel és Vi. jelzet nélküli elismervény a gyógyszerekről október 29-i dátummal. A rakomány: 1 üveg jódtintúra, 1 doboz antibiotikum, 1 doboz szőlőcukor, 1 doboz géz, 1 köteg vatta, 3 köteg vatta (zellstoff), 1 doboz kötszer, 5 csomag vatta, 1 bála papírvatta. A fuvartömb pedig az élelmiszer szállítást rögzítette: 7 láda sajt, 5 láda vaj, 3 láda tejkonzerv, 8 kg tejpör, 1 láda vitamin, 3 láda citrom, 1 láda margarin, 1 láda tejkonzerv, 1 doboz gyümölcskonzerv, 1 láda húskonzerv, 2 láda csokoládé, 10 nagydoboz élesztő (9 kg), 4 kisdoboz élesztő (4 kg)

¹¹⁷ NyME KL Mk 12. tétel, Az adat csak a mázsakönyvből ismert, a kocsi rendszáma ismeretlen

¹¹⁸ NyME KL Mk 13. tétel, fuvartömb. A rakományt kiadta Hudák János (1935-1997) erdőmérnök-hallgató

10 láda élesztő, 19 láda sajt, 8 láda tejkonzerv, 3 q + 4 zsák liszt, 1 láda dara, 30 kg cukor, 1 láda tojás, 1 láda zsír, 1 láda élő baromfi, 12 q burgonya.

¹¹⁹ Fuvartömb. Az élelmiszer: 8 q liszt, 3,2 q gríz, 50 kg zsír, 25 kg kolbász, 3 q kenyér, 2 q sajt, 2 q vaj volt

¹²⁰ NyME KL Mk 14. tétel és Vi. két db igazolás

¹²¹ NyME KL V.i.az Orvostudományi Egyetem igazolása és a Központi Katonai Kórház Parancsnokság igazolványa 1956. október 29-i (!) keltezéssel

Rókus kórház
Budapest.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Fogyószám	Az eb		kora	mindentűzés	Mérlekek (szűrés) az előző évről	Az ebek száma	Tartózkodás	Rajongók	Török	Hozzájárult utóbb	A korvák		Mérlekek (szűrés) az előző évről	A közegállított adójegy (érmé) sorszáma	Jegyek (Az adójegy átvételének elismerése)
	idője	száma									forint	Fl-os			
	Buda		9 42												
	Liszt			83											
	Élme		19 06												
	Bungonya		17 52												
	Rizs		7 42												
	Togai Bab			85 dr.											
	riszadék			40											
	cukor			1 kg.											

Handwritten notes:
 - "Rókus kórház Budapest." at the top.
 - "Élme" and "Bungonya" are grouped under "struktúra".
 - "Togai Bab" and "riszadék" are grouped under "anyagok".
 - "cukor" is noted as "1 kg.".

Ágfalva község élelmiszer adománya Budapestnek (NyME KL)

KÖZPONTI KATONAI KÓRHÁZ ÉS RENDELŐ INTÉZÉS
ÉLELMEZÉS
Budapest, XIII., Róbert Károly-körút 44.
Telefon: 201-264.

Elismervény

A TF 482, SD 200 és az IB 938-as teherautóba a budapesti Flouvéál Központi kórházba megérkezett. A teherautókon lévő élelmet átvettem.

Budapest, 1956. okt. 30.

Boris Ernő Lt
Honv. Közp. kórház
gazdászati felelőse

KÖZPONTI KATONAI KÓRHÁZ ÉS RENDELŐ INTÉZÉS
ÉLELMEZÉS
Budapest, XIII., Róbert Károly-körút 44.
Telefon: 201-264.

A 14., a 15., és 17. szállítmány átvételi elismervénye (NyME KL)

voltak. A segélyszállítmány október 31-én hajnali 5 óra 30-kor érkezett meg Budapestre.¹²²A 16. tételszám alatti teherkocsit, az **FC-486**-ost (Pamutipar, Mercedes) *Fejes József* vezette. A kötszer - és élelmiszerrakományt **Török Pál**, **Grátzer Miklós** hallgatók és **Szádeczky-Kardoss Gyula** tudományos munkatárs kísérte.¹²³ Az útról fennmaradt **Grátzer** megbízólevele is. A szállítmány javát a János Kórház vette át.¹²⁴A 17. szállítmányt a **PF-482**-es rendszámú, ún. (Postakocsi) vitte fel a fővárosba. A kocsit *Gregoretics(?)* Lajos vezette. Rakománya élelmiszer volt. A szállítmány pontos listáját is ismerjük.¹²⁵ A kocsi kísérői **Pápa Ferenc**, **Takaró László**, **Spuriga István** (1934-1977) és **Kovács Ferenc** erdőmérnök-hallgatók voltak. A 14., 15., és 17. fuvar szállítmánya a Központi Katonai Kórház és Rendelőintézet Élelmezésoosztályára érkezett. A kórház gazdasági felelőse vette át a fuvart.¹²⁶ 15.30-kor egy újabb szállítmánnyal az **SF-157**-es rendszámú kocsi a Korányi Szanatóriumhoz indult. Ez volt a 18. fuvar-tétel. Utasai: **Komlóssy József** erdőmérnök-hallgató, négy angol küldött, egy asszony és egy diákszemélyiség volt. A gépkocsit *Palaczk Géza* vezette. A kocsi élelmiszer- és kötszer- rakományt szállított. Még aznap *Tóth Sándor* gazdasági vezető a Korányi Intézet raktára részére átvette a 2 q felbontatlan, dobozott kötszert és 6 q kenyeret.¹²⁷

A nap folyamán a **CD-950**-es személygépkocsi Pápára szállított gyógyszereket, *Dr. Hirt Miklós* vezetésével.¹²⁸

21-es tételszám alatt még egy október 30-án indított tehergépkocsi szerepel **FD-599**-es rendszámmal. A bejegyzés szerint a jármű 15.30-kor indult hat utassal, és a Korányi Szanatóriumba élelmiszert, főleg krumplit szállított. A teherkocsiban három sofőr is volt: *Széplaki Tibor*, *Kósa György* és *Tardos Rezső*. Utóbbi Győrre utazott. A kocsi további utasai: **Frank Antal** és **Takaró László** V. éves hallgató és egy néven nem nevezett diák, aki parlamenti küldött volt.¹²⁹ Egy elismervény arról tanúskodik, hogy **Tanka Sándor** egyetemi adjunktus még átvette Sajtóskál község

¹²² NyME KL Mk 15. tétel és fuvartömb

¹²³ NyME KL Mk 16. tétel

¹²⁴ NyME KL Vi. jelzet nélküli megbízólevél, amely átvételi elismervényként is szolgált. A fuvartömbi bejegyzés szerint: „Kórház és élelem katonáknak” A rakomány: 150 kg margarin, 100 kg húskonzerv, 300 kg sajt, 20 kg vaj, 20 kg citrom, 10 kg csokoládé, 25 kg lekvár, 20 kg vegyes konzerv, tej, 8 kg kétszersült és 30 kg kenyér

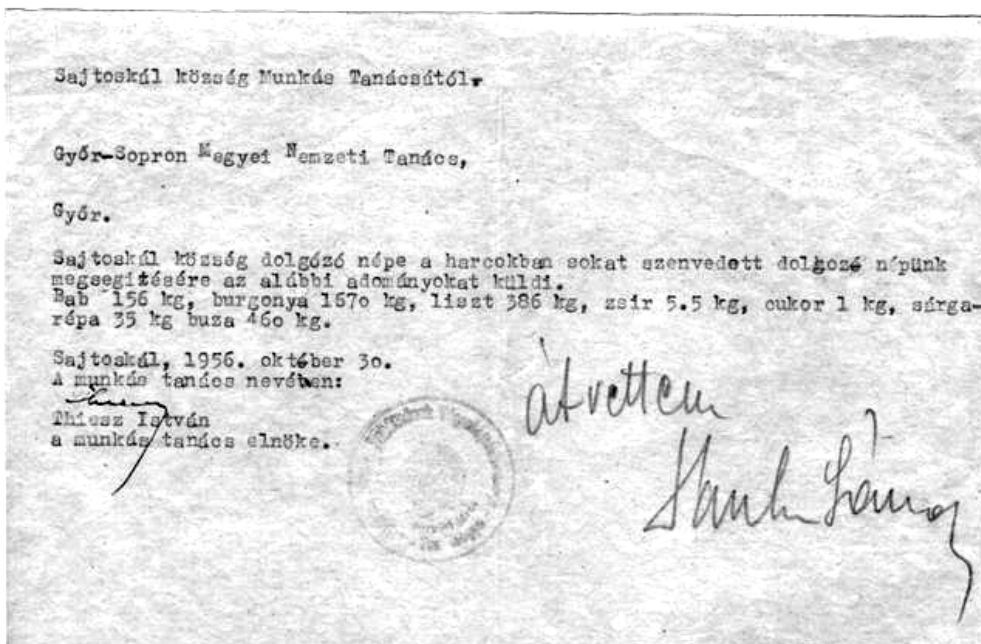
¹²⁵ NymE KL Mk 17. tétel, Vi. átvételi lista, Fuvartömb. A kocsi tartalma: 12 q főzöliszt, 3 mázsa gríz, 1,5 mázsa liszt, 30 kg. cukor, 50 kg alma, 30 kg. sajt, 160 kg. tejkonzerv és 150 kg. zsírszalonna.

¹²⁶ NyME KL Vi. elismervény a 14., 17 és 15. tételről

¹²⁷ NymE KL 18. tétel, Fuvartömb Palaczk Géza aláírással és Vi. elismervény október 31-i dátummal

¹²⁸ NyME Kl Mk. 20. tétel. Az adat csak a mázszakönyvből ismert. A 18. tételszám után a 20. (!) következik

¹²⁹ NyME KL Mk. 21. tétel, a Fuvartömb bejegyzése szerint 50 q burgonya (Széplaki Tibor)

Sajtoskál ajándéka „sokat szenvedett dolgozó népünk megsegítésére”(NyME KL)

munkástanácsától a fővárosnak szánt segélyadományokat.¹³⁰ Éjjélkor az egyetem területére 40 kanna benzint (20 literes kannák) és 90 kanna gázolaj érkezett.¹³¹

1956. október 31. (szerda)

A ránk maradt adatok tanúsága szerint ezen a napon a soproni MEFESZ szállítási csoportja húsznál több teher- és személyautót indított útjára. Ebből három vidéki városba indult, a többi pedig Budapestre. Hajnali két órakor négy kocsi hagyta el Sopront.

Az **FI-575**-ös teherkocsi (Zalaegerszegi Betonépítő) ruhanemű – és élelmiszer – szállítmányát a Fővárosi Bakáts téri kórház élelmezésvezetőjének adta át. A kocsi vezetője *Demeter Ferenc* volt. A kocsit még hárman kísérték: **Rácz József V. éves** erdőmérnök-hallgató, *László Antal* és *László Antalné*.¹³² További három kocsi a Rókus kórházhoz vitt élelmiszert. Az **SN-572**-es teherkocsit (Magasépítő Győr) *Benke István* vezette. A kísérők **Lengyel Károly** és **Dánielfi Zsolt** bányamérnök és

¹³⁰ NyME KI Vi. átvételi elismervény október 30. ld. a mellékletet is

¹³¹ NyME KL Vi. Üzemanyag kezelés 1956 október 30-november 4 A Nemzetközi Vöröskereszt szállítása. (kimutatás és számlák), a továbbiakban üzemanyag. ld. hátul a táblázatokat is.

¹³² NyME KL Mk. 22. tétel, Vi. átvételi elismervény, fuvartömb. kiadta: Hudák János. A kocsi szállítmánya: 83 kg liszt, 13,06 q alma, 17,52 q burgonya. A ruhanemű: 119+24 db kabát, 12 db pokróc.

Bajzák Dénes erdömérnök-hallgató voltak¹³³. Az **SI-180**-ast *Kozma János* vezette és **Fodor Imre** és **Barabás József** erdömérnök-hallgatók kísérték.¹³⁴ Az **FC-166**-as kocsit (Tanulmányi Erdőgazdaság Sopron) szintén a Rókus kórházba szállított élelmiszert a mázsakönyv bejegyzése szerint. A kocsit *Lázár József* és *Hegyi Ferenc* sofőrök vezették, kísérői pedig **Győri Jenő**, **Gárdonyi Gyula** erdömérnök-hallgatók és *Vörös Imre* voltak.¹³⁵

A már korábban svájci szállítással érkezett nagy mennyiségű ruhaneműt az **SA-768**-as, a (Budapesti Élelmiszer Fuvarozó Vállalat) tehergépkocsija vitte fel Budapestre. Ez a szállítmány is a Rókus Kórházba érkezett. A kocsit **Bátor Albert** és **Németh Antal** erdömérnök-hallgatók kísérték, sofőrje *Király Béla* volt. A kocsit november 1-én hajnali 4 órakor érkezett vissza Sopronba.¹³⁶ Az **YC-901**-es teherkocsi reggel 9 órakor indult, és végállomása a Fővárosi Szent István Kórház élelmészeti hivatala volt. A kocsit teljes rakománya a Nagycenki Nemzeti Tanács ajándéka volt. Az igazolást a Nemzeti Tanács elnöke, *Nagycenki Emil* írta alá.¹³⁷

A Csepeli Nemzeti Bizottság reggel 9-kor a soproni egyetemisták (MEFESZ vasúti csoport) által felkísért vagonok segélyszállítmányát vette át.¹³⁸

A Honvéd Központi Kórházba a bejegyzés szerint egy zsákmányolt Zisz kocsit, rendszáma **ZS 153**, ruhát és élelmet szállított. A kocsit *Orohocky Róbert* vezette.¹³⁹

A **CL-416**-os gyógyszereket szállított a Semmelweis (Rókus) kórházba. A kocsit *Erdey Sándor* és *Bodnár Lajos* vezette. A kocsit kísérője **Rozsnyay Zoltán** erdömérnök-hallgató volt.¹⁴⁰ 14 óra 40 perckor elindult Sopronból a 30. tételszám alatti kocsit. Az **SD-200**-as rendszámú jármű úticélja a Gyermekklinikák voltak. A kocsiban *Hargitai István* és **Porpácz Lehel** erdömérnök-hallgató utaztak. (A kis betegek bizonyára örültek a szállítmánynak.) Az átvételi elismervény szerint a rakomány citrom, narancs és csokoládé volt.¹⁴¹ Húsz perccel később, 15.00-kor három gépkocsi indult el Sopronból.

¹³³ NyME KL Mk. 25. tétel és Vi. átvételi elismervény. Ld. A mellékletet is

¹³⁴ NyME KL Mk. 23. tétel és Vi. átvételi elismervény a következő élelmiszerekről: 400 kg. kenyér, 65 kg. zsír, 40 kg cukor, 100 kg kondenztejsz, 300 kg bab, 5 kg alma, 40 kg vegyes élelem, 400 kg főzőliszt, 30 kg péksütemény, 160 kg sajt, 60 kg burgonya, 10 kg rizs, 10 kg. vegyes élelem és 5 kg pótkávé

¹³⁵ NyME KL Mk 24. tétel. A rakomány: 18 q burgonya, 35 kg sárgarépa, 4 q kenyér, 20 kg zsír, 150 kg zsír és húsárú, 40 kg alma volt. vö. Fuvartömb

¹³⁶ NyME KL Mk. és 26. tétel A szállítmány: 49 db férfikabát, 325 db férfi télikabát, 17 db női félkabát és 194 db női télikabát volt.

¹³⁷ NyME KL Mk. 27. tétel, és Vi. igazolás és átvételi elismervény. Ld. A mellékletet

¹³⁸ NyME Vi. átvételi elismervény. A küldemény eredetileg osztrák volt. Vi vasúti szállítás 2. tsz. A három vagon (MÁV GR 161443 sz. GR 151912 sz és GySEV Gg 1477. sz.) főleg citromot, kenyeret és gyógyszert szállított fel

¹³⁹ NyME KL Mk. 28. tétel, és fuvartömb. Az élelmiszer rakomány: 8 q (sajt, vaj, tejszerny), 50-50 kg liszt és bab, 20 kg zsír, 50 kg rizs, 20 kg cukor, 20 kg szalonna (Kuruc Gyula)

¹⁴⁰ NyME KL Mk. 29. tétel. Az adat csak a mázsakönyvből ismert

¹⁴¹ NyME KL Mk. 30. tétel és Vi. átvételi elismervény november 1-ről. A fuvartömb bejegyzése: „határról egyenesen átrakás nélkül” 100 kg citrom, 20 kg csokoládé

A soproni Műegyetem hallgatói-tól küldött 12 g burgonya, 15 g alma, 1 1/2 zsák lisztet köszönettel átvettem.

1956. X. 31

FŐVÁROSI BAKÁTS TÉRI KÓRHÁZ
ÉLELMISZERS
Budapest, IX.
Távbeszélő: 188-781.

A Fővárosi Bakáts téri Kórház köszönete(NyME KL)

PESTMEGYEI TANÁCS SEMMELWEIS KÓRHÁZA
élelmezés
BUDAPEST, VIII. GYULAI PÁL-UTCA 2.

Átvételi elismervény

A Pestmegyei Tanács Kórháza /Rókus/ részére az alábbi esztrák eredetű Sopronból a SI 180 rendszámú tehergépkocsin ide szállított alábbi élelmiszereket átvettem:

10 láda élesztő	19 láda sajt	8 láda kondenzált tej
300 kg liszt	4 zsák liszt	1 láda búzadara
30 kg cukor	1 láda tojás	1 láda zsír
1 láda élt baromfi	12 g burgonya	----

Budapest, 1956. október hó 31-én.

Nádasi Károly
Nádasi Károly

PESTMEGYEI TANÁCS SEMMELWEIS KÓRHÁZA
élelmezés
BUDAPEST, VIII. GYULAI PÁL-UTCA 2.

A soproni MEFESZ 25. sorszámú segélyszállítmánya (NyME KL)

csepeli Nemzeti Bizottság. Csepel, 1956. X. 31.

Igazoljuk; hogy az Osztrák határról érkező küldeményt a MÁV. GR 161443 sz.vaggon GR 151912 sz. vagon és a GYSEV. Gg.1477 sz.vaggon a csepeli Vöröskereszt részére átvettük.

Tartalma: élelmiszer, gyógyszer

Átvettük: Sárdi László
 Csepel, 1956. X.31. d.e.9. Szabó Géza
 Szabó Géza
 Szabó Géza

Csepelig kísért vasúti szállítmány (NyME KL)

Kelemen György: A kurát becsületi a malomban, és az épen a domonay átrava néltől mehetni Gp me!

Á t a d ó k e l i s s e r v é n y .

Alulírottan elismerjük, hogy Sarród Munkás Tanácsától a mai napra az almat felszerelt élelmiszert átvettük és azt Budapest lakosságának a seprei főiskolások elszállítsák.

Burgonya	60 q	Barezfi	17 db. / 14 db. Üres zsák
Buza	8 q	Bab	100 kg. kérjük vissza!
Rezs	120 kg.	Tejás	30 db.
Caker	100 kg.	Zsir	2 kg. 2 kg.
Liszt	100 kg.	Zöldsz	20 kg.

Sarród, 1956. XI. 1.

Sepreni Munkás Tanács eln. átadó
 SARRÓD KÖZSÉG * 1946
Risler János
 seprei Művész mezbizottja átvavő.

A sarródiak ajándéka Budapest lakosságának (NyME KL)

Az **SM-637**-es rendszámú teherkocsi (Dunai Vasmű) úti célja Dunapentele. A kocsi tartalma gyógyszer és élelem volt. Az autót *Novecki János* vezette.¹⁴²

Az **FD-231**-es rendszámú teherkocsi (Állami Gazdasági Minisztérium) a Róbert Kórházba szállított élelmet, gyógyszert és ruhaneműt. Utasai **Kozák Antal** és **Matolcsi Géza** erdőmérnök-hallgatók voltak.¹⁴³

A **W 39 813**-as osztrák kocsi rendeltetési helyét és utasait nem ismerjük.¹⁴⁴

Az **YD-047**-es rendszámú kocsi élelmet szállított a Budapesti Nemzeti Tanácsnak. Vezetője *Tihanyi István* volt.¹⁴⁵

15.30 perckor a **GA-200**-as teherkocsi, a Soproni Pamutipar által adományozott élelmiszereket szállította fel a XI. kerületi Bartók Béla út 17. alá, a MEFESZ Forradalmi Diákbizottság részére. A kocsiban négyen utaztak. **Németh József**, **Gaál István**, **Szücs Ferenc** és **Khogler Iлона**.¹⁴⁶

17.00-kor egy kocsi, melynek tartalma élelem, gyógyszer és ruha volt, Vácnak vette az irányt. Még aznap a Váci Városi Tanács Kórháza hiánytalanul átvette a szállítmányt. Az autó rendszáma **FD-478**-as volt. A kocsi vezetője *Süveges Sándor*, kísérője **Kiss Gyula** erdőmérnök-hallgató volt.¹⁴⁷

A Tata városi kórház korábbi kérésének eleget téve, október 31-én a soproni szállítási csoport 37. tételszámú teherkocsija – rendszáma **YC-251**-es – élelmiszer rakományát leadta a kórháznak. Az áradó **Cs. Nagy Béla** volt. Útitársai: **Máté József**, **Hegedüs Csaba** és **Kobor József**.¹⁴⁸

A 38- és 39-es tételen jelzett szállításról az igazolás és két db. elismervény is fennmaradt. A két jármű este hétkor indult Budapestre. Az **UA-595**-ös rendszámú

¹⁴² NyME KL Mk. 31. tétel, fuvartömb A szállítmány: 100 kg tejkonzerv, 20 kg gyermektápszer, 60 kg almapüré, 2 kg méz, 40 kg vaj, 115 kg citrom, 30 kg narancs, 30 kg csokoládé, 30 kg vegyes csokoládé, 20 kg vegyes tápszer, 36 l étolaj, 25 kg halkonzerv, 20 kg tejpor, 20 kg élesztő, 10 kg margarin, 30 kg alma, 150 db tojás, 5 kg rizs (dr. Végh S.)

¹⁴³ NyME KL Mk. 32. tétel, feljegyzések, fuvartömb. Itt jegyezzük meg az Mk és a Feljegyzések adatai eltérőek. Az előbbiben hibásan: Kozák József, Matocsi A. bejegyzés található. A ruhanemű 313 db férfi, női és gyermekkabát, valamint zakó volt.

¹⁴⁴ NyME KL Mk. 33. tétel. Az adat csak a mázsakönyvből ismert

¹⁴⁵ NyME KL Mk. 34. tétel Itt jegyezzük meg, hogy erről a napról még két olyan számlát ismerünk, ami nem egyezik a mázsakönyvben írt úti céllal. Egy kocsi vegyes árut átvett a Vöröskereszt Budapesten a Király utca 8. sz. alatt, a másik szállítmányt pedig – 70 mázsa kenyeret - a Szentkirály út 26. szám alatt adtak le. Jelzet nélküli két db. elismervény

¹⁴⁶ NyME KL Mk. 35. tétel és Vi. átvételi elismervény ld a mellékletet is. A fuvartömb szerint: 450 kg zsír, 20 kg margarin, 200 kg liszt, 80 kg cukor, 20 kg lekvár és 100 kg bab

¹⁴⁷ NyME KL Mk. 36. tétel és Vi. egy db. átvételi elismervény gyógyszerekről. A fuvartömbben az élelem és ruhanemű

¹⁴⁸ NyME KL Mk. 37. tétel, fuvartömb és Vi. egy db. átvételi elismervény. A kórház átvett 150 kg zsírt, 165 kg lisztet, 30 kg sajtot, 30 kg tejkonzervet, 30 kg vaját, 60 kg élesztőt, 1 db kacsát, 62 db tojást, 50 kg cukrot, 25 kg narancsot, 60 kg citromot, 40 kg gyümölcs-kompót, 50 kg gyermektápszer, 20 kg csokoládét, 6 kg kávé és kakaót és egy doboz gyermekszáppant.

kocsi (Petőfi Tsz, Csorna) az I. számú Női Klinikára szállított ruhát, élelmet és gyógyszereket. Utasai **Varga Ferenc**, **Bordulák Zoltán** és *Dávidházy István* voltak.¹⁴⁹

Dávidházy István így emlékezik arra a napra: „A rádióból hallottam meg a híreket. Súlyos harcokról számolt be a Fiumei út környékéről. Nagyon aggódtam Pesten maradt szeretteim sorsán. Lányom akkor még csak 7 éves volt. Megkerestem dr. Fülöpp Istvánt, akinek testvére egyetemista volt. Így kerültem én is egy teherautóra.¹⁵⁰ Október 31-én indultunk. A platón ruhák között ültem. Jól emlékszem a budai Szent Imre kollégiumra. Az épület úgy nézett ki, mint egy főhadiszállás. Az élelmet és a ruhaneműt a kollégium előtt, a tömeg között osztottuk szét. A fejes káposztát egyenként adtuk az emberek kezébe. A portásfülke mint ügyeleti szoba szolgált. Itt láttam egy összeállított listát, amin ÁVH-sok neve szerepelt pontos lakcímmel. Másnap voltam a Köztársaság téren is. Az ostrom akkor már lezajlott. A tömeg lázasan alagutakat és pincéket keresett a korábbi Tisza Kálmán téren. Egy osztrák riporter szólított meg németül: „Was ist hier Los ? -” kérdezte. Automatikusán csak annyit válaszoltam: „Massenpsychosis” Kimenőt kapva, meglátogattam feleségemet és kislányomat. Láttam nem esett bajuk. November 1-én indultunk vissza Sopronba. Pesten már az a hír járta, hogy a fővárost újból körülvevették az oroszok. A visszaúton szerintem felvettünk egy üldözött ávóst, bár ő azt mondta, Kazincbarcikán volt internálva. Nagyon márkás karórájára emlékszem. Az illető Gönyűnél szállt le a teherkocsinkról...”¹⁵¹

Az **YT-266**-os (61-es TEFU Győr) teherkocsi pedig a Budapesti műszaki Egyetem MEFESZ diákotthonába vitt élelmiszert és ruhaneműt.¹⁵²

A 40. szállítási tétel Az **FC-901**-es (AMG *Kocsis László* Csorna) rendszámú kocsi volt. Vezette *Boros Zoltán*. A teherautó Szombathelyig szállított.¹⁵³

Bár a mázsakönyvben már a 62. tétel alatt szerepel, még október 31-én egy újabb teherautó segélyszállítmányt indított útjára a rakodóbrigád. Az **FC-545**-ös teherkocsi nagy mennyiségű élelmiszert szállított a fővárosi Károlyi Sándor Közkórházba. A kocsit vezette *Simonyi Miklós*.¹⁵⁴

¹⁴⁹ NyME KL Mk. 38. tétel. A fuvartömb szerint az élelem: 500 kg káposzta, 350 kg bab, 210 kg liszt, 160 kg kenyér, 120 kg zsír, 20 kg élesztő, 15 rúd szalámi. A ruhák: 26 db férfi kabát, 49 db nőikabát, 3 db nadrág és 50 köteg férfiruha

¹⁵⁰ NyME KL Vi. „Dávidházy István, Kossuth Lajos utca 14. (német-angol nyelven beszél) szolgálatát felajánlja.” Fülöpp Zoltánról van szó

¹⁵¹ Interjú Dávidházy Istvánnal 2005. október 17-én

¹⁵² NyME KL Mk. 39-es szállítási tétel valamint Vi. igazolás két elismervény és fuvartömb. A rakomány: 120 kg kenyér, 21 láda tojás, 90 kg zsír, 90 kg bab, 15 db szalámi, 20 kg cukor. A ruhanemű: 66 db férfi, 62 db nőikabát, 2 öltöny, 1 gyermekkabát és 27 bala férfiruha.

¹⁵³ NyME KL Mk 40. tétel vö. fuvartömb. A teherkocsi rakománya 460 kg zsír, 300 kg liszt, 200 kg kenyér

¹⁵⁴ NyME KL Mk. 62. szállítási tétel, vi., és vö. fuvartömb

A **BB-101**-es kocsi (Soproni Tűgyár, Lenchés L.) a budapesti Központi Kórházhoz indult rakományával.¹⁵⁵

A nap folyamán az **YT-931**-es (TEFU Budapest) a II. számú sebészeti klinikára és a Corvin Forradalmi Parancsnoksághoz szállított segélyt.¹⁵⁶ A Corvinisták levélben köszönték meg a küldeményt. Újabb kéréssel is fordultak a soproni műegyetemistákhoz: amennyiben mód és lehetőség van rá, küldjenek számukra meleg fehérneműt, télikabátot és bakancsot.¹⁵⁷

Ezen a napon *Fencz Ferenc*, a Sarródi Munkástanács elnöke megbízta *Bors Jenőt* és *Jäger Ferencet*, hogy a soproni egyetemtől 3 tonnás teherkocsit kérjenek, amin a falu összegyűjtött segélyadománya elszállítható Budapestre.¹⁵⁸ Már másnap **Ridler Antal** MEFESZ megbízott átvette a község adományát.¹⁵⁹

Még 31-én **Göndöcs Imre** erdőmérnök-hallgató és **Kiss János** motorkerékpárral az ausztriai Pamhagenbe (Pomogyra) ment.¹⁶⁰

A HA-BEL Fecske repülőgép (Winkler László archív)

Mayer Béla pilóta pedig a Miskolc Egyetemváros megbízásával a **HA-BEL** lajstromú sportrepülőgéppel Sopronba repült. Mayer gyógyszereket vett át a MEFESZ bizottság engedélyével. A bizonylatot **Vass Ferenc** látta el kézjeggyével,

¹⁵⁵ Az adat csak a fuvartömbből ismert. A kocsi rakománya: 24 kg citrom, 14 kg narancs, 33 kg csokoládé és 5 kg kakaó volt (Lenchés L.)

¹⁵⁶ Fuvartömb vö. Mk. 41. tétel. A kocsi rakománya: 150 db télikabát, 7 zsák férfi fehérnemű, 21 db+1 doboz kötött pulóver, 3 doboz zokni, 1 doboz kesztyű, 53 db nadrág, 53 db zakó és 150 db cipő (Dienes ezredes)

¹⁵⁷ NymE KL Vi. Október 31-i levél.

¹⁵⁸ NymE KL Vi. Megbízólevél

¹⁵⁹ NyME KL Vi. Átadási elismervény Tanka Sándor megjegyzésével: „Véleményem ! A búzát becserelni a malomba, és az egész rakomány átrakás nélkül mehetne Budapestre !” A szállítmányból a búzát és a rozst végül a fővárosi Gizella malom vette át.

¹⁶⁰ A számukra kiutalt motorra való teljes öltözet igazolását Csaba József látta el kézjeggyével.

és járult hozzá a gyógyszerek kiadásához.¹⁶¹ A **CC-564**-es kocs (Soproni Pamutipar) a városi kórházba 80 kg halat szállított.¹⁶² *Dr. Zékány József* a Koltói Utcai Klinika részére személykocsival (Tatraplan) 4 láda (20 kg) tejport szállított el.¹⁶³ A nap folyamán megtörtént szállítások egyikéből a csornai kórház átvett két csomag Aureomycint.¹⁶⁴ A folyamatos szállítások biztosítására, az egyetem területére újabb nagy mennyiségű üzemanyag érkezett. Az egyetemisták és a főiskolások 283 kanna benzint és 433 kanna gázolajat halmoztak fel.¹⁶⁵ A futárszolgálatot teljesítő főiskolai hallgatóknak, valamint az egyetemi zászlóalj részére **Tanka Sándor** meleg zoknikat adott ki.¹⁶⁶

1956. november 1. (csütörtök)

A MEFESZ szállítási csoportja 19 kocsit indított el ezen a napon a mázsakönyv bejegyzése szerint. Több kocsinak fennmaradt a teljes szállítmányjegyzéke és az átvételt igazoló elismervénye is. Ezen a csütörtöki napon hajnali 1 órakor vette kezdetét a fővárosba történő folyamatos szállítás. Két tehergépkocsi indult útnak. Az **FC-486**-os (Pamutipar Mercedes) a Központi MEFESZ bizottság részére szállított fel gyógyszereket és kötszereket. A kocs kisérei **Grátzer Miklós** és **Török Pál** hallgatók voltak.¹⁶⁷ *Tittmann József* az ELTE MEFESZ vezetője hiánytalanul vette át a szállítmányt.¹⁶⁸ A kocs november 2-án, hajnali 3-kor ért vissza Sopronba. A másik kocs, (az ún. Posta kocs) a Rókus Kórháznak és a MEFESZ központnak vitt segélyt. A jegyzéket Sopronban **Sipos Imre** látta el kézjeggyével. A kocsit **Nyulász István** erdőmérnök-hallgató kísérte.¹⁶⁹ Hajnali 2 óra 30 perckor újabb négy bepakolt gépjármű indult el Sopronból. Az **YD-464**-es teherkocsi (Betonépítő Vállalat Zalaegerszeg, bérelve a 22-es TEFU-tól) a Bartók Béla út 17. alá, a MEFESZ központba ruhaneműt szállított. A kocs két vezetője **Góczán László** és **Benedek Csaba** volt. A kocs rakományát **Görgényi Béla** és

¹⁶¹ A Z-381 Fecske típusú iskolagépből a HA-BEL 1953-1959 között repült. Az egyik gyógyszeres doboz tartalma nyugtatók szíverősítők, a másik tartalma Aureomicyn volt.

¹⁶² Fuvartömb

¹⁶³ Fuvartömb, igazolvány szám és cím

¹⁶⁴ NYME KL Vi. átvételi elismervény

¹⁶⁵ NYME KL üzemanyag és ld a táblázatot a könyv végén

¹⁶⁶ Fuvartömb, 1956. október 31.: Csapó Imre (2 pár zokni 1 db sál), Pászner László (3 pár zokni), Habermann Gyula (2 pár zokni), Otzella István, Vékány János, Bak József, Bodnár László, Illyés László, Pál Dénes, Kovács János (1 pár zoknit) kapott

¹⁶⁷ NYME KL Mk. 63. tétel Vi. átvételi elismervény Grátzer Miklós aláírásával és Dr. Szedenik József engedélyével

¹⁶⁸ NYME KL Vi. átvételi elismervény Tittmann József aláírásával. A szállítmány: 35 doboz vegyes kötszer, 2 doboz gipszpólya, 2 db hordágy, 2 doboz vegyes gyógyszer, 1 doboz hypnotikum, 1 doboz antibiotikum, 3 doboz tápszer, krámersinek, 3 kacs és egy ágytál.

¹⁶⁹ NYME KL Mk 64. tétel, Vi., jegyzék a szállítmányról. Gyógyszer: 1 doboz antibiotikum és 2 doboz vegyes gyógyszer. Kötszerek: 1 doboz vegyes kötszer, 1 bála papírvatta, 1 bála steril vatta, 1 doboz kötszer, krámersinek, 1 bála vatta, 1 db hordágy és 1 doboz vérkonzerv.

Átvételi elismervény

Központi MEFESZ-bizottság

35 doboz vegyes kötések
 2 -" -" gipszpálya
 2 doboz hordóig
 2 doboz vegyes gyógyász
 1 -" -" hypnotikum
 1 -" -" antibiotikum
 3 -" -" köpör

Krausz Antal, 3 kassa, 1 doboz ágytálc

Átvettém:
 Grátzer Miklós FC 486 Pamuttyes Mercedes

Sopron 1956 XI 1
 Dr. Szederkői Eugénié/rel.

Grátzer Miklós és Török Pál harmadik szállítmány-kísérése (NyME KL)

YD-464 - Szlovéniai Vállalat-leltár a
 22-c SEFU-lal
 Zalaegerszeg

szállítói: Budapest, Grátzer Miklós 17 MEFESZ

Ruhanyomó: mellék	9 db
ballonkabát	99 --
műszaki	18 --
férfi ruhák	51 --
műszaki	282 --
férfi ruhák	87 --
gyermek ruhák	245 --

Sopron 1956 XI 1

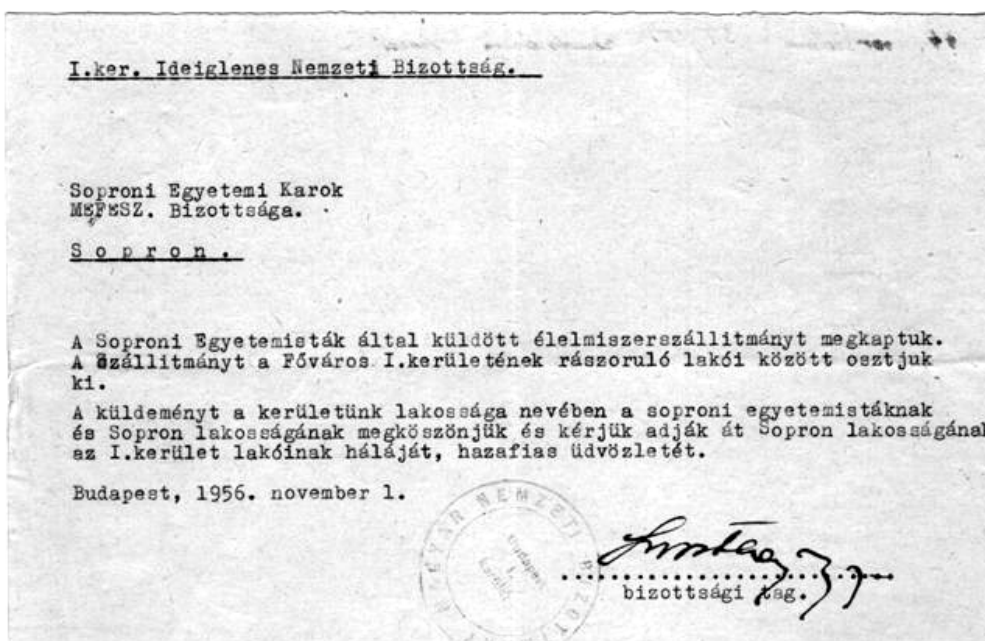
Kéchy Gyula

átvettém
 Görgényi Béla
 Donáth György

Grátzer Miklós
 Szlovéniai Vállalat-leltár

YD-464-es teherkocsi kísérői Görgényi Béla, Donáth György (NyME KL)

Donáth György egyetemi hallgató kísérte.¹⁷⁰ Az **SC-312**-es kocsit a Bartók Béla úti Vörös keresztnek ruhaneműt és élelmet szállított. A kocsit **Bíró Mihály** és **Thurzai János** vezették. Kísérőik **Jakucs Sándor** bányamérnök-hallgató és **Péterffy László** voltak. A kocsit este nyolcra érkezett fel Budapestre.¹⁷¹ Az **SF-157**-es rendszámú kocsit **Paraz Géza** vezette. **Reisz László** és **Starr Zoltán** voltak a kísérők. A fölszállított élelmiszert az I. kerületi Ideiglenes Nemzeti Bizottság köszönettel átvette, azzal a céllal, hogy a kerület rászoruló lakói között ki fogják osztani az élelmet. A kocsit 17.30-kor érkezett fel Budapestre.¹⁷²

Az I. kerület hazafias üdvözlétének tolmácsolása a soproni egyetemistáknak és Sopronnak (NyME KL)

¹⁷⁰ NyME KL Mk. 42. tétel és Vi. átvételi elismervény 42. sorszámú gépkocsi. A szállítmány: 9 db mellényről, 99 db ballonkabátról, 18 db női zakóról, 31 db férfi ruháról, 282 db női kabátról, 87 db férfikabátról és 215 db gyermekkabátról szólt.

¹⁷¹ NyME KL Mk. 43. tételnél a bejegyzés, Jakucs elvitte az átvételi elismervényt. A fuvartömb szerint 330 kg zsír, 270 kg cukor, 50 kg rizs, 40 kg sajt, 30 kg zöldség, 100 kg bab, 15 kg tészta, 30 kg olaj, 40 kg vegyes élelem, 110 db szappan és 30 db baromfi az élelmiszer szállítmány. A ruhanemű: 107 db nőikabát, 10 db gyermekkabát, 73 db férfikabát, 12 db férfizakó, 42 db öltöny, 42 db gyermek télikabát

¹⁷² NyME KL Mk. 44. tétel és Vi. átvételi elismervény.

Az **SF-330**-as kocsit Fertőrákos község adományát szállította a fővárosi Margit kórháznak. A kórház élelmezésvezetője köszönettel vette át a rakományt.¹⁷³ A teherkocsit *Galambos* vezette, kísérői pedig **Vlaszaty Ödön, Pál László** és **Danczinger Edit** (1936-1989) erdőmérnök hallgatók voltak.¹⁷⁴

Még október 31-én a MEFESZ bizottság részére sürgős jelzésű távirat érkezett, miszerint a nagykanizsai kórház elsősorban antibiotikumokat és sebészeti szereket kér.¹⁷⁵ A szállítási csoport megbízta **Magdics Mátyás** bányamérnök-hallgatót, hogy Zalaegerszegig gyógyszerert kísérjen.¹⁷⁶ A Zala megyei Gyógyszertár Vállalat visszaigazolta, hogy 27 db sértetlen gyógyszeres csomagot átvett. A nagykanizsai és zalaegerszegi kórház részére pedig vattabálákat, steril vattát, gézpólyákat penicillint, vegyes gyógyszereket, kapszulákat és műtőasztalt küldtek. Hajnali 2 óra 40 perckor *Beskó* vette át a szállítmányt¹⁷⁷. Pontosan 3 órakor elindult Sopronból két teherkocsi, az **YC-324**-es és az **YN-699**-es rendszámú. Ez volt a soproni MEFESZ 46. szállítása. Reggel 6 óra 30 perckor pedig egy gyógyszerekkel és étellel telerakott, a **GF-918**-as rendszámú autóbussz indult el a fővárosi Tétényi úti Kórházba Sopronból. Az antibiotikumok és élelmiszerek kiadását **Herpay Imre** adjunktus engedélyezte.¹⁷⁸ A buszt *Nagy Bertalan* és *Tóth János* vezette. A segélyszállítmányt **Szádeczky-Kardoss Béla** erdőmérnök és **Ott János** erdőmérnök-hallgató kísérte.¹⁷⁹ 7 óra 41 perckor a **IB-938**-as rendszámú (Sopron útfenntartó) teherautó indult el, melynek rendeltetése eredetileg a VIII. kerületi Kilián laktanya volt. A szállítmány vegyes élelmiszert tartalmazott. A teherkocsi rakományának egy része a sarródiak ajándéka volt a fővárosnak. Még október 31-én igazolta ezt a Sarródi Munkástanács. A rakományt végül az Úri út 64. alatt adták le. Az átadás tényét Janik százados igazolta. A teherkocsiban négyen utaztak. *Gyurátz János, Haller Ottó, Szigeti István* kocsivezetők és **Csányi Elek** (tanársegéd) kísérő. A teherautó november 2-án hajnali 1 óra 30 perckor érkezett vissza Sopronba.¹⁸⁰ 9 órakor az **SA-768**-as rendszámú teherkocsi is Budapestre indult. A teljes szállítmány – 20 q burgonya és 3 mázsa bab – a XX. Kerületi Forradalmi Ifjúsági

¹⁷³ NyME KL Mk. 45. tétel és Vi. átvételi elismervény

¹⁷⁴ Uo.

¹⁷⁵ NyME KL Vi. távirat, a kórház munkástanácsának aláírásával.

¹⁷⁶ NyME KL Vi. Magdics Mátyás megbízólevelét Szokody László MEFESZ bizottsági tag írta alá.

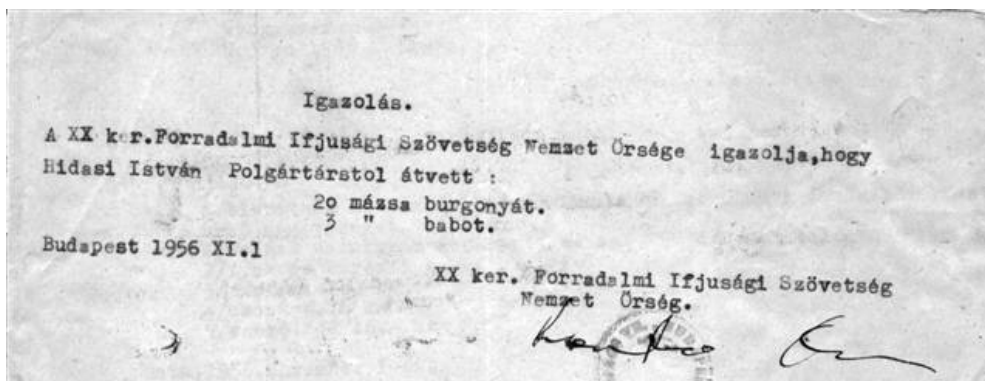
¹⁷⁷ Vi. Átvételi elismervény

¹⁷⁸ Fuvartömb, kiadási engedély. A megjegyzésben „elsősorban értékes élelmiszereket”

¹⁷⁹ NyME KL Vi. A Tétényiúti kórház két db. átvételi elismervénye 1956. november 1-éről. A kórházba megérkezett: 2 bála vatta, 4 csomag mull, 1 bála papírvatta, 3 csomag steril gaze, 1 összecsukható ágy, 2 csomag papírvatta, 1 csomag kézi kötszer, 1 vegyes gyógyszer, 1 csomag gipsz pólya sínek, 2 doboz papírvatta, 1 doboz tampon, 7 csomag depocillin A., 2 csomag praepacillin, 1 csomag hostamycin, 1 csomag myacombin, 1 csomag Ps púder, 1 csomag kombetin, 1 üveg zink-protamin inulin, 5 csomag largactil á.50, 3 ampulla strophantin, 1 csomag gelatina sterilizata, 1 novocain 4% 20 mgr., manetol 2 doboz á.5amp.

¹⁸⁰ A rakodást Igmándy Zoltán adjunktus engedélyezte. Két db. átvételi elismervény. A szállítmány: 260 kg zsír, 50 kg tészta, 20 liter olaj, 160 kg vegyes étellel, 6 láda tej, 300 kg bab, 30 kg konzerv. Sarród ajándéka: 120 kg liszt, 50 kg bab, 140 kg cukor, 4 kg dara, 2 kg mák, 1 kg dió, 220 db tojás és 64 db baromfi volt. Vö. Mk. 48. tételszám

Szövetség Nemzetőrsége vette át a szállítmányt. A kocsit *Király Béla* vezette. A kocsis kísérői **Hidasi István** és **Varga Ferenc** erdőmérnök-hallgatók voltak.¹⁸¹ Délután 16 óra 25 perckor három megrakott kocsis szintén Budapestre indult. Két teherkocsis a Bartók Béla út 17-alá szállított élelmet, egy pedig a Sebészeti Klinikának vitt ruhát és élelmet.¹⁸² A három szállításból csak egyet ismerünk részletesen. Azonban ismerjük a gépkocsis rendszámát, a vezetőket és kísérőket nevét.¹⁸³ Eszerint az 1. sz. Sebészeti Klinikának az **SN-178**-as vitte a segínyt. *Taliga László* sofört **Kecskeméti Károly** és **Visi Judit** főiskolások kísérték.¹⁸⁴ A **VF-129**-est **Keresztes Ferenc** vezette, **Lakatos György**, **Ridler Antal** és **Szentkeresztury János** volt a személyzete. (A kocsis november 3-án este hétkor érkezett vissza Sopronba). Az **FC-166**-ost (Soproni Tanulmányi Erdőgazdaság) *Z. Ferenc* vezette, útitársai **Horváth Gusztáv** és **Farkas István** bányamérnök-hallgatók voltak. A Műszaki Egyetem Forradalmi Bizottsága ezen a napon köszöni meg Sopron város lakosságának és diákjainak minden adományát, „*mellyel elősegíti a magyar szabadságért harcoló főváros lakosainak, sztrájkoló munkásainak harcát...*”¹⁸⁵ Az 53. szállítást az **FA-124**-es (Kertészeti Vállalat Dunapentele) rendszámú kocsis bonyolította le. Dél előtt 11 órakor indult és a tatabányai kórháznak szállított nagymennyiségű gyógyszert és élelmiszert. A gyógyszerek kiadását **Herpay Imre**

Hidasi István és **Varga Ferenc** erdőmérnök-hallgatók által kísért szállítmány a XX: kerületbe (NyME KL)

¹⁸¹ NyME KL Mk. 49. tétel és Vi. igazolás 1956. november 1-ről. Ld a mellékletet is. vö. Varga Ferenc: Visszaemlékezés, EK XXIX. Köt. 84-90 lap

¹⁸² NyME KL Mk. 51 és 52. tétel. Az adat csak a mázsakönyvből ismert

¹⁸³ Uo.

¹⁸⁴ NyME KL mk. 50. tétel és fuvartömb. A rakomány: 200 kg tejpor, 200 kg sajt, 150 kg rizs, 240 kg liszt, 1q burgonya, 100 kg cukor, 80 kg alma, 40 kg zsír, 300 kg vegyes élelmiszer, 50 kg citrom, 1 láda baromfi

¹⁸⁵ NyME Kl Vi. ld. a mellékletet a 32. lapon

Sopron város lakosságának és diákjainak!

A Budapesti Műszaki Egyetem Forradalmi Bizottsága köszön minden adományt, melyell elősegíti a magyar szabadságért harcoló főváros lakosainak, sztrájkoló munkásainak harcát. Kérjük Sopronnak és környékének hazafias lakosságát, hogy továbbra sem vonja meg a harcoló fővárostól támogatását.

Budapest, 1956 november 1.

Budapesti Műszaki Egyetem
[Handwritten Signature]
 Műszaki Egyetem Forradalmi B.

A Műszaki Egyetem Forradalmi Bizottmányának köszönete (NyME KL)

Budapesti Orvostudományi Egyetem
 I sz. Gyermek klinika
 Budapest, VIII. Sóháy János-utca 53.
 Telefon: 343-186.

Igazoljuk, hogy az I. és II. számú Gyermekklinikák részére
 a Soproni Egyetemi MEFESZ Bizottságtól, Citrom, Narancs, Csokoládé
 rakományt a mai napon átvettük.

Bp. 1956. XI. 1. -én

[Handwritten Signature]
 /Dr. Takács István/
 egy. diatetikai tanársegéd

[Handwritten Signature]
 /Dr. Gerlőczy Ferenc/
 egy. tanár

Budapesti Orvostudományi Egyetem
 I sz. Gyermek klinika
 Budapest, VIII. Sóháy János-utca 53.
 Telefon: 343-186.

A Soproni Egyetemi MEFESZ Bizottság déligyümölcs és csokoládé szállítmánya a Gyermekklinikák számára (NyME KL)

adjunktus engedélyezte.¹⁸⁶ A kórház élelmiszereket, kötszereket, gyógyászati szereket és hordozható röntgenkészüléket kapott. A röntgenkészülék beszerzésére így emlékezett vissza Herpay professzor úr: „*Sokan jöttek külföldről is. Többségükben odaszakadt magyarok. Kérdezték, mire lenne szükségünk. Szinte akármit kértünk, az egy-két nap múlva már itt is volt Sopronban. Akkoriban volt itt nálunk egy küldöttség. Egy tatai orvos és kísérei. Ő azt mondta, hogy röntgengépre lenne szüksége. Még javában beszélgettünk - próbáltunk tanácsot adni neki - amikor nyílt az ajtó. A feleségem egyik iskolai barátnője, gróf Széchenyi Beatrix érkezett meg hozzánk. Ott maradt és türelmesen meghallgatta az orvos kérését. Két nap múlva meghozták a hordozható készüléket. Még ma is meghatódok, ha rá gondolok.*”¹⁸⁷A tataiak hálás szívvel köszönték meg a gyorsan nyújtott és számottevő segítséget. A szállítmányt **Sebestyén László** (1923-1995) kísérte.¹⁸⁸

Az 54. sorszám alatti szállítmányról a következőket tudjuk: A Szabad Nép Székházához az **FM-243**-as (MÁV) rendszámú kocsit szállított fel élelmet és ruhát. A kocsit **Kalinti István** vezette, kísérte **Kenedi Imre V.** éves geodéta- **Király Ilona** és **Somogyi-Tóth Eszter** erdőmérnök-hallgatók.¹⁸⁹ A **PS-222**-es rendszámú kocsit (**Siklós Mihály**) pedig élelmet szállított.¹⁹⁰ Erről a napról még egy tízdobozos szállításról tudunk. Az átvételi elismervényt **Dr. Gábos Imre** írta alá. Többek között antibiotikumot és penicillint szállított. A gépkocsi rendszáma **CD-565**-ös volt.¹⁹¹

Az utolsó e napon elindított kocsit (Pobeda típus) az **IC-685**-ös volt. 18.30-kor indult és úti célja Pécs volt. A Pécsi Orvostudományi Egyetemnek szállított antibiotikumokat. A kocsit **Kiss Iván** vezette.¹⁹²A nap folyamán **Bajzák Dénes** a Fertőrákosi Nemzeti Tanács adományát vette át. A falu ajándéka tíz db élő birkából és házi szárnyasokból állt.¹⁹³

1956. november 2. (péntek)

Még november 1-éről keltezett az a megbízólevél, melyben a Soproni MEFESZ bizottság megbízta **Ronyecz József** harmadéves erdőmérnök-hallgatót és **Rétfalvi László** elsőéves erdőmérnök-hallgatót, hogy a Corvin Mozihoz szállítmányt kísérjenek. A tehergépkocsi az **UD-549**-es rendszámú volt. Szorgos kezek a korábbi kérésnek megfelelően a rakterét cipővel és ruhaneművel pakolták meg. A felpakolt teherkocsi november 2-án reggel 8-kor indult az egyetemről. A kocsit teljes rakomá-

¹⁸⁶ Vi. elismervény gyógyszer kiadásról

¹⁸⁷ Interjú Herpay Imre professzorral 2005. október 13-án

¹⁸⁸ NyME KL Vi. két db átvételi elismervény és vö. Mk. 53. tétel és ld. a mellékletet is.

¹⁸⁹ NyME KL Mk. 54. tétel és fuvartömb. Az engedélyt Vass Ferenc adta ki. A szállítmány: 200 kg tejpor, 200 kg sajt, 500 kg burgonya, 3 zsák liszt, 3 zsák cukor, 5 zsák zöldség, 1 zsák káposzta, 150 kg rizs, 2 láda hús, 2 láda zsír, 300 kg vegyes élelmiszer, 30 kg gyermek-tápszer. A ruhanemű: 30-30 köteg női és férfiruha

¹⁹⁰ NyME KL Mk. 55. tétel és fuvartömb. 20 kg csokoládé és 20 kg citrom

¹⁹¹ NyME KL Vi. egy átvételi elismervény Gábos Imre dr. aláírásával

¹⁹² NyME KL Mk. 57. tétel (külön szállítás)

¹⁹³ NyME KL Vi. egy db Elismervény 10 db. birkáról, 37 db. csirkéről, 4 db. kacsáról és egy libáról

UD 149

Mbizólevél.

A Soproni NYFESZ Bizottság megbizsa
 egyetemi hallgatót a-BUDAPEST BUDA-UT 17 /NYFESZ/ címre
 szállítandó gyógyszer stb. szállítmányok kísérésére.

Sopron, 1956. XI. 1.
 Sopron Ady Endre u. 5.
 Telefon: 492.

Soproni egyetemi NYFESZ Bizottság.
 Kőrösi Mária

Környek György, III. ut.
 Kétfelvi László, I. esk.
 Körny Mária

Megbízólevél a Corvin-közbe (NyME KL)

Soproni Egyetemisták

Sopron

A budapesti Corvin Forradalmi Csoport
 soraiban a körülmények miatt, hogy,
 személyesen mind is lehetőleg, van ma
 hiányok a Forradalmi harcokban me-
 leg fehérművel, felkészítést és szakmát.
 Szükségleteket megkapjuk és hián-
 yan támogatjuk a hős harcokban résztvevők.

Budapest 1956. okt. 31

Corvin Forradalmi Csoport
 részéről:
 László János

Előzőre Kőrösi Mária /nyfesz, nov. 2-án
 + 1 - - - - -
 mindkét oldal 2-2. (nyfesz)

A Corvin köz még október 31-én kelt köszönőlevele a soproni egyetemistákhoz (NyME KL)

MEFESZ Intéző Bizottságának.

A tatai kórház hállás szívvvel köszöni a gyorsan nyújtó és számottevő segítséget, mellyel az intézet működését e- nehéz percekben megsegítette. Köszönjük az élelmiszereket, a gyógyszer és kötszereket a röntgenkészüléket és ezeknek a gyors eljuttatását. Igerjük azt, hogy a fenti küldeménnyel a szebb és a beldeőbb magyar jövendőt és annak megerősítését fogjuk szolgálni.

T a t a, 1956. november hó 1-én.

Rácz József
VÁROSI TANÁRSZÉK
Dr. Kovalszky József
igazgató-főorvos
SOPRONI KÓRHÁZ
Tel.: 14-210

A tatai kórház köszönete a Soproni MEFESZ Intéző Bizottságának (NyME KL)

NEMZETI FORRADALMI BIZOTTMÁNY, CORVIN PETŐFI KÖR.

A Soproni Műegyetem Forradalmi Bizottsága Csoportjának ezton fejezi ki forro szeretetét és köszönetét a közös cél érdekében kifejtett áldozatos munkájáért. Egyben kéri, hogy minden segítséget adjon meg továbbra is a szent cél elérése érdekében.

Bajtársi üdvözléttel:

NEMZETI FORRADALMI BIZOTTMÁNY, CORVIN PETŐFI

KÖR;

Vágó György

Vágó György, a Corvin köz parancsnok-helyettesének köszönete
Rácz József V. éves erdómérnök igazolványának hátlapján (NyMe KL)

nya eljutott a Corvin parancsnokságra. Az átadás és átvétel tényét a Corvin Forradalmi Bizottság Parancsnoksága nevében a parancsnok-helyettes, *Vágó György* látta el kézjegyével.¹⁹⁴

8 óra 30 perckor újabb négy fuvar indult a fővárosba. A **HO-866**-os honvédségi gépjármű rakományát **Dibúz Jenő** erdőmérnök-hallgató adta ki. A kocsin *Bugyik György* hadnagy és **Fekete Tibor** tartózkodott. A segély eredeti úti célja a MEFESZ Bizottság budapesti központja volt. A fenmaradt dokumentumok szerint, azonban Gödöllőig – az agrártudományi egyetemig – jutott el a segélyszállítmány.¹⁹⁵ A **GA-159**-es (lefoglalt kocsi) a VIII. kerületi Alföldi utcai Kórháznak szállított gyógyszert és déligyümölcsöt. Ezenkívül pedig a XII. kerületi Rendőrkapitányságra kötszereket és gyógyszereket. A kocsit négy fegyveres rendőr kísérte.¹⁹⁶

Az **SI-180**-as rendszámú kocsi (kőhidai börtön- kocsi) ezen a napon Budapest Déli pályaudvarra szállított élelmiszert. Vezette *Kozma János*, kísérte **Bajzák Dénes** erdőmérnök-hallgató.¹⁹⁷ Az **FI-575**-ös rendszámú teherkocsi a Corvin Forradalmi Bizottság parancsnokságának szállított ruhaneműt. A rakomány cipő, takaró, női és férfi fehérnemű volt. A szállítmányt **Rácz József** V. éves erdőmérnök-hallgató kísérte. A kocsi november 3-án este 18.00-kor ért vissza Sopronba.¹⁹⁸ A Központi Honvéd Kórház és Rendelő Intézet számára a **HV-996**-os rendszámú teherkocsi kötszereket és gyógyászati szereket szállított. A kocsit *Baté Lajos* és *Nagy László* vezette, és **Ajtay László** bányamérnök-hallgató kísérte.¹⁹⁹

A mázsakönyvben az utolsó 66. tételszám alatt az **FA-124**-es számú gépkocsiról szóló bejegyzés található. Gyógyszert és élelmiszert szállított az Újpestelei (Dunaújváros) kórház részére. A gépkocsit *Steinhof Oszkár* és *Lukács Albert* vezették.²⁰⁰ November 2-áról és 3-áról azonban további számlák, átvételi elismervények maradtak fenn. Erről tanúskodik egy – **Sipos Imre** bányamérnök-hallgató által aláírt – jegyzék a budapesti MEFESZ Bizottság részére.²⁰¹ Egy teljesen összeállított jegyzék a Veszprémi Kórház részére két kocsi szállítmányáról.

¹⁹⁴ NyME KL Mk. 56. tétel és Vi. átvételi elismervény

¹⁹⁵ NyME KL Mk. 58. tétel és Vi. átvételi igazolás. A teljes rakomány: 10 doboz tejpor, 20 doboz sajt, 11 zsák burgonya, 5 zsák rizs, 3 zsák cukor, 10 zsák liszt, 5 láda zsír, 20 doboz vegyes élelmiszer, 50 kg kenyér.

¹⁹⁶ NyME KL Mk. Vi. és fuvartömb. Az élelem: 45 kg tejpor, 5 kg csokoládé, 10 kg citrom, 8 kg narancs 10 kg kakaó és 1,2 kg tápszer volt. Bepakolási engedély: Igmándy Zoltán.

Átvevő: *Aigner József Dr.* és *Mieth István Dr.*

¹⁹⁷ NyME KL Mk. 60. tétel, Vi. és fuvartömb. A berakodást itt is Igmándy adjunktus engedélyezte. A szállítmány 100 kg rizs, 50 kg cukor, 75 kg sajt, 100 kg vaj, 99 kg kondenz tej, 250 kg vegyes konzerv, 30 kg kétszersült és 25 kg hagyma volt

¹⁹⁸ NyME KL Mk. 61. tétel és Vi. elismervény. Az elismervény hátlapját ld. A mellékletben

¹⁹⁹ NyME KL Mk. 65. tétel és Vi. két db átvételi elismervény november 2. A rakományt Dibúz Jenő adta ki

²⁰⁰ Fuvartömb: 10 q burgonya, 200 kg gyermektápszer, 230 kg vegyes konzerv, 20 kg zabpelyh, 50 kg cukor, 80 kg rizs, 130 kg bab, 50 kg zsír, 40 kg gyermek tápszer, 80 kg citrom, 20 kg narancs, 40 kg alma, 15 kg csokoládé, 23 üveg málnaszörp. A rakodási engedélyt Farkas László adta ki

²⁰¹ NyME KL Vi. elismervény

Az **FD-197**-es rendszámú teherkocsi a veszprémi MEFESZ részére szállított.²⁰² Az **UD-548**-as szintén oda, de azzal a megjegyzéssel, hogy „szétosztásra”.²⁰³

Az **IB-904**-es teherkocsi (Gyár és Gépszerelő Budapest) a XX. Kerületi nemzetőrség számára vitt élelmiszer- és ruhaszállítmányt. A kocsi, amit *Simon Gyula* vezetett, 17.30-kor indult el Sopronból. Kocsikísérők **Molnár Károly**, **Végh Tibor** és **Takács József** voltak.²⁰⁴

Az **YC-901**-es teherkocsi (13. Autóközlekedési Vállalat) személyes irányítással a Baross és Üllői úti romházak lakóinak szállított. Az este 22.00 órakor elindult kocsit *Márkus Ernő* és *J. László* vezette, a kísérők pedig **Márkus Jenő** és **Kerkai István** voltak.²⁰⁵ Soproni egyetemisták adtak szabad utat annak a két gépjárműnek is, ami a Fővárosi Madarász utcai Kórház csecsemő - és gyermekosztálya részére szállított segély- szállítmányt.²⁰⁶ A kocsik Bécsbe mentek volna, de nem rendelkeztek határátlépéshez megfelelő papírokkal. 1956. november 1-én a soproni MEFESZ részéről **Gosztonyi Miklós** telefonon beszélt a kórházzal. A két kocsi útjából minden akadály elgördült a gyors intézkedésnek köszönhetően.²⁰⁷

További átvételi elismervények tanúskodnak arról, hogy a soproni MEFESZ szállítási csoportja lankadatlan szorgalommal gyűjtötte és vette át az önkéntes adományokat a környező településekről. Így **Papp Ferenc** Nagycenken vette át a cenki Nemzeti Bizottság adományát.²⁰⁸ Fertőendrédén a MEFESZ **Pödör János** helyi megbízottól 30 q burgonyát vett át az ottani szövetkezettől.²⁰⁹ **Bakonyi Nándor** erdőmérnök-hallgató ezen a napon kapja kézhez igazolványát, miszerint a Dunántúl községeiben és üzeimiben szervező munkát végezhet.²¹⁰ A soproni MEFESZ megbízottjai együttműködtek a forradalom új intézményeinek képviselőivel, így a különböző községek újonnan választott Nemzeti Tanácsaival.

²⁰² Fuvartömb: 100 kg élesztő, 275 kg sajt, 400 kg vaj, 350 kg Ovomaltin, 25 kg finomított olaj, 400 kg tejpor, 200 kg vegyes élelmiszer, 150 kg rizs, 60 kg cukor.

²⁰³ Vi. átvételi lista november 2. vő fuvartömb: 600 kg sajt, 400 kg vaj, 300 kg tejkonzerv, 200 kg rizs, 40 kg cukor, 200 kg Ovomaltin, 270 kg vegyes élelem, 600 kg liszt, 50 kg húskonzerv, 80 kg citrom, 20 kg narancs, 15 kg csokoládé.

²⁰⁴ Fuvartömb: 210 kg tejpor, 150 kg vegyes konzerv, 200 kg sajt, 20 kg kondenzált tej, 52 kg vegyes keksz, 20 kg száraz tészta, 25 kg zsír, 70 kg csokoládé és 150 kg citrom A ruhanemű: 100 pár férficipő, 57 db alsónadrág, 100 db ing, 100 db férfinadrág, 100 db kabát, 100 db zokni, 100 db télikabát és 1 db gyermek télikabát (Apt Ödön)

²⁰⁵ Fuvartömb: élelmiszer: 70 kg konzerv, 15 kg tejkonzerv, 35 kg vaj, 30 kg sajt, 1 láda+4 doboz tojás, 6 kg kétszersült, 30 kg cukor, 33 kg liszt, 35 kg száraz tészta, 129 kg zsír, 12 kg só, 74 kg rizs, 60 kg citrom és narancs, 2 kg kakaó, 5 kg vegyes zöldség, 3 kg csokoládé, 3 kg tápszer és 2 kg aszalt szilva. Ruha: 200 kg ruhanemű, 120 kg apró ruhanemű, 1-1 zsák férfi- és nőicipő, 100 pár gyermekcipő, 60 kg mosópor (Apt Ödön)

²⁰⁶ NyME KL Vi. átvételi elismervény, november 2. 809-es számú autóbusz és AK jelzésű Hudson kocsi

²⁰⁷ Eseménynapló 85 lap. A telefonbeszélgetésre november 1-én 14.30-kor került sor.

²⁰⁸ NyME KL Vi. átvételi elismervény 1956. november 2.

²⁰⁹ NyME KL Vi. átvételi elismervény 1956. november 2.

²¹⁰ NyME KL Vi. igazolvány Babits György aláírásával

1956. november 3. (szombat)

A Soproni Sütőipari Vállalat a kenyérgyári kocsival 100 kg élesztőt vesz át a MEFESZ-től.²¹¹

A **CC-564**-es gépkocsit *Horváth István* vezette, aki a katonai parancsnokság és őrség részére egy kisebb élelmiszer mennyiséget szállított. A rakományt tőle **Gosztanyi Miklós** vette át.²¹² A nagycenki őrség részére pedig a **HO-930**-as (honvédségi kocs) fuvarozott ki élelmet. A kocsit *Szilasi József* vezette.²¹³

1956. november 4. (vasárnap)

A délelőtt folyamán a három egyetemi század is felvette szerény élelmiszeradagját. A fennmaradt fuvartömbi bejegyzés alapján pedig rekonstruálható a századok létszáma: I század: 180-185 hallgató, a II. század 190 hallgató a III. század 130 hallgatóval állt fel. A törzskar létszáma pedig tizenkilenc fő volt.²¹⁴

1956. november 5. (hétfő)

Az utolsó bejegyzés erről a napról a fuvartömbben arról tanúskodik, hogy a nap folyamán a Megyei Csecsemő Otthon részére (Sopron, Kossuth Lajos utca 10) egy kocsis segélyrakományt adtak le **Tanka Sándorék**.²¹⁵

²¹¹ Fuvartömb: A kiadást Vass Ferenc engedélyezte a Soproni MEFESZ raktárából

²¹² Fuvartömb: 20 db kenyér, 60 db sajt, 5 kg zsír, 7 kg citrom, 10 kg cukor, 10 doboz lekvár, 10 kg hering, 0,5 kg kávé és 3,5 kg csokoládé.

²¹³ Fuvartömb: 30 db sajt, 0,8 kg kávé, 3 kg citrom, 15 db kenyér, 8 kg cukor, 6 kg zsír, 1 doboz konzerv

²¹⁴ Fuvartömb: dátum nélkül (november 4 ?): I. század részére kiadva 180x10 db cigaretta, 185 csomag sajt és 185 db csokoládé és kenyér (Jamrik István erdőmérnök-hallgató), a II. század vételezett 190 csomag sajtot és ugyanannyi csokoládét és kenyeret (Szeisz András bányamérnök-hallgató), a III. század 130 csomag sajtot és ugyanannyi csokoládét kapott kézhez (Masznyik László bányamérnök-hallgató) A törzskar 19-19 csomag sajtot és csokoládét kapott.

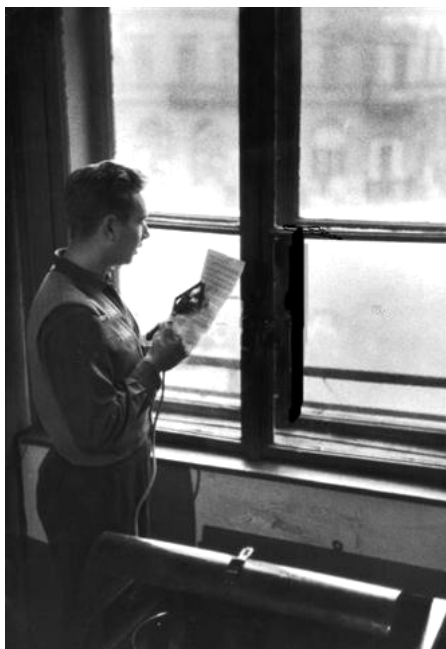
²¹⁵ Fuvartömb: 41 láda tejpor, 11 láda kondenzált tej, 1 láda spenót, 1 nagy csomag csecsemőszappan

A soproni MEFESZ segélyszállítmányainak célállomása

Kelenföldi pályaudvar, Csepeli Nemzeti Bizottság (vasúti szállítások)
Budapest, I. és II. sz. sz. Sebészeti Klinika
Budapest, Rókus kórház (Simmelweis)
Budapest, Margit Kórház
Budapest, Országos Vöröskereszt Központ Baross utcai székház
Csornai kórház
Budapest, Daróczi úti Központi elosztó
Budapest Üllői úti Gyermekklinika
Balatonfüred, Állami Kórház
Budapest, Szabolcs úti Állami Gyógyszerkórház
Budakeszi, Forradalmi Nemzeti Bizottmány
Budapest, János Kórház
Budapest, Fővárosi Gyermekkórház
Budapest, Központi Katonai Kórház és Rendelő Intézet
Országos Korányi TBC Intézet raktár
Fővárosi Bakáts Téri Kórház
Fővárosi Szent István Kórház
I-II. számú Gyermekklinika
Budapest, MEFESZ központ – Bartók Béla út 17
Vác, Váci Városi Tanács kórháza
Tata Városi Kórház
Budapest, Király utca 8. (Vöröskereszt)
Budapest, Szent király út 26. (Nemzeti Tornacsarnok)
Női Klinika I. sz. (Stomatologia)
Miskolc (repülőgépes szállítás)
Corvin Forradalmi Parancsnokság
Zalaegerszegi Forradalmi Tanács
Nagykanizsai Kórház
Úri utca 64 Magyar Néphadsereg
XX. kerület Forradalmi Ifjúsági Szövetség Nemzetőrsége
Gödöllő Agrártudományi Egyetem
Fővárosi Alföld-utcai Kórház, Fővárosi Bakáts-Téri Kórház
Fővárosi Villamosvasút Kelenföldi pályaudvar
Budapest, Déli pályaudvar
Fővárosi Károlyi Sándor közkórház
Veszprémi MEFESZ, Veszprém városi kórház
Madarász utcai gyermekkórház
Dunapentele (Sztálinváros, Dunaújváros) kórház
Pécs (Orvostudományi Egyetem)
Szombathely
Sárvár

A „Rádió, hírszerzés, sajtó” csoport munkatársai és munkája a forradalom két hetében

A **Hegedüs János** lektor és munkatársai által felállt csoport tevékenysége az egyik legjobban dokumentált a Soproni MEFESZ bizottságain belül. A leverett forradalom és szabadságharc után az állambiztonsági szolgálatok valóságos hajtóvadászatot indítottak Hegedüs után, aki jogosan félve a megtorlástól a nyugati emigrációt választotta.²¹⁶ A MEFESZ-bizottság által létrejött csoportok munkájába a tanári kar zöme is bekapcsolódott. Józanságra, megfontoltságra intették szeretett diákjaikat. Tudásuk legjavával (élettapasztalat, nyelvismeret) próbálták segíteni a forradalom ügyét. A rádió-hírszerzés-sajtó csoport feladata több irányú volt. A csoport és munkatársai az Erdőmérnöki Főiskola dékáni épület I. emeletén (a korábbi pártbizottság helyiségei) dolgoztak. Ezekben a helyiségekben 5-6 db rádiókészüléken keresztül a munkatársak éjjel-nappal hallgatták a híreket. A különböző nyugati rádiók híreit hallgatták meg magyarul, de emellett meghallgatták azok eredeti (saját) adásait is. Így halgatták a német, francia, osztrák és olasz adásokat is. Mindazt, ami kapcsolódott a hírekből Magyarországhoz, vagy a magyar eseményekkel és történésekkel foglalkozott. A híreket papírlapokra feljegyezték, majd az összegyűjtött híreket kiértékelték.

MEFESZ-aktivista közleményt olvas be a Széchenyi téren (Fotó: Jack Esten)

Kossuth-címer (SL)

²¹⁶ Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltára ÁBTL 0-11129 Hegedüs János körözési dosszié 22-24. lap

A feldolgozott híryanagot aztán felhasználták különböző propaganda célokra. Így a városi hangosbemondón keresztül – evvel megbízott MEFESZ-aktivisták – tájékoztatták Sopron lakosságát a hírekről, a tenni- és tudnivalókról, illetve különböző rölapokat és szórólapokat készítették el a hírek alapján.

Megmaradt egy hangoshiradó anyag 1956. október 28-áról, melyet eredetiben a Soproni Levéltár őriz.²¹⁷ A dokumentumot szó szerinti közöljük

„Napokon keresztül városunk minden hangszórója ismertette az egyetemi ifjúság diákparlamentjének határozatát. Az egyetemi tanács a diákparlament határozatait magáévá tette. Így az oktatók és a hallgatók továbbra is teljes egyetértésben és szilárd egységben küzdenek a szabad, független, demokratikus Magyarország megteremtéséért. Az egyetemi tanács a diákparlament határozatait rölapon kinyomatta, és városunk dolgozói elé terjesztette. Minthogy városunk lakossága ezt a 17 pontot ismeri, teljes terjedelmében nem közöljük, csak mint legfontosabb követelést emeljük ki a szovjet haderők lehető leggyorsabb ütemben való kivonását hazánk területéről.

A határozat 4. pontja a következőket mondja ki: „Szabad, független Magyarországot akarunk, amelyben valóban minden hatalom a dolgozó népé. Ennek érdekében általános, titkos választásokat követeliünk az egész országban, több demokratikus párt részvételével, új nemzetgyűlés megválasztása céljából, mivel az eddigi nem teljesítette alkotmányos kötelességét...”

„A Soproni Egyetem MEFESZ Bizottsága a Sopron környéki lakossághoz felhívással fordult, amelyben azt javasolja, hogy az ország különböző részeiben a spontán módon létrejött és létrejövő nemzeti tanácsok lépjenek egymással kapcsolatba, hangolják össze programpontjaikat.”

„Ezekben a történelmi napokban szinte percről percre változnak az események, alakulnak a szükségletek, fogamzanak okos, megfontolt cselekedetek. A történelmi fejlődés eme napjaiban városunk dolgozói eddig megőrizték nyugalmukat. Ezzel együtt megőrizték értékeiket és megteremtették a további fejlődés nyugodt előfeltételeit. A közrend és a köznyugalom további fenntartása érdekében, Sopron Város Nemzeti Tanácsa és a MEFESZ ismételten felkéri a város lakosságát, hogy mindennemű személyi jellegű torzalkodástól, bosszúálló magatartástól tartózkodjon. Nemzetiünk a súlyos, de egyben magasztos és felemelő óráiban minden igaz magyar hazafi kötelessége a közrend és köznyugalom megóvása. Különösen feladata ez Sopron lakosságának, amely eddig példamutató bölcs magatartást tanúsított.”

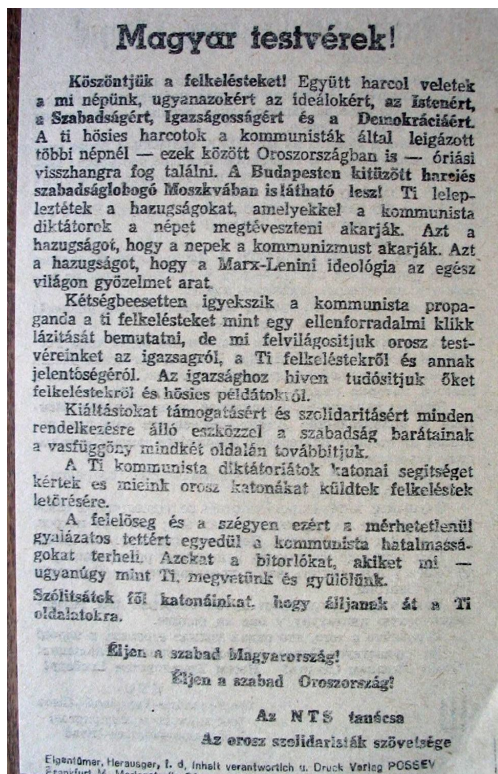
A csoport vezetője Hegedüs János vezető lektor lett. Irányította a csoport munkáját, elvégezte a híryanagok kiértékelését. Majd a MEFESZ elvi bizottság tagjaival döntött és intézkedett azok felhasználási formájáról. Személyesen többször tárgyalt a Nyugatról jött küldöttségekkel és személyekkel. Csoportjában munkatársa **Csapody István** a korrekurát végezte el, közölhető formába öntve a rölapokat, a felhívásokat, a beolvasásra váró szövegeket. A rádiónál a híreket hallgatták: **Hirczy Béla IV.** éves erdőmérnök-hallgató, **Jovicza Alojzia III.** éves földmérőmérnök-

²¹⁷ SL 1956-os zárolt anyag. Jelzet nélküli gépirat, a Soproni Napló számára. Nyomtatásban nem jelent meg

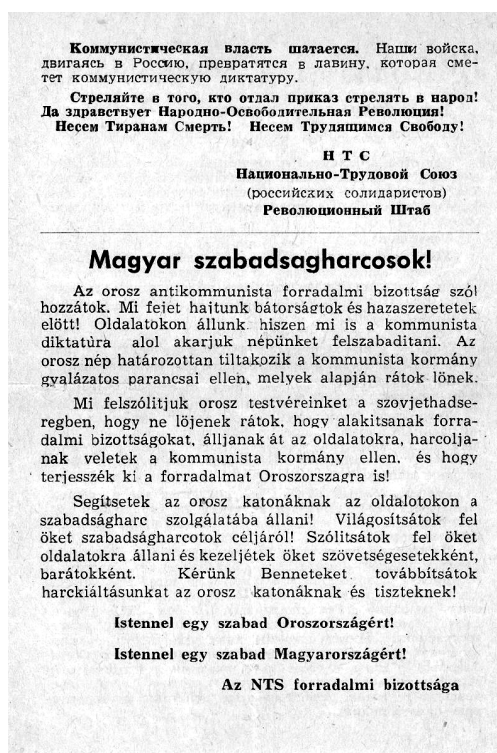
hallgató (Hirczy menyasszonya), **Rácz József V. éves** erdőmérnök-hallgató, **Csapody István** és **Martos András** tanársegédek, **Kocsis István** adjunktus, **Szádeczky-Kardoss Gyula** tudományos munkatárs, **Bencze Pál** laboráns. Ott dolgozott még **Mészáros Anna** és **Szent-Istvány Aladárné** gépíró. ²¹⁸

A forradalmat leverő hatalom szemében Hegedüs halálos bűne az volt, hogy az egyik napon fogadta az NTS két megbízottját, akikkel 40 perces beszélgetést folytatott. ²¹⁹ A két orosz emigráns gépkocsival jött Sopronba. Különböző színű, orosz és magyar nyelvű nyomtatványokat hoztak magukkal, a szovjet katonák körében történő terjesztés céljából. A röpcédulák csomagolt állapotban voltak. A röpcédulák kiosztására sem kerülhetett sor. Azok ott maradtak a főiskolán, és felbontatlan állapotban elvitte azokat a politikai rendőrség. ²²⁰

Az Orosz Antikommunista Forradalmi Bizottság két röplapja

(SL)

(Pintér László gyűjteménye)

²¹⁸ ÁBTL 0-11129 23. lap vö. EF jelentése 22-25. lap

²¹⁹ NTS=Orosz Antikommunista Forradalmi Bizottság

²²⁰ Néhány db. november 3-án kiosztásra került Nagycenk térségében az ott állomásozó szovjet páncélos erők között. vö. Bujdosó Alpár interjú 56 perc 56-ról

A MEFESZ „Gyárak, vállalatok, vidék” csoportja

(A csoport munkája a soproni üzemekben és a soproni járás falvaiban)

A csoport feladatául tűzte ki, hogy megismerteti az ifjúság jogos követeléseit a soproni gyárakkal, üzemekkel, intézményekkel. Szervező munkájuk révén megalakultak az ideiglenes üzemi munkástanácsok. Kezdeményezésükre alakult meg október 26-án a Soproni Járási Nemzeti Tanács, még ugyanezen a napon ott bábáskodnak a Sopron Város Központi Pedagógus Forradalmi Tanácsa felállításánál. Majd október 27-én a Soproni Ideiglenes Nemzeti Tanácsot hívják életre, melyben az egyetem részéről két professzor, **Sébor János** és **Gyulai Zoltán** kapott helyet.²²¹

A rendelkezésre álló adatok szerint a MEFESZ-aktivisták az alábbi soproni gyárak és üzemek munkástanácsainak megválasztásánál működtek közre:

Soproni Pamutipar

1956. október 26-án három MEFESZ-küldött jelent meg a Pamutban. Az üzem leállítását kérték a fiatalok. Majd a dolgozókat üzemi gyűlésre hívták össze. A gyűlésen felolvasták 16 pontba foglalt követeléseiket. A munkásokat felkérték, hogy válasszák meg soraikból az ideiglenes munkástanács tagjait. Hét főből álló munkástanácsot választottak.²²²

Soproni Szőnyeg- és Posztógyár

Már október 23-án két személy kereste fel a gyárat a soproni egyetemről. Az igazgatót arra kérték, hogy gyári nagygyűlést hívjon össze. A küldöttek ismertették pontjaikat, levezették a 300 fős nagygyűlést is. A hozzászólások után megválasztották a szőnyeggyár 10 tagú ideiglenes nemzeti munkástanácsát. Október 29-én 5 kommunistát a vállalattól elküldtek. Az üzemi gyárórséget (november 2-án) a MEFESZ látta el 20 db kézfegyverrel.²²³

Soproni Selyemipar

A szőnyeggyárral egy napon (október 23-án) két MEFESZ-tag jelent meg az üzemben, akik nagygyűlést hívtak össze a vállalat kultúrtermében. 16 pontból álló követelésüket ismertették. Felkérték a dolgozókat, hogy válasszák meg az ideiglenes munkástanácsot. Kérésüket azzal indokolták, hogy az új és független Magyarországon a vállalatot nem az igazgató, a párt és a szakszervezet, hanem a demokratikus alapon megválasztott munkástanács fogja irányítani.²²⁴

Soproni Fésűsfonalgyár

Október 25-én három MEFESZ-aktivista jelent meg a gyárban. Az üzem dolgozói előtt ismertették követeléseiket, majd javaslatot tettek arra, hogy az üzem munkásai válasszák meg maguk közül az ideiglenes munkástanácsot. Ugyancsak a MEFESZ segítségével a vállalathoz a későbbiek folyamán gyárórség állt fel.²²⁵

²²¹ ÁBTL V-150369 153, 155, 157. lap és V-143683 9. lap

²²² ÁBTL V-150369 159. lap

²²³ uo. 160. lap

²²⁴ uo. 162. lap

²²⁵ uo. 164. lap

Soproni Ruhagyár

Október 24-én három egyetemista jelent meg a gyárban. Az egyik hallgató a vállalat kultúrtermében mintegy 400 fős tömeg előtt felolvasta az egyetemisták 16 pontját. Majd javasolta, hogy a ruhagyár válassza meg a saját munkástanácsát. Azt is hozzátette a küldött, hogy a jövőben is ez a szerv fogja irányítani a gyárat, és képviselni fogja a munkások jogos érdekeit. Ezek után megválasztásra került az öt tagú ideiglenes munkástanács.²²⁶

Soproni Épület - és Bútorasztalos árúgyár

Baranyai László művezető (az Ideiglenes Nemzeti Tanács későbbi elnökhelyettese) maga kereste fel az egyetemet. Felkérésének eleget téve, a soproni MEFESZ küldöttei október 26-án az üzem kultúrtermébe nagygyűlést hívtak össze. Ezen a gyűlésen került megválasztásra az 5 tagú ideiglenes munkástanács. A gyár rövid idő alatt szoros és baráti együttműködést alakított ki a MEFESZ intézőbizottsággal.²²⁷

Soproni Vasöntöde

Október 27-én két egyetemista fiatal jelent meg az üzemben. Az igazgatósággal közölték, hogy ismertetni szeretnék forradalmi pontjaikat. A vállalat kultúrtermében felolvasták a pontokat. (Ennél az üzemnél már valószínűleg a 17 pontos követelésüket ismertették.) Majd javasolták a dolgozóknak, hogy válasszák meg soraikból az ideiglenes munkástanácsot. Itt kilenc tagból álló munkástanács kezdte meg működését. Szorosan együttműködtek a soproni MEFESZ-Bizottsággal.²²⁸ A tanárok közül, akik október 29-én kapcsolódtak be a szervező munkába, a következőket ismerjük név szerint: dr. **Farkas Vilmos** docens, dr. **Szabó István** könyvtáros, **Kovács Illés** docens, **Gunda Mihály** adjunktus.²²⁹ Valamennyi soproni gyár és üzem munkástanácsa teljes egységben dolgozott a forradalom sikeréért, a függetlenségért, egy szabad, demokratikus Magyarország megteremtéséért. Ezek a gyárak és üzemek tehergépkocsijaikat és kiváló, tapasztalt sofőrjeiket állították szolgálatba a nap huszonnégy órájában, hogy áldozatos munkával továbbszállíthassák (MEFESZ kísérettel) az egyetemisták, a főiskolások, a diákok által a határon átvett (és főiskolán raktározott) szállítmányokat. Október 28-tól november 3-ig tartott a segélyek szállítása a budapesti és vidéki kórházaknak. A főiskolások és egyetemi hallgatók a soproni járás falvaiban is létrehívták a nemzeti bizottságokat és a községi nemzeti tanácsokat. Falragaszokon és röpcédulákon fordultak a föld népéhez. A „Híradó és sajtó” csoport által összeállított, majd jóváhagyott és kinyomtatott röplapokat vitték magukkal. Ezeket a szórólapokon

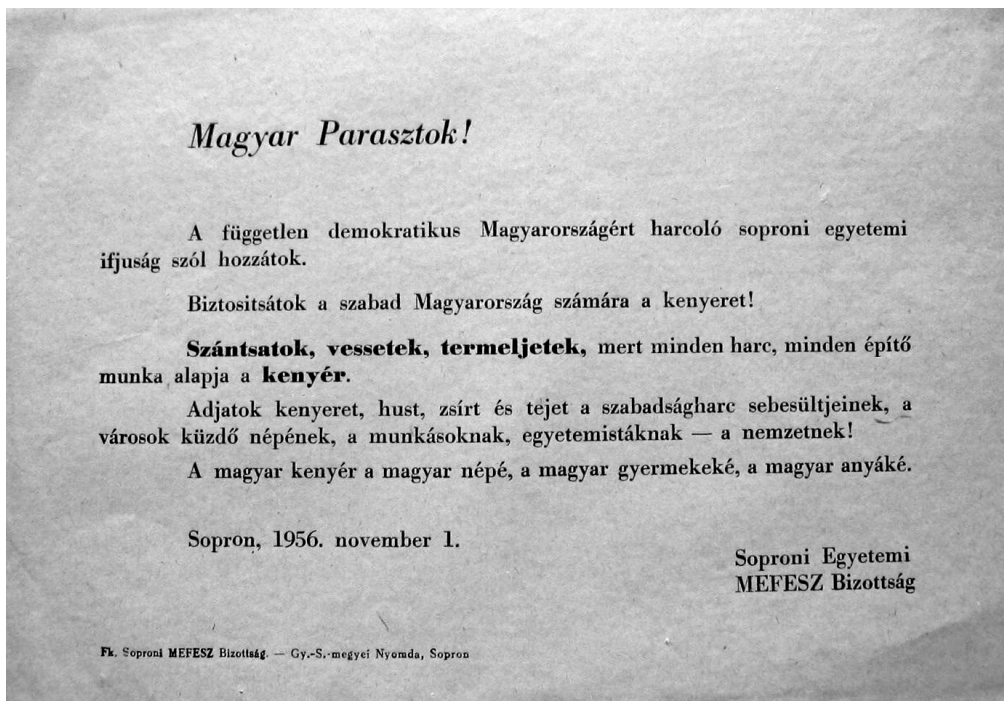
²²⁶ ÁBTL V-150369 166. lap

²²⁷ uo. 170. lap

²²⁸ uo. 172. lap Egy munkás már október 25-én az emeleti ablakban állva leverte a vörös csillagot az üzem faláról. A 19 éves könyvelő, Csillag Ilona a bokájánál tartotta, hogy ki ne zuhanjon. Az eseményt valaki le is fotózta. (A kép lappang). 1957 januárjában a könyvelőt mint „létszámfölöszt” elbocsátották. Biriczné, Csillag Ilona szíves közlése.

²²⁹ Az EF jelentése 20-21. lap

szólították meg a járások dolgozóit, a parasztokat a falusi lakosságot. 10000 példányban készült el a „Sopron környéki lakosság, magyar hazafiak” c. felhívásuk. A dolgozó parasztsághoz szóló kétfajta röplapjukat november 1-jei keltezéssel, „Magyar Parasztok !” címmel, 20000 példányban nyomtatták ki.²³⁰ Az egyiket a Soproni Egyetemi MEFESZ Bizottsága, a másikat a Soproni Egyetemi Karok Forradalmi Bizottsága írja alá. Az ifjúság lendülete, forradalmi tenni akarása, napok alatt fényes eredményre vezetett. Autóbusszal még a megye legtávolabbi falvaiba is eljutottak a „vidéki csoport” küldöttei²³¹. A kapuvári és a csornai járás területén is komoly szervező, valamint irányítói tevékenységet fejtettek ki a Sproni Főiskola (egyetem) fiataljai és tanárai. Odaadó munkájuknak köszönhetően, a korábban mindenéből kiforgatott, (beszolgáltatás, padlásseprés, lelki terror) gyanakvó magyar parasztság most szívvel-lélekkel azonosult a Nagy Imre vezette kormány célkitűzésével, a forradalom követeléseivel. A szó legnemesebb értelmében mindenét (gabonáját, állatát, gyümölcsét) a forradalom oltárára helyezte.

A vidéki csoport által terjesztett röplap (SL)

²³⁰ ÁBTL V-150369 148. lap

²³¹ Nagy László szíves közlése 2006. február 8-án

A soproni járás falvaiban több olyan község volt, ahova nem kellett a MEFESZ-aktivistákat kiküldeni, mert a falvak már saját maguk megválasztották Nemzeti Tanácsaikat, felállították a közrend és vagyon védelmére az új karhatalmat, a nemzetőrséget. Ezek a községek is (pl. Fertőrákos, Nagycenk, Újkér, Ebergőc, Hegykő, Hidegség, Fertőhomok, Und, Szakony, Pereszteg, Völcsej) mindenben a forradalmat segítették. Nagy mennyiségű élelmiszert gyűjtöttek össze az éhező Budapestnek, teherautókat kértek a soproni MEFESZ-től vagy maguk is bekapcsolódtak a segélyszállítások lebonyolításába. **Porpácsi Lehel**, akkor II. éves erdőmérnök-hallgató így írt erről: „Kimentünk a környező falvakba. Élelmiszert és adományt gyűjtöttünk a pestieknek. Nagyon meghatott, hogy milyen adakozóak lettek a szegény parasztok.”²³²

Nagylozs községben október 26-án délelőtt 11 óra tájban egyetemi küldöttség jelent meg. Az akkori tanácsházára mentek, majd hangosbemondón keresztül délután négy órára nagygyűlésre hívták össze a község lakosságát. Ezenkívül felszólították a falusiakat, hogy rendezzenek tüntető felvonulást a harcoló Budapest mellett. Délután négyre már egész tömeg gyűlt össze a tanácsháza elé. A MEFESZ kiküldöttek rövid, gyűjtőhangú beszédet tartottak. A nemzeti forradalom célkitűzéseit ismertették, majd jelenlétükben a falu 16-fős Nemzeti Tanácsot választott.²³³

Röjtökmuzsaj október 27-én bíróválasztásra készült. A délutáni órákban **Suta János** MEFESZ-megbízott érkezett a községbe. A község hangoshíradójában rajta kívül mások is beszéltek a falu népéhez. Délután háromra hívták össze bíróválasztásra a községet. Suta felvetette, hogy a község inkább válasszon Nemzeti tanácsot. Ezt azonban a többség elutasította Így bíró- és jegyzőválasztásra került sor Röjtökön.²³⁴

Pinnyén október 29-én az esti órákban két egyetemista küldött a falu hangosbemondóján a Nemzeti Tanács megválasztására tett javaslatot. Az összegyűltek a javaslatot elfogadták, és megválasztották a falu héttagú községi Nemzeti Tanácsát. A községben *Pálla Endre* vasutas szívvel-lélekkel segítette a soproni MEFESZ-Bbizottság munkáját.²³⁵

Sopronhorpácson az Állami Kísérleti Intézet dolgozói és munkatársai a forradalom első napjaitól kezdve szoros kapcsolatban voltak a soproni MEFESZ-szel. Naponta értesültek a fővárosi és soproni eseményekről. A községben október 28-án, a győztes forradalom első napjának estéjén, kilenc óra tájban megjelentek a MEFESZ-bizottság kiküldöttjei. Egyikük méltatta a magyar forradalom eddig elért eredményeit, majd közölte az egybegyűltekkkel, hogy a megalakítandó munkástanácsnak milyen feladatai lesznek. A hozzászólások után hattagú munkástanács megválasztására került sor. Ezt követően a MEFESZ-küldöttek

²³² Porpácsi Lehel levele Rétfalvi Lászlóhoz 2005. november 29.

²³³ ÁBTL V-150369 182.lap

²³⁴ uo. 183-184. lap

²³⁵ uo. 185-186. lap Pálla Endrét a forradalom leverése után őrizetbe vették

javaslatára megválasztották a község nemzetőr parancsnokát és annak helyettesét is.²³⁶ **Lövön** október 26-án több soproni MEFESZ-tag jelent meg. A fiatalok a községi hangosbemondót kétszer használták. Első ízben csak felkérték a lakosságot, hogy rendezzenek tüntető felvonulást a Budapesten harcoló szabadságharcosok iránti szolidaritásból, ezután eltávoztak. Majd este visszatértek Lövőre, és újból a hangosbemondót használva, felszólították a község népét, hogy válasszák meg Nemzeti Tanácsukat. A választás este nyolc órakor vette kezdetét. Az egyetemi hallgatók a Nemzeti Bizottság megválasztásának szükségszerűségét hangsúlyozták, méltatták a magyar forradalmat, s annak addig elért eredményeit. A választás végeredményeként megalakult a kilenc tagú lövői Nemzeti Tanács. A faluban nemzetőrséget is választottak.²³⁷

Az Egyetem Központi Levéltára tucatszám őríz feljegyzéseket, melyek a már említett községek nevéhez köthetők. Sajnos a forradalom viharában gyorsan készült feljegyzések többsége az utókor számára már alig érthető, és nagyon sok esetben dátumhoz sem köthető. Mindenesetre hű lenyomatai ezek a dokumentumok az 1956-os magyar forradalomnak, a soproni főiskolások és egyetemisták valamint tanáraik hihetetlen tenni akarásának. Néhány a feljegyzések közül: [1956. október] „30-ra Homok, Hegykő, Fertőszentmiklós, Nagycenk, egy teherkocsit gyűjtésnek. Egymás után lebonyolításra.” [ceruzával a bejegyzés oldalán SOTEX] „Pinnye, 200 kocsis búza van. Mi legyen vele ?” „Fertőszentmiklós: 1 kocsis burgonya, 1000 db. tojás, 100 kg. liszt, 2 q káposzta.” „Nagycenk, Fertőboz, Pinnye: Küldemények berakási lehetősége. Elszállítás lehetősége. Telefonon megérdeklődni mi van.” „Fertőbozra szerdán reggel 7-8-ra menjen kocsis 4 borjúért. Vágóhidat értesíteni. Intézi: **Magdics** [Mátyás]. A húst Pestre küldjük !” „Újkér (50-60 q-át küld és Egyházásfalu (néhány vagon) Terményforgalmi. A csöves kukoricát adják ki a sertésenyésztőnek” [A] „Sarródi Munkás Bizottsághoz holnap reggel kocsit küldeni telefon jelentésre. 3 tonnás gépkocsit. Előremegy rakodni.” [1956. november 1.] „Fertőszéplak. Vagonba vagy tehergépkocsit. Reggel felhívni telefonon, a tehergépkocsit kiküldeni.” „Fertőrákos: 1 teherautót küld. Berakodásra vár. Kiküldve” „Csorna telefon 310 Nemzeti Bizottság 3 teherautó áru reggelre”²³⁸

A vidéki csoport vezetői: **Tompa Károly** adjunktus és **Kiss László** tanársegéd, valamint **Nagy László**, **Németh János**, **Bérczes Zsolt**, **Babits György** voltak.²³⁹

²³⁶ uo. 190.lap

²³⁷ uo. 194.lap

²³⁸ NyME KL Vi Feljegyzések

²³⁹ ÁBTL 0-11129 sz. dosszié melléklete

A Soproni MEFESZ „katonai, politikai ügyek” csoportja

A főiskolások és egyetemisták kezdetben nem rendelkeztek fegyverrel. Karszalagos rendfenntartók voltak. De a véres és tragikus események hírére felerősödtek azok a hangok, melyek a fegyvert követelték, hiszen anélkül nem tudják megvédeni magukat. Közismert volt, hogy hatalmas elkeseredés dül az egész országban. Különösen az Államvédelmi Hatóság ellen lángolt fel a gyűlölet a lakosság körében. Sok embernek volt egyéni sérelme, amit 1945-1956 között szenvedett el, vagy ő maga vagy a családja, illetve valamely hozzátartozója. Ha valakit személyesen érintettek az ÁVH-sok gáztettei, annak nagyon nagy önfegyelemre volt szüksége, hogy józan tudjon maradni. A fellelhető dokumentumok-és visszaemlékezők-szerint Sopronban nem került sor sem lincselésre, sem kivégzésre. A csoport tevékenysége csak a forradalom után összeállított, ún. kihallgatási jegyzőkönyvekből, ügynöki jelentésekből, főiskolai iratokból körözési dossziékból, az „56 perc 56-ról” c. dokumentumfilmből, valamint kortársak elbeszéléséből rekonstruálható.

A katonai, politikai csoport (bizottság) két részből állt. Feladatuk több irányú volt. Az egyik rész megszervezte és felállította a fegyveres egyetemi zászlóalj, s a zászlóalj részére fegyvereket szerzett. Továbbá ők őrizték azokat a személyeket, akiket fegyverrel tartóztattak le.²⁴⁰ Ezenkívül felvették a kapcsolatot a határőrséggel, az ún. zöld ÁVH-val, lefegyverezték a rendbontókat, segítettek a kőhidai börtönlázadás megfékezésében.²⁴¹ Kezdetben a katonai bizottság vezetői **Hún Béla** III éves bányamérnök-hallgató, **Perlaki Ferenc** és **Szy Ferenc** főiskolai adjunktusok voltak.²⁴²

A másik, vagyis a D (Defenzív) csoport feladata volt a letartóztatások a házkutatások, a kihallgatások és nyomozások végrehajtása. Október 28-án rövid időre, többekkel együtt letartóztatták a soproni pártbizottság 13 tagját is. Ún. „átöltözött” helyi és vidéki, illetve fővárosi ÁVH-sokat fogtak el, aki a határ felé akartak menekülni. BM dolgozókat és funkcionáriusokat kísérték be és hallgattak ki. „Nemes József” ügynök elmondta, hogy 1956. októbere 28 és november 1-je között több (16-18) ÁVH-s és határőr tisztet hallgattak ki a soproni MEFESZ helyiségében. Egy alkalommal a kihallgatásokat *Gosztanyi Miklós* t. repülő őrnagy, okleveles erdőmérnök vezette. Legbizalmasabb segítője egy Szalai nevezetű személy, akinek öccse is ott volt a kihallgatáson. „Nemes” többek között elmondta még, hogy kihallgatták *Horváth Imre* ÁVH-tisztet. Horváth azt vallotta, hogy egy *Újhelyi* nevezetű tisztviselő és egy egyetemista az ő ügynökei voltak.²⁴³

²⁴⁰ ÁBTL O-11129 Hegedüs János körözési dossziéja 24. lap

²⁴¹ MTV 1993. 56 perc 56-ról, interjú Kótai Alberttel

²⁴² uo.interjú Hún Bélával

²⁴³ ÁBTL Mt-450 „Nemes József” ügynök jelentése 29. lap

A D csoport szellemi irányítói, nevezetesen *Gosztonyi Miklós*, *Molnár István* hírszerző (alias Pista bácsi), *Szalai István*, *Vaschinka Béla*, *Várszegi Géza* nem tartoztak a főiskola kötelékébe. Várszegi utasítására beosztottai (*Agg Pál*, *Bertha Miklós*, *Babos József*, *Farkas Imre*, *Madarász István*) letartóztatásokat eszközöltek.²⁴⁴ A katonai csoport megválasztott vezetői tanárok, hallgatók és diákok voltak: **Baranyai József** adjunktus, **Benkó Géza** V. éves erdőmérnök-hallgató, **Buda György** levelező erdőmérnök-hallgató, **Hún Béla** bányamérnök-hallgató és **Perlaki Ferenc** adjunktus. Az V. éves erdőmérnök-hallgatók közül idetartoztak még: **Gácsi Vendel**, **Héjjas József**, **Kassay Viktor**, **Rácz József** és a IV éves **Horváth Sándor**.²⁴⁵

Hún vallomásából ismerjük, hogy 1956. november 1-jén egy *Gáspár* nevezetű személy vezetésével a csoport tagjai két részletben a határórlaktanya tisztjeit tartóztatták le. Először a zászlóalj tisztjeit, majd a felderítő tiszteket. Röpgyűlésükön a legénység előtt bejelentették, hogy megalakult a Katonai Forradalmi Tanács. Ezt követően a főiskolára vitték, és egy első emeleti tanteremben kihallgatták a tiszteket. *Szűcs* és *Géczi Ferenc* határőr őrnagyok, valamint Hún elnézést kértek a tisztektől, majd Hún kijelentette: „A letartóztatásokhoz semmi köze a MEFESZ katonai bizottságának, tisztekre továbbra is szükség van, mert a katonaság [határőrség] nem maradhat vezető nélkül.”²⁴⁶ „Nemes József” ügynök szerint: **Kótai Albert** erdőmérnök, a MEFESZ vezetőségi tagja szervezte meg az ún. D osztályt.²⁴⁷

Az 1958 februári főiskolai jelentés és Győr-Sopron megye monográfiája több tanár és hallgató nevét adja meg, akik a katonai vagy a D osztály tagjai voltak.

Perlaki Ferenc a MEFESZ-Bizottság katonai és politikai csoportjának egyik kiváló vezetője volt. El akarta érni az egységes egyetemi zászlóalj felállítását. Az oktatói kart is szerette volna felfegyverezni, hogy a tanárok állhassanak az ifjúság élére. Hún Béla vallomása szerint a MEFESZ-Bizottságban kezdetben őt és Perlaki Ferenc főiskolai adjunktust bízták meg a katonai ügyek intézésével. Tevékenységük alatt fegyvert a raktárból csak a szolgálat idejére adtak ki. Leváltásuk mögött az húzódot meg, hogy sem Perlaki, sem Hún nem volt hajlandó külső civilek kezébe fegyvert adni. Ragaszkodtak ahhoz, hogy csak a főiskolások és az egyetemisták kaphassanak fegyvert.²⁴⁸ Takács Endre vallomásából ismerjük, hogy ő és Perlaki Ferenc egy gépkocsiban utaztak november 1-jén Győrbe, ahol menet közben Perlaki tájékoztatta őt arról, hogy az éj folyamán három teherautó fegyver, lőszer és kézigránát érkezett a főiskola területére.²⁴⁹

²⁴⁴ ÁBTL O-11129 24-25. lap

²⁴⁵ uo.

²⁴⁶ ÁBTL V-142876 18 és 32. lap

²⁴⁷ ÁBTL Mt-450 32. lap

²⁴⁸ ÁBTL V-142876 17. lap

²⁴⁹ ÁBTL V-143683 Dr. Takács Endre vizsgálati iratai 13. lap. Helyesen a két nappal korábbi pápai fegyverszerzésről van szó.

Szy Ferenc egyetemi adjunktus, MEFESZ bizottsági tag, a katonai csoport fegyveres raktárának vezetője volt.²⁵⁰

Klíma Imre (1924-2000) egyetemi adjunktus szintén a katonai csoport tagjaként tevékenykedett.²⁵¹

Benkő Géza V. éves erdőmérnök-hallgató a városi pártbizottság tagjainak és más kommunistáknak a letartóztatásában vett részt. A D csoportban működött és ott az egyik részleg vezetője volt.²⁵²

Gácsi Vendel V. éves erdőmérnök-hallgató a forradalom egyik legaktívabb tagja volt. Az egyetemi zászlóalj felfegyverzése (Pápáról kapott fegyverekkel) az ő érdeme. Aktívan tevékenykedett az ún. „védelmi terv” kidolgozásában is.²⁵³

Molnár Géza V. éves erdőmérnök-hallgató a személyzeti osztály feloszlításában vett részt, MEFESZ elvi bizottsági tag, vöröskeresztes segélyszállítmány kísérője Budapestre, a katonai csoport tagja, egyetemi küldött, szerepe volt a védelmi intézkedések kidolgozásában.²⁵⁴

Horváth Sándor a D (defenzív) osztályvezető-helyettes volt. Közreműködött ÁVH-s tisztek letartóztatásában és őrzésében.²⁵⁵

Krajczár Ernő MEFESZ vezető a DISZ feloszlításában vett részt és a határőrséget ellenőrizte.

Tolnai István IV. éves erdőmérnök-hallgató fegyveres szolgálatot teljesített. **Kiss Gyula** III. éves erdőmérnök-hallgató részt vett a pártbizottság letartóztatásában, vöröskeresztes segélyszállítmányt kísért el Vácra.

Bátay János III. éves erdőmérnök-hallgató ÁVH-sokat tartóztatott le.

László Pál szintén ÁVH-sokat tartóztatott le, és a marxista tanszék tagjait őrizte.

Buda György főiskolai levelező hallgató, egyik vezetője volt a katonai csoportnak, letartóztatásokban és házkutatásokban vett részt. Az ő révén több olyan személy került a csoportba, akik nem tartóztak a főiskola kötelékébe.²⁵⁶

Baranyai József erdőmérnök, az Erdővédelmi Állomás vezetője, a katonai csoportban már korábban is szerepet vállalt, majd Perlaki leváltása után a katonai bizottság egyik vezetője lesz a D csoportnál.²⁵⁷

Héjjas József diákkarparlamentari elnökségi tag volt, a MEFESZ katonai csoportjának vezetőségi tagja. Közreműködött a pártbizottság tagjainak őrizetbevételénél.²⁵⁸

²⁵⁰ ÁBTL V-150369 Győr-Sopron megye monográfiája 153 lap

²⁵¹ NyME KL 120/1958 2. lap

²⁵² NyME KL 120/1958 2.lap vö. ÁBTL V-150369 151. lap

²⁵³ uo. vö. Mészáros Gyula: Az 1956-os forradalom eseményei Pápán és környékén. Pápa, 2004 97-99. lap

²⁵⁴ uo. vö. ÁBTL V-150369 150. lap. Dr. Molnár Géza ny. erdőmérnök „56-ra emlékezem” c. írása az Erdészettörténeti Közlemények XLIX számában olvasható a 75-116. lap

²⁵⁵ Itt jegyezzük meg, hogy Horváth Sándor, Krajczár Ernő, Tolnai István, Kiss Gyula, Bátay János és László Pál hallgatók a NyME KL 120/1958 irat 2-3 lapján található

²⁵⁶ ÁBTL V-150369 151. lap Életrajzát lásd Rétfalvi László: Adalékok az 1956-os soproni forradalmi eseményekhez. Kapocs: 41.sz. 13. lap

²⁵⁷ NyME KL 120/1958 3. lap. Vö. ÁBTL V-150369 152-153. lap

²⁵⁸ ÁBTL V-150369 150. lap.

Hún Béla: III éves bányamérnök-hallgató, diákszemélyiség elnökségi tag, a MEFESZ bizottság katonai csoportjának egyik vezetője volt. Leváltása után is a csoport tagja maradt. Az egyetemisták felfegyverzésében és a zászlóalj felállításában tevékenyen közreműködött.²⁵⁹

Újvári Ferenc: erdőmérnök-hallgató, október 28-tól a katonai csoport tagja.²⁶⁰

Vancsura Rudolf: tanársegéd, összekötőként szolgált a soproni határőrség és a MEFESZ között.²⁶¹

Visi Elemér a katonai csoport tagja volt.²⁶²

*Szenkovics László:*Róla ezt írja az egykori ügynöki jelentés: „az ÁVH-soktól elvette a kocsit, és letartóztatta őket.”²⁶³

Az soproni egyetemi zászlóalj története a fellelhető adatok tükrében

A katonai (rendészeti) csoport, illetve a nemzetőrség Nagy Imre miniszterelnök felhívására alakult meg. A főiskolán belül létrejött az őrség. Tagjai a fontosabb objektumokat biztosították a városban. A postát, a közműveket és a hidakat éjjel-nappal őrizték a fiatalok. Később felvették a kapcsolatot a különböző katonai alakulatokkal. Többek között összekötőik révén kapcsolatot tartottak a határőrséggel, a rendőrséggel és a fertői tüzérezreddel. A tüzérekkel azért vették fel a kapcsolatot, hogy bármilyen támadással szemben meg tudják védeni Sopront.²⁶⁴ Az egyetemisták a Katona Sándor rendőrkapitánnyal való megállapodás alapján elsőnek a rendőrségtől kaptak ún. gyakorló karabélyokat. Ezzel kezdték meg a járőrözésüket. A zászlóalj szervezési munkái október 28-ával vették kezdetüket. Nagy Imre ezen a napon jelentette be a rádióban: „A rend védelmére és a közbiztonság helyreállítására haladéktalanul megalakul az új karhatalom a honvédség és a rendőrség alakulataiból, valamint a munkások és az ifjúság felfegyverzett osztagaiból.”Az egyetemi zászlóaljat elsősorban a közrend fenntartására állították fel. Legnehezebb feladatnak a zászlóalj felfegyverzése bizonyult. Az első kísérletek kudarccal végződtek. **Vancsura Rudolf** tanársegéd október 29-i fegyverszerzési kísérlete még sikertelen Pápán, és a fertői tüzérezred is csak ígéretet tesz arra, hogy fegyveres segítséget nyújtanak a MEFESZ-nek szovjet támadás esetén. Október 30-án azonban a **Gácsi Vendel** vezette küldöttség három teherautó fegyvert vételezhetett az acsádi lőszerraktárból *Moór Ferenc* ezredes engedélyével.²⁶⁵ Ezzel párhuzamosan a sopronkőhidai börtönparancsnok-

²⁵⁹ u.o. és vö. V-142876

²⁶⁰ vö. Újvári Ferenc: 1956 – negyven év távlatából EK XXIX p. 76-83

²⁶¹ Személyes közlés. Vancsura, Tankok az egyetem előtt c. visszaemlékezése az Erdészettörténeti Közlemények XXIX. kötetében jelent meg

²⁶² Magyar János igazgatónak tett jelentését 1957-ből Hiller István tette közzé: Ismét tüzek a végeken II. kötet Sopron, 1990. c. dokumentum összeállításában a 68-73. lapon

²⁶³ ÁBTL O-11129 28. lap. Szenkovics a TEFU helyi kirendeltségének vezetője volt

²⁶⁴ ÁBTL V-142876 Hún Béla vizsgálati iratai 17. lap.

²⁶⁵ 400 db. puska, 100 db géppisztoly, 2 db golyószóró, 30-40 db pisztoly, 500 db kézigránát 1 javadalmazás lőszer a szállítmány Mészáros Gyula i.m. 99. lap

ság **Hún Béla** kérésére kisebb mennyiségű kézfegyvert ad át az egyetemistáknak. És némi fegyverhez jutnak a határórs fegyverkészletéből is. Az október 31-én készült BBC mozgófelvételeken jól látszik, hogy a főbejáratot is fegyveres őrök védik. **Bujdosó Alpár** jobbján egy hallgatónak vadonatúj dobtáras géppisztoly lóg a vállán. A zászlóalj felállításának tervezetét **Nagy György**, a Katonai Tanszék főhadnagya terjesztette elő. Az egység felállítása is részben az ő érdeme. A zászlóalj felállításával a soproni MEFESZ elvi bizottságának az volt az elképzelése, hogy csak azoknak lehet fegyvere, akik ténylegesen a három századot alkotó zászlóalj tagjai. A felállított századok felruházását úgy oldották meg, hogy részben a nyugati segélyként érkezett ruhaadományokból öltöztették fel a fegyveres fiatalokat. Így azok civil ruhát, cipőt, meg bakancsot kaptak, illetve hordtak. A postáról és a vasúttól pedig kiselejtezett köpenyeket szereztek be számukra. Az egyetemi zászlóalj szervezési munkái 1956. november 3-ra, a szovjet ortvtámadás előestéjén fejeződtek be. A zászlóalj törzskara 19 főből állt. Az I. század 185 hallgatóval, a II. század 190 hallgatóval, a III. század pedig 130 hallgatóval állt fel.²⁶⁶ A létszám tehát 524 fegyveres főiskolás és egyetemi hallgató. A korábbi megállapodás alapján, a november 4-i általános szovjet támadás napján a fertődi tüzérezred „12 db 76 mm-es táborig tarackot”, a hozzávaló lőszerrel és tüzérekkel együtt átadott a MEFESZ küldöttségnek²⁶⁷. A védelmi terv lényege az volt, hogy a cenki elágazásnál felveszik a harcot a város felé közeledő szovjet tankokkal. Harci cselekményre azonban nem került sor. A hazájukat híven szerető és azt fegyverrel megvédeni szándékozó fiatalok felfejlődtek, igyekeztek fedezéket keresni a rendkívül előnytelen terepen. Majd lassan becélozták a közeledő szovjet különítményt. A tarackok azonban csütörtököt mondtak. Nem működtek, mert hiányoztak belőlük az ütőszegek. Egyetlen eredeti forrás sem került még elő, mely egyértelmű választ adhatna a kérdésre: előre elhatározott, szándékos szabotázs volt-e a tarackok harcképtelenné tétele, vagy jó szándék vezette a kezeket: a reménytelen helyzetben meg akarta menteni a fiatal magyar életeteket a hiábavaló haláltól.²⁶⁸

²⁶⁶ NyME KL fuvartömb 1956. november 4

²⁶⁷ Helyesen 122 mm-es táborig tarackokról van szó

²⁶⁸ ÁBTL V-150369 149. lap, vö. V-142876 18-19. lap

A szovjet ellen a hazáért ! A soproni MEFESZ ütegállása

A „gazdasági csoport” fennmaradt dokumentum-töredékei

A csoport ránk maradt dokumentum-töredékei egy jól működő, spontán szerveződő közigazgatási munkába engednek betekintést. A város közellátása a forradalom első napjaiban összeomlott. A közellátás beindítása is a Soproni MEFESZ érdeme. A dokumentum-töredékből megpróbáljuk felvázolni Sopron közellátását 1956. október 27-e és november 3-a között.

Október 27-én több mint 170 mázsa kenyér és 17000 liter tej került forgalomba. A soproni kenyérgyárban október 28-án 40-fős egyetemista brigád segítette a kenyérgyári dolgozók munkáját.²⁶⁹ Ennek következtében a város kenyérellátása egy pillanatra sem szünetelt. Október 28-án a zavartalan kenyérellátás biztosítására, az Ausztriából érkezett segélyküldeményből, *Kardos József* GySEV főellenőr 140 kg élesztőt adott át a Soproni Sütőipari Vállalatnak.²⁷⁰ Október 29-i a MEFESZ-Bizottság kérése, miszerint 20 db kenyeret igényelnek a bizottság tagjainak.²⁷¹ A nap folyamán (este 23.00-kor) a Soproni Mentőállomás kötszert és ragtapaszt vett át.²⁷² A nap eseménye még, hogy a soproni egyetemi karok küldöttsége Győrben tartózkodott. A küldöttség vezetője, **Sári Zoltán** a következőkről számolt be a Szabad Győr Rádió hullámhosszán: „Az egyetemi fiatalok között vannak olyanok, akik segítenek a malomban a molnároknak, az üzletekben a kiszolgálóknak, a sütőüzemeknél a szállítás gyors lebonyolításában, és mindenütt, ahol fiatalos lelkesedésre, tettekre van szükség.” A rádión keresztül felhívták a többi város, a községek, és falvak fiatalságát, hogy ebben is kövessék példájukat.²⁷³ Október 30-án 8 kanna, azaz 200 liter tejet mint visszarut vett át a Soproni Tejüzem.²⁷⁴ Másnap 80 liter tejet vettek át a MEFESZ-től. Ez utóbbi két napban az egyetemisták 150 kg kenyeret kaptak a kenyérgyártól.²⁷⁵ Fertőrákos község adományát, tíz db birkát november 1-én hozta el Horváth II.²⁷⁶ A nap folyamán a MEFESZ 1 db 250-es Csepel (Pannónia) motorkerékpárt az Állami Biztosító Vállalatnál használatra vett át.²⁷⁷ A 62. sz. Autóközlekedési Vállalat pedig 2 db autógumi átvételét igazolta a MEFESZ-Bizottság gazdasági osztályától.²⁷⁸ November 2-án az Erzsébet kórház házi gyógyszerára nagy mennyiségű gyógyszert kapott.²⁷⁹ November 3-án 100, illetve 200 kg kenyeret vettek át a Soproni Sütőipari Vállalattól.²⁸⁰

²⁶⁹ A forradalom hangja 158. lap

²⁷⁰ NyME KL Vi. elismervény

²⁷¹ Vi igazolás

²⁷² Vi. elismervény

²⁷³ A forradalom hangja 208. lap, Sári Zoltán földmérő mérnök-hallgató

²⁷⁴ Vi. nyugta

²⁷⁵ Vi. 2 db számla (Soproni Sütőipari Vállalat)

²⁷⁶ Vi. elismervény „november 2-án a vágóhíddal megbeszélni”

²⁷⁷ Vi. átvételi elismervény

²⁷⁸ Vi. átvételi elismervény, Muhr Károly raktárvezető

²⁷⁹ Vi. elismervény „GySEV MEFESZ megbízott által”

²⁸⁰ Vi. 2 db átvételi elismervény

A forradalom tisztasága

A soproni egyetemi és főiskolai ifjúság (a Soproni MEFESZ) a legapróbb részletességgel vezette kiadásait és bevételeit.²⁸¹

Kiadások:²⁸²

Sopronyi László soproni lakos részére, szabómester, aki Mosonmagyaróvárról szabadult, a MEFESZ-elnökség utasítására 1000 Ft (november 2.)

40 méter nemzetiszínű szalagra 40 Ft (dátum nélkül)

A konyha részére: 5 kg cukor, felvágott, teavaj, kávé (1 kg), májkonzerv, szalámi, sajt és szardínia felvétele(október 30.)

2 kg csokoládé és 50 db cukrozott kalács a büfé részére (november 1.)

33 liter tej a büfé részére 99 Ft (november 2.)

12 db különböző húskonzerv a büfé részére (november 2.)

Soproni Kenyérgyárnak kenyérsütési díj fejében 40 Ft (dátum nélkül)

50 g citromsavért 7 Ft (dátum nélkül)

100 g borkősavért 17 Ft (október 31.)

450 g borkősav 76 Ft (november 2.)

Kossuth és Terv cigarettára 200 Ft (november 3.)

Bitter Mária menekült részére 30 Ft (november 3.)

166 db Kossuth cigaretta 498,- Ft (november 5.)

Külföldi segélyek, adományok²⁸³

A sopronkereszturi gyógyszertár (Deutschkreutz) egy autó gyógyszert küldött

A bécsújhelyi Vöröskereszt, *Franz Leiss* szállításai Sopronba (október 29-30-án)

Walla, Szentandrás (Burgenland) 11000, illetve 12000 Schilling készpénz²⁸⁴

Két svájci kamion Zürichből (ZH-8714 és ZH-4998) élelmiszert (37500 tábla csokoládét, 9000 db kétszersültet és 9000 db húskonzervet) szállított

A bécsi Brüder Keesler Vállalat segélye (október 29.)

A bécsi Wirkola gyár szállítmánya (október 29.)

A W 4126-os teherkocsi déligyümölcsöt hozott

A W14525-ös teherautó komplett orvosi és gyógyászati műszerekkel érkezett

A W63230 kocsi, a bécsi evangélikus egyház ruhanemű segélyét szállította

A W82776-os különféle élelmiszer-szállítmánnyal lépte át a határt

A bécsi Kaufring is ruhaneműt szállított Sopronba

Herta Gart küldeménye (Schrems ,Niederösterreich-ből)

A bécsi Dr. A L. SCHMIDGALL gyógyászati szállítmánya

²⁸¹ NyME KL Vi. számlák, átvételi elismervények

²⁸² NymE KL Vi. Összezsátolt számlák, elismervények

²⁸³ NyME KL gyűjteményében fellelhető szállítólevelek, számlák

²⁸⁴ Valla (Wallern im Burgenland) és Szentandrás (Sankt Andrä) volt Moson megyei községek

A hallgatók a főiskola tornatermébe pakolják egy bécsi kocsik segélyrakományát
(Barbara Pflaum felvétele, 1956. november 1.)

Az osztrák segítségről így adott hírt a MEFESZ híradója: „A magyar-osztrák határtól nem messze fekszik Walla község. Mindössze 2000 lakosa van. A község lakói a magyar szabadságharcosok megsegítésére gyűjtést rendeztek. A gyűjtés eredményeként 11000 Schillinget juttattak el a Soproni MEFESZ Bizottsághoz, azonkívül 50 véradó jelentkezett, Siegendorf (Cinfalva) cukorgyára dolgozói rokonszenvéük kifejezéseképpen egy vagon cukrot küldtek Sopronba. Pamhagenben (Pomogy) két vasúti kocsira való szeretetadományt gyűjtöttek össze. Hétfőn (29-én) a déli órákban 5 kocsiból álló vasúti szerelvény ment át ugyanebbe a községbe, ahol az 5 kocsi megtöltésére elegendő ajándékot gyűjtöttek már össze...”

1956. november 3-án így tudósított a Soproni Napló: „A magyar szabadságharc az egész világ osztatlan elismerését és együttérzését váltotta ki. Az egész nyugati világ sietve ragadta meg az alkalmat, hogy az idegen elnyomókkal szemben hősiesség küzdelmet vívó népünk segítségére siessen. Az elesettség és a megpróbáltatás óráiban eldőlt, hogy kik nemzetünk igaz barátai. Különösen szomszédunk, a semleges Ausztria tette magáévá azt az alapelvet, hogy „kétszer ad, aki gyorsan ad.” Egymás után jelentek meg a határsorompónál, itt Sopron határában is osztrák barátaink gyógyszerrel, vérrel, élelmiszerrel, kötszerrel és ruhaneművel. A tegnapi nap folyamán már a segély értéke elérte a 3 millió Schillinget.²⁸⁵

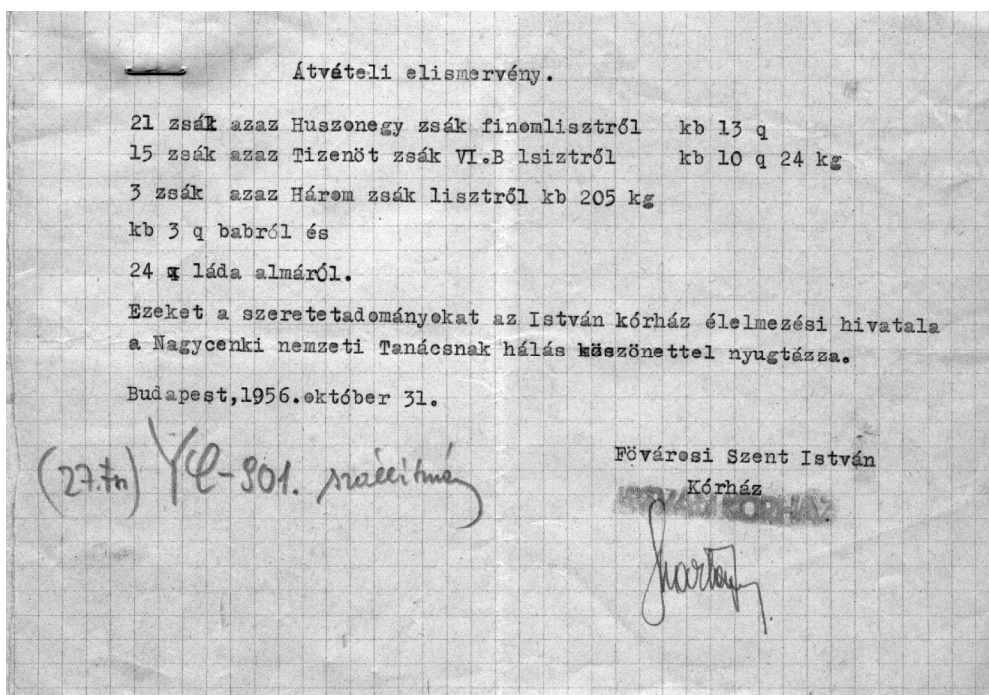
²⁸⁵ Soproni Napló, 1956. november 3.

Soproni és Sopron környéki adományok²⁸⁶

Ágfalva adománya 8052 Ft (október 30)
Hat soproni ügyvéd 1500 Ft (október 30)
Ágfalvi Nemzeti Bizottságtól 688 Ft (november 3)

A soproni és kapuvári járás falvai, amelyek a fővárost élelemmel segítették:²⁸⁷

Ágfalva (október 30.) Balf (október 28.) Nagycenk (október 31., november 2.)
Fertőboz , Egyházashalu, Fertőendréd (november 2.) Fertőhomok (október 30.)
Fertőrákos (október 31, november 1.) Hegykő (október 30.)
Fertőszentmiklós (október 30.) Fertőszéplak Kópháza
Magyarfalva (Harka) 1150 Ft +élelem
Pinnye Sarród (október 30., 31., november 1.), Újkér,
Sajtoskál (október 30. Vas megye)

A nagycenkiek küldeménye a Szent István Kórháznak (NyME KL)

²⁸⁶ NyME KL Vi Bevételek

²⁸⁷ NyME KL Vi. Elismervények és szállítási feljegyzések

Tudósítás Sopronból

A demokrácia újjászületése Magyarországon²⁸⁸

A Nemzeti Bizottság irányítja Sopron városát és Sopron körzetét.
A forradalmárok főhadiszállása az egyetem.

A magyar-osztrák határ őrzését a keddre virradó éjszaka óta mindkét részről megerősítették.²⁸⁹ Emiatt kedd reggel kicsit hosszabb időt vett igénybe, míg az a kocsis, amellyel Peter Strasser képviselő úr és munkatársunk a forradalmárok főhadiszállásának két hallgatóját vitte vissza, átvergődött. Akkor aztán felemelkedik a piros-fehér-zöld vámsorompó és utazhatunk tovább az Osztrák Munkás-Szamaritánus Szövetség kocsisora mellett Magyarországra.²⁹⁰ Az utcán embercsoportok állnak. Integetnek nekünk, és tapsolnak. Rövid idő után az utat katonák zárják le. A kocsinkban ülő hallgatók intenek a katonáknak, s azok szabad utat adnak. Néhány kilométer után megismétlődik az eset. Akkor az út mellett feltűnik a Sopron feliratú tábla. Itt rendezték be Magyarország délnyugati részének forradalmárai a főhadiszállásukat.

Az ASBÖ segélykonvoja a soproni határon (Balogh Judit gyűjteménye)

²⁸⁸ Arbeiter Zeitung, 1956. október 31. 3. lap

²⁸⁹ 1956. október 30-a

²⁹⁰ Az ASBÖ (Arbeiter Samarites Bund Österreichs) segélykonvojáról van szó

Ahol korábban „Sztálin” állt²⁹¹

Az utcákon sok embert lehet látni. Piros-fehér-zöld karszalagot vagy gomblyukszalagot viselnek. A középületek bejáratai fölé már kitétték az új címert. A főtéren át haladva látjuk a „Sztálin-emlékmű” romokban heverő maradványait. Az a szabad tér, ahol egykor a diktátor állt, most gyülekezőhellyé vált. Számtalan ember csoportokba verődve áll és társalog. Sok közöttük a katona.

Pillanatkép a Kisvárdkerületről (Balogh Judit gyűjteménye)

Diákok és professzorok.

A kocsink megáll egy kovácsoltvas kapu előtt. A vastag vasrudak mögött és előtt ezrével tolonganak fiatalok. Néhányan fegyvert viselnek. Amint megáll a kocsink, kinyílik a kapu. Csak most ismerjük fel a mögötte lévő épületet, az egyetemet. Bécsből jöttök? – kérdezik tőlünk akcentusmentes németséggel. Igen, az Arbeiter-Zeitungtól vagyunk. A következő pillanatban fiatalok vesznek körül minket. Mi újság van Magyarországon? – hangzik az első kérdés. Harcolnak még Budapesten? Miért nem segít nekünk az ENSZ? Egy hallgató félretolja harcostársát és köszönt minket a fiatalok Központi Bizottsága nevében.²⁹² Bekísérnek bennünket a soproni egyetem régi épületébe. Az egész ház darázs-fészkekre emlékeztet. A lépcsőkön és folyosókon fiatalok tolonganak. A lányok élelmiszert és teát osztanak, a fiúk a röplapok terítését készítik elő. Egyeseket fegyverrel látnak el, ők őrségbe indulnak.

²⁹¹ Az újságíró itt tévedett. Helyesen a kisvárdkerületi szovjet emlékműről van szó

²⁹² Helyesen MEFESZ-Bizottság

A hallgatók között néhány idősebb ember is feltűnik. Ők a professzoraink és docenseink – magyarázza a kísérőnk.

Az Arbeiter-Zeitung, mint információ-forrás.

Az épület első emeletén, a rektor szobájában és a mellette lévő konferenciatermekben üléseznek a diáktanács vezetői. Amint érkezésünket jelentik, azonnal meghív minket a diáktanács elnöke, hogy vegyünk részt a tanácskozáson. A bensőséges üdvözlés után ismét megrohannak bennünket, meséljünk, mit tudunk Magyarországról. Átadjuk az Arbeiter-Zeitung néhány példányát. Végre egy újság – kiáltják ! És minden kéz a lap-példányokért nyúl. A hírek és hírlapok iránti éhség egyértelműen illusztrálja, hogy milyen helyzetben van ez a bizottság, mint ahogy a szabadságharcosok más helyi vezetői is. Az egyik csoport nem tudja, hogy mi történik a másikonál, az egyik városban nem tudják, hogy mi a helyzet a másik városban. A fővároson kívül sehol nem tudják, mi van Budapesten. Az egyetlen információforrást a külföldi újságok jelentik. A diákok vezetője feláll és ünnepélyesen üdvözöl minket. Ohajuknak így ad hangot: Küldjete, az istenért, újságokat. Megígérjük. Peter Strasser tanácsos, aki velünk jött Sopronba, átadja az ifjúság központi Bizottságának az Osztrák Szocialista Ifjúság üdvözlését. Ezt a szabad világból hozott üdvözlést hosszú és szívből jövő tetszésnyilvánítással nyugtázzák. „Köszönet az Osztrák Szocialista Ifjúságnak a küldött üdvözléért” – mondja a diáktanács elnöke, - „megígérjük, hogy minden eszközzel megpróbáljuk, elérni célunkat azt, mármint hogy Magyarországon helyreállítsuk a demokráciát.”

Sopron demokratikus irányítást kap

Ezután a Rektor a demokrácia soproni újjászületéséről tájékoztat.²⁹³ A diákok budapesti demonstrációiról érkezett hírek nyomán Sopronban is összegyűltek a hallgatók. Első ténykedésük az volt, hogy Strauszt, a kommunista párttitkárt kidobták az egyetemről.²⁹⁴ A főterre vonultak, tisztává tették avval, hogy ledöntötték a „Sztalin-szobrot”, és az összes vörös csillagot eltávolították. A hadsereg kezdettől fogva a diákok oldalán állt. Így a városi rendőrség semmit sem merészelt tenni ellenük. Már csütörtökön tartottak egy gyűlést a kultúrházban, amelyre minden nagyobb üzem és a hallgatóság küldötteket delegált. Ezek a küldöttek választották meg maguk közül a soproni nemzeti bizottságot, amely átvette a járás és a város irányítását. A bizottságba kerülnek munkások, hallgatók, professzorok és parasztok, és helyt kapnak benne az összes párt képviselői; a kommunistákat két fő képviseli. A rektor hozzáteszi, hogy ők ugyan kommunisták, de az oroszok beavatkozását Magyarországra belügyeibe elítéli.

²⁹³ Roller Kálmán igazgató

²⁹⁴ Strausz József

Hírek Budapestről

A diáktanács folytatja a tanácskozását. Egy budapesti orvosnő, aki az előző napon érkezett, tájékoztat a budapesti diáktanácsnak a Nagy Imre miniszterelnöknél tett látogatásáról. Két kollegájával együtt a doktornő is részt vett a Nagy miniszterelnökkel folytatott megbeszélésen. A Nagy által tett ígéretek után - tájékoztat továbbá a doktornő – a budapesti fiatalság be akarta fejezni a harcot. Minthogy azonban a kommunista titkos rendőrség, az AVH felosztatására vonatkozó ígéretből nem lett semmi, barátaink folytatták a harcot. És ez a harc még nem ért véget. Még mindig lövik Budapestet...

Fogadás himnusszal

A diáktanács ülése után a városházára megyünk. Ott az újonnan megválasztott Nemzeti Tanács első ülésére került sor. Ahogy belépünk a terembe, a küldöttek felállnak helyeikről. A vendégek tiszteletére elkezdik énekelni a magyar himnuszt. Ismét szívélyes köszöntés következik, amelyben a magyarok Ausztriához fűződő elkötelezettségét és köszönetét hangsúlyozzák a nagyvonalú segélynyújtásért. Meghatottak, lelkesek vagyunk. A köszöntés után elkezdődnek a megbeszélések. Középtűt ülnek a küldöttek, a terem szélén érdeklődők, hallgatók és dolgozók állnak. Nekünk indulni kell a határra, és megpróbálunk kimenni a teremből, anélkül hogy az ülést zavarnánk. Az elnök, az egyetem professzora azonban megszakítja az ülést és felénk fordul. A képviselők megint felállnak. Mindannyian ezt kiáltják: „Viszontlátásra”.

(Vigyetek magatokkal Bécsbe !)

A városháza előtt sokan állnak. Ahogy észreveszik, hogy hallgatóktól kikísérve elindulunk, többen odarohannak a kocsihoz: Bécsbe mennek? Kérem, vigyenek magukkal ! De maguk is jól tudják, hogy ez nem lehetséges. A fiatal budapesti orvosnőt, akit aztán a határig magunkkal viszünk, a magyar határőrizet nem engedi tovább. „Menjetek nyugodtan -, kiáltja -, majd jövök utánatok. Hadd hallja a világ, mennyire szüksége van a segítségére !”

A rádiók hullámhosszán

1956. október 28. Szabad Győr Rádió²⁹⁵

„Kedves hallgatóink ! Itt a Szabad Győr Rádiója beszél:...De ha lehet a rendet és nyugalmat biztosítani, akkor elmondhatjuk, hogy Győr-Sopron megye népe helytállt a történelmi napokban.”

1956. október 28. 10.40 (Szabad Győr Rádió)²⁹⁶

A győri rádió munkatársa tudósítást küldött Sopronból:

„A városban teljes nyugalom van. A kenyérgyár egész éjjel dolgozott, éppen ezért nincs már sorbanállás a kenyérüzletek előtt. A tejboltok elsősorban a csecsemőtejet szolgáltatják ki. Csornáról olyan rémhírek érkeztek Sopronba, hogy Sopronban idegen alakulatok állomásoznak. Közvetlenül soproni jelentés alapján állíthatjuk, hogy ez valótlan. A soproni határba ebben az órában érkezett Ausztriából egy teherautó gyógyszerrel. A soproni határőrség kiment fogadására és az autót Győrbe küldték...”

1956. október 28. 15.18 (Szabad Győr Rádió)²⁹⁷

„Sopronból jelenti tudósítónk:

A soproni tejüzem segíteni kívánja Tatabánya tejellátását. 4000 liter tejet indítanak el Tatabányára. A soproni Pedagógus Üdülő bejelentette, hogy néhány napon belül 40 fekvőbeteg befogadására teszi alkalmassá az üdülőépületet...A Soproni Nemzeti Tanács engedélyével a Soproni Pamutipar ma délután 20 gépen megkezdte a nyers kötszer gyártását...”

Sopron városában teljes a rend és a nyugalom... Osztrák és magyar gépkocsik folyamatosan szállítják az osztrák Vöröskeresztől és a svájci Vöröskeresztől érkező küldeményeket. Gyógyszer, kötszer, élelmiszerek, elsősorban csecsemőtápszerek, ruhanemű érkezett a klingenbachi osztrák-magyar határra. A repülőtérről útban van a soproni határállomás felé 72 tonna gyógyszerküldemény, amit osztrák gépkocsik szállítanak a határig.”

²⁹⁵ A forradalom hangja 148. lap

²⁹⁶ uo. 150. lap

²⁹⁷ uo. 158. lap

1956. október 28. 18.34 Összefoglaló helyzetjelentés (Szabad Európa Rádió)²⁹⁸

„...A szabadságharc ügye, kedves hallgatóim, az osztrák-magyar határon érte el legújabb sikereit. Az utolsó 24 óra során a határvédelmi alakulatok legnagyobb része átállt a szabadságharcosok oldalára. A katonák letépték sapkájukról a vörös csillagot és fegyvereikkel együtt csatlakoztak a szabadságharcos alakulatok vezetőihez. Az osztrák-magyar határ nagy része így felszabadult. Kisebb határforgalom is megindult és a határsávban többen meglátogatták rokonaikat. A pápai laktanyákban a néphadsereg tagjai szintén letépték sapkájukról a vörös csillagot és kitzúzték a Kossuth-kokárdát. Ugyanez történt a soproni, a szombathelyi és veszprémi laktanyákban is. A szabadságharcosok győri parancsnoka közli azt is, hogy Győr, Sopron, Miskolc, Szolnok, Vác, Hatvan és több dél-magyarországi város szilárdan a nemzeti ügy katonáinak kezén van.”

1956. október 28. 21.20 A nemzetközi segítség
legújabb hírei (Szabad Európa Rádió)

„Ma éjszaka a Vöröskereszt genfi központja közölte, hogy sikerült telefonösszeköttetést létesíteni a budapesti Vöröskereszttel...” „Szeretnénk ezen az úton is felhívni a figyelmet arra, hogy a határ különféle pontjain létesítsenek átjárókat, mentesítsék a terepet a különféle aknáktól, illetőleg jelöljék ki a még veszélyes sávokat. Értesítsék az osztrák hatóságokat, amint a kapuk járhatók, hogy megindulhasson a határra érkező kötszerek, vér és egészségügyi anyagok szállítása. Létesítsenek közvetlen kapcsolatot az Osztrák Vöröskereszttel, mert a segítség ezekben az órákban mindennél fontosabb. Időközben telefonon értesültünk arról, hogy Sopronba megérkezett a Németországi Magyar Bizottság első küldeménye. Az orvosságot és kötszert a Soproni Forradalmi Tanács képviselője vette át a megbízóktól...”

1956. október 29. 09.33 (Szabad Győr Rádió)²⁹⁹

„...Sopronból jelenti tudósítónk: A városban rend és nyugalom van. Forgalom az utcán normális. Az üzletekben felvásárlás nem észlelhető. Kenyér és tej bőségesen áll a város rendelkezésére. Ha Győrött szükség van kenyérré, akkor a soproniak tudnak küldeni, csak a szállításról gondoskodjanak. Szerelvényt küldtek a fővárosba, mely vért, plazmát és élelmiszert szállított...”

²⁹⁸ A Szabad Európa Rádió valamennyi kommentárja, hírmagyarázata első közlés. A szerző köszöni az OSZK Történeti Interjúk Tára vezetőjének Hanák Gábor c. igazgató úrnak és munkatársainak szíves és önzetlen segítségét

²⁹⁹ A forradalom hangja 204. lap

1956. október 29. 13.28 (Szabad Győr Rádió)³⁰⁰

„Kedves hallgatóink, a soproni egyetemi karok diákjainak és professzorainak, valamint az egyetem dolgozóinak négy tagú küldöttsége utazott Győrbe. 1600 fiatal nevében hozták el követeléseiket, amelyeknek legelső pontja az, hogy szünjék meg a további vérontás. Ennek érdekében a kormány azonnal vonja vissza azt a felkérést, amellyel a szovjet haderőket felkelőink ellen harcba állította...”Kijelentik, hogy a jelenlegi országgyűlést és kormányt személyi összetételénél fogva nem tartják alkalmasnak az állam vezetésére és új demokratikus választójogi törvény kidolgozására. A soproni egyetemi fiataloknak az a véleménye, hogy elég volt a beszédekből, nyilatkozatokból, következzenek a tettek a rend helyreállítására....”
Figyelemreméltó a követeléseknek az a pontja, amely a Szovjetunióval való mindenféle kapcsolat felülvizsgálását követeli és követeli az eddigi függő helyzetünkből keletkezett károkért a telje kártérítést. Nem értenek egyet Nagy Imre tegnapi beszédének avval a részével, amelyben jelenti, hogy majd megszüntetik az Államvédelmi Hatóságot. Azt követelik a kormánytól, hogy jelentse ki, megszüntették az Államvédelmi Hatóságot...”

1956. október 30. 07.39 Összefoglaló helyzetjelentés (Szabad Európa Rádió)

„Bécsi tudósítónk hírt ad arról, hogy Sopronban vértelenül zajlott le a nép forradalma. A szovjet hadsereg nem avatkozott be az eseményekbe. A Soproni Tanács magáévá tette a dunántúli városok nemzeti tanácsainak programját.”

1956. október 31. 20.15 (Szabad Petőfi Rádió) Győr !³⁰¹

„Kedves hallgatóink, *Rác Ernő* soproni riportját hallják.:

„...Eredményeinket meg is kell szilárdítani. Erről beszélgetünk most **Varga Bélával**, a soproni egyetemisták Petőfi-körének titkárával. Mondja el, milyen küldemények érkeznek Sopronba Nyugatról ?

Kint a soproni határállomáson éjjel-nappal folyik az átrakodás. Főképp Ausztriából érkeznek küldemények. A többsége gyógyszer, kötszer, ruházati cikk, élelem, még az ország belsejébe való szállításhoz is ők adják az üzemanyagot.

Szokatok beszélni velük ?

Én is kint voltam az első gyógyszerküldemény átadásánál, amit az osztrák belügyminiszter személyesen kísért a határra. Bejöttek a határbódéba, megkérdezték tőlünk, mi az amire a legjobban szüksége lenne a budapestieknek. Megígérték, hogy mindent a leggyorsabban küldenek. Ettől kezdve hatalmas mennyiségben kezdtek özönlöni az adományok. Nem győztük az átrakást, szükségessé vált egy külön szállítóalakulat felállítása.

Honvédekből ?

³⁰⁰ A forradalom hangja 208. lap

³⁰¹ uo. 308. lap

A honvédségnek más feladata van. Diákok vállalkoztak erre. Örömmel jelenthetem be, hogy *Zombori István* testnevelőtanár, tartalékos tiszt parancsnoksága alatt az újoncok nagyszerűen megállják helyüket. Éjjel-nappal dolgoznak becsülettel a forradalom győzelmének teljes sikeréért. Mindaddig munkában lesznek, amíg arra szükség van.

Köszönjük soproni diákok. A szabad magyar nép nem fog megfélemezni áldozatos munkáitokról.”

1956. november 1. 18.00 Hírszolgálat (Szabad Európa Rádió)

„...Sopronból jelenti egy nyugati tudósító. Szovjet csapatok ezen a környéken még nem mutatták jelét annak, mintha ki akarnának vonulni Magyarországról. A lakosság szovjetellenes érzelmeit még jobban felfokozták azok a hírek, amelyek szerint a legutóbbi napokban szovjet katonák rálöttek egy vörös keresztoszlopra, amely Nickelsdorf felé haladt, hogy ott átvegye a Budapestnek szánt külföldi segítséget. A vörös keresztoszlop négy tagja megsebesült. Egy másik hír szerint szovjet katonák beleszurkáltak bajonettjeikkel egy orvosszállítmányába, és azt így tönkretették. A tudósító elmondja még, hogy Sopronban Diáktanács alakult. Az általános sztrájk tovább tart, és addig nem is akarják megszüntetni, amíg a szovjet csapatok ki nem vonulnak az országból. A város környékén a szovjet csapatok mozdulatai bizonytalanná teszik a helyzetet. Azonkívül ÁVH-sok is felbukkannak a környéken, kisebb bandákban a határ felé tartva, hogy megpróbáljanak osztrák területre jutni. Legutóbb az a jelentés érkezett Sopronba, hogy hat ÁVH-s kezébe került egy vörös keresztoszlop, és azon akart elmenekülni. Az ÁVH-sokat elfogták. A Soproni Diáktanács nem tartja kielégítőnek azokat az engedményeket, amelyeket a budapesti kormány tett. A soproni lakosság teljes politikai szabadságot kíván, és minden reményét a szabad választásokba veti. A határőrök parancsot kaptak, hogy akadályozzák meg ÁVH-sok és kommunista tisztviselők menekülését. A határőr csapatok csatlakoztak a forradalmárokhöz, de bizalmatlanság mutatkozik egyes vezetőik iránt. Magyarország semlegességének gondolata - írja végül a nyugati tudósító széles körökben tért hódított. Az ország semlegességét Ausztria mintájára képzelik el.”

1956. november 2. 20.20 Folytatjuk rendkívüli riportsorozatunkat
(Szabad Európa Rádió)

„...Sopron, Kapuvár, Csorna, Győr és az egész Nyugat-Dunántúl magyar lakossága békés és áhítatos Mindenszenteket ünnepel. A temetőben a mécsesek ezrei égtek, estére a házak ablakaiban gyertyák világítottak. Minden faluban és minden városban nagy tömeg látogatta a temetőket. Az éjjel folyamán is majdnem mindenki ébren maradt és az utcára gyűlve tárgyalták az egymásra torlódó események híreit, vitatták a különböző rádióállomások híreit, és beszéltek arról a szebb jövőről, amit a magyar egyetemi ifjúság csodálatos megmozdulása indított el. Sopron városát ma az egyetemi ifjúság bizottsága irányítja. Ez a bizottság évfolyamonként 3-4 emberből alakult meg, és tegnap estig a városi ügyosztályok munkakörét is ők irányították.

Tegnap délután a helyzet annyiban változott, hogy a MEFESZ a Soproni Forradalmi Nemzeti Tanácsra ruházta a gazdasági ügyek intézését, ami elsősorban a város éllelmiszerezellátásának biztosítását jelenti. A politikai ügyeket a diákság továbbra is a kezében tartja, de a gazdasági ügyekben sem történhetnek semmi, az ifjúság hozzájárulása nélkül.

A külföldi sajtóirodák és lapok tudósítói beszélgettek az ifjúság vezéreivel; és meglepte őket az az államférfiúi bölcsesség, ahogy ezek az ifjak a nehéz gazdasági és politikai kérdésekre válaszoltak. Nagy Imre kormányával szemben az egyetemi ifjúság szócsöve a következőkben határozta meg a soproni egyetemi ifjúság álláspontját: Nagy Imre két nap előtti nyilatkozatát a soproni ifjúság örömmel üdvözlö, de a nyilatkozat óta történt események miatt nem látja biztosítottnak az abban ígérték végrehajtását. A kormány személyi összetételével az egyetemi ifjúság nem ért egyet, mert a Rákosi-korszak kiszolgálóival nem hajlandók együtt dolgozni. Véleményük szerint a kormánynak azonnal el kell érnie az orosz csapatok haladéktalan kivonulását és a lehető legkorábbi időpontra el kell rendelnie a szabad választásokat. Amíg a kormány ezt a két feltételt nem teljesíti, addig az egyetemi ifjúság folytatja az általános sztrájkot. A soproni ifjúság álláspontja a nyugattal szemben az, hogy sem katonai, sem politikai segítséget nem kérnek, kizárólag a nyugat morális és gazdasági segítségére számítanak. Sopron városában a hangulat bizakodó. Az egyetemi ifjaknak az a lelkiismeretes és fáradhatatlan tevékenysége, amellyel a város és környéke életét irányítja, elég biztosíték a lakosságnak, hogy valóban a teljesen szabad és független nemzeti élet felé vezetik akciójukat. Sopronban az egyetemi ifjúság a rend fenntartásában is részt vesz. A város nyugalma őrzője a rendőrség. Ezekben egy rendőr, egy egyetemi hallgató és egy katona vesz részt. A határőrség is az ifjúság irányítása alatt áll. Sok emberrel beszéltem, és így elmondhatom, hogy a lakosság milyen örömmel fogadja az ifjúság szerepét. Csodálatos az az egyetértés és összetartás, amelyben a lakosság minden rétege egybeolvad...”

1956. november 3. 10:45

A magyar szabadságharc szemtanúi (Szabad Európa Rádió)

„...Sötétedés után leáll a forgalom Sopron és a határ között. A hatóságok ajánlására a közlekedést a nappali órákra korlátozzák, és oszlopokban bonyolítják le. Az utazás még nem biztonságos. Egyfelől az orosz csapatmozgások, másfelől a szökdöső ÁVH-sok miatt. Az ÁVH-sok közül többen megkísérlik, hogy Ausztriába meneküljenek. A lakosság igyekszik ebben megakadályozni őket. Vagy három nappal ezelőtt, hat ÁVÓ-s, vöröskereszttel ellátott gépkocsival el akarta hagyni a várost, és Ausztria fele vette útját. Az emberek azonban felismerték és elfogták őket. Egész Sopronban a szabad választásokról beszélnek. A lakosság túlnyomó többségének véleménye szerint minden pártnak biztosítani kell az indulás lehetőségét, a kommunistáknak is. A szabad választás ugyanis megmutatja majd a világnak, hogy a kommunista párt milyen gyér támogatással rendelkezik az országban. Sok szó esik a jövő kormányzati formáról és belső berendezkedéséről is. Ebben azonban az embereknek az a véleményük, hogy ezt a kérdést a szabad választások hivatottak eldönteni. Érdekes jelenség, hogy a kommunista vezetők egyik pillanatról a másikra eltűntek helyükről. Most egyébként az is kitűnt, hogy a

kommunista párt tagjainak 90%-a valójában nem is volt kommunista. Általános a nézet, hogy nem szabad eljárni azokkal szemben, akik csak a közvetlen vagy közvetett kényszer hatására lettek az MDP tagjai. A nyugat-magyarországi városban buzgón hallgatják a nyugati rádióállomások műsorát. A várost irányító ifjúsági tanács is ezek közé tartozik. Sokan hallgatják a londoni rádió angol nyelvű híreit, az amerikai műsorokat, a Szabad Európa Rádiót és különös figyelemmel a bécsi rádiót.”

1956. november 3. Szabad Petőfi Rádió Győr !³⁰²

„A soproni egyetemi ifjúság az alábbi levelet intézte Nehruhoz India miniszterelnökéhez.: ...Kérjük, hogy a további vérontás elkerülése és a békés kibontakozás mielőbbi elérése érdekében szíveskedjék erélyesen közbelépni, hogy a Szovjetunió csapatait azonnal vonja ki hazánk területéről. Bízunk abban, hogy sikerül az Ön jóindulatú támogatásával kivívni semlegességünket. Biztosítjuk Önt, hogy a magyar nép örök időkre hálás lesz a szabad, független, semleges Magyarország megmentéséért nyújtandó önzetlen támogatásért.

Egyetemi ifjúság, Sopron”

1956. november 4. 04.30 Szabad Kossuth Rádió Budapest és
Szabad Petőfi Rádió Győr !³⁰³

„Közös fronba tömörültek a Sopronban megalakult demokratikus pártok...”

1956. november 4. 05.20³⁰⁴

„FIGYELEM ! FIGYELEM ! FIGYELEM ! FIGYELEM ! FIGYELEM !
FIGYELEM !

Nagy Imre, a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának elnöke szól a magyar néphez ! ITT NAGY IMRE BESZÉL A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG MINISZTERTANÁCSÁNAK ELNÖKE .

MA HAJNALBAN A SZOVJET CSAPATOK TÁMADÁST INDÍTOTTAK FŐVÁROSUNK ELLEN AZZAL A NYILVÁNVALÓ SZÁNDÉKKAL, HOGY MEGDÖNTSÉK A TÖRVÉNYES MAGYAR DEMOKRATIKUS KORMÁNYT.

CSAPATAINK HARCBA ÁLLNAK . – A KORMÁNY A HELYÉN VAN .
EZT KÖZLÖM AZ ORSZÁG NÉPÉVEL ÉS A VILÁG KÖZVÉLEMÉNYÉVEL.”

³⁰² A forradalom hangja 473. lap

³⁰³ uo. 486. lap

³⁰⁴ uo. 487. lap

Szemelvények a kortárs visszaemlékezésekből

Apt Kamill erdőmérnök, 56-os emlékeim³⁰⁵

Hogy is volt ? Rég volt. Most, hogy nekiültem, és határidőre le akarom írni emlékeimet, szinte forog velem a világ. Több évtizede kerülöm a témát. Hihetetlen mély nyomokat hagyott az emberben az az idő. A háború elvesztése, az utána jövő éhes korszak, aztán a sztálinizmus, Rákosi, az általános félelem, hazudozás, az idegen megszállás alatti élet szégyene és visszafojtott mérge – mindez egyszerre megszűnt. Helyette mintegy varázsütesre jött a megvalósultnak hitt álom: szabad, független, semleges országban élni, tisztességgel, emberséggel a magunk erejéből. A legmegfelelőbb emlék, a forradalom legnagyobb értéke számomra, az emberek szeméből sugárzó lelkes egyet akarás, és önzetlen jóindulat volt.

Ritkán fordult elő a történelem folyamán, hogy különben erősen heterogén fajtánk többsége egyazon időben ilyen lelki magaslatra hágjon. Nagy ajándék, ha az ember ilyet megér, és az idő részese lehet. A felemelő érzés úgy átítatta a sejtjeimet, hogy máig is őrzök belőle valamit. Aztán a bukás. Az álom, a haza és a remény elvesztése. A tehetetlen keserűség, nézni amint a forradalom „ünneplése” ürügyén különböző politikai szétlók tőkét kovácsoltak maguknak, támogatva ezzel az otthoni hatalom „szervezett ellenforradalom”-ról szóló hazugságát.

Nem ellenforradalom volt az. Nem jobboldali forradalom. Még csak nem is antiszocialista, vagy a nyugati kapitalista rendszert támogató forradalom. Forradalom csak a spontán kirobbanó természetében volt, aztán már szabadságharc az idegen megszállók és magyarul beszélő pribékjei ellen. Néhány év után már nem jártam el emlékünnepelekre. Nem azt ünnepelték, amit nekem 56 jelentett. Nem beszéltem 56-ról, talán önvédelemből. Még a nemzetőr-igazolványom meg a karszalagom is elkeveredett. Az igazolvány kis, kb 10x14 centis papírlapocska volt, átlós irányban egy nemzetiszín csíkkal, az állt rajta, hogy: „Apt Kamill, I. éves emh, Nemzetőr/ MEFESZ Zászlóalj tagja, a BF 7570 számú géppisztoly viselésére jogosult és motorjával szabadon közlekedhet.” Aláírás: **Baranyai József**. Mivel a forradalom alatt naplót nem vezettem, csak azt írom, amire biztosan emlékszem. Az a tíz nap olyan, mint egy villanás. Az események pontos sorrendjében nem vagyok biztos, de azt hiszem, ez nem is fontos.

Október 18-a körül **Huszár Karcsi**, harmadéves erdőmérnök-hallgató odajött hozzám az egyetemen egy szünetben, félrehívott, és azt mondta, hogy a szegedi egyetemről jött valami fontos megbeszélendő. A dolog szigorúan bizalmas. Válasszak ki az I. évfolyamról egy megbízható embert, s este legyünk az Alm vendéglőben. Minden évfolyamról ketten. A többit majd ott megtudjuk. Huszár Karcsi édesapja (szintén erdőmérnök), apámmal együtt volt a Főiskolán a soproni népszavazás idején. Ezen az alapon választott ki engem mint „megbízható” Ugyanilyen alapon választottam ki én **Donáth Gyuri** évfolyamtársamat. Az Almban megtudtuk, a szegedi üzenet lényege, hogy októbert 23-án az ország összes

³⁰⁵ A visszaemlékezés 2006. április 20-án érkezett, vö. Rétfalvi László: Az 1956-os soproni események , EK XLIX bőv. kiad.

egyetemi diákja egyidejű felvonulást tart a lengyel munkásság támogatására. A felvonulás legyen néma, békés és fegyelmezett. Csendben, feltűnés nélkül terjesszük el a hírt az évfolyamon, és segítsünk a szervezésben. A ma emberének nehéz elképzelni, hogy ez mit jelentett akkor. Egy-két évvel azelőtt sokkal kevesebbet tűntek el emberek, örökre. A gyűlésre senki sem figyelt fel. Sopronban inkább az volt feltűnő, ha egy kocsmában nem sörözött néhány főiskolás. Nem emlékszem a szervezés részleteire. Mindenesetre megtettük, amit kellett, és eljött OKTÓBER 23-a. Hasadt a hajnal. Az emberek lelke kigyúlt. Utána már úgy rohantak az események, hogy nehéz követni. Az egyetemi ifjúság nagygyűlése a Sotex Kultúrházban, a 16 pont, a DISZ felozslása, a MEFESZ megalakulása - mind spontán, csupán néhány óra alatt lejátszódó esemény.³⁰⁶ Borzalmasak voltak a hírek a sortüzekről. A rádióban állandóan gyászindulók szóltak. A diákság a matematikai tanszék épülete előtt verődött össze. Testületileg fel akartak menni Pestre segíteni az ottani egyetemistáknak. A főépület egyik ablakában egy rádióból hangosan szólt Beethoven gyászindulója. **Bujdosó Alpár**, aki később a diákság forradalmi vezetője lett, nagyon ügyesen térítette el a népet a Pestre menési szándéktól. Az az érzésem, hogy jórészt Alpárnak köszönhető, hogy Sopronban később sem lett öldöklés.

Megalakult az Egyetemi Forradalmi Tanács. A mi évfolyamunkról, az előzmények alapján szükségszerűen Donáth Gyurit és engem választottak meg évfolyamtársaink, akikkel a másfél hónapi együttlét után szinte még nem is ismertük egymást. A Forradalmi Tanács vég nélküli ülései a Dékáni hivatalt és a Geofizikát magába foglaló kisebb épület tanácstermében folytak. A tanári kar és a diákság választott képviselői voltak hivatva kidolgozni a részleteket, megszervezni az egyre bokrosodó kötelezettségekhez egységeket. Az elején nagyon vontatottan, mentek a dolgok. Sokan, különösen a tanári karból, félték maradni is, menni is. Ahogy az angol mondaná, ültek a kerítésen, s még nem tudták, hogy tulajdonképpen melyik oldalon akarnak leugrani. Nekem nem sok türelmem volt ehhez a gittrágáshoz, s amint egy motorkerékpáros hírvivő járőrosztagot szerveztek beugrottam, hűtlenül átadva a nyakamba szózott vég nélküli megbeszéléseket másnak, és belevetettem magam az események sodrába.. Az első parancsom volt átmenni a Geodézia Épületbe, felvenni a Hazai tanszektől az XZ 419-es rendszámú Pannoniát, s menni az Ágfalvi útra, kihirdetni az általános sztrájkot a Vasöntödében és a Bútorgyárban.³⁰⁷ A többi gyárba (Sotex. stb. valaki más ment). A gyárak előtt vagy fél tucat munkás állt beszélgetve, csendesen, fegyelmezten. Ahogy odaértem karszalagosan, úgy tűnt, hogy rám vártak. Csak annyit mondtam, hogy általános sztrájk, már fordultak is be a gyárba, és megkezdődött a sztrájk.

Ettől az időtől fogva Sopron lakossága az Egyetemről várta a vezetést. A Városi és a Megyei Pártbizottság által futtatott szervezetek vezetősége nagyrészt elpárolgott. A rendfenntartást hármas gyalogjárőrök, egy határőr, egy rendőr és egy fegyveres egyetemista látták el. A külföldről jövő orvosi és humanitárius segélyszállományokat az egyetem osztotta szét. A diákság felfegyverzését, a városvédelem megszervezését, a katonasággal és a szomszédos városokkal való

³⁰⁶ A nagygyűlés a SOTEX-ben október 22-én volt

³⁰⁷ A motor felvétele október 26-án történt. vö. Szádeczky-Kardoss Gyula naplófeljegyzései

kapcsolattartást is az egyetem irányította. A nyugat felé igyekvő ÁVH-sok és pártfunkcionáriusok letartóztatását és őrizetbe vételét ugyancsak az egyetem végezte, törvényesen és emberségesen.

A következő tíz napból átlagban napi húsz órát a Pannonia nyergében, a maradék négyet pedig - parancsra várva - egy-egy széken vagy íróasztalon aludtam át. Fáradtságot nem éreztem. Repültünk a tettvágytól és a boldogságtól. Az alábbi néhány epizód, talán mutat valamit abból, ami a motoros osztag, a „benzin huszárok” fő feladatai közé tartozott. Dátum nélkül, nagyjából időrendi sorrendben: Szép, napos délelőtt volt, amikor parancs jött, hogy két ember menjen a Megyei Pártbizottság épületébe a pártbizottság tagjait lefegyverezni és letartóztatni.³⁰⁸ Nem emlékszem, ki volt a másik motoros, csak rémlik, hogy **Csapó Imre** V. éves erdőmérnök-hallgató, s hogy még valakit magával hozott a parancsnokságról. Megérkeztünk. A portán az emeletre irányítottak bennünket, a tanácsterembe. Kopogtunk, a „szabad”-ra beléptünk, karszalagosan, géppisztollyal a nyakunkba. Az élénk tárult képet ma is látom. A nagy tárgyalóasztal körül vagy húsz ember ült néma csendben. Az ajtótól vagy két méterre egy barna hajú, szemüveges ötödéves erdész állt, jobb keze a ballonkabát zsebében. Láttam, hogy a teremben sokaknál van oldalfegyver, kivéve azt a diákot, aki a letartóztatást végezte.³⁰⁹ Akkor még nem tudtam a nevét, de most már nemcsak a nevét tudom, hanem azt is, hogy **Benkő Gézaról** sok mindent lehet mondani, csak azt nem, hogy ne lett volna vagány.

A feladat simán, minden erőszak nélkül ment.³¹⁰ A motorok alig pihentek. Állandó futás városházára, határőrségre, rendőrségre. Vidékre is jártam elég sokat. Vittem levelet Csornára, többször Sárvárra. Az egyik sárvári utamon volt egy kis izgalom. A Parancsnokság valami kommunikét kapott az orosz páncélos osztagtól, amelyik valahol Kapuvár körül állomásozott. A közlemény lényege az volt, hogy az ő gyerekeik együtt jártak a mieinkkel iskolába, együttéreznek velünk, és az esetleges összeütközések elkerülése végett kihozzák a tankjaikat a lakott területről a Kópháza és Nagycenk közötti kis akácosba. Ha mi nem lőjük őket, ők se lőnek minket. Aznap este későn kaptam egy levelet, hogy vigyem Sárvárra, ugyanabba az irodába, ahova a legutóbbit is vittem. Utam természetesen a kis akácuson át vezetett. Nem tudtam biztosan, hogy az oroszok ott vannak-e vagy sem, és ha ott vannak, lőnek-e vagy sem. Sose voltam gyáva, hát mentem, időnként nyelve egy-egy nagyot, s néztem az úton a motorlámpa fénycsóvját. Tudtam pontosan, hol vagyok, s ahogy közeledtem az akácos felé, gyakrabban és nagyobbakat nyeltem. Amikor odaértem, a fák közötti tisztáson több reflektor kigyulladt. Láttam a páncéltornyot az ágyúval, a géppuskával, ahogy felém fordult. Ott ültem a motoron, karszalagosan, géppisztoly a nyakamban, és csak tekertem a gázt. Néhány másodperc múlva a reflektorok elaludtak. Szerencsére nem hallottam az oroszokat röhögni. Rosszul esett volna... Így zajlott le a sárvári út. Két dolgot tanultam belőle. Azt, hogy a nem gyáva ember is tud félni. És azt, hogy a Pannonia maximális sebessége 106 km/h. Később megindult az ÁVH-sok, pártfunkcionáriusok és spiclik nyugatra disszidálása.

³⁰⁹ A letartóztatás 1956. október 28-án történt.

³¹⁰ vö. Benkő Géza visszaemlékezése

Ebben az időben sokat voltunk kettesével járórben az utakon. Autósokat igazoltattunk. Elfogásban csak egyszer vettem részt, amikor a határőrség egy autbuszra való Pest környéki elvtársat állított le Fertőboz környékén.³¹¹ Egy másik kalandom volt, mikor **Kurucz Ferivel** járőröztünk kettesben Fertőszentmiklós környékén. Alkonyodott már, amikor leintettünk egy személyautót. Kelet felé tartott, nem volt gyanús, hát meglepődtünk, hogy nem lassított, csak ment, mintha ott sem lettünk volna. Ahogy elhúzott mellettünk, kiléptünk az út közepére, csőre húztuk a géppisztolyt, és már majdnem baj volt, amikor a sofőr a tükörből hátranézve hirtelen lefékezett. Ollóba fogtuk az autót, odamentünk. Közben a sofőr kiszállt, azzal hogy „na má aszíttem széjje lüvik a hátujját.” A petőházi cukorgyár autója volt. A gyárigazgatóval igyekezett hazafelé. Az igazgató fia, Balog Gyurka, kedves barátom volt. Együtt érettségiztünk. Nagyon örültem, hogy a sofőr nem késett pár másodpercet. Egy - az egyetlen - negatív emlék: valaki vandalizálta a motoromat. A főépületben a földszinten, mindjárt a lépcső melletti első irodában volt a motoroszoba. Itt vártuk a parancsot, itt aludtunk ha volt idő. A motorokat kint az ablak alatt a fal mellett tartottuk. Este volt, amikor egy parancssal kifutottam és konstatáltam, hogy valaki valószínűleg egy csavarhúzóval vert bele a slusszkulcs nyílásába; nem tudtam beindítani a motort. Nem rég történhetett, hiszen ritkán álltunk fél óránál többet. Szerencsére volt köztünk egy Feri nevű (nem főiskolás) motorszerelő, nálunk nyolc-tíz évvel idősebb, jó bajtárs. Szépen összekötötte a drótokat, kiiktatva a kulcsos gyujtást. Attól fogva nem kellett slusszkulcs. Zsebre tettem, ma is megvan.

November 3-án este későn jött parancs, hogy egy eddig bujkáló, de most előkerült ávéhást kell letartóztatni a Cseresznye soron. Több motorral kísértük a Skodát, amit **Witt Zoli** vezetett, és egy parancsnoksági srác volt vele. Megérkeztünk a címre, bementünk a kicsi konyhába, az asztalnál ült az ember, az asszony egy járóka mellett állt, a járókában kisgyerek. Az ember szó nélkül ment ki és ült be az autóba. Az asszony sírt. Vigasztaltam, hogy ne féljen, mi nem bántjuk az urát. Majd a bíróságon kiderül, hogy milyen ember volt. A letartóztatott embereket az Alsó lövér utcai volt ÁVO börtönében tartották fogva. **KÍNZÁS, KEGYETLENSÉG NEM VOLT.** Nagyon fontosnak tartottuk, hogy mi mások vagyunk, mint akiket őrizünk. Úgy gondoltuk, hogy a cél nem szentesítheti az eszközt, de az eszköz beszennyezheti a célt. November 4-én volt valaki, a nevét is tudom, de nem írom le, aki be akart menni agyonlőni a foglyokat. Szerencsére megakadályozták...

November 4-én hajnalban, több óra alvás után zavartak fel az íróasztal tetején levő kényelmes fészkekből. Először nem akartam megérteni a parancsot, hogy menjek a főhadnagy lakására és ébresszem fel. (Azt hiszem Nagy volt a neve, a katonai tanszék előadója volt, aki aktív rész vett a katonai ügyek intézésében)³¹². „Azonnal jöjjön be! Az oroszok lövik Pestet.” Elmentem, felébresztettem és behoztam a főhadnagyot. Ezzel indult meg a lavina. Lázás készülődés mindenütt. Menetszázadokat állítottak össze; ezeket teherautók vitték a „frontra”, valahova Kópházán túl, Nagycenk felé. Egy perc megállásom nem volt hajnaltól délig. Most

³¹¹ vö. Katona Sándor visszaemlékezése

³¹² Nagy György főhadnagy. Az egyetemi zászlóalj megszervezője és felállítója volt Hún Béla emlékezete szerint

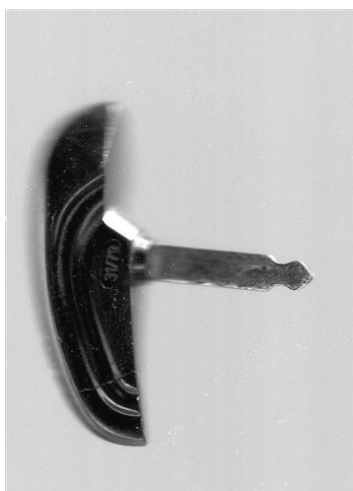
nem üzeneteket, hanem futárokat, és a katonai parancsnoksághoz tartozó személyeket hordtam állandóan. Legalább kétszer jártam Kópházán, vittem tárgyaló felet a Határőr laktanyába, másvalakit az Erzsébet kert sarkához, ahol asszonyokat és gyerekeket raktak teherautókra, hogy a harcok elől Ausztriába menekülhessenek. Szervezték a város védelmét. Rend volt és fegyelem. Dél körül az utasom azt mondta, hogy vigyem a Lövér Szállóhoz, mert a parancsnokság meg a tartalékszásad odaköltözött. Szép napos idő volt. A szálloda előtt ácsorgott a század, ott támaszkodott **Kováts Miki** a zöld Pannóniához³¹³. Leültem melléje a lépcsőre, végre kinyújthattam a lábamat. Éppen rágyújtottam amikor jött **Samu Zoli**, hogy azonnal vigyem ki a „frontra”³¹⁴. Ennyi volt a pihenés. Hogy a „fronton” mi történik, nem tudtuk. Azt se tudtuk, hogy pontosan hol, de valahol az út jobb oldalán álltak fel a századok páncéltörő ágyúkkal, és tanktámadást várnak. Elhagytuk Kópházát, mentünk Kelet felé. Zoli mögöttem kuksolt, én meg nyeltem a szelet. Kutya egy állapot volt. A lekötött motoros borsapka alatt a motorberregésen túl semmit nem lehetett hallani. Azt se tudtam, lönek-e vagy sem. Ha lönek is, védekezni nem tudok, fedezék nincs, a laza kavicsoson még fékezni se lehet rendesen. Csorba ugyan nem esett a becsületen, de nem jól vizsgáztam. Semmi hősi pátoszt nem éreztem, csak féltem, de úgy, hogy minden csepp akaratéromre szükség volt csak ahhoz, hogy tartsam a gázt, s hajtsak előre. Egyszer csak az út szélén szembe velünk emberek jöttek. Egyesével, kettesével, nem sokan. Mikor közel értünk, láttuk, hogy főiskolások. Fegyvertelenül. Megálltunk. Mi van? Elmondták, hogy jöttek a tankok, és az ágyúk nem sülték el. Nem volt bennük ütőszeg. A századok letették a fegyvert. A legénység szétszóródott, egy része Ausztria felé ment, ők mennek vissza Sopronba. Mi is fordultunk vissza Sopronnak. A visszaútra nem emlékszem. Arra igen, hogy a Lövér Szálló előtt nem volt senki. Samu Zoli valakitől megtudta, hogy a parancsnokság és a tartalékszásad elvonult a Muck Kilátóhoz, újrendeződni, egyesülni a többi századdal. Lementünk az egyetemhez. Ott se találtunk senkit. Már jól benne voltunk a délutánban, amikor a Dimitrov téri Kollégiumhoz vezettem, s vártam, míg Zoli bement összeszedni valamit. Nem tudom, mi lehetett, mert nem volt nála csomag. Nekem akkor még nem volt vége a forradalomnak. Eszembe se jutott hazamenni. Mentünk a Muckhoz. Az út csúszott, itt-ott hó foltok. Egyszer csak az árokban egy ágyú! Mi ez? Tovább! A határátkelőnél két határőr meg egy pár civil álltak valami bódé előtt. Kérdeztük, hol van az egyetemi csapat. Mondták, hogy Sopronnyék (Neckenmarkt) felé.látták elmenni őket. A kiskatonák sok szerencsét kívántak, mi meg mentünk a nyomok után, sáros dűlőutakon, szántásokon át . Néhány kilométer csúszkálás után rövid lejtő vitt be Sopronnyékre a kocsmá elé. A téren főiskolások álltak kis csoportokban, középen néhány osztrák csendőr. Ott álltam meg mellettük.. Köszöntek, levették a géppisztolyt a nyakamból, s mondták, hogy csak várjunk a többiekkel együtt. Még mindig nem tudtam, mi történik. Csak akkor dőlt össze a világ, amikor Klosterneuburgban egy laktanya padlójára szórt szalmán feküdtem mint a genfi egyezmény értelmében internált hadifogoly. Csak egy vágyam volt: aludni, aludni, fel nem ébredni. Aludni.

³¹³ Kováts Miklós erdőmérnök-hallgató

³¹⁴ Samu Zoltán földmérő-mérnök hallgató

Egyetem,
- 12. - l. beuzim az XZ 419
motornak kiadható.
s. 1956. nov. 1.
Szokody

Szokody László bányamérnök-hallgató igazolása Apt üzemanyag felvételéről
(NyME KL)

A futármotor kulcsa (Apt gyűjtemény)

Benkő Géza nyugalmazott erdőmérnök, B.Sc.F. of U.B.C. 1958,
soproni öregdiák visszaemlékezése

1956. október 28-án titkos jelentést kaptam az Egyetem Forradalmi Tanácsa, hogy a Deák téri pártbizottsági épületben valami gyűlést terveznek a pártvezetőség emberei. Mint a Híradós Csoport vezetője, azt a megbízást kaptam, hogy derítsem ki, igaz-e, és ha igen, akkor mi az a fontos ok, ami miatt az „elvtársak” összegyűlnek, amikor az ország más városaiban már lőnek a népre?

Attól tartottunk, hogy ennek a tervezett gyűlésnek majd valami nem várt és nem kívánatos eredménye lehet. Mosonmagyaróváron, a Parlament előtt és másutt is már halottak feküdtek a földön, de a soproni diákság, Roller dékán és a velünk tartó tanárok megfontolt és higgadt vezetésével, vérveszteség és atrocitások nélkül vette át a város vezetését. Arra gyanakodtunk, hogy Sopronban is valami provokáció készül, amit majd ürügyként használhatnak egy fegyveres megtorlásra, saját pufajkásaik vagy a behívott orosz katonák segítségével. A helyi rendőrség úgy tűnt, a mi oldalunkon állt, de nekünk még nem voltak fegyvereink, amire főleg a védelem miatt szükségünk lett volna, hogy át tudjuk vezetni a várost az erőszakos diktatúrából, lehetőleg simán átmenettel egy békés demokráciába.

A Híradós Csoport is csak egy pár napja spontán megalakult szervezet volt, amit a szükség hozott létre. Azért lettem én a vezetője, mert erre predesztinált a természetem, származásom és politikai meggyőződése. Már 15 éves koromban erdészgyakornok voltam, és mint csemetekerti szakmunkást küldtek a sátoraljaújhelyi szakérettségire. Ezért az „elvtársak” megbízható munkáskadernek képzeltek, holott már gyermekkoromtól kezdve gyűlöltem a kommunizmust.

Nagyapám az első világháborúban négy évig orosz fogságban volt, én pedig a magyar történelmet szerető, jó hazafinak nevelt kiscserkész voltam, mígnem 1948-ban a kommunisták azt a mozgalmat is betiltották. Szüleim önálló kisiparosok voltak, akiket a rendszer tett tönkre, mert nem feleltek meg a „szocialista proletár” ideálnak. Anyám kötődését meg a nevelőapám villanszerelő műhelyét is tönkretették a magas adóztatással; mindketten feladták az iparendélyt még az 50-es években. A Mindszenty-per idején ministráltam és kis fehérkereszt jelvényt hordtunk az iskolában, amit az osztályfőnök „elvtárs” leszedett rólunk, hogy ne hordjunk „politikai pártjelvényt.” Az Egyetemen (1953-54-ben) fegyelmiket kaptam; egyszer a tiltott walden viselése miatt (amit egy professzor temetésére vettem fel), másszor meg a Kertész elvtárssal, a marxizmus előadójával történt vitatkozásért.

1956 őszen, már nagyon megérve egy forradalomra, 22 éves fejjel, ötödéves koromban örömmel olvastam az egyetemen az itt-ott kapható Irodalmi Újságot, és nagy lelkesedéssel ugrottam bele a szervezésekbe mindjárt az első napon. Az október 22-én tartott nagygyűlés előtt segítettem becipelni a Sotex előcsarnokában álló Sztálin-szobrot a szekrénybe, mert a portás attól félt, hogy a gyűlés részvevői

³¹⁵ Benkő Géza visszaemlékezése 2006. április 18-án érkezett a szerzőhöz.

kárt tesznek majd benne, és őt fogják felelősségre vonni. Érdekes és furcsa érzés volt, ahogy a szentként tisztelt Sztálinnak, az emberi méreteknél nagyobb, szokott pózában pipát tartó szobrát, három-négy diák becipelte egy biztonságos helyre, és rájöttünk, hogy csak egy ócska, törékeny, festett gipszfigura, amit meg sem tudtunk volna mozdítani, ha valóban bronzból van.

A másnapi felvonuláshoz, október 23-án, én rohantam koszorúért a biciklimmel, amit a diákok vittek a Tűztorony melletti emlékműhöz. Humoros – de sosem felejttem el –, hogy a felvonulási csoport már felkészült a kapun belül a hirtelen festett táblával: „Együtt a Lengyelekkel”, amikor egy perccel a kivonulás előtt, a sok száz részvevő közül egy személy szerencsére észrevette, hogy az együtt szót csak egy gy-vel kell írni. Gyorsan ledobtuk a földre a táblát, és valaki egy nagy G betűt festett a dupla gy-ből. Azóta is sokszor eszembe jutott, hogy milyen jót nevetett volna rajtunk a város népe, ha az egyetemisták egy helyesírási hibával írt táblával vonulnak körbe a Várkerületen.

Ahogy a napok teltek, úgy élesedett a hangulat. Érkeztek a rossz hírek az ország belsejéből, Ausztria felől meg a nyugati segély-autók - gyógyszer, élelem -, de semmiféle fegyveres segítség. Tudni akartuk, hogy mit terveznek a Pártépületben, és 28-án délelőtt lementem megnézni, hogy mi a helyzet az „elvtársak” házában? Akkoriban állandóan waldenban jártam, és a nemzetiszínű karszalagról messziről látszott, hogy az Egyetemi Forradalmi Tanács megbízottja vagyok. A város polgárai előtt népszerűek voltunk, és minden segítséget megkaptunk, bárhová mentünk, bármilyen ügyel kapcsolatban. A portástól megkérdeztem, hogy van-e valaki már az épületben? Mondta, hogy pár ember ül a várószobában, és valószínűleg még több személy fog érkezni. Ezután bementem és elkértem a személyi igazolványokat az ott lévőkötől. Miután megnéztem az iratokat, meghűlt a vér az ereimben, mert az úgynevezett „nagykutyák” gyülekezésének lettem váratlan tanúja. Minden személy a környék falusi, körzeti, megyei, üzemi párttitkárja, pártbizottsági elnöke vagy valami hasonlója volt, és nem akartak részletes felvilágosítást adni összefüggésük okáról.

Ahogy a létszám növekedett és telt az idő, egyre idegesebb kezdtem lenni, és telefonon kértem segítséget az egyetemről. Rövidesen meg is jött még két ötödéves évfolyamtársam: **Leskó Gyurka** és **Goda Jancsi**. (Goda még otthon végzett 1957-ben, de Leskóval mindketten Kanadába jöttünk és Vancouverben végeztünk 1958-ban).

III.

Közben a várakozók száma is szaporodott s én közöltem velük, hogy egyelőre nem mehetnek ki, mert nem akartam, hogy híre menjen a letartóztatásnak, és elmaradjon a többi, akik még jöhetnek. Amikor a portásnak ebédet hoztak, nem engedtem be – csak elvettem az edényt a fiútól –, hogy ő se tudjon hírt vinni az épületben folyó eseményekről. Közben egyre sürgetőbben telefonálgattam a rendőrségre, hogy jöjjön már valaki segíteni, mert tudom, hogy ezeknél az embereknél fegyver is lehet, de nálunk nincsen semmi. Csoboth őrmester gúnyosan megkérdezte, hogy talán meg vagyok ijedve, de ő sem adott biztos ígéretet, hogy kijön-e valaki. Mindenesetre a fiúknak mondtam, hogy szigorú képpel, ökölbe szorított, zsebre dugott kézzel járkáljanak, mintha nekünk is volna revolverünk. Ha

valaki WC-re akart menni, oda is elkísértük őket, és egy kis kaján elégtételt éreztem, hogy most ők félnek, és nekik sárga, izzadt a képük, mert azt hiszik, hogy mi is olyan szemetek leszünk velük, mint amilyenek ők lennének, ha fordított volna a helyzet.

Közben megérkezett Dr. **Jablánczy Sándor** professzor is az egyetemről, akinél Erdőműveléstanból elég jól mentem le, és nem volt okom haragudni rá, de megtagadtam neki is a belépést, mert ő volt a tanárok párttitkárja. Lehet, hogy őt is csak a gyűlésre hívták, vagy az egyetemen gondolták, hogy ő talán majd megoldja a gordiuszi csomót? Mindenesetre nagyon tisztelettudóan közöltem vele, hogy nem engedhetem be (vagyis a szemtelen diák megtagadta a professzortól a belépést), és ő ezt minden cirkusz nélkül tudomásul vette és elment.

Közben a várószoba megtelt, sötétedni kezdett, és a levegőben egyre jobban lehetett érezni a feszültséget, de a rendőrök még mindig nem jöttek. Ekkor megint felpattantam a kerékpáromra, és elváltattam a rendőrségre, ahol kiabálva keresni kezdtem *Csoboth* őrmestert. (Ma is emlékszem a nevére, mert volt egy ilyen nevű évfolyamtársam is.) Megkérdeztem tőle, hogy a Soproni Rendőrség a Forradalmi Tanács oldalán áll-e, és ha igen, akkor miért nem jöttek ki a Pártházhoz? Erre végre kiküldtek két rendőrt, akik aztán hét revolvért szedtek el a 13 megjelent „párt-nacsalnyiktól” (az egyiket a szemétkosárban találták meg). Ezután kieresztettük őket este a Pártházból, de hogy mi volt a gyűlés célja, az soha nem derült ki.³¹⁶ A megbeszélés megghiúsult, és más következménye a gyűlésnek nem volt, mert az oroszok úgyis bejöttek volna november 4-én Sopronba is.

Sok más dologgal foglalkozott még a Híradó Csoport ezekben a napokban - október 22-től november 5-ig-, de arról majd máskor fogok beszámolni. A 12 napig tartó szabadság után sírva hagytam el a szülőföldemet egy tömeggyilkos, tébolyodott ideológia miatt, ami véleményem szerint azóta is körmei között tartja a hazámat.

A Híradós Csoportra vonatkozó adatok találhatóak még a következő tanulmányokban:

1. Az Erdőmérnöki Főiskola Jelentése az 1956/57. iskolai év eseményeiről. – Erdészettörténeti Közlemények XXIV. Kiadta az Országos Erdészeti Egyesület, Budapest, 1996. 22. oldal, Híradó Csoport 34. és a 26. oldal 37. pontja.
2. Sopron nem ereszt el. – Erdészettörténeti Közlemények XLIV. Kiadta az Országos Erdészeti Egyesület Erdészettörténeti Szakosztály, Budapest - Sopron, 1999. Függelék: Nyomozati Anyag v. Mészáros Gyulától "D csoport" etc. 245-247. oldalak.

³¹⁶ Vö. *Ismét tüzek a végeken* II. kötet 10. lap. Gyulai Zoltán professzornak tulajdonított feljegyzés

Balsay Endre

Soproni egyetemisták vették át a határ őrzését ³¹⁷

1956 október 28-án egy teherautó ponyva nélküli platóján, több I. éves és egy tanár társaságában indultunk útnak. Csornán *Szűcs* őrnagy parancsnokkal az élen előzékenyen fogadtak bennünket a határőrök. Azonnal megvendégeltek főtt kolbásszal és itallal. Közben a teherkocsit megpakolták lezsirozott, originál csomagolású fegyverekkel és lőszerrel teli ládákkal. A rakodásnál ránk nem volt szükség, az átvételt pedig a tanár-vezetőnk végezte. Az oda- és hazautazás emlékezetes maradt számomra, mert már az ősziestre, hideg-ködösre vált időben a platón alaposan összefáztam, ráadásul visszafelé csurom zsír lettem a ládáktól.

Emlékezetem szerint október 29-én tíz elsőéves évfolyamtársammal, többek között **Donáth Györggyel**, **Füredi Antallal** kihelyezést nyertem Tőzeggyárba, az őrs ma is meglévő, akkor még új épületébe. Ponyvás teherautóval mentünk a helyszínre, esős, borús időben. Az ottani kiskatonák szívélyesen fogadtak bennünket, azonnal megosztották velünk az őrs irányítását. Fegyvert kaptunk (ismétlő hadipuskákat), és egy-egy viharkabáttal láttak el bennünket, mert mi szedett-vedett városi öltözékben érkeztünk. De szándékosan megtartottuk civil külsőnket, talán még karszalagot is viseltünk, és gyorsan híre ment, hogy soproni egyetemisták vették át a határ őrzését. Éreztük, hogy nagy bizalom övez bennünket a lakosság részéről. Elsősorban a pomogyi hídnál és a vasúti hídnál teljesítettünk éjjel-nappali szolgálatot. A „zöld határt” a Hanság-főcsatorna képezte, azért ott forgalom nem volt, legalább is mi akkor így tudtuk. Legfőbb feladatunk a disszidálni, vagy éppen átruccani igyekvők visszafordítása volt. Próbáltuk a hitet tartani az emberekben: győzött a forradalom, a hazát elhagyni méltatlan cselekedet. Volt, aki értett a szép szóból, de volt olyan is, akit erőszakkal kellett vissza tartani. A küldetésünk november 4-ig sikerrel járt. 24 órában, felváltva, a sorállománnyal közösen őriztük a hidat, fegyverhasználatra nem került sor, mert meg tudtuk oldani anélkül is a problémás helyzeteket. A próbálkozások nem voltak csak egyirányúak. Ausztria felől is igyekeztek belépni, de ezt mi mindenképpen meg akartuk akadályozni, mert külön parancs volt, hogy a forradalom tisztasága érdekében felbújtó elemek ne juthassanak az országba.

1956 emlékét a családuk tisztelettel és büszkén őrizte. Elsősorban apósomé az érdem, aki a kapuvári Forradalmi Nemezeti Bizottság tagjaként később elszenvedett sérelmeit, az emberek forradalom alatti magatartását gyakran felidézte. Az élet nagy ajándékának tartom, hogy azokat a csodálatosan szép napoknak, a forradalom napjainak átélője lehettem.

³¹⁷ Részletek Balsay Endre erdómérnök, Sopron – 1956 Visszaemlékezés a forradalomra és az azt követő évekre c. kéziratából. A szerző engedélyével

Péché Gyula erdómérnök visszaemlékezése

Közel 50 év távlatából nézve hiányosak már az emlékeim az 1956-os forradalmi napokról. Fiatalon, a 20. évem elején, boldog izgalommal kísértem a fejleményeket mint soproni másodéves erdómérnök-hallgató. A kollégiumban négy kamaratárssal baráti közösségben teltek a napok, és amikor október utolsó napjaiban Budapesten állandó címre bejelentett diákokat keresett a soproni MEFESZ Egyetemi Bizottsága, hogy Vöröskeresztes csomagokkal pakolt teherautót kísérjenek fővárosi kórházakhoz, én is jelentkeztem. Erre az epizódra emlékszem most vissza.

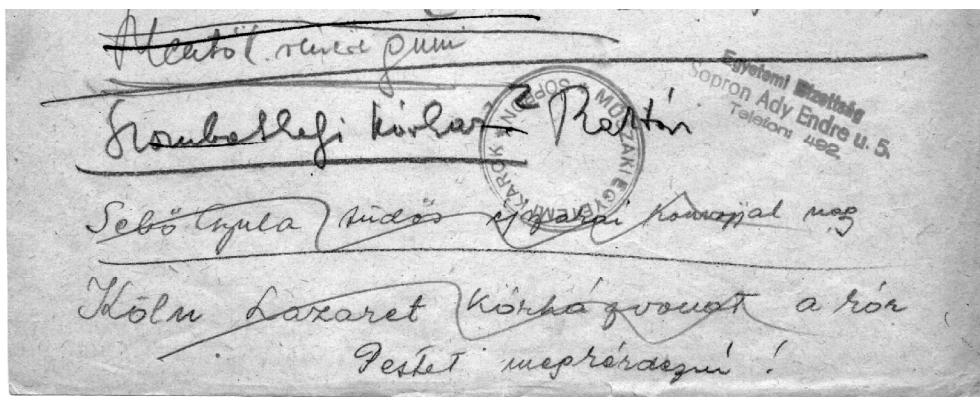

Péché Gyula erdómérnök-hallgató MEFESZ igazolványa (Péché archív)

Itt van a kezemben az Egyetemi Bizottság piros bélyegzőjével lepecsételt igazolványa, hogy a MEFESZ tagja vagyok, és a nemzetiszínű – szintén lepecsételt - karszalag, amit a viharkabátomon viseltem ezen az úton. Ötletszerűen telefonálok **Boda Zoltánnak**, aki most a nyugat-kanadai Brit Kolumbia tartományban él, hogy elbeszéljünk erről az október 28/29-i utunkról. Mindketten a budapesti VIII. kerületi Vörösmarty Mihály gimnáziumban érettségiztünk 1955-ben, két párhuzamos osztályban, de a kollégiumi életben más baráti csoportokba tartoztunk, mégis kettőnket küldtek egy teherautón a szállítmánnyal Budapestre. Zoltánt is hasonló célok vezették: ha lehet, felkeresni, kapcsolatba kerülni a szülőkkel Budapesten; megnyugodni, hogy jól van a család, és megnyugtatni őket, hogy jól megy nekünk is Sopronban!

Október 28-án délután indult a ponyvával letakart, hatalmas vöröskereszttel megjelölt teherautó a soproni egyetemről orvossággal és déligyümölcsökkel megpakolva. A sofőr mellett egy hely volt egy másik férfinak is. Zoltánnal ketten hátul a ponyva alatt utaztunk a csomagok között, hogy vigyázzunk a szállítmányra. Fegyverünk nem volt, sőt Zoltán felszólítására a váltó-sofőr is eldobta a revolverét

az úton, nehogy belénk kössenek az igazolásoknál, ha orosz egységek megállítanának! Zoltán emlékei szerint már megálltunk Győrben egy kórháznál, de nem kellett nekik az ananász, mert nem ismerték. Gördültünk tovább minden akadály nélkül, az Erzsébet hídon át a pesti, VIII-ik kerületi, Mária utcai kórház felé. Éjjel volt már, az utcák üresek voltak, csak a sugárutakon tapasztaltunk orosz tankokat itt-ott. A Baross utcában megálltunk egy helyen, mert lógott a leszakadt villanyos huzal, amit ki kellett kerülnünk. Talán 10 m-rel a teherautó előtt mentem gyalog az itt-ott felszakadt bazaltkockák között, hogy utat találjak a rossz világításban. Már csak egy saroknyira voltunk a kórháztól, amikor egy orosz tank három katonája megállított minket. Mindkét karomat a megadás jeléül a fejem fölé emeltem, és intettem a sofőrnek, hogy csak jöjjön tovább. Az egyik katona a géppisztolyát az oldalamba nyomta, míg a másik megmotosztott tetőtől-talpig, fegyvert keresve, majd cibálni kezdte a karszalagomat, hogy mi az. Később kiderült, hogy a pesti szabadságharcosok, akik aktívan lőttek az oroszokra nappal, hordtak ilyen karszalagot...Hatéves orosznyelvi tanulmányaim ellenére csak pár szó jutott eszembe, „kórház” meg „gyógyszer”, de most a pótsofőr lépett ki az autóból, és folyékony oroszul lepott meg minket. „Semmi fegyverünk nincs, a szomszéd kórháznak hozunk gyógyszert és gyümölcsöt”. Erre a katonák a teherautó ponyváját felemelték, benéztek a dobozok közé, s megnyugodva intettek, hogy mehetünk tovább. A Mária utcai kórház udvarán az ottaniak kipakolták a szállítmányt. Hajnalodott, és Zoltán is én is beláttuk, hogy nem tudunk hazalátogatni. De mindkettőnknek sikerült telefonkapcsolatot teremteni szüleinkkel, és megnyugtattuk magunkat, hogy minden rendben! Aznap kora reggel a kórház előtti tankot támadták a szabadságharcosok, megsebesítve az egyik orosz katonát.

MEFESZ szállítási feljegyzések 1956. októbere (NyME KL)

Az oroszok a tankból nyomjelzős géppuska-sorozatokat lőtték a keresztutcából kifutó srácokra. Az első emeleti ablakból láttam, ahogy egy sorozat lekaszált egy puskával lövöldöző fiataalt. A tank a sarok felé szaladt, majd visszafelé lőtt az ágyúból. A kórház is kapott egy találatot, ami után átmenetileg mindenki a földszint alatti térségbe menekült. Fehér köpenyes személyzet ment ki az utcára, hordágyakkal behozni a sebesülteket. Zoltán emlékszik arra, hogy sikerült az orosz katonát is behozni és megmenteni. Én pedig magam láttam, hogy a fehér köpenyben és üres kezekkel utcára lépő kórházi könyvtárost lekaszált egy nyomjelzős sorozat a tankból. A férfi a hordágyon halt meg, ahogy hozták el mellettem a folyosón. A könnyű fegyverek hatástalanok voltak a le-fel szaladgáló tank ellen. Reggel 8 felé elcsitult a környék. A sofőr úgy döntött, hogy megreszkírozza a gyors áthajtást a kereszteződésen, amikor a tank a háztömb másik végéfelé ér. Zoltán és én lefeküdtünk hátul a ponyvával takart teherautó platóján. A kereszteződésen pillanatok alatt átjutottunk, és minden további baj nélkül utaztunk vissza Sopronba. Érdekes volt tapasztalnunk, hogy pár sarokkal a kórházon túl hogyan folyik a normális élet. Egy helyen pl. hosszú sor állt a járdán egy péküzlet előtt. November 4-én átléptem az osztrák határt. Diáktársaimmal Kanadába vándoroltam, és a vancouveri egyetemen szereztem meg az erdőmérnöki diplomát a négy éven át átmenetileg működő magyar nyelvű soproni fakultáson. Kislányommal gyakran látogattam meg a 70-es évek óta Budapesten a szüleimet, s otthon, a családban nemegyszer arra fordult a szó, hogy valóban ki mit is élt át az októberi forradalom alatt, és az mit jelentett az ő számára. Egyszer a lányomat is megkérdezte az egyik budapesti öcsém, hogy vajon neki jelent-e valamit a forradalom, mire Emilia azt válaszolta: „Annak köszönhetem, hogy a világra jöttem !” Ennél jobb példám nincs arra, hogy a kibogozhatatlan nagy kérdésekre mindig az élet adja meg a választ!³¹⁸

³¹⁸ Péch Gyula visszaemlékezése és levele a szerzőhöz: Deep River, Ontario, Canada 2005. december 4.

Maszyik László: Egy III. éves bányamérnök-hallgató útja Budapestre 1956-ban³¹⁹

Okt.28-án (vasárnap) megbiztak engem egy szállítás kíséréseivel, mert én pesti voltam. Nagy Feri (nem tudom már, hogy helyes-e a név) adott igazolást, hogy a soproni IB nevében visszük a szállítmányt. Először is egy katonai csukott teherkocsi (talán 3,5 tonnás) mindkét oldalára rádukkóztak egy fehér kört s abba egy vöröskeresztet. A rakomány élelmiszer és gyógyszer volt. A sofőr egy kiskatona volt, s mellette két egyetemista, akik nevére már nem emlékszem. Én hátul a kocsiiban ültem (valószínűleg egy gyógyszeres ládán) amikor indultunk, valamikor kora délután. Győrön, Komáromon, Dorogon és Pilisvörösváron keresztül érkeztünk Budára (már sötét este volt, talán 21.00 óra?). Ott a Bécsi úton és az Árpád fejedelem rakparton érkeztünk a Margit híd budai hídfőjéhez (Forgalommal nem találkoztunk, de az utcai világítás üzemben volt.) Ráfordultuk a Margit hídra, eljutottunk a pesti hídfőhöz. A villamos sínek és a járda között állt egy rang- és paszomántok nélküli egyenruhás fegyveres férfi, aki megállította az autónkat. „Kiszállni” - parancsolta, s a hídkorláthoz vezényelt. A korlátot meg kellett kitérni kézzel fogni, s lenézni rakparti útra, kicsit odébb a vízre kellett volna nézni, de az út is 3 emeletnyi mélyen volt. A férfi megtapogatott, hogy van-e fegyver nálunk. Nem talált semmit, s kérdezte van-e kocsiiban fegyver? Mi azt feleltünk, hogy „nincs”. „Na”- mondta - a sofőr lemegy a kocsival a Jászai Mari-téri pártházhoz (az volt a hírhedt ÁVÓ-s központ is), ahol majd megvizsgálják a teherautót. A kiskatona beült, s egyedül levezette a kocsit a pártház bejáratához, ami a Dunára nézett. Ott kiszállították a kiskatonát, mi ezt a hídkorlátról láttuk, s a kocsit alaposan megvizsgálták. Nem találtak semmit, de mi attól féltünk, hogy mégis találnak valamit, s ez nagy baj lett volna mindannyiunk számára. Lent a hídfő aluljárójában szovjet katonák tartózkodtak, ezt láttuk a korlátról. Na de hál'istennek a kiskatonát visszaengedték hozzánk a kocsival, s mehettünk tovább. A kiskatona elmesélte, hogy tele volt a nadrágja, mert nagyon félt egyedül a hírhedt pártháznál. De végül is minden jól sikerült. A hídról a Szent István körútra vezetett utunk, s a Nyugati pályaudvarnál a Váci útra tértünk, mert én a „Néphadsereg Kórház”-hoz, a Róbert Károly körútra akartam irányítani kocsinkat avval a céllal, hogy ott leadjuk a szállítmányt. Ott két magas rangú orvostiszthez (őrnagyhoz vagy alezredeshez) vittek, akik igen szívélyesek voltak, de azt mondták, hogy az ő kórházuknak nincs szüksége a szállítmányra, vigyük azt a Szentkirályi utcai klinikára, ahol tudtuk szerint rendkívül sok sebesült van. Mondták még, hogy éjjel lévén (már közben 23.00 óra lehetett), ne menjünk tovább, hanem aludjunk ott náluk, a kórházban. Így aztán ott töltöttük az éjjelt, s csak másnap reggel mentünk tovább. A Róbert Károly körútról a Kós Károly sétány és a Hősök terén keresztül a Dózsa György útra jutottunk, ahol „Sztálin elvtárs csizmáit” láttuk, mert több már nem maradt a „dicső” szoborból. Innen a Thököly útra, majd a Fiumei útra fordultunk, onnan pedig a Baross utcára kanyarodtunk. A Baross utca és a József körút kereszteződésénél a kocsink megállt, s én kiszálltam, hogy benézzek a körútra, van-e ott veszély. Ahogy óvatosan ki akartam nézni, egy suhanc kilökött a sarok mögül, mert ugye ő „bátor volt”, de nem annyira, hogy ő nézett volna ki. Jelentettem, hogy

³¹⁹ A szerző köszönetet mond Rétfalvi Lászlónak a visszaemlékezés megküldéséért

semmi probléma, de azért lefeküdtünk a kocsipadlójára. A kiskatona gázt adott, s átértünk a túloldalra. A Baross utca és Szentkirály utca sarkán van a klinika. Behajtottunk és átadtuk a szállítmányt. Ott tényleg sok sebesült forradalmár volt. Én felugrottam a második emeletre: ki tudja, miért, és az egyik előadó teremből, ahol a táblán egy golyószorozat nyoma volt, lenéztem a Szentkirályi utcára, ahol két szovjet páncélost láttam. Háttal egymásnak álltak, a lövegek csövei az utcával párhuzamosan egymáshoz képest kifelé irányultak. A páncélosokból, a fedőajtón fejét kidugva egy-egy katona kiabált és integetett egymásnak. Egyszerű lett volna egy „Molotov-koktél”-t rájuk dobni, de nem volt szabad a kórházat veszélyeztetni. Így aztán a feladat végrehajtása után visszaindultunk Sopronba. Ha jól tudom, még hétfőn visszaértünk.

(Dorsten, Németország, 2002, november 19.)

Masznyik László a III. század részére élelmiszert vételez
1956. november 4. (NymE KL)

Rétfalvi László: Segélyszállítmányok Budapestre

Az 1956-os soproni forradalmi napok eseményeinek legfontosabbika az egyetemi diákság által szervezett nyugat-európai segélyszállítmányok Budapestre juttatása volt. Sokan vettek benne részt, s a résztvevőknek más és más volt a feladata, illetve az abból eredő tapasztalata. Ezek összegyűjtésére vállalkozott a Nyugat-Magyarországi Egyetem fiatal történész-könyvtárosa, hogy emléket állítson a hajdani névtelen résztvevőknek. Ez a visszaemlékezés az ő munkáját próbálja segíteni.

Osztrák segélyszállítmány a Bécsi országúton (Balogh Judit gyűjteménye)

Az 1956-os soproni forradalmi napok eseményeit kutató próbálkozásaim (Erdészettörténeti Közlemények 49: 231-99, Kapocs 41: 8-14) alkalmával fájóan megmutatkozott az emlékezés megkopása, foghíjassága mind azoknál, akiket emlékeik felől faggattam, mind saját magamnál. Ötven év hosszú idő, és a közbeeső évtizedeket a munka és a család gondjai töltötték ki. Érdekessége a visszaemlékezéseknek, ami magában is egy kutatási téma lehetne, hogy egyes dolgok kristálytisztán megmaradtak agysejtjeinkben, míg mások, sajnos a legfontosabbak, elhalványultak, összekuszálódtak. Egy másik fontos tényező az emlékek megbízhatatlansága, mivel azokat az idő elteltével az emlékező öntudatlanul is átírták, kiegészítette másoktól hallott részletekkel. Sokszor nem a képek, hanem csak az érzések maradtak fenn. Ennyit röviden az emlékek hitelességéről. Egyáltalán nem emlékszem, hogyan szemeltek ki első utamra. A MEFESZ megbízott engem autókísérőnek a forradalmi napokban. Ma már tudom, hogy olyanokat kereshettek, akik járatosak voltak Budapesten, de jómagam se

odavalósi, se a fővárosban járatos nem voltam. Ködösen előjön egy kép, hogy valaki felsőbb éves, a diákszálláson, ajánlott engem, mert megjártam már Budapestet, és akkor a bátyám is ott lakott. Az nem lehetett kérdés, hogy jelentkezem-e: az akkori lelkes hangulatban mindent, bármikor, mindenhol megtettünk volna. Nagyon fontos kiemelni, hogy fegyverrel ellátott MEFESZ-megbízott voltam, akinek a szállítmány védelme és célba érése volt az elsődleges feladata. Másfelől én lehettem a „hivatalos szállítólevél”, mert akkoriban középkorú sofőrök gyanúba keveredhettek, de fiatal egyetemi hallgatóknak kifogástalan volt a renoméjük. Nem volt katonai gyakorlatom, de volt gimnáziumi fegyveres kiképzésem, „levente puskával”. Volt írásos megbízó levelem, bár akkor még nem volt kifejezett „fegyverviselési engedélyem”. Meg kell azt is említenem, hogy kiutalt fegyveremet sohasem próbáltam ki. A zárat talán nyitogattam, s bár töltényem is volt, azt soha nem tettem a csőbe. Valahogy úgy gondolhattam, hogy szállítmányunk biztonságára elegendő a fegyver jelenléte.

Első utamra, amelyet csak most tudtam pontosítani, október 30-án került sor. A teherautó sofőrje tudhatta az útirányt és az úticélunkat. Éjszaka 2 órakor indultunk, s mivel szállítmányunk túlnyomóan kórházaknak szánt anyag volt, annak egy részét a balatonfüredi kórház szívklubjai részlegéhez irányítva, délnek vettük utunkat. Csak futó emlékfoszlányok jönnek elő, s a többszörösen ismételt köszönetek az ottani orvos gárda részéről. Mivel akkor láttam először a „magyar tengert”, a Balaton elém táruló képe élesen megmaradt emlékezetemben. Onnan Budapestre nem a legrövidebb úton, hanem kerülővel, Dorogon át, a Vörösvári úton mentünk.

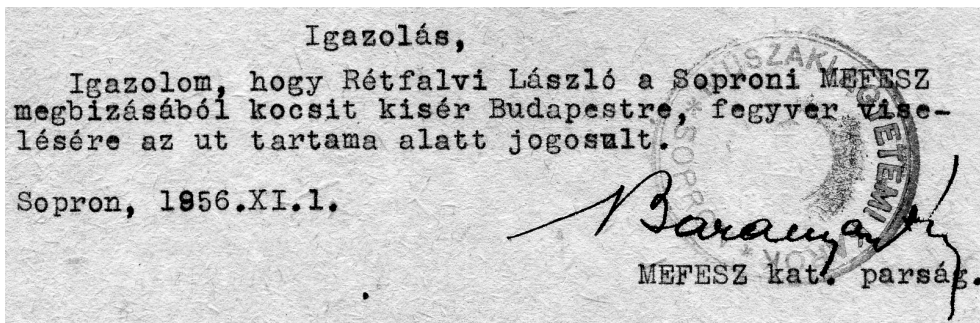
Ez a kerülőút csak újabban nyert jelentőséget számomra, amikor a soproni forradalmi napok eseményeinek kutatása alkalmával, két volt diáktársam felhívta rá a figyelmemet. Először **Masznik László** (III. évf. bányamérnök hallgató 1956-ban) kérdezett rá a kerülőút miéértjére, majd évfolyamtársa, **Zádorlaky-Stettner Miklós** (aki az enyémhez hasonló körülmények közt lett a szállítások irányítója.) világosított fel, hogy a korábbi szállítmányok kísérőitől kapott információk alapján, minden új szállítmány résztvevőinek ezt a legbiztonságosabb útirányt javasolták. Nem mintha az utunk zökkenőmentes lett volna, de bajunk nem történt. Budapesthez közeledve több alkalommal láttunk tankokat az útról félreállva (de fegyverzetüket az útra rányitva) s több alkalommal mentünk át a forradalmárok által felállított ellenőrző pontokon. Csak egy alkalommal állított meg bennünket egy fiatal fegyveres, akinek fontoskodó kérdéseire elég türelmetlenül válaszoltam. Egy futó pillanatig veszélyes feszültség alakult ki közöttünk, de megbízólevelem láttára, amit csak az idősebb sofőr biztatására mutattam meg, megenyhült a helyzet.

Nem emlékszem, milyen meggondolásból, kinek a tanácsára, de a Corvin-közi forradalmi góchoz igyekeztünk szállítmányunkkal, aminek majdnem felét a kórházi anyag mellett ruhaneműk és élelemfészeségek tették ki. Az Árpád hídon áthaladva a Nagykörúton közelítettük meg célpontunkat, s valószínűleg a Práter utcán fordultunk le a körútról. Fogadtatásunkra csak homályosan emlékszem, de mivel előttünk már jártak ott hasonló szállítmányokkal, az ott tartózkodók tudták, miről van szó, és a lerakodás gyorsan és rendezetten történt. Csak homályos emlékem, hogy a kórházak szánt anyagot már korábban vagy csak a Práter utcai lerakodás után adtuk le. A kórházra sem emlékszem, de rémlik, hogy szintén valami szívgyógyász intézet volt. Viszont erősen megmaradt bennem az a rendkívül

felemelő érzés, ami áthatott akkor a „bajtársinak” nevezhető környezetben, a sürgölődő, mosolygó orvosok és ápolók között. Mi segíteni jöttünk nekik, és ők nem győztek eleget tenni, hogy a kedvünkbe járjanak, kosztal, elszállásolással.

A Corvin-közzől egészen más képet őrzök magamban. Nem a történésekre emlékszem, hanem a fiatal fegyveresek tumultusának felvillanó képeire, hátborzongató érzésekre a kiégett és összeroncsolt orosz tankok láttán, a fülsüketítő géppisztolyropogásokra, amiket tőlem néhány méternyire fiatal forradalmárok „eresztettek” a levegőbe, kurjongatások közepette, a már öt napja tartó győzelmi mámorukban.

Korai indulásunk okán még fiatal volt az idő, elegendő arra, hogy megpróbáljam felkeresni testvérbátyámat, aki mint fiatal MÁV-os a ferencvárosi pályaudvaron, valahol a Nagyváradi téren lakott albérletben. Címmel a zsebemben, a „Corvin köziek” biztatásával, hogy nincs mitől tartanom, elindultam a kihalt Üllői úton délkeletnek. Megdöbentő volt a látvány, ami elém tárult. A kilőtt és kiégett páncélos járművek sokasága a Kilián laktanya környékén nem hogy gyérült volna, majdcsaknem gyarapodott. Behunyva szemem előtt ma is látom a szénre égett hullákat a tankok mellett. Nem tudom, hogy volt-e akkor busz- vagy villamosjárat az Üllői úton, de emlékszem a leszakadt villamosvezetékek sokaságára s hogy milyen gyakran kellett átlépnem hasonló akadályok fölött. Ha lett is volna buszjárat, azon a napon ott jármű nem közlekedhetett. Nagyon tiszta, de csak képzeletbeli képet látok magamról, amikor kifakult világos viharkabátomban, svájci sapkában, piros-fehér-zöld karszalaggal a jobb karomon, 48-as mintájú „dióverővel” a vállamon haladtam, erőltetett menetben, a célfelé. A téren hamar megtaláltam a házszámot, és sietve felgyalogoltam az emeletre. Kopogtatásomat az ajtón hosszúnak tűnő csend követte, majd egy nagyon félénk hang kiszólt, hogy mit akarok. Nem emlékszem, hogy volt-e „kukucskáló” az ajtón, de ha volt s azon kinéztek, akkor érthető a félénk és barátságtalan fogadtatás. Érdeklődéseimre azt válaszolták, hogy bátyám aznap reggel elutazott Jászberénybe, szüleinkhez. Kissé csalódottan fordultam meg. Most lemérhettem, talán két kilométer volt az az út, amit megtettem, az egész „kirándulásom” egy óra leforgása alatt játszódott le. Mindenesetre még világosban visszaértem, s minden további nélkül rátaláltam azokra, akikkel korábban kapcsolatot teremtettünk. Arra nem emlékszem, hogy sofőrünk mit tett távollétem alatt, de arról van halvány emlékem, hogy mindketten ott aludtunk a korábban felajánlott szálláshelyen, ami vagy a Práter utcai iskolában volt, vagy valamelyik közeli kórház alagsorában. Másnap reggel indultunk vissza Sopronba, s utunk annyira élmény-mentes volt, hogy semmi más emlékem nem maradt, csak annak a fiatalasszonynak a „közelsége”, aki köztem és a sofőr között ült. Hogy hol és mikor vettük őt fel, arra nem emlékszem, de hogy ő „Nyugatra” igyekezett, arra igen. Visszaérkezésem után Sopronban a diákvezetőség egyes tagjai különös feladatban vetettek velem részt. Alig értem be az egyetemre teherautókkal, amikor kértek, hogy azonnal menjek velük egy tanterembe, ahol Budapestről utazó gyanús alakokat, (akiket a határnál tartóztattak le,) tartottak ideiglenes fogságban. Feladatom az lett volna, (bármilyen bizarrul is hangzik ma), hogy felismerjem közöttük a „kiöltözött ávos”-okat. Természetesen fogalmam se volt, hogy ki kicsoda, csak egy jó pár halálra ijedt emberi arcra emlékszem. A „vezetők” csalódottan engedtek haza aludni.

Rétfalvi László fegyverviselési engedélye **Baranyai József** aláírásával (Rétfalvi)

Jól végezhettem munkámat, mert egy nap pihenő után ismét megbízást kaptam, hogy Budapestre tartó teherautó szállítmányát kísérem. Első utam óta „rendeződhetett” a helyzet, mert ezúttal, a megbízólevéllel egyetemben, formális „fegyverviselési engedélyt” is kaptam a „MEFESZ katonai parancsnokság”-ától. Formálisnak mondható az akkori felajzott helyzetben, de legitimitása nem volt több, mint a fegyvert ragadó forradalmárok igazsága az elviselhetetlen önkénnyel szemben. Mindenesetre, az „engedély” hasznos lehetett olyan helyzetben, amikor valakitől számon kérték a fegyver viselését. Nem kellett akkor már ilyesmitől félnünk, hiszen a forradalom akkor már győzelmének ötödik napját élte, s a fegyvert ragadó fiatalokat mint hősöket ünnepelték szerte az országban. Fegyverem maradt az öreg „dióverő”, mert a derékszíjon hordozható pisztolyok a tárgyalóasztalok körül sereglett „vezetőknek” kellett, s a kisebb, de hatásosabb géppisztolyok, már el voltak ígérve a firmáknak. Kísérőtársat is kaptam a III. éves erdőmérnök-hallgató **Ronyecz József** személyében. A helyzet fonákságát mutatta, hogy én voltam a megbízott szállítmányvezető, de az akkori és (mindenkori) szokás szerint a nekem „firmának” számító harmadévesnek járt volna ki a vezető szerep. Én nem nagyon éreztem azt akkor, s Jóska barátom, isten nyugosztalja, nem csinált belőle problémát. Reggel indultunk. Nem emlékszem biztosan, de nem hiszem, hogy gépkocsivezetőnk ugyanaz a személy lett volna, mint aki volt korábbi utamon. Lehet, hogy utazott velünk egy másik „civil” is, aki a sofőr személyes ismerőse lehetett. Így Jóskaival felváltva hol a fülke melegében, hol a huzatos és hideg platón tettük meg az utat. A helyzet azért alakulhatott így, mert a győzelmes napokban a sofőrnek annyira megnőtt az önbizalma, hogy önhatalmúlag vitt magával egy, a szállítmányhoz semmiben sem tartozó „havert”, s azt előnyben részesítette velünk szemben. Hatáskörünk megvolt, hogy felülbíráljuk, de mind Jóska, mind jómagam jól nevelt fiatalok voltunk, s engedtünk az „öregebbnek”. Utunk Győrön át egyenesen Budapestre vezetett. Kora délután érkeztünk fel Pestre, s a Margit hídon, majd a Kiskörúton mentünk a Vásárcsarnok felé. Nem emlékszem, hogy hol váltunk meg szállítmányunktól; de rémlik, hogy a kocsi tetejéről osztjuk szét a „vekniket”, az autónkat körülvevő tömegnek. Maradt annyi az autón, hogy azt valahol a Vásárcsarnokban osztottuk szét aznap, vagy másnap reggel. Akkor már nem lehetett túl nagy hiány élelemben, mert nincsenek emlékeim vetélkedő vagy könyörgő

emberekről. Sőt, nem éreztem magam bűnösnek, amikor két veknit s talán valami egzotikus konzervet félretettem másnapra, meglátogatandó rokonaim javára. Hogy mi hol, mikor s mit ettünk, egyáltalán nem emlékszem, de nem csodálkoznám, ha mi egyszerűen elfeledkeztünk volna magunkról az adakozás eufóriájában. Estére, sofőrünk példáját követve, a Révay utcai Opera Szállóban szálltam meg, s fizettem vékony diák pénztárcámból 20.70 Forintot a kényelemért. Nem tudom, Jóska ott szállt-e meg, de sofőrünk, haverjával, eltűnt estére valahová „tárgyalni” „szakszervezeti ügyben”. Reggel megegyeztünk, hogy kora délután találkozunk az Országház előtti téren, addig menjünk mindannyian saját ügyeinket intézni. Két nagynéném lakott Pesten akkoriban, s mindkettőt nagyon kedveltem. A veknikkel a hónom alatt, puska, viharkabát, nemzetiszínű karszalag, svájci sapka mind együtt, nekiindultunk gyalog keletnek a Rákóczi úton. Első veknimet valahol a Baross tér közelében adtam át Máli nagynénémnek (hogyan találtam rá, már nem tudom!); majd folytattam utamat a Népstadion közelében lakó Panni nagynénémhez. Odaérve bekopogtam. Ismét hosszú és mély csend következett. Már majdnem feladtam a reményt, amikor valami mozgást, majd sugdolózást hallottam belülről, s lassan kinyílt az ajtó. Tudom, náluk is volt „kukucskáló” s azon át láthattak, s amit láttak, az rémíthette meg őket. Fegyveres forradalmár az ajtónál ! Beengedve gyorsan becsukták az ajtót, s a „fegyveremet” 8 éves, nagyon érdeklődő, kis unokaöcsém elől jó magasra feltették a ruhásszekrény tetejére. A kenyérnek és konzervnak igen megörültek, mert már éhesek voltak. A nagy vigyázatosságnak az volt az oka - én akkor arra nem gondoltam -, hogy Panni néném férje magas rangú MÁV-tiszt volt, aki pozícióját a „pártnak” köszönhette s még az életét is féltette. Ott volt vele egy hasonszórú kollegája, szintén hasonló félelemérzéssel, s együttesen jól „megtárgyaltuk” a forradalmi törekvéseket, amikkel akkor ott mind egyetértettünk. Nem sokáig maradhattam, mert vissza kellett gyalogolnom a találka helyére. Késő délután lehetett, amikor visszaindultunk Sopronba. Sofőrünket alig lehetett elhozni szakszervezeti kollegái köréből, akik oda se figyeltek az újabb orosz csapatmozgásokról szóló hírekre az ország különböző részein. Annyit azért meghallottak, hogy Győrnél az oroszok minden járművet megállítanak, s akinél fegyvert találnak, azt a helyszínen az „árokba lövik”. A sofőr ezért kért, hogy dobjam el puskámat mindannyiunk épsége érdekében. Erre még Ronyecz Jóska is rákontrázott s együttesen gyözködtek, hogy váljak meg kiutalt fegyveremtől. Én halogattam a döntést, mondván, még sok időnk van Győrig. Visszaemlékezve is furcsának tűnik „nyakasságom” ilyen veszélyhelyzetben. Nem gondoltam arra, hogy másokat is veszélybe sodorhatok; legfőbb gondolatom a helytállás volt. Hogy a félelmet miért nem fogtam fel, csak fiatalkori meggondolatlanságomnak tulajdoníthatom. Utunk Pestről kifelé a Margit hídon, a Bécsi úton, majd Vörösvári út és a 10-es országúton haladt. Valahol Óbudán többször is megálltunk, és felszedtük az út mellett várakozókat, akik között ott volt (ahogy később kiderült), két akkori évfolyamtársam is. Mindketten pestiek voltak, s mindketten szállítmánykísérőként jutottak el a családjukhoz. Egyiküknél, Farkas Pistánál, volt a magaméhoz hasonló puska, s akkor elhatároztuk, hogy a középutat választjuk, azaz nem válunk meg fegyverünkötől, de nem is fitogtatjuk, hanem eldugjuk a platón lévő ponyva alá. Amikor később felszállt teherautónkra egy magyar őrnagy egyenruhát viselő férfi, (aki forradalmi érzelmeit a tányérsapkájából kivágott címerrel mutatta),

meg is nyugodtam. Gondoltam, ha meg is állítanak az oroszok, akkor nem egy magamfajta fiatal egyetemistára fogják figyelmüket fordítani, hanem a magyar tisztre, akinek oldalfegyvere a derékszíján lógott. Nem volt orosz ellenőrzés Győrnél, de volt egy érdekesebb epizód. Budapest határában felvettük az út mellett álldogálók közül Ronyecz Jóska korábban (Zsganyák nevű) salgótarjáni osztálytársát, aki akkor már *Zombori* néven a magyar kötöttfogású birkózó válogatottkeret tagja volt középsúlyban. Ő nyíltan bevallotta, hogy Nyugatra tart, hiszen mindig is odavágyott. Először Jóska, majd jómagam is elkezdtünk a lelkére beszélni: nem szégyelli magát itthagyni hazánkat, amikor minden emberre, hátmég az élsportolókra szüksége lesz az új Magyarországnak. Hathatós lehetett rábeszélésünk, mert Győrnél Zombori barátunk megállította kocsit s azzal, hogy „Gyerekek, igazatok van” leszállt, s ellenirányban próbált fuvart találni. Mi továbbmentünk, s másnap, késő délután mindketten örökre (?) elhagytuk Magyarországot. Bár komikusnak tűnik az eset s azt úgy is próbáltam korábban érzékeltetni (lásd Kapocs 40: 18-9), a tragikomikus jelző jobban illik rá. Semmi sem mutatja jobban hazánk elhagyásának spontán voltát, mint a leírt eset. Nem tudom, mi lett Zombori barátunkkal, de remélem, szép és eseménydús életet élt Magyarországon. Már sötét volt, amikor Kapuvár után, valahol Nagycenk környékén szovjet tank állta el utunkat. Az a páncélos már az újonnan érkezők közül lehetett, mert formája elütött a jól ismert T-34-esektől. Nagyobb lövege volt legszembetűnőbb része, tornya pedig lapos és áramvonalas volt. Az egésznek baljós jelleget adott a holdfény. Egy tisztféle közeledett felénk; mögötte, lövésre kész, modern összcsecsukható gépfegyverrel egy másik katona. Még ma is csodálkozom magamon, hogy milyen folyékony oroszossággal beszéltem a tiszttel, közölve vele, hogy kik vagyunk, hova megyünk, s hogy milyen ügyben járunk. Nem kellett magyarázkodnunk, a tiszt és kísérelője visszamentek, a tank félreállt az útból, s mi simán behajthattunk Sopronba. Úgy este 6-7 óra tájt lehetett, november 4-e előestéjén.³²⁰

³²⁰ Rétfalvi László visszaemlékezése (Vancouver, Kanada 2005. november 14.) Rétfalvi László fáradhatatlan szervező és kutató munkájával (EK tanulmánya, Kapocs) Kanadában a legtöbbet tette azért, hogy a világ megismerje a Főiskola/Egyetem 1956-os történetét. Az *Elvándorolt alma máter* c. film egyik megálmodója. A filmet nagy sikerrel vetítette a Duna Televízió és a Magyar Televízió is.

Mi itt a nyugati határon sajátos helyzetben voltunk. Teljesen más volt itt a feladatunk, mint ha az ország más részén lettem volna szolgálatban. A rendőrség és a határőrség – éppen a határ közelsége miatt – egymással rendkívül szoros kapcsolatban állt. A feladatok megoszlottak. Én kiadtam a belépési engedélyt a határsávba, állandó kontaktusban voltunk, együttműködtünk mindenben.

1956. október 22-én mint rendőrkapitány összetartást rendeltem el. Hivatalból pedig ott voltam a SOTEX nagygyűlésen mint résztvevő. Kíváncsiságból vettem részt, hogy megtudjam, mi lesz itt igazán. Ott fiatalok megfogalmazták pontjaikat és elhatározták, hogy küldöttséget menesztenek Budapestre, és magukkal viszik a követeléseiket is. Másnap, október 23-án békés, impozáns tüntetés zajlott le a városban. Mi ennek csak szemlélői voltunk. Az út szélén megálltak az emberek. Sok volt a kíváncsiskodó. De a nézelődők többsége nem is tudta, hogy ez a felvonulás miért is van. Mi, rendőrök fegyveres biztosítói voltunk a tüntetésnek. Ugyanúgy érvényben volt az összetartás. Pillanatok alatt kellett cselekedni. Este a postáról bekértem a kispuskákat. Kiadtam a parancsot: a megérkező hírlapot nem lehet kikézbcsíteni engedélyem nélkül ! Este 11 felé szabad vonalat biztosítottam a párt és a MEFESZ részére.³²² Október 24-én a rádiót hallgatta mindenki. Pesten lőttek, majd statárium volt érvényben. Az események forgatagában én a járőrözést is megerősítettem; készenléti helyzetbe hoztam. Az egész rendőrségen készenlétet rendeltünk el. Minden szabadságon lévő rendőrnek be kellett jönnie és felvenni a szolgálatot. A készenlétet az ifjúság megmozdulása indokolta. Ezt a készenlétet és összetartást a magam felfogása szerint kellett irányítani, mivel parancsot sehonnan nem kaptam. Október 25-26-án Budapesten, Győrben, Mosonmagyaróváron véres események történtek. Hála a jó istennek, itt még semmi komolyabb baj nem történt. Október 26-a emlékezetes nap. [Gyilkos sortűz Mosonmagyaróváron]. Sopronban több száz fős tömeg az utcán; a rendőrség járőrei jelentették nekem, hogy a munkások valamire készülnek. A tömeg elkeseredett volt. Minden rezdülésről értesítettek. [Néhány egyetemistával **Nagy László** próbálta csillapítani a tömeget]. Nagy „bűnöm” az volt hogy, közreműködtem a szovjet emlékmű ledöntésénél. Az autógyári munkások megindultak, több helyről jelentették, hogy céljuk a szovjet emlékmű ledöntése. A megyei rendőrkapitány azt mondta, cselekedjek a saját belátásom szerint, (golyószórával kellett volna belelővetni a tömegbe), én azonban lelkiismeretem szerint cselekedtem. A Kisvárkerületen állt az obelisz. Hozták a létrát, a kötelet a szomszéd házból. Egy *Tóth István* nevű ember volt a hangadó. Van egy híres fotó is róla. A tömegben ott áll egy rendőrtiszt, derékszíj nélkül. Az én vagyok. Azt javasoltam, ha döntik, más irányba döntsék; ne a városi transzformátort zúzza össze. Az elkeseredett tömegből pillanatok alatt egy felszabadult, mámoros tömeg lett. Tapshivarban törtek ki, és ezt kiabálták: „Ilyen rendőrségre van szükségünk”.

³²¹ Az interjút 2006. január 31-én és február 2-án készítette vele a szerző Sopronban

³²² Eseménynapló 71. lap

1956. október 26.
A szovjet elnyomás jelképét ledöntik a Kisvártkerületen
(Balogh Judit gyűjteménye)

A MEFESZ-nek az volt az óhaja, (ez egy gyűlésen hangzott el), hogy ők is részt vehessenek a rend fenntartásában. Akkor megbeszéltem Farkassal [Farkas Antal határőr százados] a teendőket. Ő is adott egy határőrt, én is adtam egy rendőrt, a MEFESZ is adott egy fiatalot. Így járőröztek. Senkinek semmi ellenvetése nem volt. Senki sem mutogatott a másikra: Te gyanús vagy nekem, te is, és a többi... Az volt a véleményünk, rendet csak úgy lehet fenntartani (határőrség, rendőrség, egyetemisták), ha nyílt és őszinte beszélgetéseket folytatunk egymással, nemcsak az utcán, az összejöveteleken, hanem a gyűléseken is. Fegyvere (dobtáras géppisztolya) kezdetben csak a rendőrnek és a határőrnek volt. Az egyetemisták csak nemzetiszínű karszalagot kaptak, de nem volt fegyverük. Ők is fegyvert kértek, hogy arányos súlycsoportban járőrözhessenek. Kértek tőlem is, a határőrségtől is fegyvert. Voltak kiképző-puskáim, ún. karabélyaim. Kiosztottam nekik. Nem volt sok belőlük, valami 15-20 db, vagy még annyi sem. Nem is kellett egyszerre több. Nagyobb mennyiségű fegyvert később máshonnan szereztek.

Sopronban nem volt olyan nagy sztrájk. De a munkások azért beszüntették a munkát, és az egyetemisták egy kicsit rásegítettek erre.

A Deák téren a pártbizottság őrizetbe vételében (október 28.) nem vettem részt. A forradalom napjaiban eljártam a MEFESZ-gyűlésekre az egyetemre. Ugyanúgy, mintha MEFESZ tag lettem volna. Az ott elhangzott határozatokat magam is vállaltam. Az egyetemmel korábban kapcsolatomban nem volt. Csak néhány idősebb professzort ismertem. Létrejött egy egység. Úgy fogalmaznék, a fogfájós városnak

mi voltunk a fogorvosai. Hogy mire gondolok én ? – Gondolok itt az ÁVH-sok összeszedésére, gondolok itt a járőrözés megszervezésére, gondolok a közellátás zavartalanságának biztosítására. Én ÁVH-sokat tartóztattam le, vettem védőőrizetbe. Október 27-28-án már arról volt szó, hogy az ÁVH-sokat el kell távolítani. Akkor úgy határoztunk, hogy begyűjtjük őket, nem lesz semmi bántódásuk, és a letartóztatottak majd egy független bíróság előtt felelnek tetteikért. A feladatot magamra vállaltam. Kocsiba ültem, és összeszedtem minden ÁVH-st, és elvittem őket Farkashoz a határőrlaktanyába. Bevitettük őket az ebédlőbe. Onnan senki ki sem moccanhatott. Ezzel már megakadályoztuk azt, hogy egy-egy haragosuk meglincselje, vagy agyonüsse őket.

Október 30-31. Az ország belsejéből megindult a menekült ÁVH-sok áradata. Átöltözve, kiöltözve, civilben. Teherautószámra (és gépkocsival is) jöttek. Féltünk attól, hogy esetleg munícióval érkeznek, és itt Sopronban is zavargásokra, fosztogatásokra kerülhet sor. Intézkedéseket tettünk. Megerősített járőrszolgálatot végeztünk egész nap. Csorna, Kapuvár, Fertőszentmiklós folyamatosan jelentette, hogy jönnek a kocsik. Pl. Fertőszentmiklós jelentette, hogy 5-6 teherautónyi ávéhást várnak, valószínű, hogy Nyugatra akarnak menni. Riadókézsültséget rendeltem el. Rendőrök, határőrök és egyetemisták szabályos tüzelőállást foglaltunk el a Vágóhíd előtt. Felfejlődünk a szántáson jobbról-balról, hogy megállítjuk az úton a teherautókat. A városba ne jöjjenek be, kerüljék el, menjenek amerre akarnak, de a várost hagyják békén.

A fiatalok (MEFESZ) több csatornán dolgoztak. Szinte mindenben részt vettek. Teherautón vitték a kenyeret, a tejet, ott voltak a boltban mint eladók. Budapestre szállítottak.

November 1-2.

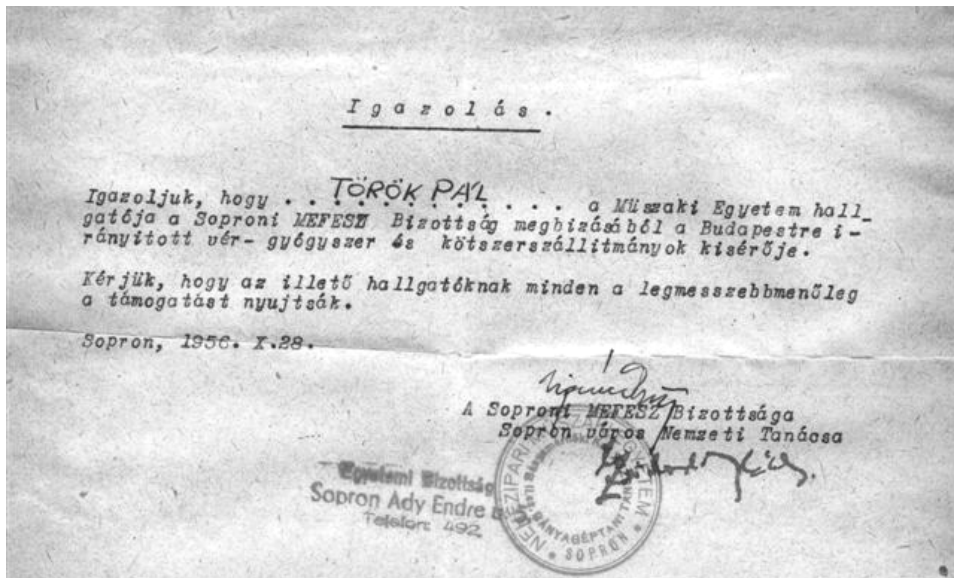
16.00 óra körül bejött egy magas, ősz hajú úr [*Beck*] a kapitányságra a Nemzetközi Vöröskeresztől, egy tolmácsnő volt vele. Megkérdezte, mire van szükségem. Mondtam neki, én a saját feladatom ellátásában segítséget nem szenvedek. Őszinte szívvel jött: segítséget, komoly vöröskeresztes segítséget ígért. A svájci urat én Takács Endréhez vezettem.

Grátzer Miklós

Az 1956-os gyógyszer szállítmányok

Közel 50 év távlatából, sok ezer kilométer távolságból és egy zsúfolt, mozgalmas élet lerakódott eseményei alól nem könnyű előkeresni pontos és tényszerű hozzájárulást egy történelmileg hiteles igényű könyvhöz. Ugyanakkor, ha a még élő szemtanúk és résztvevők kibújnak a próbálkozás alól is, akkor mulasztásuk csak gátolja a tisztább összkép kialakítását. Ilyen elgondolás alapján próbálom papírra vetni a Budapestre irányított szállítások általam ismert részét, és ehhez nagy segítséget adott **Török Pál** barátom.

A Vöröskereszt és a külföldi kórházak szállítmányai folyamatosan érkeztek a határra. Október 26-án a Központi Diákbizottság gyűlésén voltam, amikor megérkezett a pesti hívás (akkor már a mi kezünkben volt a vörös vonal) „az általános gyógyszerellátás még elfogadható, de rövidesen szükségessé válik a szervezett pótellátás is. Viszont vér és vérplazma nagyon sürgősen kell, az ugrásszerűen megnőtt műtéti beavatkozások miatt.” Arra is figyelmeztettek, hogy Budapest blokád alatt áll, a főutakat az oroszok elzárták. Első szállításunkra október 28-án délután került sor. Én azonnal vállalkoztam az útra, és Török Pál (alias Mackó) ötödéves geodéta habozás nélkül csatlakozott. Nála jobb partnert nem lehetett volna találni egy ilyen útra.

Török Pál geodéta-hallgató igazolványa (Török archív)

Jól megtermett sportoló volt, nikkelezett szemű földmérő, és az erdei tájékozódó versenyeken is kitűnt tájérzékelével. A budai hegyeket úgy ismerte, mint a tenyerét. Három éve már egy házban laktunk a Lánzséri út 1. alatt, ami egyben Hernitz Laci házigazdánk borkimérése is volt, a romos Lövér szálló mögött. Én is Pesten jártam gimnáziumba, és a Pilisben otthon éreztem magam. A teherautót a Soproni Fésűs gyár adta, de nem akármilyet, hanem egy öreg Mercedest. A sofőr ügyes, rátermett fiatalember volt, sajnálom, hogy nevére nem emlékszem. A szállítmányunk 90%-a vérplazma volt, és ahhoz járult még a gyógyszer, kötszer, hogy megteljen a rakodótér. A kocsi jobb oldalára egy lepedőre vöröskeresztet festettünk (Remélem, **Bognár** néninek nem volt problémája a diákszállási leltározásnál.³²³) Már sötétedett, amikor elindultunk. Sima utunk volt, jóformán semmi forgalom, mindössze egy igazoltatás Győrnél. Úgy határozotunk, hogy ÉNy-ról Tokod felől megyünk be. Már kezdtem bízni, hogy az aggodalom teljesen fölösleges volt, amikor Piliscsabán, vaksötétben majdnem belementünk egy orosz tankba. Szépszámú katonai kísérettel, feltartott kezekkel bevitték bennünket az út melletti iskolába, ahol az oroszok ideiglenes hadiszállása volt. Egy hadnagy kezdett kihallgatni bennünket. Elég jól tudtam oroszul, de szerencsére nem nyitottam ki a számat. Tolmácsot hoztak, aztán bejött egy mérges, álmából felkeltett, borotvátlan őrnagy. A tolmácsot maga a jó Isten küldhette. Mondta, hogy tagadjuk, hogy diákok vagyunk, nincs sehol fegyver (volt a motorházban), nincs a kocsin vérplazma, és az egész rakomány pedig egy egyszerű helyi szállítmány a gyárból a kórházba, ami hetente megy, mi pedig melósok vagyunk. Kivitték bennünket a kocsihoz. Az ajtónál az egyik katona, a legfiatalabb, hátulról erősen megütött a géppisztoly agyával a lapockámon. Talán a tiszt előtt akarta fitogtatni lelkesedését – nem tudom –, de az ütés fáj még sokáig. A vaksötétben egy őrmester hátul felmászott a kocsira. Belelépett vagy belekönyökölt egy ládába, ahogy bemászott, üvegcsörömpölést hallottunk, és hirtelen erős „kórház büzzel” telt meg a levegő. Visszavitték megint az iskolába. Az őrnagy a tábori telefonon hol kiabált, hol bólogatott és a homlokát ráncolta. Látszott rajta a bizonytalanság, a tehetetlenség és a határozatlanság. Persze mi sem lehettünk a magabiztosság megtestesítői, és a kezem majdnem elejtettem, ahogy ott tartottam fent, a falon. Az őrnagy végül megparancsolta, hogy forduljunk meg, s örüljünk, hogy nem lövett agyon bennünket., mert megérdemeltük volna. A tolmács csak ennyit tett hozzá: „Fiúk, ezt megúsztatok, söpörjete vissza, mert ha ez szabad kezet kap, még az anyjának is nekimegy. Egy alvó medvét nem szabad felkelteni.” Felmásztunk a kocsiba, visszafordultunk és elmentünk addig, ahol már biztosak voltunk abban, hogy az őrző se láthat bennünket. Eszünkbe se jutott, hogy ne folytassuk az utat. Átvágtunk Tinnye felé, és le Zsámbék irányába. Nem létezik - gondoltuk -, hogy az oroszok ismerik a földutakat, és hogy bárhol is lehetne gyalogság. Mellékutakon, erdei földutakon, kertek alatt haladtunk, többször is elakadva. Egy helyen betörtünk egy léckerítést. Mackó helyismerete fantasztikus segítség volt; ő a sötétben is kitűnően tájékozódott. Budára a Farkasréti temetőnél értünk, és onnan mentünk be a János kórházba. Kb. éjfél felé érkezünk. A kórház viszonylag normálisan üzemelt, csak a halottasház volt tele, mert probléma volt a temetés. A vér Pesten a Sebészeti Klinikán kellett. Kaptunk is eligazítást és egy kis

³²³ Bognár Antalné gondnok

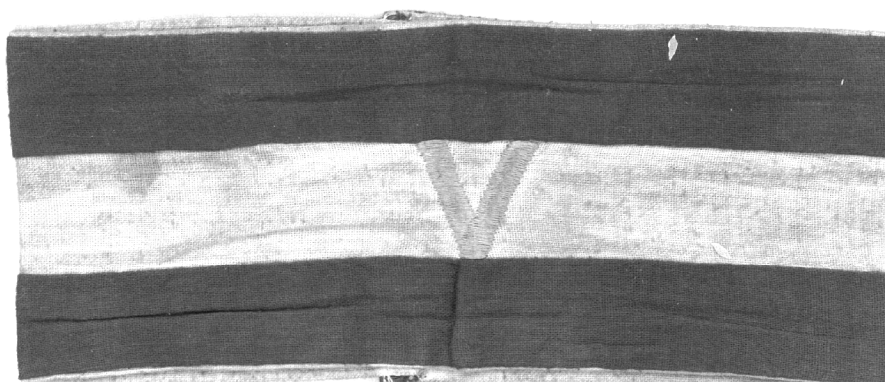
utcai helyzetjelentést. Egész nap nem ettünk, most kaptunk egy kis harapnivalót, pár órát aludtunk, és még a hajnali sötétben továbbindultunk. A Clark Ádám téren egy nagyobb katonai egységbe ütköztünk, de ez olyan hirtelen történt, hogy azt se tudtuk a sötétben, hogy oroszok vagy magyarok voltak-e. Csak a híd közepén kezdtem megint normálisan lélegzeni, annyira váratlanul jött a dolog. A Baross utcai Klinikát minden különösebb probléma nélkül elértük. Amikor rakodtunk, a közelben az épület előtt fegyverropogást hallottunk. Három sebesültet hoztak be a kapunál, de az egyik, egy fiatal fiú már halott volt. A hátsó kijáraton küldtek ki bennünket, és útbaigazítottak egy „Magort”-hoz (azt hiszem úgy hívták ezeket.) Az előző esti terepjárás majdnem kiürítette az üzemanyagtartályt. Egy egyszerű aláírás segítségével feltankoltunk, és DNY irányból indultunk vissza. A Kálvin tér borzasztóan fel volt dűlva; olyan volt, mintha egy akadálypályán kellett volna átvergődni. Gumidefektől féltünk, a tér nem kívánatos hely volt megállni, hiszen minden irányból belőhető volt. A sofőr azt is megjegyezte, hogy itt két perc alatt több közlekedési kihágást csinált, mint az előző két évben összesen. A műegyetemisták mondták, hogy Budaörsnél még oroszok vannak. Így Gazdagrét, Irhásárok irányából ismét visszamentünk Zsámbék felé, és követtük az előző esti utat. Nem szeretnénk volna újra találkozni Piliscsabán az oroszokkal (bár az optimista bennem azt mondta, hátha az őrnagy kialudta magát és jobb kedvében lesz.) Nagy megkönnyebbüléssel hallottuk Piliscsabán, hogy hajnalban az oroszok visszahúzódtak Esztergom irányába. Sopronig viszonylag sima utunk volt, csak nagyon éhesek voltunk. Visszaérve tájékozódunk, hogy a jelenlegi helyzet alapján meg lehet-e indítani a rendszeres szállítást, s az utakon jelenleg nincs-e probléma. Persze a helyzet állandóan változott. Török Palival a következő szállítmányt 1956. október 30-án vittük egy Rába teherautón. Micsoda különbség volt egy öreg nyugati kocsi és egy új szocialista masina között, az előző javára ! A rakodótere legalábbis jóval nagyobb volt. A csornai gépállomáson töltöttünk üzemanyagot, és itt ettünk először melegebb négy nap óta. Nagyon kedves, segítőkész volt mindenki. Ez az út simán, minden nagyobb probléma nélkül zajlott le. Visszafelé jövet csatlakozott hozzánk egy soproni tanárunk felesége, aki Pesten volt kórházban, és egy diáklány, aki a szüleihez akart visszajönni. Hoztam magammal lesokszorosított példányait két, a forradalom alatt született versnek. Nagyon hideg volt, és a „vendégek” miatt mi hátul kuporogtunk a nyitott teherautón, melegebb kabát nélkül. Nagyon köszönöm a kapuvári patikának azt, hogy adtak meleg teát, amikor már a fogunk is vacogott.

A következő útra Török Palival november 1-én indultam szállítmánykísérőnek. A rakományt a pesti MEFESZ-központ vette át tőlünk. Az utolsó szállítmányok egyikét november 3-án este vittem fel, egyedül. Az a magánéleti ok is vezetett, hogy beugrom szüleimhez, és megnyugtatom őket, hogy minden jól van, és szerettem volna hírt kapni bátyámról is, aki akkor éppen katona volt a többi frissen végzett pesti kultúrmérnökkel. Persze ebből nem lett semmi. A Rókus kórháznál lerakodtunk, és ott ért bennünket kora hajnalban a döbentő hír, hogy az oroszok megindították az offenzívát Pest ellen. Mikor visszaértem Sopronba az egyetemre, akkor már évfolyamom indulóba volt Kópháza felé. Hozzájuk csatlakoztam. A balsikerű „kópházi csata” után az én egységem magára hagyatva várakozott egész nap az út É-i oldalán. A következő éjjel onnan vágtuk át magunkat Fertőrákos és

Fertőmeggyes (Mörbisch) felé. Ezt naplójára támaszkodva, nagyon precízen leírta barátom, **Hahn Fülöp** „Our university in two countris” című könyvében. Egy szál ruhában léptem át a határt, zsebemben csak a személyi igazolványom volt.

Az egyetemen a Forradalmi Bizottság tagja voltam. Ausztriában mint megválasztott diákvezető Roller Kálmán igazgató úrral megszerveztem kanadai áttelepülésünket, és ott is két évig az Ifjúsági Kör elnöke voltam.

A forradalom két hete alatt valójában Sopron volt az ország kapuja Nyugat felé, itt jött be 90 %-a az orvosságnak, a gyógyszernek és más vöröskeresztes szállítmánynak. Itt volt a valójában „de facto” működő társadalmi adminisztráció. Mi adtuk az útlevelet a nyugati újságíróknak, és a közbiztonságról az élelmiszer-ellátásáig mindent a diákvezetőség és az ifjúság végzett.³²⁴

Grátzer Miklós MEFESZ vezetői karszalagja (NyME KL)

³²⁴ Ph. D. Dr. h.c. Grátzer Miklós professzor visszaemlékezése és levelei a szerzőhöz 2006. január 2, 19. (Bellingham, USA)

Szentei Barnabás

1956-os októberi napok (és éjjelek).

Nem mindenki harcolt 1956-ban, nem mindenki adta véré, életét a nagy ügyért. Voltak olyanok is, akik másképpen küzdöttek. Talán én is ezek közé tartozom. Nem is voltam én már ekkor olyan fiatal. 30 éves voltam, családos. Nem is volt olyan a helyzet Sopronban, hogy fegyvert keljen fogni. De a családi körülményeim lehetőséget adtak arra, hogy én is tegyek valamit a forradalom sikeréért.

Ma már nem könnyű visszaemlékezni minden részletre, mi történt ezekben a napokban. Nagyon sok arc és név elmosódott már. Ezenkívül bizonyos dolgokról nem beszélhetek, mert akkor erre ígéretet tettem. Hogy megérthető legyen bizonyos esemény, le kell írnom családi körülményemet az apám ágán. Apai nagyapám 1867-ben született az akkori Moson megyében Féltorony (Halbturm) községben. Ez most Burgenland tartományban van. Nagyapám katona lett Magyarországon. Így lett apám Trianon után magyar állampolgár. Nagyapámnak egy huga azonban Bécsbe ment férjhez még Trianon előtt. Ott született egy fia, akit én a továbbiakban Franci bácsinak nevezek. Természetesen ők osztrák állampolgárok lettek. Apám és Franci bácsi, aki osztrák rendőrtiszt lett, összejártak hol itt, hol ott 1938-ig, az Anschlussig. Ekkor Franci bácsit letartóztatták, és elvitték Dachaubá, koncentrációs táborba, mert szociáldemokrata volt. Csak 1945-ben szabadult ki. Visszatérése után gyorsan emelkedett a ranglétrán, mert nagy hiány volt akkor Ausztriában a nem-náci rendőrtisztekben.

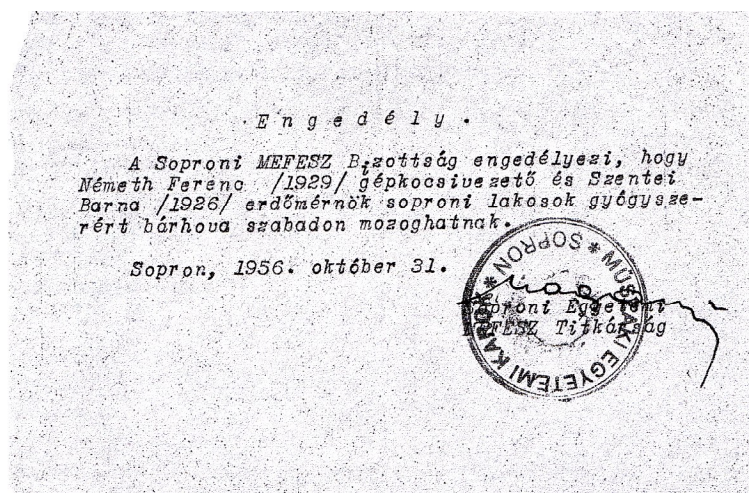
De ezután az idő után már megszakadt az állandó kapcsolatunk vele, mert nem volt tanácsos részünkre, hogy egyáltalán elismerjük, hogy rokonunk van külföldön. Apámhoz néha-néha bejött egy Sopronon átutazó osztrák, akitől megtudtuk, hogy Franci bácsi magasrangú rendőrtiszt lett. Ez volt a helyzet 1956 októberéig.

1951-től 1953-ig az Erdőkémia vállalatnál a nyugat-magyarországi gyantatermelést vezettem. A termelés több helyen a határzónában volt, a műszaki zár közelében. Itt ismertem meg ennek a felépítését. Bár sokszor adódott volna alkalom, hogy „átsétáljak”, soha nem gondoltam arra, hogy elhagyjam Magyarországot, bár politikailag megbélyegzett voltam a múltam miatt. 1953 tavaszán politikai okokból leváltottak, és áthelyeztek a soproni Erdőgazdasági Technikumba. Itt sem volt jó dolgom, mert az igazgató és a párttitkár állandóan a nyomomban voltak: Figyelték, hogy mit mondok az órákon a diákoknak.

És ekkor jött 1956 október 23-a ! Én ekkor már nem ismertem a főiskolán levő új gárdát. Pár nap múlva kimentem a főiskolára és megkerestem a MEFESZ vezetőségét. Ma már egyáltalán nem emlékszem arra, kik is voltak ők. Elmondtam, hogy nekem rokon kapcsolat van Ausztriában bizonyos magasrangú személyekkel. Ekkor alakult ki az a terv, hogy próbáljak átmenni, és nézzem meg, hogy mit lehet tenni az ügy érdekében.

Ezekben a napokban fogtak el a főiskolások egy magasrangú pártembert, aki egy Pobodán próbált menekülni. Legalábbis így hallottam, és így emlékszem ma a történetre. Az ügy humoros oldala az volt, hogy az illetőt a Lackner Kristóf utcai rendőrségi épületben tartották fogva, és a cellához oda lehetett látni a Technikum Patak utcai kollégiumának a raktárából.

A MEFESZ vezetőségétől kaptam egy igazolványt és egy igazolást, hogy **Németh Ferenc** sofőrrel, aki akkor a főiskolai sokszorosítót vezette, a lefoglalt Pobedával szabadon közlekedhetünk.³²⁵

Németh Ferenc és Szentei Barnabás engedélye (Szentei/NymE KL)

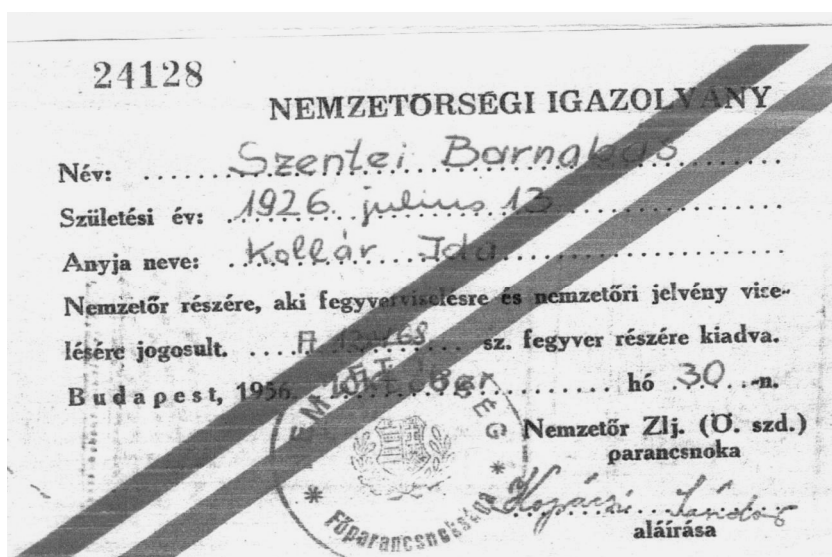
Hogy ki írta alá az igazolást, ma már nem tudom. Az igazolás eredetije a tulajdonomban van. Feri a kocsival kivitt a határig. Én éjjel átmentem Ausztriába. A kelénpataki (Klingenbach) osztrák csendőrségről fel akartam hívni nagybátyámat. Az osztrákok még azt is letagadták, hogy ismerik a nevét. Ekkor rábeszéltem őket, hogy hadd hívjam fel Marie tantit, nagybátyám anyját. Ez sikerült. 5 perc múlva megszólalt a telefon, és engem kerestek. A nagybátyám volt. Elmondtam a kéréseinket. Franci bácsi jól ismerte az akkori magyarországi helyzetet, és megígérte, hogy mindent meg fog tenni, ami lehetséges, de ígérem meg, hogy tekintettel Ausztria semlegességére és az ő kényes pozíciójára, soha senkinek nem mondom el a történeteket. Ígéretemet meg is tartottam mind a mai napig. Kényes diplomáciai hírekről, dokumentumokról és személyi forgalomról volt szó. Én is megkaptam a titkos feladataimat. Ha jól emlékszem, november 2-án egyedül mentem át a Muck közelében. Két személyt hoztam át, az egyik biztos, hogy amerikai volt. Mind a ketten rám váraoztak a határ túlsó oldalán. A vágóhíd közelében pedig egy „Presse” jelzésű autóbá száltak.

November 4-én délelőtt a Főiskolán megkeresett egy hallgató. Ő mondta, hogy egy magyarul rosszul beszélő, ismeretlen férfi keres. Nagybátyámtól jött. Franci bácsi arra kért, hogy azonnal hagyjam el Magyarországot egy időre, tekintettel a kényes

³²⁵ A Jegyzetkiadó munkatársai: Nagy József könyvkötő és fénymásoló, Németh István nyomdász, sokszorosító gépkezelő, Kovács Lajosné általános segítő, Mészáros Anna gépiprónő, Berényi Ödönné műszaki rajzoló. 1956 október 22-23-án ők sokszorosították a hallgatók követeléseit, az első soproni diáksopron pontjait. Németh Ferenc Bedő-díjas ny. erdőmérnök szíves közlése.

ügyre. Délután, amikor átmentem a határon, ott állt egy férfi és ellenőrizte, hogy megyek-e. Később Bécsben tudtam meg, hogy nagybátyám titkára volt. Az egyhónapos bécsi tartózkodásom alatt Franci bácsival megbeszéltük, hogy önekik, osztrákoknak mit sikerült tenni, amiben nekem is szerepem volt, de gondolom, nem mesélt el mindent ! Ezenkívül sok más mindent tettek. Amit mondott, az is kényes ügy volt. Mindenesetre szavamat vette, hogy hallgatni fogok saját és visszamaradott családom érdekében. Ausztria nagyon félt az oroszoktól ! És hallgattam is. Hogyan történt mindez, ezt is csak most először mondom el. De most se mindent !

Végül ítélnék mások: amit tettem, segített-e a jó ügy érdekében, ha nem is sikerült a végső cél. Én mindenesetre 49 éves emigrációval fizettem a tetteimért. Nem tagadom, azért sikerült olyan eredményt elérnem Svédországban, amit talán nem sikerült volna Magyarországon a „politikai tehertélemmel”.³²⁶

Szentei Barnabás nemzetőr igazolványa (Szentei archív)

³²⁶ Szentei Barnabás ny. erdőmérnök visszaemlékezése és levele a szerzőhöz 2006. január 14 (Jönköping, Svédország)

Pál László emlékei³²⁷

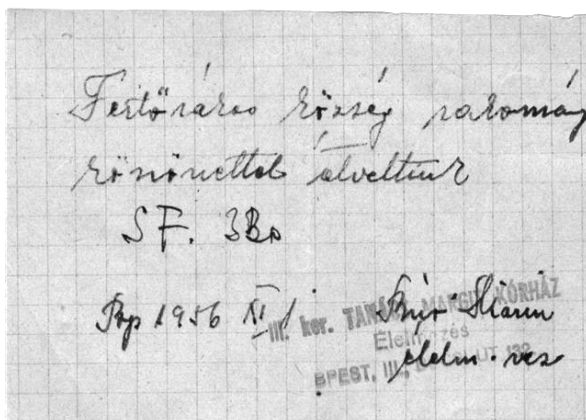
1956-ban én másodéves erdőmérnök-hallgató voltam Sopronban. Budapesti lakos voltam egész életemben, és az általános iskola után a Filmművészeti Főiskolára készültem, de sajnos a filmrendezői szakot bezárták három évre, mivel nem volt szükség filmrendezőkre. Így kerültem a Soproni Erdőmérnöki Főiskolára. Nekem mindig az volt a tervem, hogy majd átmegegyek a Filmművészeti Főiskolára, ha újra megnyílik.

Az egyetemi élet igen jó volt Sopronban, és én nagyon élveztem az első évet. 1956 szeptemberében már sok politikai probléma volt a kommunista párttal; főleg Sztálin halála után, mi nem hittük el, amit a politikai kurzusokon tanítottak. Az októberi forradalom megkezdődött Budapesten, és a soproni diákok is bekapcsolódtak az eseményekbe. A rádiót hallgattuk állandóan, úgy próbáltunk tájékozódni. Majd részben átvettük a határ őrzését, és gyógyszereket vittünk fel Pestre, ahol a diákok és a munkások harcoltak a szabad Magyarországért. A határon nyugati diákok is voltak, és be akartak jönni harcolni. A soproni MEFESZ úgy határozott, hogy senkit sem engednek be fegyverrel, mert az oroszok azt mondhatnák, hogy a külföldiek segítik a magyarokat harcukban. Mivel **Vlaszaty Dönci (Ödön)**, **Dancinger Edit** (1937-1989) és én elég jól ismertük Budapestet, bennünket is kiválasztottak, hogy élelmiszert és gyógyszereket vigyünk el a kórházakba, ahol sok sebesült volt már. Én jól beszéltem oroszul is, és ez sokat segített az utazásunk alatt. A teherautóra felraktuk a gyógyszert, az alsó részére, és a tetejére pedig burgonyás zsákokat tettünk. Úgy nézett ki, mintha egy téesznek vinnénk krumplit. Elhatároztuk, ha valaki megállít bennünket, azt mondjuk, hogy a burgonyát a téesznek visszük. Hajnalban indultunk. Mivel mi jól ismertük az utat, nem volt problémánk bejutni a fővárosba. Csak az volt a baj, hogy már november elseje volt, és az oroszok már készen álltak a forradalom leverésére. A kórházban átadtuk a teherautó burgonyát [Fertőrákos adományát] és a gyógyszert. De már akkorra lezárták a főutakat az oroszok, és nagyon nehéz volt kijutni a városból. Szerencsére nekünk sikerült, és visszaindulhattunk Sopronba. Néhányszor megállítottak bennünket az orosz katonák, de sikerült megmagyarázni, hogy mi a téesznek dolgozunk: csak krumplit szállítottunk a városba. Így hát elengedtek bennünket.

A szüleim a Budaörsi úthoz közel laktak. Meglátogattam őket húsz percre, és azt mondtam, hogy jól vagyok, és nincs semmi bajom. Ez, azt hiszem, november 2-án volt, és akkor láttam őket utoljára. Mire visszaértünk (november 4-én), az oroszok már közel voltak Sopronhoz, és nekünk el kellett határozni, hogy elindulunk-e a többi diákkal Ausztriába, mielőtt az oroszok megérkeznek, vagy itthon maradunk. A diákok nagy része már elindult, és mi is elhatároztuk, hogy azonnal indulunk. A döntés nagyon nehéz volt, mivel az egész családom otthon maradt Budapesten. A szüleim és a bátyám is. Én pedig egyedül elindultam egy új országba, ahol senkit sem ismertem. Sajnos nem volt sok időnk a gondolkozásra, mivel az oroszok már a város határán voltak. Azt hittük, hogy majd rövidesen vissza tudunk jönni Magyarországra, főleg ha a nyugati segítség megérkezik. Az amerikai rádió

³²⁷ Pál László levele a szerzőhöz, 2005. december 7.

[Amerika hangja] mindig azt mondta, hogy a segítség jönni fog hamarosan. És mi ezt elhittük. Sajnos a segítség sohasem érkezett meg. 1966-ig meg sem láthattam szüleimet vagy a rokonokat. Jó sokáig leveleket se lehetett küldeni. Az első levelemet már Kanadából küldtem, körülbelül 1957 márciusában. 1962-ben átköltöztem az USA-ba, és Los Angelesben megkaptam a filmrendezői diplomámat a University of Southern Californiai egyetemen.

A Margit kórház átvételi elismervénye Pál Lászlóék részére (NyME KL)

A Sopron-kelénpataki határon 1956. november 4. (Ullstein Bild)

Zádorlaky-Stettner Miklós visszaemlékezése³²⁸

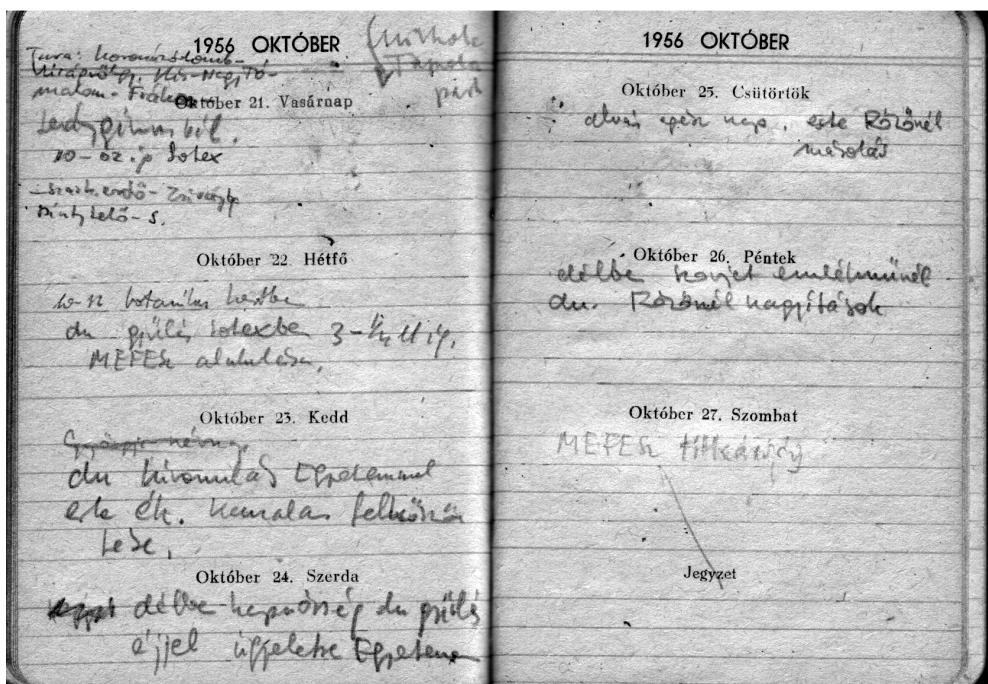
Kedves Sándor öcsém !

Meglepődtem, és megtiszteltek soraid. Ugyan kit érdekelnek 56-os részletek, melyek réges- régen elmúltak ? Erdész barátaimtól 3 zöldfedeles „Erdészeti Közleményeket” olvastam, majd tavaly Rétfalvi Lacitól megkaptam a 40 oldalas „Forradalmi Események”-et. Ezekből tájékoztam 56 összességéről. Ilyen nagy távlatból vigyázni kell: arra kell emlékeznünk, ami környezetünkben történt, és ami igen mélyen rögződött tudatunkban, vagy arra, amit időről időre felfrissítünk az emlékekről beszélgetve, és azokat megtoldva-foldva felidézzük. Én 56-ról senkivel nem beszélgettem; Itteni (akkor másodéves) erdészbarátaim közül ki-ki jelentéktelen helyen volt: a bányászévfolyamom szétszéledt. Néhány éve érdeklődtem egy Balla nevű könyvtárosnál, mit írtak a bányászokról 56 után. Biztos volt évi jelentés, no meg kivizsgálás. Miskolcon lehetnek erre vonatkozó iratok. Balla úrtól választ nem kaptam, Miskolcon nem érdeklődtem, pedig az igazán érdekelne. Nekem egy illetékes azt mondta, Sopronban az 1957 júliusában megtartott fegyelmi ülésen megállapították, hogy senki megbízásából, jóhiszemben cselekedtem, ezért ellenem nem indítanak eljárást. A soproni TEFU költségeit azonban az egyetem nem vállalta. Szóval 56-ban én rokonaimnál voltam szálláson az Erzsébet utcában. Sopront és környékét jól ismertem. A forradalom első napjaiban egy IV. éves bányamérnök-hallgatóval (**Főző István**) fényképeket nagyítottunk. Mikor okt. 27-én bementem az egyetemre, ott nagy sürgés-forgás volt. Mi, akik Miskolcra jöttünk, nem ismertünk senkit. Hozzám jött egy felsős diák, vagy tanársegéd, igaz-e hogy pesti vagyok, ismerem-e a kórházakat ? Igen válaszomra azt mondta, a vasúton jövő gyógyszereket kell Budapestre továbbítani, a soproni TEFU ad majd teherautót, én meg szervezzek kísérőket. Egy szobába vezetett, hogy majd az ottani telefonvonalra fognak kapcsolni, mert más vonalak a MEFESZ miatt foglaltak. Hamarosan jelzett a MÁV pályaudvar egy, a bécsi Südbahnhoftól érkező szállitmányt. Akkor napi két vonat ment Bécsbe, és az utolsó vagonot lekapcsolhattuk. Bécsben az a hír járta, hogy Sopronban az egyetemisták rendet tartanak, Hegyeshalomnál viszont a határon rendtelenség uralkodik. Én tehát a kórházat kértem, válogassák ki a vasútnál a gyógyszereket, a TEFU-tól kértem teherautót sofőrrel, és az Erzsébet utcai diákszállóból évfolyamtársaim közül (3 fő bányamérnök-hallgató) kocsikísérőket. Egy budapesti térképvázlaton megjelöltem a János, az István és a Rókus kórházakat, valamint a Budapestre vezető utakat. Aki visszajött, elmondta, merre mentek, hol voltak az oroszok. A portán erre a telefonra kapcsoltak minden ügyes-bajos dolgot a megyéből, a körülöttem sürgölődők továbbították a MEFESZ hez a problémákat, pl. a TSZek feloszlatajáról. Egy „szállítási csoport” léte csak egy utólagos állítás.³²⁹ Nagy túlzás v. Mészáros Gyula állítása, hogy „minden kocsi ügyében ők intézkedtek”, legalább úgy, mintha valaki a gépkocsik üzemanyag ellátásáról és javításáról gondoskodott volna. Honnan lettek volna nekünk személyautóink ? Ilyesmik akkor csak a pártbizottságnak vagy a

³²⁸ A visszaemlékezés 2006. január 18-án érkezett (Aarau, Svájc)

³²⁹ A „szállítási csoport” valóságos vö. 22. lap. Vezetője Herpay Imre adjunktus volt

rendőrségnek voltak, de nem az egyetemnek. (Erdőmérnöki Főiskola. 56/57 jelentése, 20.oldalon.) Arról sem tudok, hogy „más megyékből kellett teherautókat kérni“ (Vancsura Rudolf. 68.oldal). Én vagy négy napig haza sem mentem; ételt, italt a diákleányok hoztak. Nem is tudom, ki mindenki volt ott körülöttem. Hoztak egy körpecsétet kivágott címerrel, valaki írta a kocsikísérő cédulákat, én meg aláírtam. Aki ott volt, az besegített. A MEFESZ-szel nekem semmi dolgom nem volt, de emlékszem, hogy **Bujdosó Alpár** elnök és **Lenchés** egyszer meglátogattak. Október végére már jól megszerveződünk, a vöröskeresztesek a pályaudvarról értesítettek, mi minden jött oda. Szétválogatták a ruhás, élelmiszeres, gyógyszeres küldeményeket és jelentették, mikor lesz készen egy új szállítmány. A Budapestről visszatérő diákok beszámoltak, hol és hogyan találkoztak az oroszokkal.. Senkinek nem lett bántódása.

Zádorlaky-Stettner Miklós naplóbejegyzései (Zádorlaky archív)

Egyszer egy felsős diák, azt hiszem, bányamérnök-hallgató volt, kivitt a klingenbachi határállomáshoz, ahol autókban családotól menekülő ávosokat igyekeztek kiszűrni. Azokat bekisérték a Lackner Kristóf utcai rendőrkapitányságra. Ezek részére a rendőrök élelmet kértek. Emlékszem, hogy a pályaudvarról narancsot, banánt és olajos szardíniát tudtunk nekik küldeni. Azt hallottam, a soproni ávosok (azért, mert a diákok megőrizték őket), enyhítették volna a megtorlást. Állítólag csak **Hún Béla** III. éves bányamérnök-hallgató került börtönbe, csakhogy ő fekete bárány volt, mert 1945-ben mint Hunyadi páncélos az utolsó napig harcolt (Németországban) az oroszok ellen. Nem tanulhatott, de aztán a várpalotai bánya ajánlásával mégis (Miskolcon) az egyetemre jöhetett.

November 3-án délután a MÁV telefonján jelezték a győri pályaudvarról, hogy előttük orosz tankok vonulnak nyugat felé. Nemsokára egy V. éves olaj- vagy bányamérnök-hallgató jött értem, jöjjenek az oroszokat megnézni. Egy rendőrségi Pobeda autóban egy oroszul jól beszélő diákleánnyal Kapuvár, illetve Csorna felé mentünk. Már besötétedett, mikor orosz harckocsik álltak útunkba. A harckocsiból gyalog elénk jövő orosz tiszttel a diákleány beszélt oroszul, és fordított nekünk. Az orosz tiszttel figyelmeztetett, ők napok óta úton vannak, Szlovákiából jönnek, fáradtak, a határt fogják biztosítani. Közöljük a diákság vezetőivel, ne löjjenek rájuk, mert akkor ők mindent szétlőnek! Sopronba visszatérve én otthon (Erzsébet utca) kiszálltam, aludni tértem, nem tudom, mit intézett aztán az a felsős diák.

Hogy ez nem mese, igazolja a „Sopron 1956“ (Erdészettörténeti Közlemények., XXIX (1997) **Varga Ferenc** „Visszaemlékezés“ 84-90 oldalon.) Ő írja, hogy november 3-án éjjel Budapestről - egy teherautón visszatérőben - Kapuvár táján oroszok igazoltatták .

November 4-én, az egyetemi nagy felfordulást követőleg a Károly kilátótól késő délután én is eljutottam a Muckra. A különböző felszólalásokra nem figyeltem. A katonák a teherautókból már lekapcsolták az ágyúkat, egy darabig tétováztak. Mikor megindultak, az első teherautóra felkapaszkodtam, és esteledésre egyenesen Sopronnyék (Neckenmarkt) főterére értünk. A fegyvereket egy halomba dobtuk. Sárga postautóbuszok jöttek, melyekbe minket az osztrák csendőrök „Student Student“ kiáltással begyömöszöltek. Nem vettük észre, hogy az osztrákok azokat a diákokat, akik karszalagot viseltek (ezeket vasárnap délelőtt a főiskolán osztogattak, abba a két autóbuszba gyömöszölték, melyek aztán Klosterneuburgba indultak. Ez a kb. 70 diák (nagyrészt III. és V. éves bányamérnök-hallgatók), a siezenheimi (salzburgi) internáló táborba került. A diákok nagy részével csak november vége felé léphettünk kapcsolatba. Szigorú őrizetben voltunk, az osztrákok meg akarták mutatni, hogy a katonaszökevényekkel a genfi konvenció szerint bánnak. December 9-én aztán szélnek eresztettek bennünket.

56-os naptárjegyzék – Sopron³³⁰

Október 22. 10-től 12-ig a botanikus kertben, délután gyűlés a SOTEX-ben 3-tól ¼ 11 ig, a MEFESZ alakulása

Október 23. délután kivonulás az egyetemmel, este Kanalas felköszöntése

Október 24. délben kapuórség, délután gyűlés, éjjel ügyelet az egyetemen

Október 25. alvás egész nap, este Főzőnél másolás

Október 26. délben a szovjet emlékműnél, délután Főzőnél nagyítások

Október 27. MEFESZ-titkárság

³³⁰ Stettner Miklós naplóbejegyzései és levele a szerzőhöz, 2006. február 9-én. A zárójeles közlés utólagos betoldás a napló tulajdonosától, a jobb megértést szolgálva

November 1. **Vámosi, Papp, Lóránt Miklós**, nyomozóiroda

November 2. A Bécsi úti vámnál Tatraplannal L (Lovasi?) Guszti, Hreblai L
(A Tatraplan a Párt tulajdonában lévő kitűnő cseh személygépkocsi volt)

November 3. **Hreblay Lászlóval**, új Pobedával Nagycenk, Fertőszentmiklós
(Pobedával a rendőrség járt, ekkor mentünk az oroszok elébe,)

November 4. a Lövér szállónál, vonulás Muckra, Sopronnyék (Neckenmarkt),
Oberpullendorf (éjszakázás)

November 5. reggeli Wiener Neustadtban, internálás Klosterneuburg volt orosz
laktanyájába

November 6-7. (nincs bejegyzés)

November 8. utazás a Bécs, majd éjjel a Salzburg melletti lágérbe

November 9. első nap a drót mögött, Siezenheim

November 11. mise

November 13-14. éhségstrájk, este **Roller** a táborba jött

November 15. Dr. *Vecsey* a lágérben, hoz kintről híreket, lehet üzeni a Szabad
Európa Rádióban

November 20. kapunk 162 osztrák Schillinget

December 2. hírek St.Wolfgangból (ott vannak az erdészek); angol tröszt ajánlata (
szénbányászokat kerestek, néhány ötödéves el is ment)

December 4. **Roller** ismét itt: erdészek mennek Kanadába

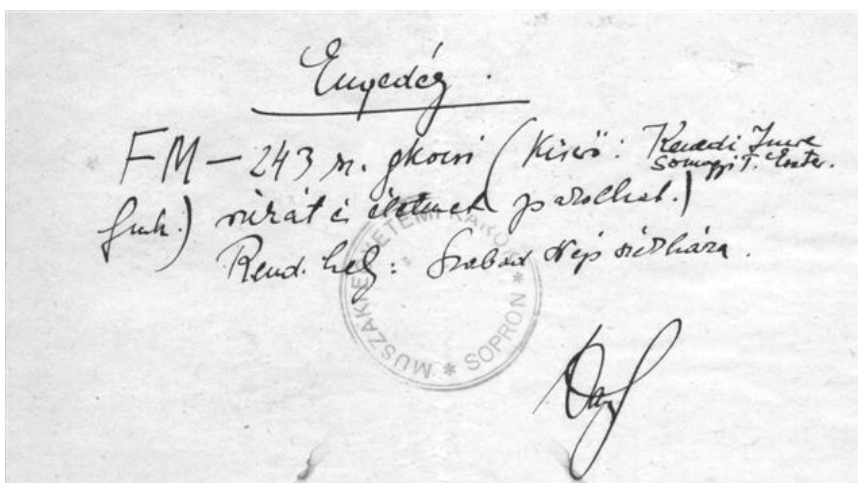
December 8. Ma mehetünk ki először szabadon a városba (Salzburg)

December 16. Reggel busszal St. Wolfgangba; nagy készülődés egész nap; utazás
Bécsbe. **Kántás** professzor keresése, este a diákszállóban, Pfeilgasse.

December 19. találkozás Hiller Pistával Bécsben. (Ezt a tolmácsképzős, soproni
egyetemista fiút, mivelhogy katonaruhában volt, az osztrákok a mi lágérünkbe
dugták, szerencsénkre. Így lett tolmácsunk, aki megtalálta a kapcsolatot az
erdészekkel.)

Kenediné Király Ilona levele

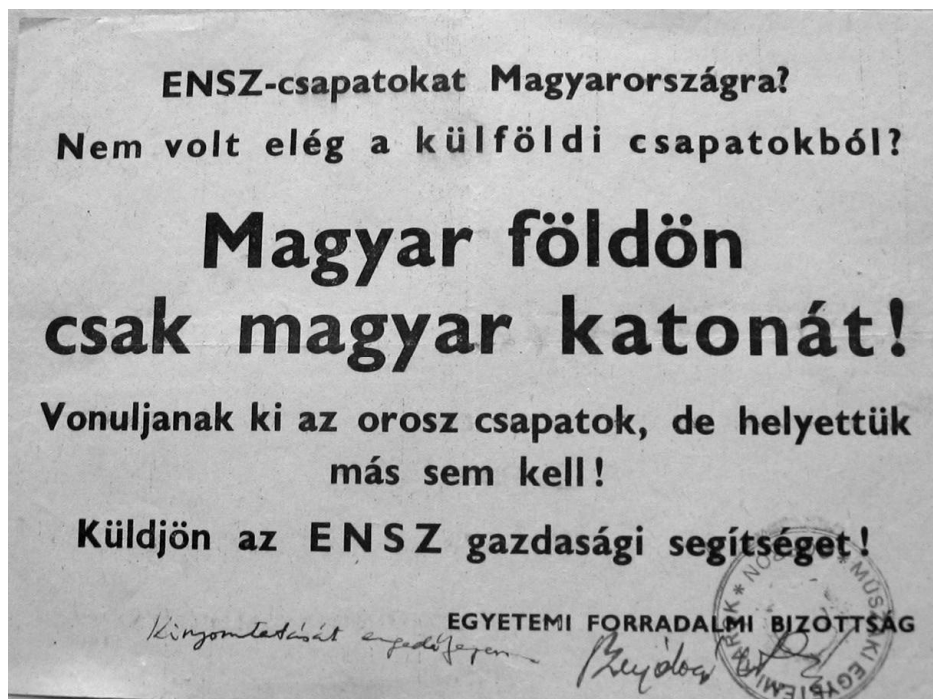
Kedves Sarkady úr ! Tudom, hogy régóta tartozom levéllel, de vártam **Somogyi-Tóth Eszter** válaszát. Sajnos, ő sem emlékszik sokkal többre, csak ígerte, hogy gondolkodik, ha továbbítom neki levelét. Közben itt a karácsonyi készülétek, betegségek, és családi gondok engem is megakadályoztak az írásban. Közben beszéltem Péch Gyuszival, aki szintén leírta élményeit Rétfalvi Lacin keresztül, és Grátzer Mikivel is, aki Török Pál címét kérte tőlem. Így majd csak gyűlik az anyag. Igen, én is ott jártam Pesten nov. 3-án, **Kenedi Imrével** és Somogyi-Tóth Eszterrel.

Az FM-243-as rendszámú teherkocsi engedélye
a Szabad Nép székházához (NymE KL)

Eszter nővére és az én bátyám házások voltak, fél éves kisbabával, és ott laktak az Üllői úton a Corvin köz és a Kilián laktanya között. Nagyon aggódtunk értük, és így mentünk fel Kenedi Imrével egy szállítmányt kíséreni, ha jól emlékszem, november 2-án. Későn éjjel érkeztünk valamelyik újság (Szabad Nép? Népszava? - nem tudom) székházához, s ott székeken ülve aludtunk pár órát, majd Imre elkísért minket az Üllői útra. A Nagykörúton gyalogoltunk végig romok és szétlőtt tankok között. A szeretteinket a szétlőtt lakás udvari szobájában találtuk, de életben! A szállítmány hivatalos átadását Imre intézte, így arról nem tudok beszámolni. Amire legjobban emlékszem, hogy bátyám elkísért minket a megbeszélte találkozóhelyre ahhoz a bizonyos székházhoz, és ide akarta adni a nagybácsink címét, aki Schweizban élt, hogyha netán rosszabbra fordulnak a dolgok, nekünk Sopronhoz közel a határ... Én nem voltam hajlandó azt eltenni, mondván: Magyarországot soha nem akarom elhagyni! - És másnap, november 4-én átléptük a határt, bár azt hittük, csak ideiglenesen, de mégse úgy alakult. Aztán a nagybácsit 3 hétig kerestethettem a Vöröskereszt útján. Az említett találkozás Kenedi Imrével pedig úgy sikerült, hogy ő ott volt, de a visszatérő teherkocsi sehol. Valahová Budára kellett átgyalogolnunk, ahonnan Győrbe jutottunk egy nyitott teherautón kuporogva, onnan

késő este vonattal Sopronba. Ott riasztott hajnalban a gyászos november 4-e. A továbbiakról egy versciklusban emlékeztem meg „A csönd tovább mesél” című verseskötetemben; nem tudom, ez meg van-e az egyetemi könyvtárban? Ennyit írhatok. Áldott karácsonyi ünnepeket, és nagyon boldog Új évet kívánok Tisztelettel: Kenediné Király Ilona³³¹

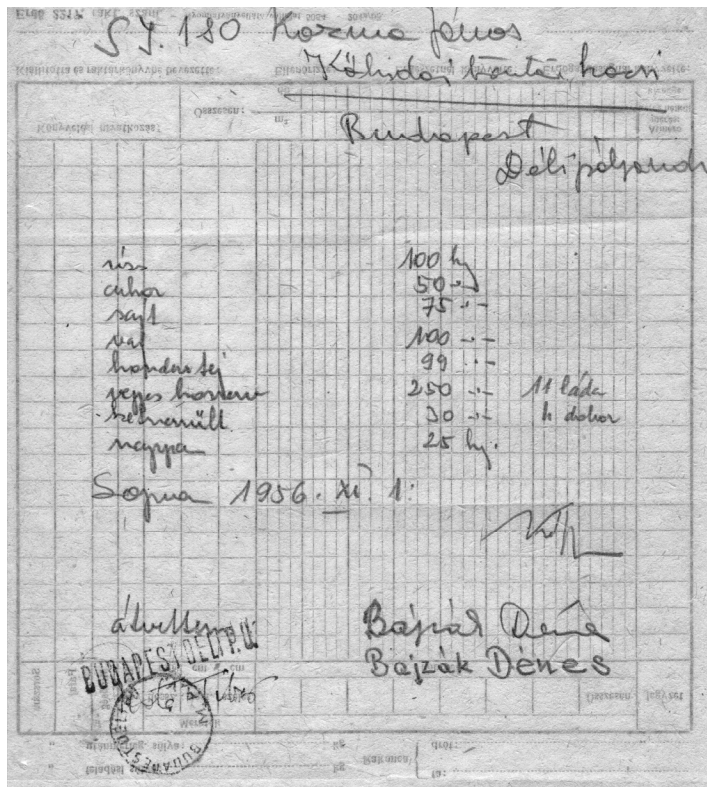

„Kinyomtatását engedélyezem, Bujdosó Alpár”
Az Egyetemi Forradalmi Bizottság röplapja, 1956. november 2. (SL)

³³¹ Kenediné Király Ilona levele a szerzőhöz 2005. december 22.

Bajzák Dénes: Néhány emlék 1956-ról³³²

Ötödéves erdőmérnök hallgató voltam 1956-ban. A forradalom előzményeit és lefolyását már többen részletesen megírták. Én csak azokat az eseményeket említem meg röviden, amik velem történtek. Október 21-e után a soproni egyetemi hallgatók aktívan részt vettek a közrend fenntartásában és a mindennapi ügyes-bajos dolgok intézésében. Jó páran éjszaka járőröző rendőröket kísértünk. Többen a téglagyárban segítettek a munkásoknak. Sok élelmiszer, gyógyszer és ruházat érkezett Auszrián keresztül az ország határához. Ezeket a TEFU Budapestre szállította. A szállítmányok zavartalan lebonyolítása érdekében a teherautókat egyetemi diákok kísérték. Egy budapesti út két napot vett igénybe. Főleg olyan diákokat kerestek kísérőknek, akiknek a szülei vagy rokonai Pesten laktak, s tudtak éjszakai szállást biztosítani. Nekem több rokonom volt budapesti lakos, és jól ismertem Budapestet, ezért is vállalkoztam kísérőnek. Kétszer kísértem szállítmányt; október 31-ikén és november 2-án. Első alkalommal a Rókus kórházba vittük szállítmányunk, majd a másik alkalommal a Déli pályaudvarra. Az első utunkon nem történt említésre méltó esemény.

Szállítólevél a Déli pályaudvarhoz (NyME KL)

³³² Dr. Bajzák Dénes visszaemlékezése, St. John's, Newfoundland Canada 2006. február 6.

November 2-án a Déli pályaudvarról gyalog mentem a bátyám lakására, a Nyugati pályaudvar közelébe Nappal elég csendes volt a város, de éjszaka állandóan lövöldöztek a környéken. A sofőrünk pesti lakos volt, s vele úgy egyeztem meg elválásunkkor, hogy másnap az Árpád híd pesti oldalánál találkozunk, ha visszaindulunk Sopronba. Másnap késő délután gyalog mentem az Árpád hídra. Ekkor már forrongott a nép az utcákon, hiszen a rádió bement, hogy új orosz katonai egységek lépték át a határt Csapnánál. Mindenki érezte, hogy fegyveres összecsapásra fog sor kerülni. A hídnál vártam egy jó ideig, de a soproni teherautó nem jelent meg. Már kezdett szürkülni, ezért nem vártam tovább az autóra, s felszálltam egy Tatabánya felé igyekvő dömperekocsi hátuljára. Alighogy átértünk Budára, egy hosszú sorú orosz páncélosított osztaggal találkoztunk. Az orosz katonák félve bújtak meg a járművekben; úgy éreztem, ők jobban félnek, mint mi. Tata környékén a dömperek letett az út szélére. Innen autóstoppal mentem Győrbe. Ott bementem egy nyüzsgő étterembe. Szerencsémre, útban Sopron felé, a TEFU autó (amivel én Pestre mentem) sofőrje is megállt vacsorára ugyanabban az étteremben, így hamarosan vissza tudtam térni Sopronba. Nagyon későn értem haza. Négyévi kollégiumi bentlakás után barátommal, **Nagy József** ötödéves erdőmérnök hallgatóval, kiköltöztünk egy magánháza a Felső Lövérekbe.

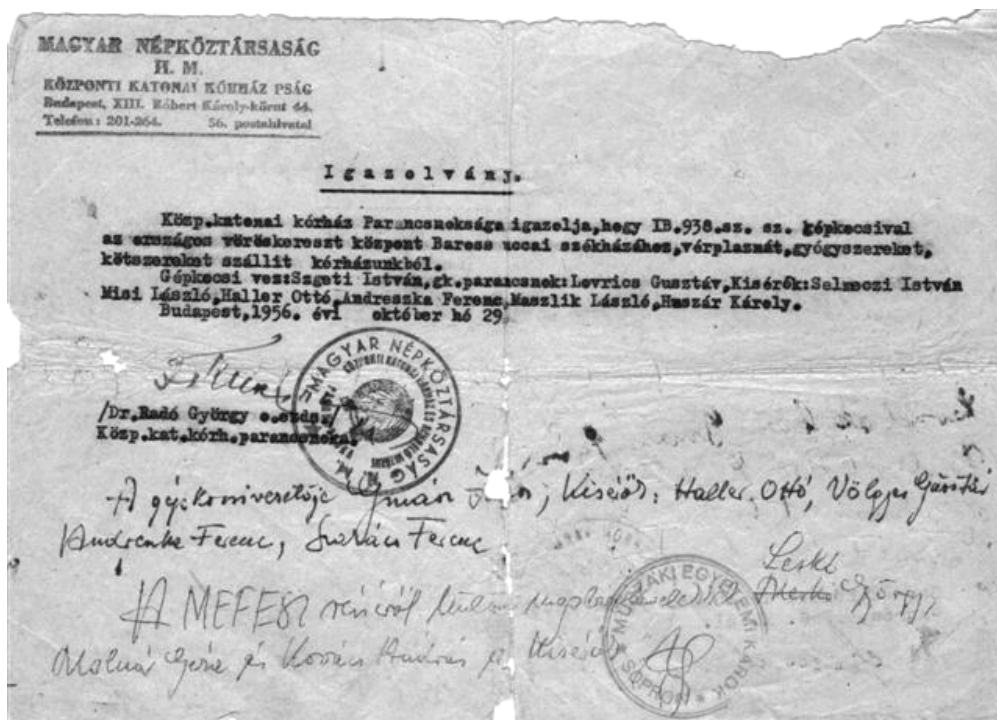
November 4-én a házinéni korán felébresztett bennünket, mondván, hogy be kell mennünk az egyetemre. Gyorsan legyalogoltunk a főépülethez, ahol felfegyvereztek és teherautókra raktak bennünket. Jó párunkat Kópházára szállítottak. Kópháza Győr felőli határán, a szántóföldeken található árkokban húzodtunk meg. Alighogy elhelyezkedtünk, egy orosz páncélauto és három, katonákkal megrakott teherautó száguldott el mellettünk Sopron felé. Volt velünk egy golyószóró is, de löni nem lehetett vele. Jó félóra múlva megjelent egy soproni diák hírvivő motorkerékpárral, s azt az üzenetet hozta, hogy menjünk fel a Muck kilátóhoz Ausztrián át. Ott találkozni fogunk több gyülekező diákokkal, s majd fegyveresen térünk vissza Sopronba harcolni az orosz katonákkal.

A kópházai temető mellett fekvő határt hamarosan átléptük, s fehér zászlót (puskára kötött zsebkendőt) lobogtatva megindultunk az egyik osztrák falu felé. Ketten még a határ átlépése előtt visszafordultak. Hosszabb gyaloglás után osztrák határőrökkel találkoztunk, akik bekisértek bennünket a faluba. Mivel mi fegyverrel léptük át a határt, úgy kezeltek bennünket az osztrákok, mintha katonák lettünk volna. Innen elvittek bennünket egy Bécs melletti üres, volt orosz katonai táborba, onnan pedig egy Salzburg melletti volt amerikai táborba internáltak. Hogy mi történt velünk ezután, azt már többen megírták (persze mindenki a saját szemszögéből) pontosabban, mint amire, és ahogyan én most vissza tudnék emlékezni.

Leskó György levele Rétfalvi Lászlóhoz³³³

Kedves Laci !

Én is kísértem egy gyógyszer- és élelmiszer-szállítmányt Budapestre. Miként kerültem a szállítmányhoz ? Géza kérdezte, hogy akarok-e vele menni, és én igent mondtam. **Molnár Géza** évfolyamtársam volt velem a teherautón.³³⁴ Egyikünknek se volt fegyvere, vagy fegyvertartási engedélye. Az élelmiszer nagy részét közvetlenül az autóról osztottuk szét Pesten az emberek között. Az élelmiszer egy részét és a gyógyszereket egy pesti kórházba vittük, ahol meg is aludtunk. A kórház nevére nem emlékszem. Másnap elindultunk Imre öcsém keresésére, aki Budapesten geológiát tanult. Szerencsére meg is találtuk, és másnap reggel velünk együtt jött vissza Sopronba azzal a teherautóval, amelyikkel mi jöttünk. Mindez a mámoros szabadság idejében történt. Fővárosunk borzalmasan nézett ki, sok romos házzal, kiégett járművekkel. Láttunk egy pár orosz tankot és néhány teherautónyi orosz katonát, de lövéseket nem hallottunk.

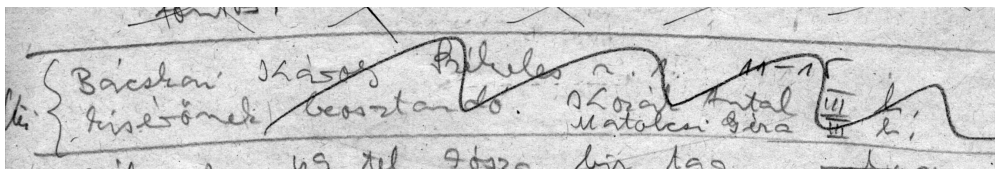
Leskó György, Molnár Géza erdőmérnök-hallgatók, valamint Kovács András MEFESZ-megbízólevele (NyME KL)

³³³ A levél 2005. december 19-én kelt

³³⁴ vö. Molnár Géza: 56-ra emlékezem, Erdészettörténeti Közlemények XLIX 79. lap

Kozák Antal visszaemlékezése³³⁵

Már egy pár napja próbálkoztam kocsikísérőként eljutni Budapestre. Végre október 31-én sikerült, amikor **Matolcsi Géza** évfolyamtámaszat és engem jelöltek ki az egyik szállítmányhoz. Gyógyszert, vért és élelmiszert vittünk és a célpontunk, ha jól emlékszem, a Róbert Károly kórház volt. Miért volt a pesti út nekem olyan fontos? *Pál Editke*, akinek akkor már közel 5 éve udvaroltam, Budapesten a Gyógypedagógiai Foiskolán volt másodéves hallgató. Szerelmünk (legalábbis részemről) 1951-ben kezdődött, amikor én második gimnazista voltam. Ő pedig 1951 szeptemberében iratkozott be elsősnek a szolnoki leánygimnáziumba. Nem egy iskolába jártunk ugyan, de mivel vonattal jártunk be Újszászról Szolnokra (mintegy 18 km, 30 perces vonatozás), volt időnk ismerkedni a vonaton és az állomástól az iskoláig Szolnokon, majd az állomástól hazáig Újszászon. Tehát a kísérői mivoltom - a budapesti sebesültek segítése mellett - magánérdeket is szolgált. Érthetően aggódtam Editkéért, nagyon nyugtalanított, hogy mi történt vele a lövöldözések idején. Matolcsi Géza barátomnak is volt elintéznivaló ügye Budapesten. Neki a nővére tanult ott a Gyógyszerészeti Egyetemen, és miatta aggódott.

Kozák Antal és Matolcsi Géza beosztása (NyME KL)

Október 31-én kora délután indultunk Sopronból; az utunk Budapestig teljesen eseménytelen volt. Egyszer-kétszer magyar forradalmárok leállítottak bennünket ellenőrzésre. Mikor célunkat megtudták, minden akadékoskodás nélkül tovább engedtek. Sötétedett, amikor Pestre értünk, és már a külvárosokban is hallottunk egy-egy lövést. A belváros felé haladva, a lövöldözések egyre sűrűbben és egyre közelebről hallatszottak. Az utolsó félóra nem volt valami idegnyugtató számomra. Budapest területén is többször leállítottak bennünket, ismét magyar forradalmárok, de ők is továbbengedtek. Szerencsénkre szovjet katonákkal nem találkoztunk. A kórházban nagyon szívesen fogadtak bennünket. A kirakodás után a sofőrrel megállapodtunk, hogy másnap délután indulunk vissza, és a találkozót valahol Budára beszéljük meg. Hogy ő hová ment éjszakára, arra nem emlékszem, de minket, a kísérőket egy gyors vacsora után elszállásoltak az elme- (vagy zárt) osztályon. Ott még volt egypár üres ágya a kórháznak. Ami következett, az nem volt életem kellemes éjszakáinak egyike. Több ízben hallottunk üvöltözést, majd az ápolók próbálták a betegeket csillapítani, először csak szóval, majd különféle nyugtatókkal. Valahogyan végigszenvedtük az éjszakát. Másnap a reggelinél a betegek több ízben örömmel mutogattak ránk, és mondták: „nini, új betegek!” Mondanom sem kell, hogy ezután Gézával hamar befaltuk a szerény reggelit, és

³³⁵ A visszaemlékezést Rétfalvi László juttatta el a szerzőhöz.

útunkra indultunk. Ő felkereste a nővérét, én pedig megpróbáltam Editkét meglátogatni. Hamarosan kiderült, hogy ő Újszászon töltötte az elmúlt három hetet. Ugyanis az történt, hogy a Gyógypedagógiai Főiskolala mintegy tíz nappal október 23-a előtt egy hétre bezárt, költözés miatt. Amikor a hét letelt, betegeskedő édesanyja arra kérte, hogy maradjon még két vagy három napig, és fejezze be az őszi nagytakarítást. Ő majd szerez neki orvosi bizonyítványt, a hiányzást igazolni. A takarítás alatt kitört a forradalom. Ez volt az oka annak, hogy mi november 1-én nem találkoztunk! Ha találkoztunk volna, lehet, hogy mindkettőnk élete másként alakul. Később találkoztam Gézával, és meglátogattuk **Bujdosó Alpár**, majd **Huszár Karcsi** (kamarásaim) szüleit³³⁶. Megnyugtattuk őket, hogy a gyerekeik jól vannak. Majd próbáltunk eljutni a megbeszélt helyre, ahonnan Sopronba indultunk. A gyakori lövöldözések miatt több ízben kapuk alatt húzódtunk meg. Útközben találtam egy Szolnok felé tartó teherautót, és a sofőr felajánlotta, hogy elvisz. Nagy gondba ejtett, és hosszan studéroztam, hogy meglátogassam-e szüleimet és Editkét. Nem tettem. Azzal érveltem magamnak, hogy „hamarosan teljesen szabad ország leszünk”; jobb, ha visszamegyek Sopronba, mert ott biztosan szükség lesz minden emberre. Ez volt a második fordulópont az életemben ezen a napon! Ha elmegyek, talán soha nem kerültem volna Kanadába. Késő délután indultunk Sopron felé. Utunk ismét eseménytelen volt, egy-két ellenőrzést kivéve. Két „autóstopost” is felvettünk, akik Sopronba igyekeztek. Ha jól emlékszem, az egyik **Madas Gabi** volt, a másik pedig **Igmándy Zoltán**.³³⁷ Éjfél körül értünk Sopronba, és holtfáradtan estem ágyba. November 4-én a kórházai kudarccal a diákság nagy része elhagyta Sopront. De ez már egy más téma. Még csak annyit, hogy a sors úgy hozta, hogy Pál Editkével 1982 - ben mégis találkoztunk.

Menekülők a Bécsi úton (1956. november 5. Ullstein Bild)

³³⁶ Huszár Károly erdőmérnök-hallgató

³³⁷ Madas Gabriella

Nagy László emlékei³³⁸

Veszvényben, Kapuvár mellett születtem. Győrben érettségiztem. A soproni erdőmérnöki főiskolára kerültem. A soproni pontok első variációival kerestük fel **Roller Kálmán** igazgatót és **Zambó János** dékánt. Nagyon pozitívan álltak kérésünk mellé. Megengedték, hogy pontjainkat szétszthassuk a hallgatók között. A viharos gyűlésen több pont esetében javításra került sor. A SOTEX erkélyén a győri rádió riporterének mikrofonba mondtam a követeléseinket. Az október 22-i esti nagygyűlés döntött: Felvesszük a kapcsolatot az ország többi egyetemével. Én voltam a küldött Veszprémbe. A hajnali vonattal indultam. Azonnal felkerestem a volt gimnáziumi osztálytársaimat, *Leitold Ferencet* és *Magyar Balázst*. Elmondtam, mi történt az előző napon Sopronban. Ők aznap délutánra tervezték a gyűlést. A soproni követelésekből volt nálam egy példány. A gyűlésen felszólaltam. A karzatról tapsvihar zúgott fel. Akkor láttam, hogy mintegy 40 soproni hallgató ott szorong a veszprémiek tömegében. Velük jöttem vissza autóbusszal. A forradalom napjaiban a MEFESZ-bizottság tagja voltam. 24-én voltam az ELZETT-ben. Ott alakítottuk meg a munkástanácsot. A fiatalok egy része a pesti hírek hallatán valósággal forrongott. Felmentem az Építéstan Tanszékre **Winkler Oszkár** professzorhoz. Segítsen, mert itt baj lesz. Az ablakból kiszólt a hallgatóknak: „Fiúk, őrizték meg méltóságteljes nyugalmaikat !” A MEFESZ-bizottság folyamatosan ülésezett. Az ülésekről jegyzőkönyvet vezettünk. A demokratikus többség akarata érvényesült. 26-án **Gácsi Vendel** motorbiciklivel vitt a szovjet hősi emlékműhöz. Hatalmas tömeg volt. Kiabáltak. Mint az ifjúság küldötte próbáltam csillapítani a felhevült munkástömeget. „Nem döntögetni kell, van itt számtalan szebbnél szebb feladat, azt kell megcsinálni” – kiabáltam. Senki nem osztotta a véleményem. Innen a rendőrségre mentem. Ott a kapitány-helyettessel találkoztam. Ők mentek ki az emlékműhöz. Gyors határozat született a MEFESZ-veztőségben. A hallgatók ne mászkáljanak egyedül, különösen, ha vezetők. Órák alatt változott a helyzet. A város lakossága bízott az egyetemistákban. A kis várkerületi kenyérboltnál több százan álltak sorba. Ott is intézkedtem. Elmondtam a tömegnek, most nincs kenyér, de hamarosan lesz. Társaink sütik már a kenyérgyárban. Szétszlottak és elfogadták érvelésemet. Nagy volt a tekintélyünk. Arra vigyázni kellett, hogy ami mondunk, az úgy is legyen. Egy másik esetben a cukor fogyott el. Jött a telefon. Bujdosó vette fel a kagylót. Jól hallottam, ahogy intézkedett. Egy mozdonyt elküldtünk, Pinyén várakozik. Petőházáról egy vagon cukrot fog szállítani Sopronba. Az egyetemi ifjúság jelen volt a közellátás lebonyolításában. A vezetőség elhatározta, hogy a környező falvakat fel kell keresni. Engem szemeltek ki, hogy mint helyismerettel rendelkező ember, tartsam a vidékkel (kapuvári, csornai járás) a kapcsolatot. A saját évfolyamomból jöttek a hallgatók. Lehetett mindez úgy október 31-november 2-a körül. A környező községekben Budapest megsegítésére élelmiszert gyűjtöttek. A segélyek összeírását, őrzését és tárolását végeztük. Honnan mit lehet felvinni a fővárosba? Kaptunk egy autóbust; abba annyian szálltunk be, ahányan belefértünk. Összeállítottam az útvonalat. Mentünk a 85-ös úton. Kapuvár, majd lefordultunk; Kisfalud, Mihályi, Beled. Voltam egy alkalommal Csornán is. Útba ejtettük a

³³⁸ Az interjú Nagy László erdőmérnökkel 2006. április 18-án készült Sopronban

Kapuvár utáni községeket is: (Babót, Veszvény, Szárföld, Rábatamási). Minden faluban letettünk két hallgatót. A fiúkat fogadták a falu vezetői. Idegenként értünk oda. Bemutatkoztunk, elmondtuk, hogy miért jöttünk. Azonnal útbaigazítottak bennünket: kit, illetve kiket kell keresnünk. Nagyon sok esetben a falu megszervezte önmagát. A Rábaköz népe támogatta a forradalmat. Megnéztük, mit gyűjtött össze segélyként a település, milyen gondjaik esetleg problémáik vannak a szállítással. Délutánra elvégezte mindenki a ráosztott feladatát. Ugyanaz a busz összeszedte a hallgatókat. Persze akadtak érdekes epizódok is. Az egyik faluban a kapura nagy betűkkel kiírták: „Földreformot akarunk !” Azonnal intézkedtünk. Meggyőztük őket, itt nem az a cél, hogy ribilliót keltsünk, hanem az, hogy a nyugalmat megteremtsük és közösen segítsük azokat, akik bajban vannak. Felvettük a kapcsolatot a Győri Nemzeti Tanáccsal is. Én a Káptalan dombi kollégiumban voltam. Győrnek csak középiskolái voltak. Felkerestük őket és az ifjúsági szervezeteket is. Visszatérve Sopronba, úgy tapasztaltuk, konszolidált a helyzet. November 4-én a szovjet támadás hírére mentünk Fertődre a tüzérraktányához. Egy bányászati fiút azonnal megismertem ott, aki sorkatona volt. Ott voltam Kópházánál is. Három vonalban álltunk fel. Az a hit élt bennünk: Ha rövid időre is, de megállítjuk a tankokat Nagycenkénél. Sopron így hídfő marad, és ha tényleg jönne (ENSZ) segítség, akkor azok valahol meg tudják vetni a lábukat.

1956-ért soha senkitől köszönetet nem kaptam.

Élelmiszert szállító teherautó a Várkerületen (Balogh Judit gyűjteménye)

Pirkhoffer János emlékei³³⁹

1956. október 21-e körül mozgolódní kezdtek a főiskolások. Igazából ekkor még nem figyeltem fel az eseményekre. 22-én este a SOTEX kultúrházban nagyon szép és hatásos beszédet tartott **Bujdosó Alpár**. Magával ragadta a társaságot. Alacsony, zömök fiú volt, (később a fiúk a vállukra emelték). Az első emeleten ültünk mi negyedévesek, a karzaton. Elég sokáig tartott a viharos ülés. Emlékszem, amikor *Strausz Józsefet* leteremtették. Nekünk Strausz az építéstani tanszéken oktatónk volt. Eléggé meg volt ijedve. 23-án megkoszorúztuk a várostorony tövében álló 1848-as emlékművet. Majd valaki beszédet tartott este az Örtüzeknél. Más évfolyamtársaim (pl. **Nagy László**) kapcsolatban voltak a Műegyetemmel. A híreket egy néprádióh hallgattuk. Hallgattuk Pestet, az osztrák rádiót és Pozsonyt. Emlékszem, a csehszlovák rádió durva hangon támadta forradalmunkat.

Az Elvi Bizottságnak nem voltam tagja. Csak azt csináltam, amit mondtak nekem. Én a forradalom közkatónája voltam. 1956-ban 22 éves, IV. éves erdőmérnök-hallgató. Azalatt a két hét alatt kétszer voltam a portán szolgálatos. A telefont kezeltem. Az első alkalommal csak két helyre kellett kapcsolnom vonalat. Az egyik volt a MEFESZ, a másik pedig az igazgatói iroda. A soproni postát is őriztem; ha jól emlékszem, egy rendőr társaságában. Ekkor még nem volt fegyverem. Karszalagos rendfenntartó voltam. Emlékszem olyan fiúkra, akik szakérettségisek voltak (pékek), ők sütötték a pékárut a kenyérgyárban. Segítettek a kenyerek kihordásában is. Különböző csoportok és bizottságok voltak. Az V. évesek még karhatalmi alakulatot is szerveztek. A Dimitrov téri kollégiumban volt a szobám, a második emeleten. A főiskolán akkor is szolgálatban voltam, amikor egy teherautónyi fegyver érkezett a Főiskolára. A 7-es terem volt a miénk. Emlékszem, az ablakban volt egy golyószóró Tompa „Pufival”³⁴⁰. A fiúk pedig váltogatták egymást a fegyvernél.

1956. november 4.

Reggel 6-kor a kollégiumban a hangos híradó bemondta, hogy a szovjetek megtámadták Budapestet. Bejöttünk az egyetemre. Én november 4-én kaptam először fegyvert. Egy puskám volt, két tár tölténnyel. Miután megkaptuk az ellátmányt, délelőtt 10 óra tájban felkapaszkodtunk egy teherkocsira. Két csoport volt rajta, a harmadik és a negyedik. Kimentünk a kanyarulatig. Az évfolyamtársam, **Szilágyi Pista** mint motoros futár a katonai csoport tagja volt.³⁴¹ Szilágyi hamarosan visszajött motorral, hogy ne menjünk tovább, mert közelednek az orosz tankok. Erre mindenki leugrált a teherautókról. A kanyar után volt három-négy 76-os löveg. Ezeket a bányászok kezelték. A tarackokat be is töltötték, irányozták, de amikor elsütötték, csak egy „csett” hangzott el. Mi hatan átmentünk a GySEV pályatest baloldalára, és lefeküdtünk a földre. Volt egy golyószórónk. Az egyik évfolyamtársunk, **Magasi Laci** jött oda hozzánk.³⁴² Nála legalább 6 db Vécsei

³³⁹ Az interjú, 2006. február 3-án készült Sopronban

³⁴⁰ Tolnai István erdőmérnök-hallgató beceneve

³⁴¹ Szilágyi István erdőmérnök-hallgató

³⁴² Magasi László erdőmérnök-hallgató

kézigránát volt. Odaadta nekem az egyiket. Én néztem, majd szétcsavartam a gránátot. Nem volt benne a gyújtószerkezet. Két leányka, **Zsigmond Kati** meg **Révész Márta** is velünk volt.³⁴³ Ők kötözőszereket hoztak magukkal.

A harcokból magyarul szólta ki a tiszt: „Gyerekek, nincs értelme, tegyék le a fegyvert!” Akik ott maradtak, letették a fegyvert az árokban. Mi a helyünkről aztán tovább mentünk. Az akkor még após-jelöltnek volt egy kis szőlője. Mellette volt egy kunyhó, oda húzódtunk be legalább tizenketten. Aztán beszélgettünk, mi legyen tovább. Akkor mi ketten **Tarnóczai Karcsival** bejöttünk a városba³⁴⁴. A kollégiumnál találkoztam **Magyar János** professzossal. A karján fehér szalag volt. Azt mondta, gyerekek, ha itt vannak, ne menjenek sehova, mert nem lesz egyetem. Bementünk a kollégiumba, ahol Bognár néni várt minket. Gondosan megterített asztal, kirántott hús és kenyér. Egy kenyeret a hónunk alá vettünk, csomagoltak hozzá húst is. Kifelé menet csak a volt lóvásártérig jutottunk. Már sötétedett, és jöttek a tankok. Reflektoroztak, és mi a fák mögé húzódtunk. Három vagy négy tank közeledett...

1956. november 5. Szovjet T-55-ös harckocsi a Lackner Kristóf utcában (Markó archív)

³⁴³ Zsigmond Katalin, Révész Márta erdőmérnök-hallgatók

³⁴⁴ Tarnóczai Károly erdőmérnök-hallgató

Beszélgetés Szádeczky-Kardoss Gyulával.³⁴⁵

Mint tudományos munkatárs szinte minden nap az egyetemen voltam. De bejártam a régi munkahelyemre is. Október 22-én délután **Holló Lajos** barátommal együtt mentünk a Madách utcán, fel a Béke úton a nagygyűlés színhelyére.³⁴⁶ A SOTEX-ben én 3-tól este 3/4 8-ig voltam. A forradalom napjaiban a Rádiós csoportnál dolgoztam Megkértek, mivel angolul és németül jól tudtam, hogy hallgassam a rádiót.

Ott voltam a MEFESZ- Bizottság mellett a tanácsteremben, amikor az a hír jött a városból, hogy a pártbizottság tagjai között fegyvereket osztottak szét. Ezt meg kellene tudni valakitől. Kertész István kezdetben annyira pozitívan állt a dolgokhoz.³⁴⁷ Azt mondtam, menjünk el hozzá. Én, **Hún Béla** és egy harmadik tanársegéd társunk ment ki hozzá. Becsengettünk. Ajtót nyitott. A ruhái szanaszét voltak, mint aki menekülni készül valahová. Kérdezte, mit akarunk ? Mondtuk neki, nyugi-nyugi, hagyjál úgy mindent ahogy van, de arra válaszolj, hogy osztottak-e ki fegyvereket közöttetek ? Azt mondta nem, és mi elmentünk.

Legnagyobb élményem a Budapesten való tartózkodásom volt. Láttam a fegyveres fiatalokat, és voltam én is az Üllői út környékén. Október 30-án úgy kerültem egy segélyautóra, hogy feleségem Budapesten ragadt, s arra gondoltam, hazajövet ő is jön majd velünk. Őt 23-án a hivatali kocsi vitte fel Pestre. Amikor mi elindultunk (**Grátzer Miklós**, **Török** és én), a cenki emelkedőnél odaszólt hozzám **Mackó (Török Pál)** „Te, most megy a főnököd kocsija Sopron felé”. Felérkezve a segélyt több helyre adtuk le. Budán a Ganz villanygyárnál, a Corvin közben és a János kórháznál. Este járkáltam, láttuk a szétlőtt Kilián laktanyát. 31-én reggel értünk vissza. Már úgy volt, hogy újból megyek - most egy német kocsival -, meg is ígértem a fiúknak, de feleségem végül nem engedett útnak. Ezt beírtam a naplómbe is.

Emlékszem, valamelyik nap egy olaszal beszélgettem. Kérdezte, mi a problémánk ? Mondtam neki, nincsen fegyverünk. Nekem ajándékozta a törét, mint "fegyvert". Ma is őrzöm valahol.

Az ifjúság nagy része nem tudott a külföldi újságírókkal valamilyen nyugati nyelven beszélni. Engem ilyenkor áthívtak a rádiósoktól, én tolmácsoltam. Dán, német olasz és svájci újságírók is voltak az egyetemen. Több tolmácsolás tényét a naplómbe is bejegyeztem.

³⁴⁵ Az interjú, 2006. május 16-17-én készült Sopronban

³⁴⁶ Holló Lajos geodéta mérnök. „Zöld erdő harmatát...” c. 1956-os visszaemlékezése az 1994/95-ös Soproni Füzetekben jelent meg

³⁴⁷ Kertész a MEFESZ értekezletein mint a városi pártbizottság összekötője vett részt október 26-ig. Ezután kitiltják az egyetemről. Október 27-én Hún, Szádeczky és Lipp András a lakásán keresték fel, hogy „Igaz-e az állítás, hogy a városi pártbizottság felfegyverezte tagjait ?” V-142876 25/2. lap Kertész tanúvallomása 1957. május 9-én

28 évesen mindenben egyetérttem a fiatalokkal. Erre predesztinált neveltetésem, a családi háttér is. A budapesti evangélikus gimnáziumban érettségiztem, cserkész voltam, ez eleve úgy formált, hogy nem az addig eltelt 11 évvel rokonszenvezem. A Gerő beszéd nagyon felkavart és felháborított bennünket. Az ember abban reménykedett, hogy végre valami változás lesz, de ez a beszéd 180-fokos ellentétben állt az ifjúság vágyaival.

Mi a Madách utcában laktunk. November 4-én és utána a GySEV hangosbemondó 10-15 percenként mondta be a vonatindulásokat Ausztriába. Borzalmas volt látni a kifelé özönlő, kis batyuikat cipelő embereket.

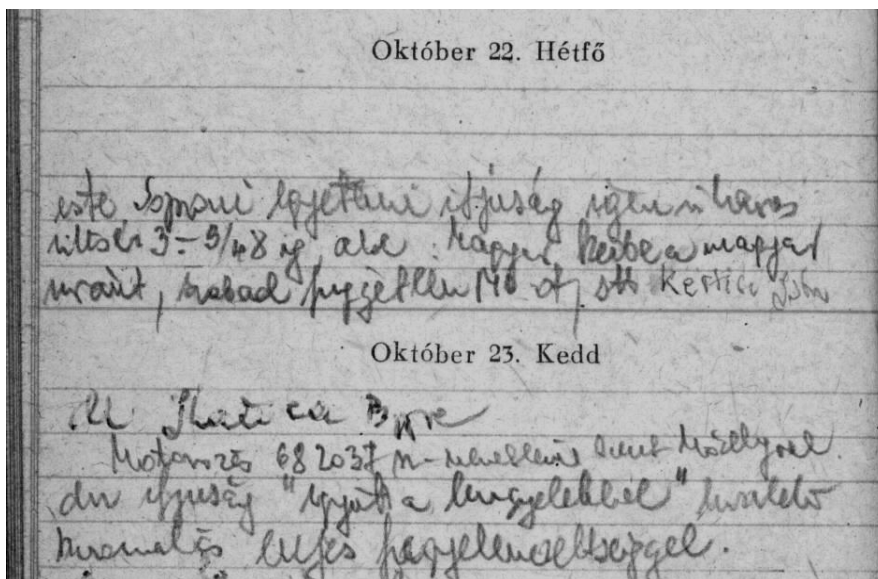
Szádeczky-Kardoss naplófeljegyzései:

Október 22. hétfő

Este [a] soproni egyetemi ifjúság igen viharos
ülésén 3-3/4 8-ig., ahol Magyar kézbe a magyar uránt,
szabad független Magyarországot stb. Kertész István

Október 23. kedd

Délelőtt Katica Budapestre.
Motorozás 682037 sz. menetlevéllel Módy [Endre]-val
Délután ifjúság "együtt a lengyelekkel" kivonulás teljes fegyelmezettséggel

Részlet a naplóból

Október 24-25.

(Nincs bejegyzés)

Október 26. péntek

682038 menetlevelet *Szalontay [László] – Gellai [István]* **Apt**nak kiadja³⁴⁸

Október 27-28.

(Nincs bejegyzés)

Október 29. hétfő

Délelőtt *R. Oszkoshott, J. Rankin* itt

Október 30. kedd

Délben vöröskeresztes [teher]autóval Budapestre
Katica Budapestről hazaérkezett

Október 31. szerda

Délelőtt teherautóval haza. Délben Budapestre indulok német teherautóval,
de Katica nem enged

November 1. csütörtök

Délelőtt *Otto Graf* müncheni újságíró itt

November 3. szombat

Délelőtt *Kossányi* bornagykereskedő itt
Délután svájci újságíró itt
Angolul tolmácsolok

November 4. vasárnap

Reggel a *Nagy Imre* kormányt megbuktatják
Délelőtt *Kéthly Anna*, majd elmegy
Hún Béla beállt fegyverrel a főkapuba
Mindenki fut Sopronból, mi maradunk

³⁴⁸ Apt Kamill erdőmérnök-hallgató

Németh Kálmán: A HALHATATLAN ÉVFOLYAM

Lövön születtem, Sopronkövesden laktunk, és 1945-ben a Sopron Állami Széchenyi István Gimnáziumban kezdtem középiskolai tanulmányomat, 1953-ban érettségiztem. Előtte Apám disszidált-büntetésből osztályidegen, „x-es származású” lettem - anyám pedig ezután egyedül nevelte fel öt kiskorú gyermekét, napszámából és a TSz-ben végzett munkából tartva fenn a családot. Érettségi után az alkalmazott matematikus szakra /ELTE/ nem vettek fel, ezért egy évet a soproni járási tanácsnál dolgoztam, ahol igen hasznos élettapasztalatot szereztem. 1954-ben viszont a Nehézipari Műszaki Egyetem Földmérőmérnöki karának földmérő hallgatója lehettem. A kemény diktatúra után a politikai hangulat fokozatos enyhülésének következménye volt, hogy említett származásom ellenére 1956. tavaszán már a „műszaki karok” DISz vezetőségébe is beválasztottak. Ennek volt köszönhető, hogy **Haniszkó Gusztáv** III. éves geodéta-hallgató évfolyamtársammal együtt, az összevont MEFESZ Ideiglenes Bizottságába delegáltak a „műszaki karok” képviselőjévé. Az október 22-i, a SOTEX kultúrházban megtartott nagygyűlésen a megválasztott vezetőség a színpadon helyet foglalva válaszolt a heves vitában felmerülő kérdésekre, a néha szélsőséges megnyilvánulásokra is. A részletek mások feljegyzéseiből felidézhetők. Másnap kezdődött a MEFESZ effektív munkája. Felmértük, közben folyamatosan fogadtuk, majd szétosztottuk a ránk zúduló feladatokat. A soproni járásban és a városban szerzett korábbi ismereteimre is tekintettel, megbízásuként a közellátás vezetését, intézését kaptam. Végül kiderült, hogy ennek az igen szerteágazó és hatalmas tevékenységnek önállóan csak egy részét, a malom és a kenyérgyár üzemeltetését, valamint a termékek elosztását bírom elvégezni. A sokszor embert próbáló nehéz fizikai munkát, bányász és erdész hallgatók tucatjai közösen, egymást váltva, a legnagyobb egyetértésben végezték. A malom közvetlen irányításom alá tartozott, ahová a vidéki molnárokat oda-vissza szállítottam. Az is előfordult, hogy a vasútállomáson veszteglő, Ausztriába irányított több vagon búzát lefoglaltam és a malom rendelkezésére bocsátottam. Miután már a szükségszerű munkákra csoportok specializálódtak, azok szinte irányítás nélkül is működtek. A MEFESZ-vezetőségére egyre jobban ránehezedett egyfajta politikai teher; tanácsért, útmutatásért fordultak hozzá különböző intézmények. A kiküldött megbízott általában a helyszínen intézkedett. A rám bízott feladatokból emlétek néhány különlegességet. Elgondolkoztató, hogy még a szomszédos megyéből, Szombathelyről is jött több megkeresés. Kiszálltunk és kétszer is a MÁV Járműjavítóhoz kerültem. Először még a sztrájkra buzdítottam a munkástanácsot, amivel követeléseinket akartuk kikényszeríteni. Később, talán november 2-án már a munka felvételét kértük tőlük, tekintettel a helyzet stabilizálódására. Ekkor történt, hogy a helyi szovjet parancsnokságról név szerint kerestek és kérték, személyesen keressem fel őket. Ettől már nagyon megijedtünk, összeszedtem a társaimat és kerülőúton, Kőszeg felé vettük Sopronnak az irányt. Miután azonban Kőszeg határában szovjet katonák és magyar határőrök igazoltattak, jelzésükre nem álltunk meg, a busz padlóján hasalva elrobogtunk. Ugyan utánunk lóttek, de valószínű csak a levegőbe, mert nem találták el a járművet. A másik eset lakhelyemen, Sopronkövesden történt. Egyik este a faluból a MEFESZ-hez, mint egy „teljhatalmú tanácshoz” bejelentés érkezett, hogy fiatalok fegyvert követelnek a Határőrségtől.

Kiszállva, a az őr állományával tárgyalva az erőszak ténye nem volt bizonyítható. Falugyűlésen józanságot kértem a lakosságtól, de a mosonmagyaróvári sortűz után felvetődött bennem, hogy nem volt-e ez is valamiféle provokáció. Egy csepregi kiszállás arról nevezetes, hogy ott egy ÁVH-s kért tőlem „menedékjogot”, mondván, fél a lincseléstől. Sopronban az Alsólővér úti ávósőrsre kísértem, ahol egyetemisták a többi ÁVH-st is őrizték kivizsgálásukig. Az egyházasfalui falugyűlés azért emlékezetes, mert onnan hazajövet civileket is behoztunk Sopronba, miután a helyközi közlekedés szünetelt. Mindennek aztán később láttam a kárát. Ugyanis '57. szeptemberében *Ferenczy* százados, a soproni rendőrkapitányság akkori parancsnoka Sopronkövesden a búcsúból elvitt „kocsikázni”. Verés közben, bűneimet sorolva addig püfölt, amíg Egyházasfalu nevét is ki nem mondtam. Kiderült, hogy azon a bizonyos buszon sofőrje feleségét is kedvezményeztem. November 4-én reggel aztán teljesen felfegyvereztek bennünket. Elsősorban bányász hallgatókat küldtek a nagyecenki erdőbe, a többi (a lelépőket kivéve) géppisztolyt kapott, amivel az Egyetemet védtük volna, de végül a volt Lővér-szállóban telepedtünk le. Miután Nagyecenkről jött az „ütőszezes” gyászos hír, minket a szállóból határőrségi teherautókra raktak és a mucki őrsnél nyugat felé irányítottak. Sajnos a fegyvereket is magunkkal vittük, ezért egyesek - akik „rossz busz”-ra szálltak - a salzburgi USA fogolytáborba kerültek, ahonnan csak decemberben szabadultak. Többedmagammal - a szétszórt soproni egyetemistákat összegyűjtve - A St. Wolfgang melletti főiskolás üdülőbe kerültem, ahonnan azonban 10 nap után két társammal hazaszöktünk. Előzőleg **Haniszkó Gusztáv** évfolyamtársunk járt kint és megnyugtatót, hogy itthon biztonság és továbbtanulási lehetőség vár ránk. Valóban így történt. Velem az is előfordult, hogy a világhírű **Dr. Tárczy-Hornoch Antal** geofizikus professzor egymagamnak tartott hiánypótló előadást. Végül 1959-ben, Sopronban utólsóként védhettük meg a diplománkat. Diplomás pályafutásomat a Gyöngyösoroszi Ércbányánál kezdtem bányamérőként, majd bányaművelőként folytattam. Utóbbi okán Miskolcon bányaművelő szakon is diplomáztam. Sajnos az 1968-as „új mechanizmus” a bányákat gazdaságilag padlóra küldte, így **Kocsis József**, volt évfolyamtársam hívására a Soproni Vízműhöz jöttem át 1971-ben főmérnöknek. Egy '56-hoz kötődő epizód 1975-ben: Megjelent az igazgatómnál az a volt helyi Kieg-parancsnok, aki elsőként jött anno a MEFESZ-hez azzal, hogy bármiben segít, fegyvereket is ad, ha igényeljük. A forradalom elfojtása után viszont azonnal pufajkás lett, mondván, azért jött csak közénk, hogy minket jól kifigyeljen. Igazgatómat így vonta felelősségre: „Hogy merte ezt az ellenforradalmárt főmérnöknek fölvenni?” Később eljárt a felügyeleti szervünknél kirúgatásom céljából, de nem járt sikerrel, mert évfolyamtársam - a helyi elsőtitkár támogatásával - meg tudott védeni. Ekkor már elvégeztem a Műszaki Egyetem „vízellátási-, csatornázási- és egészségügyi szakmérnök”-i szakát. Nyugdíjba innen vonultam 1991-ben (korkedvezményrel és bányászati földalatti korengedménnyel), de néhány évig még „kényszervállalkozó”-ként dolgoztam. A MTESZ-ben 1958. óta aktívan ténykedem, 1971-től a mai napig a Magyar Hidrológiai Társaság /MHT/ helyi szervezetének vezetőségi tagja vagyok. Ugyanakkor a SZIG Öregdiák Társaság elnöki tisztét is betöltöttem.

Sopron, 2006.05.26.

Szeptemberben lelkesen és jó kedvvel érkeztem Sopronba, az Erdőmérnöki Főiskolára. A Dimitrov téri diákszállóban a második emeleten egy kisebb szobában hárman voltunk kamarások. Én, **Pálka László** és **Paulay Zsolt**. Az egyetemi atlétikai csapatba az évfolyamunkról Paulay Zsolt magasugrásban, **Safranyik László** (Safi) hármas ugrásban, én gerelyvetésből jeleskedtem. A csapatban a firmák közül **Hahn Fülöp**hez, **Grátzer Miklóshoz** éreztem közel magamat. Egyik kedves firmám a kezembe adta *Ruzsinszky László* Tempus c. könyvét. A selmeci szellemet, az összetartást és egymás segítségét egy életre megtanultam belőle. Az Agrár Főiskola meghívására kétnapos atlétikai versenyre mentünk Keszthelyre. A verseny október 20-án, a születésnapomon, kezdődött. A találkozó utolsó számát a keszthelyiek nyerték meg és ezzel az egész versenyt is. Visszavágóra hívtuk őket, de közbeszólt a történelem... Hévízre mentünk pihenni, onnan október 22-én, hétfőn indultunk Sopronba. Már sötétben érkeztünk meg. Szokatlan csend volt a városban, kihaltak voltak az utcák. Maga a diákszálló is csendes volt. Zsolttal fáradtan ágynakdőlünk. Csak akkor tudtuk meg, hogy mi történt, amikor Pálka Laci visszajött és beszámolt a hírekről. (Megalakult a MEFESZ, a fiúk megszövegezték pontjaikat.) Október 23-án mi, elsőévesek elmentünk az előadásokra, a felsősök pedig a kinyomatott röpiratot hordták szét a város üzemeibe és a középiskolákba Délután 3-kor az egyetemen nagygyűléssel egybekötött tüntetés volt. Csendesen vonultunk fel évfolyamok szerint, egymásba karolva. A koszorúzás és a Nemzeti dal elszavalása után emelkedett hangulatban mentünk vissza a diákszállásra. (Csak később tudtuk meg, a rendőrség fegyverrel biztosította a felvonulást, a határőr-laktanyában pedig riadóztatták a legénységet.) Este a diákszállóban a rádiók köré gyűlve hallgattuk a híreket. Gerő beszéde után Sopronban is zűrzavar támadt. A forradalom kitörésének hírére a hevesebb vérűek fegyvert követeltek, és Budapestre akartak menni harcolni. A józanabbak pedig a felesleges vérontást akarták elkerülni. Október 24-én felállt az őrség. Az volt a feladatunk, hogy idegeneket nem engedünk be az egyetem területére. Még az októberi napokban **Magasi László** erdőmérnök-hallgató mellé beosztottak járőrszolgálatba. A Dimitrov téri kollégiumot őriztük, mert az étkezdének használt teremben nagygyűlés volt. Körbe-körbejártuk az épületet. Az egyik este az egyetemen szemben lévő bérház ablakának a megfigyelésére osztottak be, mert ott állítólag egy kék ÁVÓ-s család lakott. Az egyetemen megalakult egy csoport, melynek az volt a feladata, hogy járja a Sopron környéki falvakat, értesítse a falu vezetőségét, hogy mi történik Sopronban. Önként jelentkeztem a csoporthoz, kb. 20-an lehettünk. Október végétől november elejéig busszal jártuk a környékbeli falvakat, ahol kettesével leraktak bennünket. Társam Paulay Zsolt volt. Akkor már volt puskánk is, és kaptunk hozzá néhány töltényt is. Az is a feladatunk volt, hogy meggyőzzük a falvak forradalmi vezetőségét, semmilyen kilengést nem tűrünk el, hogy senkit sem akaszthatnak fel, még a párttitkárokat sem. Komoly panasz esetén tartóztassák le az illetőt, tartsák őrizetben, amíg a helyzet lecsendesedik. Utána törvényes bíróság elé tudják majd a vádlottat állítani. A falujárásból két dologra emlékszem tisztán. Az egyik faluban

³⁴⁹ A kézirat 2006. június 28-án érkezett.

megkérdeztek bennünket, hogy éhesek vagyunk-e? Igenlő válaszunkra a falu nemzeti bizottságának az elnöke elküldött valakit a közeli vendéglőbe. Majd megkérdezte, hozzanak-e egy pohár bort vagy sört? Zsolttal azt válaszoltuk, hogy nem kérünk alkoholt, mivel szolgálatban vagyunk. Majd iszunk vizet - tettük hozzá. Dupla adag paprikás csirkét kaptunk aznap vendéglátóinktól lehet, azért mert nem kértünk szeszes italt.

Egyik este, amikor visszafele vitt bennünket a busz, valószínűleg ez volt az utolsó napja a falujárásnak, hideg volt és fáztunk, mert a buszban nem működött a fűtés. Pufi (**Tolnai István**) büszkén mondta, hogy ő nem fázik, mert a faluban újságból csinált magának kapcát a zokni tetejére. Közben olyan hír is járta, hogy az oroszok be akarják keríteni Sopront. Ezért óvatosságból a buszon nem gyújtották fel az égőket, és a sofőr csak a tompított világítással vezetett. Szerencsére holdvilágos este volt. Visszafele már arról beszéltek a felsőévesek, jobb lesz Sopronban maradni, mert ott esetleg nagyobb szükség lesz ránk, mivel már ugyanis bejártuk a közeli falvakat. Esténként **Roxer Egon** lakásán a Kossuth rádiót és több újonnan alakult forradalmi rádió adása mellett a Szabad Európát is hallgattuk. Dolgoztam én is a vöröskeresztes szállítmányok szortírozásánál és raktározásánál. A tanárok közül **Apt Ödön** (Dönci bácsi) volt az egyik felelős a szállítmányok átvételéért és azok továbbításáért a fővárosba. Az egyik sérült dobozban lévő szállítmányt meg is kóstoltuk. Életem első osztrigáját (citrom csepegtetés nélkül) akkor fogyasztottam el. A tankok elleni benzines palackok sikeres használatán felbuzdulva, a Katonai Tanács elhatározta, hogy Sopronban is Molotov-koktélt kell csinálni. A Sörgyártól 1.5 literes üres sörösüveget és valahonnan benzint is hoztak hordóban, és hátul a botanikus kertben, az egyetemi épületektől elég messze lerakták. Benzint öntöttem az üvegekbe és két harmadéves lány, **Király Ilona** és **Szikszai Klára** nyomták a dugót és mellé egy gyolcs darabot az üvegbe. Talán csináltunk 40–50 darabot, és utána leállítottak bennünket. Halottak Napján az ablakokban égő gyergyák kísérteties hangulatot keltettek. Az egyetemről a Dimitrov téri diákszállóba csendesesen, szinte szó nélkül mentünk, és egyszer valaki feltette a költői kérdést, hogy „*vajon még hány embernek kell meghalni, amíg a felkelők győznek és az ország ismét szabad lesz?*” Akkor még mindig hittük és reméltük, hogy a forradalom győzni fog. November 4-én azzal a hírrel ébresztettek bennünket, hogy menjünk az egyetemre, mert az oroszok támadást indítottak Budapest elfoglalására. A tornateremben voltam több társammal, amikor valaki berohant az egyetem kapujából és rémülten kiáltotta, hogy most jött egy motorkerékpáros küldönc Kópháza felől azzal a hírrel, hogy elárultak bennünket, mert a tarackok nem működtek. Aki tud az menjen a Muck kilátó felé. Jó páran ott álltunk tanácstalanul az egyetem kapujánál. Délután, kb. 3 és 4 óra között egy ágyút vontató teherautó állt meg a kapunál. Önkénteseket kerestek azzal a céllal, hogy Muckra vezető szerpentin felállítják az ágyút, és ha jönnek az oroszok, akkor kilőnek egypár tankot. A teherautó baloldalán találtam helyet. Az egyetemmel szembeni járdáról átjött egy pap, és kétszer is megáldott bennünket. Ekkor ködösödött el a szemem a könnytől először a forradalom alatt, és akkor villant át az agyamon, hogy meghalhatunk és talán nem is jövünk vissza élve. A teherautó a kanyargós, szerpentin úton küszködött. Először a löszerekből dobtunk le, hogy könnyítsünk a terhen. Amikor a teherautó megint megállt, a tarackot kapcsoltuk le, ami megindult

lefelé a lejtőn, majd az útmenti árokba csúszott. Éjfélkor az őrstől egy teherautó indult vissza Sopronba, de nem jutott rajta hely. Így gyalog baktattunk vissza az egyetemre. Nem emlékszem, hogy hány órára értünk vissza Sopronba. A botanikus kert végében átmásztunk a téglafalon, és az első két fiú a kezembe lépve húzta fel magát a kerítés tetejére, és utána felhúztak engem is. Valaki leugrott elsőnek, és annak adtuk le a puskákat. A fal mellett a sötétben mentünk a kapu felé, így értük el a portát. Az egyik diákör azt mondta, hogy a városban már oroszok vannak, de még nem szállták meg az egyetemet. Az őrségváltás után ott ácsorogtunk az egyetem kapujánál négyen vagy öten. Három elsőéves nevére emlékszem: **Paulay Zsolt, Pintér László, Sinka Gyula**. Talán másfél, két óra múlva egy motorkerékpár nagy sebességgel érkezett a város felől, és egy magas, szikár férfi ugrott le róla. Amikor a kiskapun besietett, láttuk, hogy zöld a parolija, tehát határőr. Sietve jött oda hozzánk, és szinte lihegve mondta, hogy alig tudott az oroszok előtt ideérni. Értesíteni jött az egyetemistákat, jönnek az oroszok, és itt lesznek egy pár percen belül. Jól hallottuk a közeledő teherautók zaját és a tank láncalpának a csikorgását. A határőrtsiszt, azt mondta még: „Fiúk, ne legyetek hősök és ostobák, mit tudtok ti a puskákkal csinálni? Tegyétek le a fegyvert, mert ha ellenálltok, akkor lelőnek benneteket, mint a kutyát és az egyetem is megsérül”. Sietve raktuk le a puskákat a kaputól balra lévő ezüstfenyő földig érő ágai alá. Mire visszaértünk az épülethez, már meg is állt egy tank és két teherautó, és annak a tetején lévő orosz katonák ránk fogták a géppisztolyukat, majd bejöttek a kapun. Volt velük egy tiszt is. Az orosz tiszt kérdéseire először én válaszoltam. Majd **Martos András** tanársegéd válaszát fordítottam és néha másokét is a növekvő tömegből. Szerencsére Martos nem tudott jól oroszul, mert különben valószínű, hogy még aznap elvitték volna azért, amiket mondott, de én tudtam finomítani sok mindent, amit ő vagy mások mondtak az oroszoknak. Az orosz tiszt szerint, mi magyarok hálátlanok vagyunk, hisz ők „felszabadítottak” bennünket, mi pedig megrongáltuk az elesett szovjet katonák emlékére állított emlékművet. Martos azt mondta: Az egyetemisták abban nem vettek részt, és az ország városaiban az emlékművet nemegyszer a lerombolt templom helyére építették fel. Erre a legnagyobb meglepetésünkre a szovjet tiszt azt mondta, hogy azt nem lett volna szabad csinálni. Ez a kijelentés valamelyest csökkentette, (de csak ideiglenesen) az egyre növekvő indulatot ellenük. A vita rendkívül hevesse vált, majd valaki mérgeben azt mondta nekem: „*Mondd meg ennek a büdös ruszkinak, hogy katonáival együtt menjenek a b... k... anyjukba, vissza a Szovjetunióba.*” Kaptunk két hét szabadságot. Vonattal leutaztunk Pest határáig. Majd **Szodorai Antal** nagybátyjánál megaludtunk.

Debrecenben meglátogattam szüleimet, rokonaimat és tanáromat is. Elbúcsúzva vasutas édesapámtól, (aki közölte velem, hogy megállás nélkül özönlenek az orosz csapatok Magyarországra.) Tőle ajándékba a saját, még 1940-ben Erdélyből hozott bivalybőrből készült táskáját kaptam. (Ma is ereklyeként őrzöm). Budapestre visszaérve a vacsora után minden bevezetés nélkül Szodorai Tóni azt mondta, nagybátyám holnap velünk jön Sopronba, mivel ők elhatározták, hogy átlépik a határt. Ha akarok, akkor menjek velük Ausztriába. Ez a váratlan kijelentés annyira meglepett, hogy jó darabig szólni sem tudtam, csak hallgattam. Hosszú hallgatás után azt mondtam, menjünk el Sopronba, és adjanak nekem három nap gondolkodási időt. A pályaudvaron megszólalt a hangosbemondó: Sopron és Ausztria felé a vonat

egy bizonyos vágányról x perc múlva indul; aki el akarja hagyni az országot az erre a vonatra szálljon fel. Nem akartam hinni a fülemnek Az emberhullám megindult és vitt bennünket a bizonyos vágány felé. Alig tudtunk hárman együtt felszállni a vonatra. A szerelvény annyira zsúfolt volt, hogy nem is próbáltunk ülést keresni. Győrben, az állomáson hallott új ismertető bejelentés mellett még volt egy ennél nagyobb meglepetésem is. Ott ahol az osztrák határ legközelebb esik a vasútvonalhoz, a vonat megáll. Kíváncsian vártuk, hogy mi történik. Jött egy újabb hír, ami hullámként terjedt ment kocsiról kocsira a mozdonytól. „Itt van legközelebb határ, aki át akar menni Ausztriába, az a kocsi jobb oldalán szálljon le és menjen előre, hogy a vonat a háta mögött legyen”. Az emberek el is indultak a kijárat felé. Volt ott gyermek szüleivel, fiatal és középkorú, de még idősebb is. A végén csak mi hárman maradtunk: Szodorai, a nagybátyja és én abban a kocsiban, ami egy pár perccel azelőtt még zsúfolásig tele volt. Nyomott hangulatban ültünk, ahogy vitt bennünket a vonat Sopron felé, szinte alig beszéltünk. Mind a hárman el voltunk foglalva saját gondolatainkkal. Másnap a reggelinél a menzán csak 10–15-en lehettünk. Az egyetemen is erősen foghíjjas volt a létszám. Kérdésemre, hogy hol vannak a többiek, különböző válaszokat kaptam. Legtöbben már kimentek Ausztriába, van aki még nem jött meg szülei meglátogatásából. Viszont több olyan diákról is hallottunk, főképp a felsőévesek közül, akik előző este még ott voltak, de reggelre eltűntek. A harmadik nap ebéd után felkerestem Szodorai Tónit és közöltem vele, hogy csatlakozom hozzájuk. A megadott brennbergbányai címre taxival mentünk ki. November 27-én egy 15 éves fiú vitt ki hármunkat a kertek alatt a határhoz. A határőrök, bár észrevettek bennünket, nem lőttek ránk. Szerencsésen átérve Ausztriába, a falu rendőrségén kihallgattak és különválasztottak bennünket. A búcsúzásakor megöleltük egymást és jó szerencsét kívántunk egymásnak. Dékánunk, Dr. **Roller Kálmán** megírta könyvében, hogyan kerültünk mi Ferienhortból Vancouverbe. Nagyon sokat köszönhetünk neki és tanárainknak, akik elvállalták, hogy tanítani fognak bennünket a messze Kanadában, miután csak ott fogadtak be együtt bennünket és engedték meg, hogy magyarul folytathassuk az egyetemet. Volt olyan professzor, mint pl. Apt Ödön (Dönci bácsi, és mások is), akik egy-egy felajánlott állást hagytak ott Európában csak azért, hogy tanítsanak bennünket a messzi idegenben. Professzoraink úgy kezeltek bennünket, mint saját fiaikat és lányaikat. A jó Isten áldja meg őket mindazért, amit értünk tettek !

**Akik elmentek, de el nem szakadtak,
Kanadában is magyarok maradtak,
Akik meggyőztek egy messzi világot,
De ma sem mások: soproni diákok,
Az ősi otthont, az Akadémiát,
Szivből köszöntik, Vivát ! Vivát !**

Varga Domokos

Összefoglalás

Sopron sajátos helyzetben lévő város a forradalom két hetében. A nyugati határ közelsége, (soproni beszögellés), zártsága, (mindenki ismer mindenkit) nagyban befolyásolta a vidéki kisváros mindennapjait. Az 1945-1956 között eltelt 11 esztendő nem múlt el nyomtalanul a város és intézményei életében. Ebbe a kategóriába tartozott az Erdőmérnöki Főiskola is. 1949-ben a korábbi egyetemet a Rákosi rezsim kettétépte. A bányászokat és kohászokat Miskolcra költöztették. A helyhiányából kifolyólag azonban a III-IV. éves hallgatók Sopronban folytatták tanulmányaikat. Az elköltözött karok helyébe pedig Földmérő Mérnöki Kart szerveztek. 1955-ben, az akkori illetékesekben már a soproni felsőoktatás felszámolása is felmerült. 1956 forró nyarán a teljes bizonytalanság vette körül az intézmény további sorsának alakulását. Ebben a helyzetben találták a Főiskolát az 1956-os forradalmi események. A szegedi és budapesti ifjúság mozgalmai, reformgondolatai jó táptalajra hullottak Sopronban is.

1956. október 21-én a főiskolai és egyetemi ifjúság a délutáni órákban elhatározta, hogy csatlakozik a budapesti műszaki egyetemisták követeléseihöz. Az este folyamán az akkori Dimitrov téri diákszállóban minden kar és szak (erdész, bányász, földmérő) képviseltette magát. A gyűlést Bujdosó Alpár és Bartucz Ferenc vezették le. Az ifjúság megkezdte saját programpontjainak kidolgozását. Az erdész hallgatók ígéretet tettek arra, hogy a másnapra tervezett nagygyűlést engedélyeztetik Roller Kálmán igazgatónál, és helyszínül a SOTEX kultúrházat javasolták. Másnap, október 22-én délután 15.00-kor Ideiglenes Intéző Bizottság vezetésével kezdetét vette a nagygyűlés, az első soproni diákparlament. Az emelvényen a hallgatók foglaltak helyett. A zsúfolásig megtelt teremben képviseltették magukat a meghívottak is: az oktatók, a városi pártbizottság tagjai, a fegyveres testületek képviselői. Elénekeltek a Himnuszt, majd a Nemzeti dal elszavalása következett. Donáth György I. éves erdőmérnök-hallgató ismertette a budapesti egyetemisták pontjait. Majd saját pontjaik megvitatására, és azok írásba foglalására került sor. Követeléseik három csoportot alkottak: általános, egyetemi és soproni követelések. Az órákig tartó vitaesten kimondták: Szeged és Budapest példáját követve kilépnek a DISZ-ből, és megalakítják saját ifjúsági szervezetüket, a MEFESZ-t. Követelték a soproni karok és a főiskola egy egyetemben való egyesítését. A MEFESZ irányításával egy előkészítő bizottságot bíztak meg. Ennek elnöke Bujdosó Alpár erdőmérnök lett. Este 11 óra körül az egyetem kertjében álló Örtüzek emlékműnél fellobbant a láng. Emlékirat felolvasására került sor, az 1921-ben elesett hallgatók tiszteletére. A fiatalok még az éjszaka folyamán megkezdtek követeléseik letisztázását és sokszorosítását. A követelések sokszorosítását a városi tanács igazgatási osztálya 3000 példányban engedélyezte, a hallgatók 16 pontos követelését pedig - „A Soproni MEFESZ követelése!” címűt - 30000 példányban nyomtatták ki. Október 23-án a délelőtt folyamán mintegy 40 fő (vezetőjük: *Nagy László*) a veszprémi diákparlamentre utazott. Az itthon maradottak, mintegy 1600-an főiskolai és egyetemi hallgatók, a lengyel nép iránti szolidaritásuk kifejezésekként – a fővárossal egy időben - méltóságteljes és néma tüntetést rendezett Sopronban. Egyetlen transzparenst vittek magukkal, rajta a felirat: „Együtt a lengyelekkel”. A városon végigvonulva, megkoszorúzták a 1848-as emlékművét. Az esti Gerő beszéd

a hallgatóságból elkeseredést és haragot váltott ki Sopronban is. A MEFESZ a pártbizottságtól küldötteseket kért a helyzet tisztázására. Az ifjúság a rádióból, illetve telefonon értesült a forradalom kitöréséről Budapesten.

24-én a Győr-Sopron megyei Hírlap teljes egészében közölte a „soproni pontokat” - az ifjúság követeléseit. A MEFESZ Ideiglenes Intéző Bizottsága, a karok vezetői és a pártbizottsági tagok együttes ülésére került sor. A MEFESZ ígéretet tett arra, hogy idegenek nem lépnek az egyetem területére. Biztosítják a nyugalmat és folytatódik az oktatás. A fővárosból érkező fegyveres harcok hírére, és a kihirdetett statárium ellenére a bányász-hallgatók tömegtüntetést helyeztek kilátásba. A IV. éves erdőmérnök-hallgatók azonban kordont vontak az egyetem köré, és - egyelőre fegyvertelenül - megkezdték a kapuk őrzését. A nap folyamán a hallgatók követeléseiket röplapokon terjesztették a vállalatoknál és az üzemeknél, s csatlakozásra hívták fel a munkásságot. A *Bognár Dezső* vb. elnök vezette gépkocsis küldöttség, mely az ifjúság követeléseit vitte volna Budapestre, csak Győrig jutott el. 14 órakor egyetemi hallgatók kisebb csoportja a Széchenyi téren megkoszorúzta a legnagyobb magyar szobrát. A karhatalom a város több pontján erőszak nélkül feloszlatta a tömeget. A főiskola és a diákotthonok épületeire kitűzték a nemzeti lobogót. A parlamenti véres sortűz és más atrocitások miatt a közhangulat a városban felforrósodott. Az erőszakszervezeteknél (rendőrség, határőrség) a teljes elbizonytalanodás jelei mutatkoztak. Az MDP befolyása rohamosan csökkent. Sopron több pontján megkezdődött a szovjet elnyomás jelképeinek (vörös csillag, vörös zászló) eltávolítása. Üzemi sztrájkok vették kezdetüket. A MEFESZ a városi pártbizottsággal megszakította kapcsolatát. A mosonmagyaróvári vérengzés hírére, (26-án) 400-500 fős munkás tömeg a Kis Várkerületen ledöntötte és szétverte a szovjet hősi emlékművet. A ledöntésnél Katona Sándor rendőrkapitányt és beosztottait a tömeg tapsviharral éltette, „ilyen rendőrségre van szükségünk” felkiáltások közepette. A ledöntésben egyetemi hallgatók nem vettek részt. Diákok és munkások a Deák térre vonulva ledöntötték *Kellner Sándor* 1919-es kommunista népbiztos szobrát. Általános sztrájk vette kezdetét a soproni üzemekben. A határőrség (Farkas Antal) és a rendőrség (*Katona Sándor*) azonosult az ifjúság követeléseivel, és átállt a forradalom oldalára. A MEFESZ hangos híradója felhívta a város lakosságát, hogy álljanak az ifjúság mellé, határozataik meghozataláig tartózkodjanak a rendzavarástól, a csoportosulástól. A közellátásban (kenyér, víz, gáz) nem lesz semmi akadály. A határőrség biztosította arról a várost, hogy a nyugalom megőrzése esetén, a szovjet csapatok nem vonulnak be Sopronba. A rendőrséggel való sikeres megállapodás után a hallgatók mint karszalagos segédrendőrök kapcsolódtak be a rend fenntartásába. Ettől a naptól kezdve rendőrök, határőrök és hallgatók együtt járőröztek a város utcáin.

A Soproni Egyetem MEFESZ Bizottság már az előző nap tájékoztatta a város dolgozóit, hogy 27-én délelőtt 10 órakor megválasztásra kerül Sopron Város Ideiglenes Nemzeti Tanácsa. A MEFESZ javaslatra tíztagú Intéző Bizottság állt fel. Az Erdőmérnöki Főiskolát és az egyetemi karokat Gyulai Zoltán és Sébor János professzorok képviselték. A bizottság a főiskolán megfogalmazta a Nemzeti Tanács kiáltványát. A hallgatók a soproni nyomdában elkészítették 17 pontos kiáltványukat, „ A soproni egyetem karai állást foglaltak népünk szabadságharcának szent ügyében” címmel. 1956. október 28-án győz a forradalom. A Soproni MEFESZ a

közigazgatás biztosítására, az ügyrendek lebonyolítására spontán csoportokat és bizottságokat szervezett. A ránk maradt dokumentumok szerint az alábbi csoportok álltak fel a Főiskola területén:

Katonai, politikai ügyek 2. sz. (Gazdasági osztály)
Szállítás, közlekedés, segélyügyek. 49.sz. (volt Személyzeti osztály)
Gyárak, vállalatok, vidék 6.sz. (Marxizmustanszék)
Bizottságok fogadása – titkárság 34.sz. (Tanulmányi osztály)
Rádió, hírszerzés, sajtó 43. sz. (Pártbizottság)
Intéző Bizottság, Nemzeti Tanács 8. sz. (Roller szoba)
Őrszoba (volt DISZ Bizottság)

Ezen a napon főiskolai és egyetemi hallgatók (katonai csoport) letartóztatták a soproni pártbizottság 13 tagját. A MEFESZ javaslatára Katona Sándor rendőrkapitány ávéházakat vett védőőrizetbe. A letartóztatottakat a határőrség épületébe kísérték. A sopronkőhidai börtönlázadást (október 28-30) tárgyalás útján a rendőrség, a határőrség és a MEFESZ együttesen szerezte le. Az általános tüzszünet bejelentésének hírére kezdetét vette a MEFESZ gyógyszer és élelmiszer segélyszállítása Budapestnek. A hallgatók a határállomásokon is szolgálatba álltak. A teherkocsikat és a sofőröket a vállalatok adták, a hallgatók és tanáraik pedig mint MEFESZ kísérők biztosították a szállítmányokat. (A segélyszállítások november 3-ig folyamatosak voltak.) Az október 29-én Győrben tartózkodó Soproni Egyetemi Karok diákjainak, professzorainak és dolgozóinak küldöttsége a győri rádióban kijelentette: „a jelenlegi országgyűlést és kormányt személyi összetételénél fogva nem tartják alkalmasnak az állam vezetésére.” 30-tól a hallgatóság fokozatosan felfegyverkezett. A kőhidai börtön parancsnokától 50 db kispuskát és 20 db pisztolyt kapott a Hún Béla vezette egyetemista küldöttség. Fegyvert kapott a kőhidai határőrs fegyverkészletéből is. A nap folyamán Gácsai Vendel erdőmérnök-hallgató vezetésével újabb küldöttség érkezett Pápára, (a 29-i kiküldetés még sikertelen volt). *Moór Ferenc* ezredes engedélyével az acsádi lőszerraktárból a MEFESZ 400 db puskát, 100 db géppisztolyt, 2 db golyószórót, 1 db géppuskát, 5000 kézigranátot és nagy mennyiségű lőszert kapott. Több nyugati rádióriporter és TV stáb fordult meg Sopronban is. A BBC munkatársai 31-én Sopronban is forgattak. Interjúk készültek a főiskola előtt és a Várkerületen. *Mikes György* újságíró többek között Bujdosó Alpár tájékoztatta magyarul, és egy diáklány angolul. Mindketten összefoglalták az addigi soproni történéseket: „Sopron a diákok kezén van, a közigazgatás jól működik.” A Soproni MEFESZ bizottság 5000 példányban kinyomtatta „A Csornai, a Soproni Forradalmi Katonai Tanács Felhívása !” c. röplapját. November 1-én tíz soproni hallgató Győrbe utazott, hogy *Szigethy Attilának*, a Győri Nemzeti Tanács elnökének a segítségére legyenek. A Soproni MEFESZ bizottság 20000 példányban kiadta a „Magyar parasztok !” c. röplapját, amit a vidéki csoport járászerte terjesztett. November 2-án az egyre inkább önállóvá váló katonai csoport tagjai letartóztatták a marxizmus tanszék négy munkatársát. Buda György, a MEFESZ katonai csoportjának tagja Kismarton környékén *Reszneki Zákó András* vezérőrnagytól fegyveres segítséget kért a magyar forradalom számára. Kérését Zákó elutasította. A Főiskola dolgozói titkos szavazással megválasztották az

Erdőmérnöki Főiskola Forradalmi Tanácsát. A Főiskola, a Bányamérnöki Kar és Földmérő-mérnöki Kar Tanácsa a Bányamérnöki Kar épületében együttes ülésen elhatározta, hogy a három felsőoktatási intézmény Soproni Műszaki Egyetemmé egyesül. Az egyetem ideiglenes rektorává dr. Vendel Miklós professzort választották.

November 4-én hajnalban megindult az általános szovjet orvtámadás Budapest és a vidéki nagyvárosok ellen. *Kéthly Anna* államminiszter Bécsből Budapestre tartva, csak Sopronig jutott el. A MEFESZ-bizottság és a Nemzeti Tanács Kéthly mellé diákküldötként Bujdosó Alpárt, a Soproni MEFESZ elnökét javasolta. Delegáció indult Sopronból New Yorkba, az Egyesült Nemzetek Szervezetéhez a Nagy Imre-kormány, a forradalmi diákság, és a magyar nép képviselőiben. Azt akarták elérni, hogy az ENSZ küldjön rendfenntartó alakulatokat Magyarországra. A főiskolai és egyetemi ifjúság a fertődi tüzérezredtől kapott tarackokkal megpróbálta elreteszelni a „soproni beszögellést” Kópháza-Nagycenk térségében. A hallgatóság egy része (III., IV. és V. évesek) kézfegyverekkel kivonult a város védelmére. Egy szovjet felderítő különítmény (3-4 harckocsi és páncélautó) hamar véget vetett a reménytelen ellenállásnak. Annál is inkább, mivel a fertődi tarackok mindegyikéből hiányzott a gyújtószeg.

A hallgatóság közül mintegy 450 fő (ebből 220 erdész) hagyta el hazáját, félve a rájuk váró megtorlástól, a bizonytalan jövőtől. A várost megközelítőleg 50 tanár hagyta el, a főiskoláról 25 oktató családotól az emigrációt választotta.

A BBC adatai szerint Sopronnál november 4-én kb. 5200-an lépték át a határt és menekültek Ausztriába. November 4-én szovjet harckocsi-különítmény vonult be Sopronba Másnap lezárták a város stratégiai pontjait. Az objektumok magyar őrségét mindenütt lefegyverezték A megszállók Boncsuk ezredes irányításával szovjet városparancsnokságot állítottak fel.

November 12-én – az országban elsőként – az Erdőmérnöki Főiskolán kezdetét vette az oktatás.

Az Erdőmérnöki Főiskola (Egyetem) az 1956-os forradalom napjaiban

(Kronológia)

1956. október 21. (vasárnap)

A főiskolai és egyetemi ifjúság a délutáni órákban elhatározta, hogy egyöntetűen csatlakozik a budapesti műszaki egyetemisták követeléseire.

1956. október 22. (hétfő)

Délután 15.00-kor az Ideiglenes Intéző Bizottság vezetésével kezdetét vette a nagygyűlés, az első soproni diákpárlament. Az órákig tartó vitaesten kimondták: Szeged és Budapest példáját követve, kilépnek a DISZ-ből és megalakítják saját ifjúsági szervezetüket, a MEFESZ-t.

1956. október 23. (kedd)

A főiskolai és egyetemi hallgatók - a lengyel nép iránti szolidaritásuk kifejezéseképpen - a fővárossal egy időben méltóságteljes és néma tüntetést rendeztek Sopronban. Az ifjúság a rádióból és telefonüzenetekből értesült a forradalom kitöréséről Budapesten.

1956. október 24. (szerda)

A Győr-Sopron megyei Hírlap teljes egészében közli a „soproni pontokat” - az ifjúság követeléseit. A főiskola és a diákokthonok épületeire kitűzték a nemzeti lobogót.

1956. október 25. (csütörtök)

Az MDP befolyása rohamosan csökkent. Sopron több pontján megkezdődött a szovjet elnyomás jelképeinek (vörös csillag, vörös zászló) eltávolítása. Üzemi sztrájkok vették kezdetüket. A MEFESZ megszakította kapcsolatát a városi pártbizottsággal.

1956. október 26. (péntek)

A mosonmagyaróvári vérengzés hírére, 400-500 fős munkás tömeg a Kisvárkerületen ledöntötte és szétverte a szovjet hősi emlékművet. A rendőrséggel való sikeres megállapodás után a hallgatók mint karszalagos segédrendőrök kapcsolódtak be a rend fenntartásába.

1956. október 27. (szombat)

A Soproni Egyetem MEFESZ Bizottság már az előző nap tájékoztatta a város dolgozóit, hogy 27-én délelőtt 10 órakor kerül megválasztásra Sopron Város Ideiglenes Nemzeti Tanácsa. A MEFESZ javaslatára tíztagú Intéző Bizottság állt fel. Az erdőmérnöki főiskolát és az egyetemi karokat Gyulai Zoltán és Sébor János professzorok képviselték. A bizottság a főiskolán megfogalmazta a Nemzeti Tanács kiáltványát. A hallgatók a soproni nyomdában elkészítik 17

pontos kiáltványukat.: „A soproni egyetem karai állást foglaltak népünk szabadságharcának szent ügyében” címmel.

1956. október 28. (vasárnap)

A Soproni MEFESZ a közigazgatás biztosítására, az ügyrendek lebonyolítására spontán csoportokat és bizottságokat szervezett. A ránk maradt dokumentumok szerint hat csoport állt fel:

Október 29. (hétfő)

A Soproni MEFESZ a forgalomban lévő bélyegeket felülnyomással látta el, „Hazádnak rendületlenül...! Sopron, 1956. okt. 22.” felirattal. Ezen a napon a Soproni Egyetemi karok diákjainak, professzorainak és dolgozóinak küldöttsége Győrben tartózkodott. A küldöttség tagjai a győri rádióban kijelentették: „A jelenlegi országgyűlést és kormányt személyi összetételénél fogva nem tartjuk alkalmasnak az állam vezetésére.”

Október 30. (kedd)

A hallgatóság fokozatosan felfegyverkezett. Moór Ferenc ezredes engedélyével az acsádi lőszerraktárból a MEFESZ 400 db puskát, 100 db géppisztolyt, 2 db golyószórót, 1 db géppuskát 5000 kézigránátot és nagy mennyiségű lőszert kapott.

Október 31. (szerda)

A BBC munkatársai Sopronban is forgattak. A Soproni MEFESZ bizottság 5000 példányban kinyomtatta „A Csornai, a Soproni Forradalmi Katonai Tanács Felhívása !” c. röplapját. A MEFESZ a gazdasági ügyek irányítását a Soproni Nemzeti Tanácsra ruházta.

November 1. (csütörtök)

Tíz soproni hallgató Győrbe utazott, hogy Szigethy Attilának, a Győri Nemzeti Tanács elnökének a segítségére legyenek. Az Erdészeti Tudományos Intézet Ideiglenes Forradalmi Bizottsága hatpontos nyilatkozatában állást foglalt a magyar nép szabadságharca mellett. A nyilatkozat címzettje Nagy Imre miniszterelnök volt.

November 2 (péntek)

A Hűségzászlónál, halottak napján, október hősei előtt tisztelegtek a MEFESZ és a Nemzeti Tanács kiküldöttei. A Főiskola dolgozói titkos szavazással megválasztották az Erdőmérnöki Főiskola Forradalmi Tanácsát.³⁵⁰

³⁵⁰ Elnöke: Dr Sébor János, tagjai: Stasney Albert, Roller Kálmán, Dr. Farkas Vilmos, Teszárs Géza, Klíma Imre, Ágfalvi Imre, Szőke Anna, Pittner Jánosné, Király Ernő, Szabó Sándor, Ruzsovics Ernő

November 3. (szombat)

A Főiskola, a Bányamérnöki Kar és Földmérő-mérnöki Kar Tanácsa a Bányamérnöki Kar épületében együttes ülésen elhatározta, hogy a három felsőoktatási intézmény Soproni Műszaki Egyetemmé egyesül. Az egyetem ideiglenes rektorává dr. Vendel Miklós professzort választották. A soproni egyetemi ifjúság levélben fordult India miniszterelnökéhez Nehruhoz. Többek között arra kérték, hogy támogassa Magyarország semlegességét. Megjelent a Nemzeti Tanács lapja, a Soproni Napló 1. évfolyamának első – és egyetlen – száma.

November 4. (vasárnap)

Hajnalban megindult az általános szovjet orvttámadás Budapest és a vidéki nagyvárosok ellen. A főiskolai és egyetemi ifjúság a fertői tüzérezredtől kapott tarackokkal megpróbálta elreteszelni a „soproni beszögellést” Kópháza-Nagycenk térségében. A hallgatóság egy része (IV. és V. évesek) kézfegyverekkel kivonult a város védelmére. Egy szovjet felderítő különítmény (3-4 harckocsi és páncélautó) hamar véget vetett a reménytelen ellenállásnak.

November 5 (hétfő)

A szovjet csapatok megszállták Sopront. A város stratégiai pontjait harckocsikkal őrizték. Szovjet városparancsnokság állt fel Boncsuk ezredes vezetésével.

Szovjet harckocsi a Széchenyi téren(Markó archív)

A soproni MEFESZ utóvédharca

A szovjet megszállást követően a MEFESZ Sopronban is utóvédharcba kezdett. Vezetőségének nagyobb része az intervenciót követően elhagyta hazáját: „lábával szavazott” egy demokratikusabb és szabadabb életre. Az itthon maradt kevesek november 9-én úgy döntöttek Vendel Miklós professzor felszólítására, hogy ismét megalakítják a MEFESZ-t. Már másnap nagygyűlést hívtak össze. A rektori tanácsülésen részt vett a tanári kar és a MEFESZ új vezetősége.³⁵¹ Közös határozatot hoztak arról, hogy a két intézményt, az Erdőmérnöki Főiskolát és a Nehézipari Műszaki Egyetemet egyesítik, és Soproni Műszaki Egyetem néven működnek tovább. Saját maguk határozták el, hogy az egyetemnek ki lesz az ideiglenes rektora és kik lesznek a dékánjai.³⁵² Kimondták, hogy a hallgatók továbbra is a MEFESZ-t tekintik törvényes szervezetüknek. Egyhangúlag állást foglaltak amellett, hogy a forradalom követeléseit, a 16 pontot változatlanul fenntartják, és azok megvalósításáért minden körülmények között harcolni fognak. November 12-én nyomtatásban megjelent a Soproni MEFESZ-Híradó 1. száma. Ebből megtudható, hogy a hallgatók létszáma 414 főre csökkent, de az eltávozott hallgatótársakat testvéreiknek tekintik. A kormányt pedig cselekedetei alapján ítélik meg. Az egyetem és a diákok területét autonóm területté nyilvánították.³⁵³ Ránk maradt az aznap délután 16.00-kor kezdődött erdőmérnöki kari tanácsülés jegyzőkönyve. Az ülésen bejelentésre került, hogy az elárvult tanszékek vezetésére kik kaptak megbízatást, s hogy a felettes hatóságokkal sem telefonon, sem másként nem tudnak összeköttetést találni, de elérték, hogy az egyetem területét autonóm területté nyilvánították. A felsőoktatási intézmények kimondták az egyesülést. A Soproni Műszaki Egyetem három karból tevődik össze: bányamérnöki, erdőmérnöki és földmérő karból. A Marxista tanszék megszűnt, és személyzeti osztály a jövőben nem lesz. Elvetették azt a javaslatot, hogy a távollevő hallgatókat a rádión keresztül hívják vissza az egyetemre. **Bozó János** külön hangsúlyozta: nem tartja jónak a rádión való felhívást, az ifjúság nem kíván szabotőr lenni.³⁵⁴ A hallgatók szétszóródását meg kell akadályozni; fogja össze a MEFESZ őket. **Rab Mihály** szerint az ifjúság elbújik és csöndben tanul. Magyar János professzor úgy nyilatkozott, hogy szerinte senki sem akar sztrájkterő lenni, de azt el kell dönteni, tartsanak-e előadásokat vagy sem. **Stasney Albert** professzor közbülső lépésként ajánlotta az ismétlő foglalkozásokat a hallgatókkal: „így nem kell pirulni a munkások előtt.” A tanácsülés végül is az előadások folytatása mellett döntött. Így az országban elsőként a Soproni Műszaki Egyetemen megindult az oktatás. Az előállt helyzetet jól világítja meg **Lámfalussy Sándor** professzor felszólalása, miszerint nála 20 fő (!) jelent meg tanulás céljából.³⁵⁵ November 13-án megjelent a Soproni Műszaki Egyetem MEFESZ Bizottságának 2. számú hirdetménye. Ebből az tudható

³⁵¹ Ismét tüzek a végeken II. köt. 107. lap Az erdősz-hallgatók közül Bozó János, Nagy László, Nyulász István, Németh János és Újvári Ferenc kapott bizalmat az évfolyamoktól

³⁵² Választott ideiglenes rektor: dr. Vendel Miklós, dékánok: dr. Zambó János Bánya és Földmérő mérnöki kar, dr. Magyar János Erdőmérnöki kar

³⁵³ ld. A mellékletet

³⁵⁴ Bozó János V. éves erdőmérnök-hallgató, MEFESZ titkár

³⁵⁵ NyME KL 26/1956 Jegyzőkönyv A Soproni Műszaki Egyetem Erdőmérnöki Kara

meg, hogy a Dimitrov téri kollégiumban értekezletet tartottak. A karok és évfolyamok megválasztott MEFESZ bizottsági tagjai összefűrték azokat a hallgatókat, akik szociális segélyre jogosultak. Másnap, november 14-én a soproni egyetemi ifjúság öt pontban tette közzé legradikálisabb követeléseit a Soproni MEFESZ-Híradóban.³⁵⁶ A fiatalok pontjaikkal csatlakoztak a munkásság követeléseikhez; követelték, hogy *Nagy Imre* alakítson koalíciós kormányt, követelték a szabad, független, semleges és demokratikus Magyarország megteremtését, követelték a szovjet haderő visszavonását, valamint a szabadságharcosok részére a teljes amnesztiát, és felhívással fordultak a dolgozó parasztsághoz. Külön hangsúlyozták, hogy csak a MEFESZ-peccsével ellátott felhívások tartalmazzák az ifjúság hiteles állásfoglalását.³⁵⁷ November 21-i keltezésű Felhívásukban az ország összes egyeteméhez és MEFESZ-Bizottságához fordultak a kapcsolatok felvétele céljából. Budapest székhellyel egy központi szerv létrehozását javasolták. A kormányt ideiglenesnek tartják, a munkássággal együtt akarnak harcolni a szabad, független, semleges Magyarorszáért. Öt pontos javaslatot terjesztettek elő. Legyen állandó MEFESZ-tagsági igazolvány, a MEFESZ legyen minden párttól és szervezettől független, a MEFESZ tagság ne csak a hallgatók előtt legyen nyitott, Budapesten minden egyetem minden kara egy fővel képviseltesse magát egy tervezett nagygyűlésen (Az országos gyűlés időpontját december 9-re jelölték meg). Felhívásukat az ország összes egyetemére eljuttatták.³⁵⁸

A soproni MEFESZ a sztrájkoló magyar munkásság minden felhívására reagált. A hallgatók csatlakoztak a Központi Mukástanács által meghirdetett 48-órás sztrájkjához is.³⁵⁹ **Herpay Imre** professzor úr visszaemlékezéséből tudjuk, hogy az egyetemre hivatalosan is megérkezett a sztrájkra való felszólítás. A tanács előtt megjelenő hallgatók vezetője kijelentette: „*Mi nem tehetjük meg, hogy ne csatlakozzunk a felhíváshoz. Októberben a munkásság szolidaritást vállalt velünk, most mi sem hagyhatjuk cserben a sztrájkoló munkásokat.*”³⁶⁰ A Központi Levéltár gyűjteményében ránk maradt a munkásokat megszólító, sztrájkra buzdító felhívás is.³⁶¹ A megtorló új hatalom a látszatengedmények mellett a munkástanácsok és a MEFESZ-szervezet megfojtására törekedett. A szovjet szuronyokra támaszkodó Kádár-rezsim az egész országban lépésről-lépésre megtörte a kétségbeesett ellenállási kísérleteket. Tömegeket oszlató sortűzek, deportálások, kihirdetett statárium, a munkástanácsok szétverése magával hozta a MEFESZ elsorvadását is. Sopronban a **Csaba József** olajmérnök-hallgató vezette és 1956. november 10-én létrehívott új MEFESZ-szervezet csöndben elhalt. A soproni MEFESZ Bizottság hivatalosan 1957 március 1-én mondott le. 1957 tavaszától a szervezet működése lehetetlenné vált, de a MEFESZ soproni szervezete és annak tagsága, örökre beírta nevét a magyar történelembe.

³⁵⁶ A Soproni MEFESZ-Híradó 3. sz.

³⁵⁷ A Felhívás eredetije magángyűjteményben

³⁵⁸ A Felhívás másolatát Dobay Pál közölte az. Erdészettörténeti Közlemények XXXVII. köt. 185. lap

³⁵⁹ Előzménye a december 8-i salgótarjáni mérszárlás volt

³⁶⁰ Interjú Dr. Herpay Imre professzor úrral, 2005. október 13-án

³⁶¹ NyME KI VI

Epilógus

50 évvel az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc után megállapítható, hogy egyetemistáink vállalva tanáraikkal dolgoztak egy szebb, boldogabb független Magyarországért. A felszabadultság érzésével, hihetetlen tenni akarással tevékenykedtek. A soproni egyetemisták és diákok azokban a napokban a humanitárius segítségnyújtás „tantárgyából” jelesre vizsgáztak.

Az élők kegyelettel emlékeznek az elhunyt társakra (tanárookra, barátokra, szerelmekre), és ma is szívükben őrzik október szent emlékét. A forrón szeretett haza soha nem tagadta meg fiait és leányait. Csak a politikai nomenklátúra s azok hű kiszolgálói igyekeztek feledésre ítélni, vagy bemocskolni nemes emléküket. Azokat, akiket messze sodort Soprontól a sors (a vérbe tiport forradalom) – derekasan megállták helyüket az életben, csakúgy mint az itthon maradottak. Akik Kanadában Roller Kálmán dékán vezetésével fejezték be tanulmányaikat (Sopron Divisio) vagy Európában kezdtek új életet, többségükben ma már neves professzorok, mérnökök, vállalatvezetők, elismert polgárai új hazájuknak. 1956 őszén – ha csak 14 napra is – ők képviselték negyvenezer soproni polgár nemzeti és emberi méltóságát.

„Köszönjük nektek, soproni egyetemisták !

Mi minden történt azóta, hogy ezeregynéhányan felvonultatok, hatos sorokban, kartkarba fűzve ! Lángolt a haza, tombolt a gaz merény. Égett és pusztult Pest. Ti itt megteremtettétek azt, amitől akkor a haza és a szabadság ügye függött: a népi egységet. Ti megtaláltátok az utat a paraszti katonákhoz, a munkássághoz és a falvak népéhez. Impozáns egységekkel szelíden kivettétek a fegyvert a régi rend félelmükben ideges kiszolgálói és felelőtlen elemek kezéből. Vezetőnek álltatok a tehetetlenségbe alélt régi emberek helyébe. Nevelői, szervezői, irányítói, vigaszai tudatok lenni egy elhalt vérkeringésű és széteső közösségnek. Megteremtettétek az új rendet és életet Sopronban.

Csak hallottatok a demokráciáról és megteremtettétek a demokrácia legkorszerűbb formáját. Létrehoztátok az új forradalmi formákat. Megalkottátok a forradalmi tanácsokat, agitáltatok, szerveztetek és megteremtettétek a védekező nemzet egységét. Hogy ma élni tudunk, kötelességeinkre eszmélünk, hogy emelt fővel járunk, hogy Sopron az eddig legnehezebb napokat töretlen egységben és kihulló vér nélkül élte át, hogy a segítő Európa át tudott nyúlni rajtunk keresztül a vérző ország felé, ezt mind nektek köszönhetjük, fiúk a vártán, soproni egyetemistáink, büszkeségeink, édes fiaink ! Ti voltatok itt minden, az Alma Mater büszkesége, a város reménysége. Veletek együtt tudtunk átlépni a régiből az új világba. Ti voltatok itt a nemzeti felkelés ereje, és sikere, Sopron támasza, vigasza, létértelme.

Jó szerencsét a további harchoz, munkához, építéshez.

Jó szerencsét a győzelemhez !³⁶²

³⁶² SL 1956 Gépírat, kézi korrektúrával. Az írást Peéry valószínűleg a Soproni Napló 1956. október 30-i számába szánta. Nyomtatásban nem jelent meg. Az újság első és egyben utolsó száma csak november 3-án jelent meg

A levéltári dokumentumokban, a forradalom idejéről ránkmaradt személyek nem teljes névsora

név	foglalkozás	szak	Beosztás (tisztség, tevékenység)
Adamovich László	docens		őrség
Ajtay László	hallgató	bmh	szállítás
Apt Kamill	hallgató	emh	MEFESZ I I B., katonai csoport, futár
Apt Ödön	tanár		Központi raktár
Ágh Tiborné	nyilvántartó		
Ágfalvi Imre	adjunktus		Összekötő a MEFESZ-INT között
Babits György	hallgató	bmh	MEFESZ Bizottság, vidéki csoport
Bajor Mátyás	hallgató	bgeo	szállítás
Bajzák Dénes	hallgató	emh	szállítás, őrség
Bak József	hallgató		
Bakó József	hallgató	emh	őrség
Bakonyi Nándor	hallgató	emh	vidéki csoport
Balázs Árpád	hallgató	emh	
Bán László	sofőr		
Banadics István	hallgató	emh	szállítás
Barabás József	hallgató	emh	szállítás
Baraksó János	hallgató	emh	őrség parancsnok
Baranyai József	adjunktus		katonai (D csoport)
Barta Kató József	hallgató	bmh	MEFESZ I I B
Bartucz Ferenc	hallgató	emh	MEFESZ I I B
Bátay János	hallgató	emh	
Bátor Albert	hallgató	emh	szállítás
Bauer József	hallgató	bmh	szállítás
Bedy Jánosné	gépíró		
Bencze Pál	laboráns		híradó csoport
Benedek Dániel	hallgató	bmh	MEFESZ I.I.B. , MEFESZ E.B.
Benke István	hallgató	bmh	egyetemi zászlóalj
Benkovits Ernő	dolgozó		
Benkő Géza	hallgató	emh	Híradó csoport, katonai (D csoport)

A levéltári dokumentumokban, a forradalom idejéről ránkmaradt személyek nem teljes névsora

Benyovits Gyula	előadó		
Bérczes Zsolt			vidéki csoport
Betkó János	hallgató		szállítás és őrség
Bezerédy Gyula	tanársegéd		szállítási csoport
Biró Béla	hallgató	bgeo	
Biró Zoltán	hallgató		futár
Blanszky József			gépkocsivezető
Boda Zoltán	hallgató	emh	szállítás
Bodnár László	hallgató		
Bordulák Zoltán	hallgató	emh	szállítás
Bozó János	hallgató	emh	MEFESZ katonai csoport, MEFESZ Híradó
Böröczky Egon	sofőr		
Buda György	levelező hallgató	emh	katonai (D csoport)
Bugyik Endre	hallgató	emh	
Bujdosó Alpár	hallgató	emh	MEFESZ E.B. elnöke
Csaba József	hallgató	bol	MEFESZ bizottság, szállítás
Csanády Etele	tanársegéd		híradó csoport
Csányi Elek	tanársegéd		szállítás
Csapó Imre	hallgató	emh	futár
Csapody István	tanársegéd		híradó csoport
Cseri Tivadar	hallgató	bol	
Csicsay Albin	hallgató	bmh	vasúti csoport
Csizmazia József	aspiráns		
Csoma Erzsébet		kísérő	
Csuka Endre	sofőr		
Danczinger Edit	hallgató	emh	szállítás, konyha
Dánielfy Zsolt	hallgató	bg	
Demeter Ferenc	sofőr		
Dibúz Jenő	hallgató	emh	tornatermi raktár
Donáth György	hallgató	emh	szállítás
Dudás József	hallgató	bol	katonai csoport

A levéltári dokumentumokban, a forradalom idejéről ránkmaradt személyek nem teljes névsora

Éder Imre	hallgató	bmh	vasúti csoport
Éliás József	hallgató	bmh	
Fáklya Károly	hallgató	bmh	
Faragó Tibor dr		kísérő	
Farkas Antal	k	százados	Katonai Tanács
Farkas István	hallgató	emh	szállítás
Farkas László		bmh	raktár
Farkas Tibor	adjunktus		
Farkas Vilmos dr.	docens		üzemi csoport vezetője
Fatalin Gyula	hallgató	emh	szállítás
Fejes József	sofőr		
Fekete Tibor	hallgató	bol	szállítás
Fodor Imre	hallgató	emh	szállítás
Fogarasi János	hallgató	bol	Egyetemi karhatalmi század
Futó László	adjunktus		
Füzi Antal	sofőr		
Füzi Ferenc	hallgató	emh	órség
Gábos Imre dr.	gyógyszerész		
Gácsi Vendel	hallgató	emh	Katonai csoport, védelmi terv
Gereben Gábor	tanársegéd		szállítás
Gmász János	sofőr		szállítás
Goda Miklós	hallgató	bmh	
Gombás Elemér	hallgató		
Gosztonyi Miklós	erdőmérnök	őrnagy	katonai csoport
Görgényi Béla	hallgató	emh	szállítás
Grátzer Miklós	hallgató	emh	MEFESZ I.I.B. , szállítás, forradalmi versek
Gyulai Zoltán	professzor		Intézőbizottsági tag
Habermann Gyula			futár
Hahn Fülöp	hallgató	emh	küldött
Halász Imre	hallgató	bol	
Hantó Károly	sofőr		TEFU

A levéltári dokumentumokban, a forradalom idejéről ránkmaradt személyek nem teljes névsora

Halupa Lajos		emh	Küldött, MEFESZ Bizottság
Halupa Lajosné		emh	
Hegedüs János	vezető lektor		Rádiócsoport vezető
Héjjas József	hallgató	emh	katonai csoport
Henzel János			szállítási csoport
Herpay Imre	adjunktus		szállítási csoport vezető
Hidasi István	hallgató	emh	szállítás
Hintsch Gusztáv	hallgató	emh	MEFESZ titkárság
Hirczy Béla	hallgató	emh	hiradó csoport
Horváth Boldizsár	hallgató	bmh	szállítás
Horváth Mihály			őrség
Horváth Sándor	hallgató	emh	katonai (D csoport)
Horváth Zoltán	hallgató		Pécs
Hreblay László	tanársegéd		szállítási csoport
Hudák János	hallgató	emh	raktár
Hún Béla	hallgató	bmh	MEFESZ katonai csoport, összekötő
Hunyadi László	hallgató	gbg	MEFESZ I I B
Huszár Károly	hallgató	emh	
Igmándy Zoltán	adjunktus		szállítás
Illés József	hivatalsegéd		
Illyés László	hallgató	bmh	Szállítás
Jablánczy Sándor	egyetemi tanár		
Jakucs Sándor	hallgató	bmh	Szállítás
Jamrik István	hallgató	emh	század parancsnok
Jankó Gábor	hallgató	bgeo	
Jéhn Antal	gyógyszerész		
Jovicza Alojzia	hallgató	fmh	hiradó csoport
Józsa József	hallgató	emh	
Jurasits József	hallgató	b	
Kádár Attila	küldött		szegedi MEFESZ küldött
Kalinti István	sofőr		

A levéltári dokumentumokban, a forradalom idejéről ránkmaradt személyek nem teljes névsora

Kapuszta János	hallgató	emh	
Kárpáti István	kocsi kíséző		
Kassay Viktor	hallgató	emh	katonai csoport
Katona Sándor	rendőrkapitány		a Katonai Tanács elnöke
Kecskés Mihály	munkatárs		század parancsnok
Kéký Gyula	aspiráns		szállítási csoport
Kenedi Imre	hallgató	fmh	szállítás
Kéri János	hallgató	bgeo	
Kerkai István	kocsi kíséző		
Khogler Ilona	hallgató	bgeo	szállítás
Király Béla	sofőr		
Király Ernő	mechanikus		
Kis Tamás	hallgató	bol	szállítás
Kisházi Jánosné	titkár		Soproni Vöröskereszt
Kiss Gyula	hallgató	emh	szállítás
Kiss János	hallgató	emh	futár
Kiss József dr.	Egyetemi tanár		
Kiss László	tanársegéd		vidék
Klíma Imre	adjunktus		katonai csoport
Kocó János	hallgató	emh	
Kocsis István	adjunktus		hiradó csoport
Kocsor Ferenc	hallgató	bmh	őrség
Komlóssy József	hallgató	emh	szállítás
Kopeczky Lóránt	hallgató	bgeo	
Kornya Lajos	vezető		
Kovács Lajos	mechanikus		
Kótai Albert	hallgató	emh	katonai (D csoport)
Kovács Barna	hallgató	bmh	őrség
Kovács Béla	hallgató		őrség
Kovács Endre	hallgató	bgeol	
Kovács Illés	docens		üzemi csoport

A levéltári dokumentumokban, a forradalom idejéről ránkmaradt személyek nem teljes névsora

Kovács János	hallgató	bmh	szállítás
Kovács László	sofőr		
Kozák Antal	hallgató	emh	szállítás
Kozma János	sofőr		
Kőhalmy Tamás	hallgató	emh	MEFESZ titkárság
Körmendi Péter	kocsi kíséző		
Krajczár Ernő	hallgató	emh	MEFESZ
Kripl Jakab	kocsi kíséző		
Kurucz Ferenc	adminisztrátor		katonai csoport
Lakatos József	hallgató	bol	
Láng László	adjunktus		szállítási csoport
László Pál	hallgató	emh	katonai csoport
Lenchés Imre	hallgató	emh	MEFESZ katonai csoport
Lengyel Károly	hallgató	bmh	közlekedési osztály
Leskó György	hallgató	emh	szállítás
Liptai Tibor	gyógyszerész		szállítás
Lóránt Miklós	hallgató	fmh	kapuőrség
Lődör Ferenc	hallgató	emh	
Lukács Albert	sofőr		
Lux András	docens		
Magasi László	hallgató		MEFESZ titkárság
Magdics Mátyás	hallgató	bmh	szállítás
Makrai László	hallgató	bgeo	
Markovits Máté	hallgató	bmh	
Márkus Jenő			
Marnyik Péter	hallgató		
Martos András	tanársegéd		hiradó csoport
Masznyik László	hallgató	bmh	
Matolcsi Géza	hallgató	emh	szállítás
Medveczky Lajos	lektor		hiradó csoport
Mészáros Anna	gépíró		hiradó csoport

A levéltári dokumentumokban, a forradalom idejéről ránkmaradt személyek nem teljes névsora

156

Mohorosi Antal	hallgató		
Molnár Géza	hallgató	emh	MEFESZ EB., katonai csoport,
Molnár József	hallgató	emh	szállítás
Nagy György	hallgató	bmh	egyetemi zászlóalj
Nagy György	főhadnagy		század parancsnok
Nagy László	hallgató	emh	MEFESZ Bizottság. küldött, vidéki csoport
Nándorffy Nándorné	gépíró		
Nemky Ernő	tanár		tornatermi raktár
Németh Antal	hallgató		szállítás
Németh Ede	hallgató	bol	
Németh Ferenc	vezető		gépkocsivezető
Németh János			vidék
Németh Kálmán	hallgató	fmh	MEFESZ Bizottság, közellátás, vidék
Nyers Ferenc	hallgató	emh	szállítás, raktár
Nyertes Antal	hallgató	bol	
Nyulász István	hallgató	emh	szállítás
Ocskó István			
Oczella István	hallgató	bmh	
Okolicsányi-Kuthy Zoltán	sofőr		szállítás
Olajos Károly	hallgató	bgeo	
Olcsvári Sándor	hallgató	bmh	őrség
Orlóczi László	hallgató	emh	MEFESZ E.B.
Oroszlán József	hallgató	emh	
Ott János	hallgató	emh	szállítás
Pál Dénes	hallgató		
Pál László	hallgató	emh	szállítás
Palaczk Géza	sofőr		
Palkovits János	hallgató	emh	kapuőrség parancsnok
Pápa Ferenc	hallgató	emh	szállítás
Papp Ferenc	hallgató	bgeo	szállítás
Papp Tivadar	hallgató	bmh	

A levéltári dokumentumokban, a forradalom idejéről ránkmaradt személyek nem teljes névsora

Pászner László	hallgató	emh	futár
Péchy Gyula	hallgató	emh	szállítás
Perlaki Ferenc	adjunktus		katonai csoport
Pirkhoffer János	hallgató	emh	őrség, portaszolgálat
Ponyi Imre	hallgató	bmh	
Porpácz Lehel	hallgató	emh	szállítás
Prieger Tibor	hallgató	bmh	
Puskás András	hallgató	bgeol	
Rab Rudolf	hallgató	emh	őrség
Rabóczy László	hallgató	emh	őrség
Rábay Antal	műszaki rajzoló		
Rácz József, V. éves	hallgató	emh	szállítás, hirodó, katonai csoport
Rajnai Ferenc			Hiradóosztály vezető helyettes
Reffka István	sofőr		
Rétfalvi László	hallgató	emh	szállítás
Roller Kálmán	igazgató		elvi bizottság, főtanácsadó
Rónay Ferenc	adjunktus		szállítás
Rónay Sándor	hallgató	emh	szállítás
Ronyecz József	hallgató	emh	szállítás
Rozsnyay Zoltán	hallgató	emh	szállítás
Rózsavári Ferenc	hallgató	bmh	
Safranyik László	hallgató	emh	őrség
Sas Endre	hallgató	bgeo	
Sebestyén László	adjunktus		szállítás
Sári Zoltán	hallgató	fmh	őrség, küldöttség vezető
Sátori Éva	gyógyszerész		szállítás
Dr. Sébor János	professzor		Forradalmi Bizottság elnöke
Sevela Sándor	hallgató	bmh	
<i>Siklós Mihály</i>			sofőr
Simon Gyula			sofőr
Sipos Imre	hallgató	bmh+D215	szállítás, raktár

A levéltári dokumentumokban, a forradalom idejéről ránkmaradt személyek nem teljes névsora

Solymosi József	hallgató	emh	szállítás
Somfai Attila	hallgató	bgeol	
Somogyi-Tóth Eszter	hallgató	emh	szállítás
Spándli Imre	hallgató	emh	őrség
Spuriga István	hallgató	emh	szállítás
Steinhof Oszkár	sofőr		
Stemler Ferenc	hallgató	bmh	Szállítás
Sűrű András	hallgató	bmh	Egyetemi karhatalmi század
Szabó Barna	hallgató	bmh	MEFESZ E.B.
Szabó István dr.	könyvtáros		üzemi csoport
Szabó László	hallgató	emh	Küldött, vidéki csoport
Szakály Miklós	hallgató	bmh	
Szalay Zoltán	sofőr		szállítás
Szauer János	hallgató	emh	szállítás és őrség
Szádeczky-Kardoss Béla	erdőmérnök		szállítás
Szádeczky-Kardoss Gyula	munkatárs		szállítás, tolmácsolás
Szedenik József dr.	főorvos		Erzsébet kórház
Szentei Barnabás	erdőmérnök		összekötő
Szent-Istvány Aladárné	gépíró		hiradó csoport
Székely Endre	kocsikísérő		szállítás
Sziklai Mihály	sofőr		
Sziklai Oszkár	adjunktus		katonai csoport
Szokody László	hallgató	bmh	közlekedési osztály
Szy Ferenc	adjunktus		katonai csoport
Takács Endre dr	levéltár igazgató		A Soproni INT elnöke
Takács József	hallgató		
Takaró László	hallgató	emh	szállítás
Taliga László	sofőr		
Tamási Miklós	hallgató	emh	Forradalmi versek szerzője
Tanka Sándor	adjunktus		Központi raktár
Tatai Mihály	hallgató	bmh	

A levéltári dokumentumokban, a forradalom idejéről ránkmaradt személyek nem teljes névsora

Terman István	hallgató	emh	futár
Thern Kamill	hallgató	bmh	
Tolnai István	hallgató	emh	órség
Tompa Károly	adjunktus		vidéki csoport
Tóth Endre	hallgató	emh	órség
Tóth Géza	hallgató	emh	órség, küldött
Tóth József	hallgató	emh	MEFESZ titkárság
Török Pál	hallgató	fmh	szállítás
Tulunger János	hallgató	bmh	szállítás
Tuskó Ferenc	docens		főtanácsadó
Újvári Ferenc	hallgató	emh	katonai csoport
Vancsura Rudolf	tanársegéd		katonai csoport, összekötő
Varga Béla			Petőfi kör, futár
Varga Ferenc	hallgató	emh	szállítás
Varga László	hallgató	bmh	
Varga Pál	hallgató	emh	küldött
Vass Ferenc	adjunktus		szállítási csoport
Válint Erzsébet	gyógyszerész		szállítás
Vékány János	hallgató		
Vlaszaty Ödön	hallgató	emh	szállítás
Zács Károly	sofőr		TEFU
Zádorlaky-Stettner Miklós	hallgató	bgeo	MEFESZ titkárság, szállítási csoport
Zilahi József	adjunktus		
Zombori István	Testnevelő tanár		
Zsilvölgyi László	hallgató	emh	MEFESZ I.I.B.,szállítási csoport

Rövidítések: emh=erdőmérnök hallgató, bmh=bányamérnök-hallgató

fmh=földmérő-mérnök/hallgató bgeo=bányászati geológia szak, bol=olajmérnök szak gb=bányagépész

MEFESZ=Magyar Egyetemi és Főiskolai Egyesületek Szövetsége

MEFESZ E.B.=MEFESZ „Elvi Bizottság”

MEFESZ I.I.B.=MEFESZ Ideiglenes Intéző Bizottság

INT=Ideiglenes Nemzeti Tanács

A feltüntetett személyek minden esetben az 1956-os beosztásukkal szerepelnek

Gépjárműforgalom és üzemanyag kezelés a Főiskola területén 1956.október 30-november 4

160

gépkocsi rendszám	kiadott üzemanyag mennyisége	1956. október 30	kiadta/felvette
nincs feltüntetve	gázolaj 60 liter, olaj 5 kg	Felvevő intézmény	nincs feltüntetve
nincs feltüntetve	benzin 40 liter	MÁVAUT	nincs feltüntetve
nincs feltüntetve	benzin 100 liter	Skoda	nincs feltüntetve
nincs feltüntetve	benzin 40 liter	Állami Gazdaság	nincs feltüntetve
nincs feltüntetve	benzin 50 liter	Ifjúsági	nincs feltüntetve
nincs feltüntetve	benzin 50 liter, 1 liter motorolaj	Sotex	nincs feltüntetve
nincs feltüntetve	benzin 15 liter, 1 liter motorolaj	Ifjúsági	nincs feltüntetve
nincs feltüntetve	benzin 15 liter, 1 liter motorolaj	Erdővédelem	nincs feltüntetve
nincs feltüntetve	5 liter motorolaj	Földmérés	nincs feltüntetve
nincs feltüntetve	3 liter motorolaj	Győri MÁVAUT	nincs feltüntetve
nincs feltüntetve	benzin 15 liter, 1 liter motorolaj	Skoda	nincs feltüntetve
nincs feltüntetve	benzin 25 liter, 1,5 liter motorolaj	Ifjúsági motorkerékpár	nincs feltüntetve
nincs feltüntetve	14 liter motorolaj	Gépesítés	nincs feltüntetve
nincs feltüntetve	benzin 15 liter, 1 liter motorolaj	Geofizika	nincs feltüntetve
DD-177	benzin 20 liter	Mentőszolgálat	nincs feltüntetve
AB-762	benzin 20 liter	Bp. Orvostudományi Egyetem I. sz sebészet.	
IM-139	keverék 10 liter	Bp. Orvostudományi Egyetem I. sz sebészet	
nincs feltüntetve	benzin 260 liter (13 kanna)	Balatonalmádi Ifjúsági Szervezet	Horváth László
LI-394	keverék 10 liter	Bp. Közponi Katonai Kórház	Orohocky Róbert vezető
LE-235	0,5 liter motorolaj	Egyetem	Kurucz Ferenc
BU-141	keverék 3 liter	Finommechanika	Farkas József
CC-564	benzin 40 liter	futárszolgálat	Habermann Gyula
ZH 85754	benzin 20 liter	Soproni Pamutípar	Horváth István
SA-768	olaj 2 kg	Svájci	nincs feltüntetve
AB-649	benzin 30 liter, 0,5 liter olaj	Bp. Élelmiszer fuvarozó Vállalat	Király Béla sofőr
CH-092	benzin 50 liter	Geofizikai Kutatólabor kocsis, futár	Varga Béla
KO-728	benzin 10 liter	MEFESZ	Mócsi (Kiss Mózes)
		Ifjúsági	Horváth
		1956. október 31	
CL-416	benzin 20 liter, 2 kg olaj	Rokus Kórház, Opel Olympia	Herpay Imre, Erdei Ferenc

Gépjárműforgalom és üzemanyag kezelés a Főiskola területén 1956.október 30-november 4

rendszám nélkül nincs feltüntetve	keverék 10 liter	Járási Tanács Oktatási Osztály	vizsgálóra
BP-514	gázolaj 40 liter	Erdővédelem	szolgálati
FC-486	benzin 10 liter	Ifjúsági	szolgálati
C-127	gázolaj 60 liter	Pamutipar, (Mercedes teher)	Fejes József
YF-757	benzin 30 liter	futárszolgálat	Gyenes
MM-410	benzin 80 liter	Győri TEFU	Hantó Károly
EE-402	benzin 40 liter, 1 kg olaj	Várpalotai Tanács	Katalin Imre
SH-312	benzin (?)	Sörgyár	Bányai Antal
SD-277	gázolaj 50 liter, 4 liter olaj	Sörgyár	Zechmeister
IB-938	gázolaj 20 liter, 2 liter olaj	Sörgyár	Kámán László
GM-655	benzin 80 liter	Útgép	Gmász János sofőr
CC-494	2 liter olaj	MEFESZ	Szombati János
XZ-418	3 kg olaj	Váci Forradalmi Tanács	Katona Károly
AB-649	benzin 10 liter	Ifjúsági, Pannonia motorkerékpár	Ort Pál
CD-565	benzin 40 liter	Geofizika	Varga Béla
EE-410	benzin 40 liter, olaj 2 liter	Egyetem	Szabnár Gusztáv
XX-408	benzin 50 liter, olaj 1 liter	Geofizika	Olasz György
	keverék 20 liter	Főiskola	Pászner László
	benzin 40 liter	osztrák	?
BU-141	keverék 10 liter	futárszolgálat	Habermann Gyula
GF-918	keverék 80 liter	Nagytétényi Kórház	Tóth János
EU-692	gázolaj 80 liter	Ifjúsági, Csepel motorkerékpár	Csapó Imre
PB-146	keverék 20 liter	Posta	Szarka Imre
CH-457	benzin 20 liter, 2 kg olaj	Ifjúsági	Witt Zoltán
LE-235	benzin 50 liter, 2 liter olaj	Ifjúsági	Farkas József
SF-348	benzin 10 liter, olaj 1 liter	Korányi Kórház	Varga Sándor
BB-882	benzin 30 liter	ifjúsági	Hreblay László, Szenkovics László
SN-572	benzin 40 liter	Győri Építőipari Vállalat	Hreblay László, Benke István
	benzin 100 liter, 2 kg olaj	1956. november 1.	
PR-259	gázolaj 60 liter, motorolaj 3 kg	Autógyárjavító részleg	Benyovits Gyula
SF-348	benzin 30 liter		Hreblay László, Kovács Lajos, Varga Sándor

Gépjárműforgalom és üzemanyag kezelés a Főiskola területén 1956.október 30-november 4

162

UE-648	benzin 60 liter, 3 liter olaj	Korányi kórház	Bicker Nándor
FB-752	benzin 60 liter	Sotex készenlét	Hreblay László, Lichtl Béla
XZ-419	keverék 15 liter	Egyetem (futár)	Apt Kamill
BL-180	keverék 10 liter	Egyetem, Csepel motorkerékpár	Bánszegi József
CH-092	benzin 80 liter	katonai parancsnoki Pobeda	Kiss Mózes
FC-486	gázolaj 40 liter	Pamutipar, Mercedes	Fejes József
CC-564	benzin 60 liter	Pamutipar, Mercedes	Nyers Ferenc, Horváth István
SH-561	benzin 60 liter	Kőhida	Nyers Ferenc, Fekete József
	keverék 10 liter	Egyetem	Horváth József
LI-394	keverék 10 liter	Egyetem	Kurucz Ferenc
BI-575	keverék 10 liter	Egyetem	Csanádi Béla
AM-519	benzin 10 liter	Sajtó	Várad András
UD-549	benzin 100 liter	Fésűsfonal	Szalai Zoltán
W-565	benzin 20 liter	bécsi kocsi	nincs feltüntetve
BA-645	benzin 20 liter	Belügyminisztérium	Vas János
XZ-416	keverék 10 liter	Erdőgazdaság	Wágner József
	keverék 25 liter	Egyetem	Kovács Miklós
VF-129	3 liter motorolaj, 5 kg olaj		Hreblay László, Keresztes Ferenc
CB-301	benzin 35 liter	Dudás József (Forradalmi Tanács)	Mészáros István
FI-575	gázolaj 100 liter, 20 liter motorolaj	Betonépítő Vállalat	Kiss Jenő, Demeter Ferenc
AL-765	benzin 40 liter	gépkocsi, Mezőgazdasági Könyvkiadó	Kiss Jenő, Benkő Sándor
HA-698	benzin 40 liter	egyetemi	Hreblay László
CD-565	2 liter motorolaj	Főiskola	Szombati János
HO-866	benzin 80 liter	Honvédség	Kiss Jenő
	benzin 500 liter	Fertőd, PF-5075 alakulat	Hreblay László
IB-464	benzin 20 liter	Egyetem	Szokody István
SI-180	gázolaj 140 liter, 4 liter motorolaj	Kőhida	Kozma János
W565	benzin 80 liter	Ausztria, Bécs	Kiss Jenő
C-127	benzin 30 liter, 1 liter motorolaj	Főiskola	Németh Ferenc
SD-200	benzin 100 liter, 2 kg motorolaj	Asztalosipar	Blanszky József
DD-541	benzin 60 liter, 4 liter motorolaj	Főiskola, Skoda személykocsi	Csizmadia
CD-565	benzin 20 liter	Egyetem	Szombati János

Gépjárműforgalom és üzemanyag kezelés a Főiskola területén 1956.október 30-november 4

CH-457	benzin 20 liter	Egyetem	Witt Zoltán
IB-938	benzin 140 liter	Közúti Gépellátó Vállalat (Móvár)	Gmász János, Szigeti
OK-728	keverék 10 liter	Honvédség futárszolgálat	Vető
BI-576	keverék 10 liter	Egyetem	Horváth József
LS-039	¼ kg olaj	motorkerékpár	Kiss Jenő
	2 db 20 literes kannát átvettem		Kalmár
HS-154	benzin 20 liter	egyetemi	Hreblay László
SF-626	benzin 40 liter		Hreblay László
1956.november 2.			
SN-538	benzin 100 liter	Állami Gazdaság	Kiss Jenő, Cuppon László
SD-200	<i>benzin 160 liter kiadható</i>		Kiss Jenő
HM-159	benzin 25 liter	Honvédség	Kiss Jenő
SA-651	gázolaj 20 liter, 2 kg motorolaj	Épületfuvarozó Vállalat 2.sz. Bp.	Kiss Jenő, Lówy László vezető
FC-921	gázolaj 15 liter, 2 kg motorolaj	Épületfuvarozó Vállalat 2.sz. Bp.	Kiss Jenő, Huszár Attila vezető
SC-312	benzin 100 liter, 1 liter olaj	Soproni Magasépítő	Kiss Jenő, Biró Mihály
CC-564	benzin 40 liter	Egyetem részére Mercedes	Nyers Ferenc, Horváth István
BA-418	keverék 10 liter	futár motor	Kiss Jenő, Rajnai Ferenc vezető
XK-833	keverék 15 liter, olaj 0,5 liter	Ifjúsági motorok	Kiss Jenő, Terman István vezető
YG-102	benzin 50 liter, olaj 1,5 liter	Bp. 15. Közlek. Vállalat (gyógyszer)	Kiss Jenő, Högyész Gyula
FC-486	gázolaj 60 liter	Pamut, száll. Bp-re	Nyers Ferenc, Fejes József
XZ-416	keverék 10 liter	Ifjúsági motor	Wágner József
SE-32	benzin 10 liter	német kocsí, Olympia	Kiss Jenő
SF-157	gázolaj 80 liter, 4 liter motorolaj	4.sz- Épületfuvarozó Győr, szállítás	Nyers Ferenc. Palaczk Géza
EE-410	benzin 50 liter	Ifjúság	Szokody László
AM-299	benzin 20 liter	Kapuvári Nemzetőrség (Skoda)	Szokody László, Bognár Imre
CH-457	benzin 40 liter, 4 liter olaj	Egyetem	Farkas, Witt Zoltán vezető
NH-998	benzin 10 liter	Egyetem, motorkerékpár	Nyers Ferenc, Surányi Imre
	gázolaj 40 liter	fegyvertisztítás	Kiss Jenő
	benzin 40 liter	katonai osztály, fegyvertisztítás	Kiss Jenő
GF-867	gázolaj 100 liter kiadását kérem		Szokody László
1956.november 3.			
GA-200	gázolaj 35 liter	Fővárosi autóbusz	Németh József, Szokody lászló

Gépjárműforgalom és üzemanyag kezelés a Főiskola területén 1956.október 30-november 4

164

Próba-760	benzin 15 liter	magánkocsi	Dr. Szabó Pál, Szokody László
SO-200	gázolaj 110 liter, 2 liter motorolaj	Egyetem, Csepel teher	Csontos Tamás, Sebestyén László
SD-200	benzin 50 liter	Butogyár, Ford	Blanszky József, Sebestyén László
SB-970	gázolaj 60 liter, 2 liter olaj	Állami gazdaság Csepel teher	Létz János
YT-038	benzin 60 liter, 1 liter olaj	15. TEFU Bp.	T. Lénárd, Herpay Imre
YT-064	benzin 50 liter, 1 liter olaj	15. TEFU Bp.	Kecskés Ernő, Herpay Imre
YT-052	benzin 50 liter, 1 liter olaj	15. TEFU Bp.	Szabó István, Herpay Imre
CH-457	benzin 20 liter	Olympia kocsi	Witt Zoltán, Nyers Ferenc
CH-457	benzin 30 liter, 1 liter olaj		Witt Zoltán, Szokody László
IB-938	benzin 150 liter		Gmász János, Nyers Ferenc
	benzin 5 liter	Járási tanács	Czibola Imre, Nyers Ferenc
AB-649	benzin 75 liter, 0,5 liter motorolaj	futárkocsi	
BB-101	benzin 20 liter	Egyetem, ifjúsági	Farkas
SR-587	benzin 40 liter	Fővárosi Szíkvíz (Rába típus)	Csiszár Gyula, Nyers Ferenc
DD-415	benzin 30 liter	Egyetem, Mercedes	Horváth István
CC-342	benzin 25 liter	Soproni Tejipar BMV	Leck Szilveszter
EE-898	benzin 40 liter	Erdőgazdaság (Tátra)	Zsoldos Ferenc
EE-410	benzin 10 liter, 5 liter olaj	Geofizika (Tátra)	Olasz György, Sebestyén László
CH-457	benzin 20 liter	Egyetem	Witt Zoltán
SI-180	gázolaj 130 liter, 5 liter motorolaj	Kőhida, fegyintézet	Kozma János, Nyers Ferenc
CH-092	benzin 20 liter	Egyetem	Mócsi [Kiss Mózes]
C-127	benzin 40 liter, 1 kg olaj	Egyetem	Németh Ferenc vezető, Szokody László
CC-564	benzin 20 liter	Pamutipar	Horváth István
SB-970	gázolaj 60 liter, 2 liter motorolaj	Állami Gazdaság	Setz János, Farkas
HO-761	benzin 200 liter	Honvédség	Szabó János
	gázolaj 40 liter	Katonai tanács	
	benzin 20 liter	nyugat-német kocsi	Szokody László
	benzin 400 liter (2 hordó)	Tűzértség, Fertőd	Sebestyén László

Gépjárműforgalom és üzemanyag kezelés a Főiskola területén 1956.október 30-november 4

1956.november 4.

	gázolaj 120 liter kiadható		Nyers Ferenc
BB-216	benzin 40 liter kiadható	Pobeda	Szokody László
XZ-419	benzin 12 liter	Egyetem, motorkerékpár	Szokody László (Apt Kamill)
HU-758	tank ürtartalmának megfelelő benzin		Szokody László
XX-421	benzin 15 liter	Egyetem, motorkerékpár	Szokody László
SB-970	gázolaj 80 liter, 1 liter olaj		Sebestyén László
SR-587	benzin 50 liter, 3 liter olaj		Nyers Ferenc
	benzin 200 liter, 2 liter olaj kiadható		Sebestyén László
DD-541	benzin 40 liter, 5 kg motorolaj		Szokody László
	benzin 20 liter kiadható		Nyers Ferenc
YM-069	benzin 20 liter kiadható	Umstadt László részére	Nyers Ferenc
CA-527	benzin 35 liter	kocsi	Szokody László
CC-564	benzin 40 liter		Sebestyén László
LS-039	keverék 6 liter	motor	Szokody László
XK-833	keverék 10 liter	motor	Szokody László (Terman István)
XZ-419	benzin 10 liter	motor	Szokody László (Apt Kamill)
XZ-413	benzin 15 liter	motor	Szokody László
	puffancshoz	 Péter
	60 liter benzint kérek palackba		Dibúz Jenő
	100 liter benzint kérek palackba		Dibúz Jenő
	20 liter benzint kérek palackba		Dibúz Jenő
	100 liter benzint kérek palackba		Dibúz Jenő
	100 liter benzint kérek palackba	katonai parancsnokság a katonai tanács részére	Kapitány József főhadnagy
CH-092			Lenchés

MELLÉKLETEK

A Bacsy-Zsilinszky út a forradalom napjaiban
(Balogh Judit gyűjteménye)

Amerikai újságírók gépkocsija a Főiskola területén
(Balogh Judit gyűjteménye)

Segélykonvoj Sopronban (Tóth László felvétele)

Filmkockák a forradalmi főiskoláról

A Főiskola főépülete (a Kossuth-címerrel és Petőfi arcképével)

Bujdosó Alpár nyilatkozik a BBC riporterének, **Mikes Györgynek**
A kép balszélén **Tolnai István** (1956. október 31.)

Erdőmérnök-hallgatók a főiskola főbejáratánál
(kalapban **Waliczky László**, mögötte **Kótai Albert**)

A főiskola hallgatói és dolgozói a tömegben. Jobbról a második
Józsa József erdőmérnök-hallgató,

Filmkockák a soproni határról (október 31-november 1.)

Főiskolai rakodóbrigád éjjeli műszakban a határon

Szorgos kezek teherautót pakolnak meg élelmiszerrel

Izünk szocialista építése és a szocialista demokrácia létrehozásának meggyorsítása, az eddigi vezetésben elkövetett hibák, kiküszöbölése érdekében a következő követeléseket terjesztjük elő.

I. Általános követeléseink:

- 1./ Független Magyarországot és független demokratikus választásokat követelünk!
- 2./ Követeljük a polgári szabadságjogok legteljesebb biztosítását!
- 3./ Követeljük a haláltünetés eltörlését!
- 4./ Követeljük március 15. nemzeti ünnepé és október 6. nemzeti gyászvá váló nyilvánítását!
- 5./ Hazánk területéről vonják ki a szovjet csapatokat, vizsgálják felül a varsói szerződést és a kormány az ENSZ-en keresztül tegyen lépéseket az Atlanti Szerződés felülvizsgálására!
- 6./ A kormány az ENSZ-ben kérje az Erdélyi Magyar Autonóm terület politikai és területi hovatartozásának, valamint a külföldön élő magyarok helyzetének felülvizsgálását!
- 7./ Aparasztpolitika felülvizsgálását és a parasztság helyzetének sürgős megjavítását követeljük!
- 8./ Állapítsák meg a fizetések alsó és felső határát!
- 9./ Követeljük az összes statisztikai adatok és az összes külföldi kötelezettségeink rendszeres nyilvánosságra hozatalát!
- 10./ Követeljük a szocialista törvényesség megsértőinek nyilvános tárgyalás előtti felelősségre vonását!
- 11./ Az üzemek vezetését munkástanácsok vegyék át s a vezetőket demokratikusan azok válasszák meg, s hívják vissza!
- 12./ Követeljük, az ország társadalmi, gazdasági és politikai vezetésében csak kizárólagosan magyar állampolgárok vehessenek részt!

II. Általános egyetemi követelmények:

- 1./ Teljes egyetemi autonómiát követelünk!
- 2./ Az országgyűlés határozza meg azokat a munkaköröket, melyek mérnöki képesítést kívánnak meg, a fiatal mérnököket helyezzék mérnöki beosztásba, s kezdő fizetésüket 1500-1600 Ft-ban állapítsák meg!
- 3./ Követeljük a jelenlegi katalógus-rendszer azonnali megszüntetését!

A soproni MEFESZ legelső stencilnyomtatványa, előlap 1956. október 22.
(Dr. Herpay Imre szívességéből / NyME KL)

Felismerve az előttünk lejátszódott egyetemi nagygyűlések, határozatok javaslatok és követelések alapján, hogy népünk a XI. kongresszus szellemében megszabadulva az egyéni kultusz uralmától, az igazságos és az ember szabad véleményét meghallgató demokratizmus útjára lépett.

Mi a soproni egyetem hallgatói az egyetem mindig élenjáró hazafias hagyománya szellemében hallatjuk hangunkat és állásfoglalásunkat az új kialakulóban lévő pártirányvonal és a szocializmusépítő dolgozó népünk mellett.

Igérjük a Pártnak, hogy cselekedetünkkel minden esetben a marxizmus-leninizmus elvei alapján a magyar nép mellett állunk s ellenséges hangot s ellenséges provokációt sorainkban nem tűrünk meg.

1956 október 22-én a Soproni Egyetemi Karok ifjúsági nagygyűlésen teljesen szabad véleményt nyilvánítás mellett minden pontot megvitatva és az egész ifjúság által egységesen elfogadva az alábbi követeléseket terjesztjük elő.

A. Általános követeléseink.

1./ Független, sémsleges Magyarországot és szabad demokratikus választásokat követelünk.

2./ Hszánk területéről szonnal vonják ki a szovjet csapatokat, lépünk ki a varsói szerződésből.

3./ Szovjet-magyar barátságot, de teljes egyenjoguság alapján.

4./ Az Országgyűlés legközelebbi ülésén bizza meg az Országgyűlés Külügyi Bizottságát, hogy kezdjen tárgyalásokat az erdélyi Magyar Autonóm Terület hovatartozásáról, valamint a külföldön élő magyarok helyzetének rendezéséről. Engedjék haza a Szovjetunióban még visszatartott hadifoglyokat és polgári személyeket.

5./ Magyar kézbe a magyar uránt! Követeljük hazai urán és bauxit telepeink helyes kihasználását, a lehető legmagassabb áron való árubeosztását, függetlenül minden politikai irányzattól, csak a gazdasági igények figyelembevételével.

6./ Követeljük, hogy az ország társadalmi, gazdasági és politikai vezetésében csak kizárólagosan magyar állampolgárok vehessenek részt. Kérjük Nagy Imre teljes rehabilitását.

7./ Követeljük az általános emberi szabadságjogok legteljesebb biztosítását.

8./ Követeljük március 15. nemzeti ünneppé, október 6. nemzeti gyászszá való nyilvánítását.

9./ Követeljük a bírói függetlenség intézményes biztosítását, és a halálbüntetés eltörlését.

10./ A parasztpolitika felülvizsgálását, és a parasztság helyzetének sürgős megjavítását követeljük.

11./ Állapítsák meg a fizetések reális alsó és felső határát.

12./ Követeljük az összes statisztikai adatok és az összes külföldi kötelezettségeink rendszeres nyilvánosságra hozatalát.

Az első soproni diáksoproni röplapja, 1956. október 23.(SL)

- 13./ Az üzemek vezetését munkástanácsok vegyék át és a vezetőket demokretikusan azok válasszák meg, és hívják vissza.
- 14./ Követeljük a szocialista törvényesség megsértőinek Magyarországon nyilvános tárgyalás előtti felelősségre vonását - közöttük Rákosi Mátyas is - és az önkény idején ártatlanul elítéltek szabadonbocsátását.

B.

Általános egyetemi követeléseink.

- 1./ Teljes egyetemi autonómiát követelünk.
- 2./ Az Országgyűlés határozza meg azokat a munkaköröket, amelyek mérnöki képesítést kívánnak meg. A fiatal mérnököket helyezték mérnöki beosztásba és kezdőfizetésüket 1500-1600 Ft-ba állapítsák meg.
- 3./ Követeljük a jelenlegi katalógusrendszer azonnali megszüntetését.
- 4./ Tegyük lehetővé az egyetemi hallgatók külföldi állami támogatással történő csoportos tanulmányi utazását és azt, hogy egyénileg az IBUSZ-tól függetlenül is utazhassanak. Szabad utlevelet követelünk.
- 5./ Tegyük lehetővé a fiatal mérnökök külföldi munkavállalását és ezt ne kössék politikai és családi feltételekhez.
- 6./ Követeljük a Menza forintnormájának napi 15 Ft-ra való azonnali felemelését, és a Diákélelmezési üzemeket vonják az illetékes egyetemek hatásköre alá.
- 7./ Követeljük az évről-évre szükséges mérnökképzés létszámának reális megállapítását.
- 8./ Végző hallgatók diplomatervezésének idején magasabb ösztöndíjat kapjanak.
- 9./ Követeljük az utazási kedvezmények 50 %-ra való visszaállítását havonta egyszeri utazásra.
- 10./ Szállítsák le a műszaki és szakkönyvek árát a hallgatók részére és mindenki kapjon tankönyvsegélyt.
- 11./ A párttörténetek oktatását szüntessék meg, vezessék be a marxista filozófia fakultatív oktatását. A katonai vizsgajegyeket ne számítsák be a tanulmányi átlagba, hanem azokat a katonai rendfokozatok odaitélsénél vegyék figyelembe.
- 12./ Követeljük, hogy biztosítsák a professzorok mentelmi jogát.
- 13./ Csatlakozzunk a szegedi egyetemi ifjúság kezdeményezéséhez egy önálló egyetemi ifjúsági szövetség létrehozásában.
- 14./ Oldják meg a katonai szolgálatot úgy, hogy a diplomázó mérnökök 1 évi üzemi gyakorlati idő után vonuljanak csak be a szolgálati idő mindennemű meghosszabbítása nélkül.
- 15./ Oldjuk meg a diákokthoni kérdést, hogy az ne tartalmazzon kiskakolás módszereket, ne sértse a hallgatók önértetét. Hozzunk létre egy olyan diák önkormányzatot, amit a szálló-tagok demokratikus uton választanak meg.

C.

Soproni vonatkozású követeléseink.

- 1./ Követeljük, hogy a Műszaki Egyetemi Karokat és az Erdőmérnöki Főiskolát vonják össze egy egyetemmé Sopron székhellyel, egy rektor igazgatása alatt. Azonnal hozzanak határozatot a Bányás és Földmérő-mérnöki kar kettészakítottóságának megszüntetéséről.

Általános egyetemi követelések

- 2./ Követeljük az egyesített Egyetem jellegűnek és súlyának megfelelő arányú támogatást.
- 3./ Szergezzék le a szabad vizsgázás jogát a professzorok által meghatározott időben.
- 4./ Sopront tegyék nyílt várossá, és szüntessék meg a határsávot!
- 5./ Követeljük, hogy az Erdőgazdaságot, mint Népgazdasági ágat az öt megillető helyre közvetlenül a Nehézipar után sorolják be.
- 6./ Tudomásunk szerint az OMF. az egyetlen vezető-szerv, ahol csak néhány egyetemi végzettségű szakember van, ezért követeljük, hogy az OMF. vezetői érdemérmézők legyenek, valamint egyéb vezetőállásait is egyetemi végzettségű szakemberek töltsék be. Ugyanígy az erdőgazdaságok és erdészetek élére is érdemérmézők kerüljenek.
- 7./ Rendszeresítsenek az érdemérmézők és erdészek részére szolgálati fegyvert. Állapítsák meg a szolgálati idővel arányos fizetési osztályokat, és rendezzék a nyugdíjakat és családi pótlókat féléven belül.
- 8./ Az 1951-52-53-ban igazságtalan elbánásban részesített oktatók és hallgatók ügyeinek tisztázását és ebben az ügyben bűnös személyek felelősségre vonását követeljük Sopronban.
- 9./ A Bányás és Földmérőmérnöki Kar hallgatói részére is biztosítsák a rendszeres önközi tanulmányutakat.
- 10./ Követeljük a geofizikai oktatás megjelölését.
- 11./ Követeljük a káderanyag nyilvánosságra hozását és mindennemű káderrendszer eltörlését.
- 12./ Követeljük, hogy 1957 január 31-ig a végző hallgatók elosztását a hallgatók kívánságai alapján hajtsák végre, valamint a Bányás és Földmérőmérnöki Karon a diplomaterveket 1956 novemberébe adják ki.

Záradók:

A diákparlament ideiglenes Intéző Bizottságot hozott létre, amelynek feladata a parlament határozatainak végrehajtását ellenőrizni. Feladata továbbá a parlament Intézőbizottság egész egyetemre kiterjedő demokratikus megválasztásának előkészítése.

Hindhárom kar ifjúsága teljes szolidaritást vállal a szegedi Egyetem és a budapesti Műszaki Egyetem ifjúságával, amennyiben az ő tüntetésük szükségessé válik, úgy ilyen formában is csatlakozunk hozzájuk. Tüntetésni fogunk akkor is, ha két héten belül nem hoznak határozatot a Bányás és Földmérőmérnöki Kar Miskolcon lévő évfolyamainak idehelyezéséről és ha ezen követeléseinket a Rádió vagy sajtó nem hozza nyilvánosságra. Kérjük a magyar munkás és paraszti ifjúság szolidaritását is.

Soproni Egyetemi Karok
Diákparlamentje.

Felelős kiadó: Diákparlament Előkészítő Intéző Bizottság. Sopron.

Soproni vonatkozású követelések

A Soproni MEFESZ követelései!

1. Az összes szovjet csapatoknak azonnali kivonását követeljük Magyarországról a békeszerződés határozatai alapján.
2. A MDP-ben alulról felfelé titkos alapon új alap, közép- és központi vezetők választását követeljük, ezek a legrövidebb időn belül hívják össze a Pártkongresszust, válasszanak új Központi Vezetőséget.
3. A Kormány alakuljon át Nagy Imre elvtárs vezetésével, a sztálinista-rákosi-korszak minden bűnös vezetőjét azonnal váltsák le.
4. Nyilvános tárgyalást követelünk Farkas Mihály és társai bűnügyében. Rákosi Mátyást, aki első fokon felelős a közelmúlt minden bűnéért és az ország tönkretételéért, hozzák haza és állítsák a nép ítélőszéke elé.
5. Általános egyenlő és titkos választásokat követelünk az országban több párt részvételével, új Nemzetgyűlés megválasztása céljából. Követeljük a munkásság sztrájkjogának biztosítását.
6. Követeljük a magyar, szovjet és jugoszláv politikai, gazdasági és szellemi kapcsolatok felülvizsgálatát és új rendezését, a politikai és gazdasági teljes egyenrangúság és az egymás belügyeibe való be nem avatkozás alapján.
7. Követeljük az egész magyar gazdasági élet átszervezését szakemberek bevonásával. Vizsgálják felül a tervgazdaságon alapuló egész Népgazdasági rendszerünket, a hazai adottságoknak és magyar népünk létérdekeinek szemelött tartásával.
8. Hozzák nyilvánosságra külkereskedelmi szerződéseinket, a soha ki nem fizethető jövátételek tényleges adatait. Nyílt és őszinte tájékoztatást követelünk, az ország uránérc-készleteiről, kiaknázásáról, az orosz koncesszióról. Követeljük, hogy az uránércet világpiaci áron, nemes valutáért, Magyarország szabadon értékesíthesse.
9. Követeljük az iparban alkalmazott normák teljes revízióját, munkások és értelmiség bérköveteléseinek sürgős és alapvető rendezését. Követeljük a munkások létminimumának megállapítását.
10. Követeljük a beszolgáltatási rendszer új alapokra fektetését és a termények okszerű felhasználását. Követeljük az egyénileg gazdálkodó parasztok egyenrangú támogatását.
11. Követeljük az összes politikai és gazdasági pereknek független bíróságon való felülvizsgálatát, az ártatlanul elítéltek szabadonbocsátását, rehabilitását. Követeljük a Szovjetunióba kiharcolt hadifoglyok és polgári személyek azonnali hazaszállítását, beleértve a határon kívül elítélt foglyokat is.
12. Teljes vélemény-, szólás- és sajtószabadságot, szabad rádiót követelünk és a MEFESZ szervezet számára nagy példányszámú új napilapot. Követeljük a meglévő káderanyag nyilvánosságra hozatalát és megsemmisítését.
13. Követeljük, hogy a sztálini zsarnokság és politikai nyomás jelképe, a már eltávolított Sztálin szobor helyébe az 1848—49-es szabadságharc hőseinek és mártírjainak méltó emlékművet emeljenek.
14. A meglévő, magyar népnek idegen címer helyett kívánjuk a régi magyar Kossuth-címer visszaállítását. A magyar honvédségnek a nemzeti hagyományokhoz méltó új egyenruhát követelünk. Követeljük, hogy március 15. és október 6. nemzeti ünnep és munkaszüneti nap legyen.
15. Az egyetemi ifjúság a munkássággal és parasztsággal karöltve, egyhangú lelkesedéssel nyilvánította ki teljes szolidaritását a lengyel és varsói munkássággal és fiatalsággal, lengyel nemzeti függetlenségi mozgalommal kapcsolatban.
16. Tiltakozunk az államvédelmi hatóság fegyveres beavatkozása ellen.

A Magyar Ifjúság

„A Soproni MEFESZ követelései !”
A 16 pont ,1956. október 24. (SL)

Üzenet Budapestről.

Minden haragunk a zsarnokokat,
És az idegen szennyes hatalmat sújtja,
De kértük a magyar népet,
Jöjjön kivívni a diadalmat,
Mi pestiek a fegyverhez nyúltunk,
S az elien ki nem segít nekünk,
Aki tétlenül nézi harcunkat,
A vidék ellen örök vádat emelünk.

Vádunk illesse a banditákat,
Akkik rabolják szép országunkat,
De még nagyobb vád a bérenceket,
Akkik eladták szabadságunkat.
De ők a maguk érdekét védik,
Tudjuk, miért harcolnak ellenünk,
De a legnagyobb vád a tétlent sújtja,
A vidék ellen vádat emelünk.

Hát érdemes most hősnek lenni?
Azért, hogy mások csak sajnáljanak,
Idegenek is jönnek segíteni,
De a magyar most közömbös marad,
Szent ügy hazánk felszabadítása.
Nem tudjátok, hogy miért vérezünk?
Nem sejtítek, hogy mi lesz velünk?
A vidék ellen vádat emelünk.

Átkunk illesse azt, ki tudna,
S nem mer, nem akar hazafi lenni.
A haza adott életet, az táplál,
S nem mertek érte semmit sem tenni?
Be ne fogadja a haza földje,
Az ég zárja ki, aki nincs velünk!
Vidékiek! Most, aki nem hareol,
Az ellen örök vádat emelünk.

Lelkesedéssel fűtik lelkünket
A szabadságharc dicső napjai,
Aranybetűkkel írják nevünket
A történelem dicső lapjai.
De mély megvetés, fekete szégyen
arra, aki nem segíti szent ügyünket,
Az nem magyar, de gyáva rongy kukac,
Az ellen örök vádat emelünk.

F kiadó: Soproni Egyetem MEFESZ Bizottság Gy.-S. Nyomda V. Sopron

Üzenet Budapestről. Kiadó Soproni Egyetem MEFESZ Bizottság

Általános sztrájkfelhívás!

Minden magyart felhívunk

ÁLTALÁNOS SZTRÁJKRA

**Amíg a kormány nem teljesíti követeléseinket
és a gyilkosokat nem vonják felelősségre,
addig a magyar nép azonnali általános sztrájkkal
válaszol.**

Éljen az új kormány Nagy Imre vezetésével!

***Magyar Ifjómunkások
és egyetemisták***

Felhívás általános sztrájkra
1956. október 26.(SL)

ps. lista 2691

Sopronkörnyéki lakosság! Magyar hazafiak!

Az egyetemi ifjúság kezdeményezésére Sopronban megalakult az Ideiglenes Nemzeti Tanács. Ma már az ország tálnyomó részén ilyen demokratikusan megválasztott, a népet képviselő Nemzeti Tanácsok vették át a hatalmat. A hatalmuk alatt álló területen – a kék ÁVÓ egyes gaztetteitől eltekintve, – helyreállt a rend és nyugalom. A felszabadult nép már most megmutatja, hogy nemcsak harcolni tud a szabadságáért, hanem élni is vele. A községek legnagyobb részében önként vállalt szesztilalom áll fenn, és polgárőrség vigyáz a rendre.

A hazug budapesti rádió mellett már a szabad győri és miskolci rádiók is hallatják a hangjukat. Az idegen csapatokat beavatkozással felszólító kormányra maga a nép sütötte rá örökre a hazaáruló bélyegét. Javasoljuk, hogy az ország különböző részeiben s p o n t á n módon létrejött és létrejövő Nemzeti Tanácsok lépjenek egymással kapcsolatba, hangolják össze programpontjaikat és alakítsák meg az Ideiglenes Nemzeti Kormányt, amely addig, amíg az új demokratikus választásokat le tudjuk bonyolítani, képviselné a nép érdekeit.

Jelszavaink :

**Azonnal vonják ki az orosz csapatokat!
Független, semleges Magyarországot!**

Soproni Egyetem MEFESz Bizottsága.

Fl. Soproni Egyetem MEFESz Bizottság — Gy. S. Nvanda V. Sopron F. v.: Krajaš Márton

1956. október 27. (SL)

A Soproni Egyetem karai állást foglaltak népünk szabadságharcának szent ügyében.

Az Egyetem határozott és egyhangú állásfoglalását a következő pontokba foglaltuk :

1. Követeljük, hogy a Kormány a további vérontás megszüntetése érdekében **azonnal** vonja vissza azt a felkérését, amellyel a szovjet haderőt felkelőink ellen harcba állította. A békeszerződés alapján hasonlóan oda, hogy a szovjet haderőt a lehető leggyorsabb ütemben vonják ki Magyarország területéről.

2. Elítélünk mindenféle diktatúrát és félelemmentes életet követelünk.

3. Követeljük az emberi szabadságjogok legteljesebb biztosítását: szólás-, sajtó-, gyülekezési- és vallásszabadságot egyaránt, továbbá az eszmék szabad áramlását külföldi viszonylatban is.

4. Szabad, független, demokratikus Magyarországot akarunk, amelyben **valóban** minden hatalom a dolgozó népé. Ennek érdekében általános titkos választásokat követelünk az egész országban, több demokratikus párt részvételével, új nemzetgyűlés megválasztása céljából, mivel az eddigi nem teljesítette alkotmányos kötelességeit. A jelenlegi országgyűlést és kormányt, személyi összetételénél fogva, nem tartjuk alkalmasnak az állam vezetésére és új demokratikus választójogi törvény kidolgozására. Ezért követeljük, hogy a városok és községek nemzeti tanácsainak képviselőiből alakítandó új, ideiglenes nemzetgyűlés dolgozza ki az új választójogi törvényt.

5. Követeljük az úgynevezett „káderanyag” nyilvánosságra hozatalát, majd megsemmisítését, a „káderanyag” összeállításának megállapítását és szükséghez képest felelősségre vonását, végül a „káder” szónak a mellőzését.

6. Nyilvános tárgyalást követelünk Farkas Mihály és társai bűnügyében. Rákosi Mátyást, aki elsősorban felelős a közelmult minden bűnéért, a vérontásért és az ország tönkretételéért, hozzák haza és állítsák a nép ítélezéke elé. Vonják felelősségre Gerő Ernőt, Piros Lászlót és a szovjet legyveres beavatkozás megtörténének többi bűnrészeseit is.

7. Követeljük az összes politikai perek és a koholt vádak alapján indított gazdasági perek független bíróságon történő felülvizsgálását, az ártatlanul elítéltek rehabilitálását — közöttük Mindszenty hercegprímás rehabilitálását is — és a törvénytértekekért felelős személyek megbüntetését. Azonnal hozzák vissza a Szovjetunióba kivitt hadifoglyokat és polgári személyeket, beleértve az országhatáron kívül elítelt hadifoglyokat is.

8. Követeljük a Szovjetunióval fennálló politikai, gazdasági és szellemi kapcsolatok felülvizsgálatát és új rendezését, a közelmult minden gazdasági teljes egyenrangúság és az egymás belügyeibe be nem avatkozás elve alapján. Az eddigi függő helyzetünkből keletkezett károkért térítést követelünk.

9. Hozzák nyilvánosságra visszamenőleg a külkereskedelmi szerződéseinket és a véget nem érő jóvátételek valóságos adatait. Nyílt és őszinte tájékoztatást követelünk az ország uránérc készleteiről, kiaknázásáról s az orosz kocsesszióról. Követeljük, hogy az uránércet Magyarország világgpiaci áron, nemes valutáért szabadon értékesíthesse.

10. Követeljük, hogy szakemberek vizsgálják felül és szervezzék át a magyar gazdasági életet. Vizsgálják felül a tervgazdálkodáson alapuló egész gazdasági rendszerünket, a hazai adottságoknak és a magyar nép érdekeinek megfelelően.

11. Követeljük az iparban alkalmazott normák revízióját, s a munkások és értelmiségiek dolgozók béreinek sürgős rendezését, annak szem előtt tartásával, hogy a legkisebb fizetések feltétlenül haladják meg a létminimumot.

12. Követeljük a parasztpolitika felülvizsgálását, továbbá a jelenlegi termésbeadási rendszer fokozatos visszafejlesztését, majd megszüntetését. Az egyénileg dolgozó parasztiok a termelőszövetkezetekkel egyforma támogatásban részesüljenek.

13. Tiltakozunk az államvédelmi hatóságnak a magyarnép szabadságáért folytatott küzdelmébe való fegyveres beavatkozása ellen. Követeljük az államvédelmi hatóság megszüntetését s az államvédelmi teendőknek a rendőrség és a honvédség feladatkörébe utalását.

14. Követeljük, hogy a sztálini zsarnokságot jelképező, már eltávolított Sztálin-szobor helyébe, a jelenlegi szabadságharc hőseinek és martírjainak állítsanak méltó emlékművet.

15. A magyar nép önértékét sértő jelenlegi cimere helyett állítsák vissza a régi Kossuth-címert. A honvédség részére a nemzeti hagyományainkhoz méltó új egyenruhát vezessenek be. Követeljük, hogy március 15. és október 23. (ez utóbbi október 6. helyett) nemzeti ünnep és munkaszüneti nap legyen.

16. A nemzeti érzést sértő város-, utca-, üzem- stb. elnevezéseket változtassák meg.

17. A diákszemélyzetünk eddigi hozott határozatait magunkévá tesszük. Az oktatók és a hallgatók továbbra is teljes egyetértésben és szilárd egységben küzdenek a szabad, független, demokratikus Magyarország megteremtéséért.

Sopron, 1956 október 27.

Egyetemi Tanács

Az Egyetemi Tanács 17 pontja, 1956. október 27. (NyME KL)

**Hazádnak
rendületlenül..!
Sopron,
1956 okt. 22.**

**Hazádnak
rendületlenül..!
Sopron,
1956 okt. 22.**

**Hazádnak
rendületlenül..!
Sopron,
1956 okt. 22.**

**Hazádnak
rendületlenül..!
Sopron,
1956 okt. 22.**

**Hazádnak
rendületlenül..!
Sopron,
1956 okt. 22.**

**Hazádnak
rendületlenül..!
Sopron,
1956 okt. 22.**

**Hazádnak
rendületlenül..!
Sopron,
1956 okt. 22.**

**Hazádnak
rendületlenül..!
Sopron,
1956 okt. 22.**

**Hazádnak
rendületlenül..!
Sopron,
1956 okt. 22.**

**Hazádnak
rendületlenül..!
Sopron,
1956 okt. 22.**

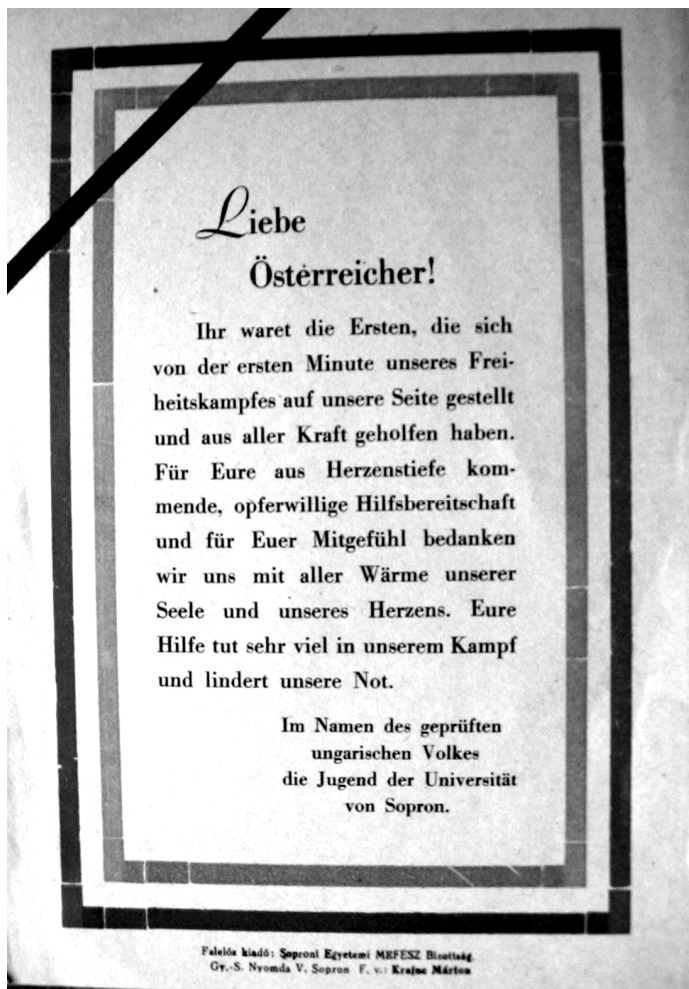
**Hazádnak
rendületlenül..!
Sopron,
1956 okt. 22.**

**Hazádnak
rendületlenül..!
Sopron,
1956 okt. 22.**

Részlet a soproni MEFESZ felülbélyegzésének nyomdai ívéről (SL)

Felülbélyegzett bélyegek
(A felülbélyegzés 1956. október 29-én történt)

Az osztrákok segítségét megköszönő német nyelvű röplapok
1956. október 31 (SL)

MAGYAROK!

A forradalmi ifjak, akik elindították a forradalmat, arra kérnek benneteket, hogy biztosítsátok az elért eredményeket!

Vegyétek fel a munkát, de álljatok készen a harcra is!

***Egyetemi Forradalmi
Diákbizottság***

A forradalom vívmányainak védelmében (SL)

MÉG MINDIG ITT VANNAK A SZOVJET CSAPATOK!

A jelenlegi politikai vezetést ideiglenesnek tartjuk!

Ki a kormányból: Apró Antalt, Kossa Istvánt, Molnár Eriket, Nezvál Ferencet, Csergő Jánost, Nagy Józsefnét!

Kormányba: Kéthly Annát, Illyés Gyulát, az ifjúság és a szabadságharcosok vezetőit!

Távozzanak az idegen megszállók a főváros **határából is!**

Azonnal kezdjék meg a kivonulást **az egész ország területéről** és legkésőbb november 30-ig fejezzék be!

Munkások, követeljétek velünk együtt, hogy a kormány adjon választ és határozott biztosítékot a fentiekre!

Forradalmi szabadságharcosokat a hővédség és a rendőrség élére! Ifjómunkások! Dolgozók! Küzdelmekben veletek vagyunk! Forradalmi rendet és nem anarchiát akarunk!

Nem akarunk sem sztálinizmust, sem kapitalizmust!
Mi is minden államtól független, igazán demokratikus Magyarorszáért harcolunk!

Egyetemi Forradalmi Diákbizottság

Az Egyetemi Forradalmi Diákbizottság kevésbé ismert szórólapja (SL)

A Csornai és Soproni Forradalmi Katonai Tanács felhívása !

Csornai és Soproni Forradalmi Katonai Tanács megalakult.

Határozat.

Mi, a Csornai és Soproni Határőrség katonái kijelentjük, hogy rendületlenül a nép mellett állunk és örökösünk forradalmi vívmányaira. A népre nem löttünk és nem is fogunk löni.

Követeljük :

1. A szovjet csapatok azonnali kivonását hazánk területéről.
2. A szovjet csapatok kivonása után új választási törvényt és szabad választások megtartását.
3. Törvényes keretek között vonják felelősségre azokat, akik megakadályozták a szabadságharc békés kibontakozását.
4. Nem akarjuk a tőkés és földbirtokosok uralmát.

Megígérjük, hogy az ország szent határait és a népet esetleges felsőbb utasítás ellenére is minden idegen támadással szemben megvédjük. Szembefordulunk minden restaurációs kísérlettel, amely a forradalom vívmányait és eredményeit veszélyeztetné.

Népiünk igazságáért elesett szabadságharcosokat és hősokeket példaképeinknek tekintjük.

A Csornai és Soproni Határőrség valamint alegységei feladatának tekintve a rend fenntartását, a lakosság személyi és vagyoni biztonságának a megvédését a nemzetőrséggel, a rendőrséggel és a soproni egyetemistákkal karöltve.

Csorna, 1956 október 31.

**Csornai és Soproni
Forradalmi Katonai Tanács.**

MAGYAR PARASZTOK!

A független demokratikus Magyarorszáért harcoló egyetemi ifjúság fordul hozzátok azzal a céllal, hogy a magyar megújulás kérdésében szót értsünk.

Ma egész Magyarország forradalmi lázban ég, falvakban, városokban egymásután megalakulnak a nemzeti bizottságok, amelyek hivatva vannak arra, hogy mind a parasztok, mind a munkások érdekeiért igazságosan dolgozzanak.

Minden falunak olyan élete lesz, amilyen Nemzeti Bizottságot választ magának. Éppen ezért arra kérlek benneteket, hogy gondosan mérlegeljétek azt, hogy kikre bizzátok a magyar falvak életének irányítását.

Nagy Imre vezetésével megalakult az új nemzeti kormány. Ezt a kormányt pillanatnyilag alkalmasnak tartjuk arra, hogy a teljesen független, semleges, demokratikus Magyarország megteremtésére törekedjen, de óvást emelünk a kormány azon tagjai ellen, akik gátlás nélkül kiszolgálták a Rákosi-Gerő-féle klikket. Ezeknek az eltávolítását követeljük.

A magyar fiatalok, egyetemisták, munkások, katonák életüket, vérüket ontották a magyar nép igazságos ügyéért és köztük a ti ügyetekért is.

Az ország egész munkássága sztrájkokkal harcol addig, amíg ki nem vonják Magyarországról a szovjet csapatokat, mert az az egyetlen és biztos feltétele a független, demokratikus Magyarország megteremtésének.

Magyar Parasztok. Elérkezett az ideje annak, hogy ti is cselekedjétek a magyar forradalomért, igazságos ügyünkért,

A ti harcotok a mezőgazdasági termelés megindítása, a jövő évi kenyér megtermelése. Szántsatok, vessetek, hogy a szabad Magyarország népének oly sokszor vérrel áztatott földje bő kenyeret termeljen.

Budapest és városok forradalmi népe, a munkások, egyetemisták és a szabadságharc sebesültjei kenyeret kérnek, húst kérnek, zsírt kérnek és tejet kérnek a magyar falvak népétől.

Termeljétek és adjátok, mert ez a ti szabadságharcotok a független Magyarorszáért.

Teremtsétek meg forradalmi és fegyelmezett nemzeti bizottságaitokat.

Magyar Parasztok most már nem viszik külföldre fáradtságos munkátok gyümölcsét, hanem a magyar gyermekek, a magyar édesanyák és testvéreitek javára fordítják

Sopron, 1956 november 1.

**Gödöllői Agrártudományi Egyetem
és a Soproni Egyetemi Karok
Forradalmi Bizottsága**

Ft. Soproni MEFESZ Bizottsága. — Gy.-S.-megyei Nyomda, Sopron

A vidéki csoport röplapja (SL)

Nagy Imre
miniszterelnök urnak,

B u d a p e s t .

Miniszterelnök Ur!

Az Erdészeti Tudományos Intézet Ideiglenes Forradalmi Bizottsága az alábbi nyilatkozatot teszi:

- 1./ Tisztelet és csodálat azoknak a forradalmi szabadságharcosoknak, akik vérükkel vivják ki szabadságunkat az egész világ előtt és ezzel az Erdészeti tudományos munka szabadságát is lehetővé teszik.
- 2./ Osatlakozva egész népünkhöz kijelentjük, hogy addig nem végünk tudományos munkát, amig biztosítékot nem kapunk a szovjet csapatok záros határidőn belüli kivonására.
- 3./ Semleges államformában kívánunk élni békében minden állammal Svájc, Ausztria mintájára.
- 4./ Szabad és ^{titkos} választást kérünk még ebben az évben ENSZT megfigyelők/mellett.
- 5./ Támogatjuk Miniszterelnök Urat szabad hazánk rendjének helyreállítása érdekében kifejtett munkájában azzal, hogy kormányának összetételét vizsgálja felül és azt egészítse ki, illetőleg alakítsa ujja a szabadságharcosokból és azokból, akik alkalmasak szabad hazánk építésére.
- 6./ Érezzük és tudjuk, hogy ránk nagy feladatok várnak és ebben maradéktalanul helyt fogunk állani.

Fenti nyilatkozatunkat megküldöttük a Magyar Tudományos Akadémia Forradalmi Bizottságának, a Földművelésügyi Miniszter Urnak, az Országos Erdészeti Főigazgatóság, az Erdőmérnöki Főiskola, a Forradalmi Magyar Honvédség és Ifjúság, valamint a Szabad Kossuth Rádió Forradalmi Bizottságának,

B u d a p e s t, 1956. november 1.

ERDÉSZETI TUDOMÁNYOS INTÉZET
Ideiglenes Forradalmi Bizottsága

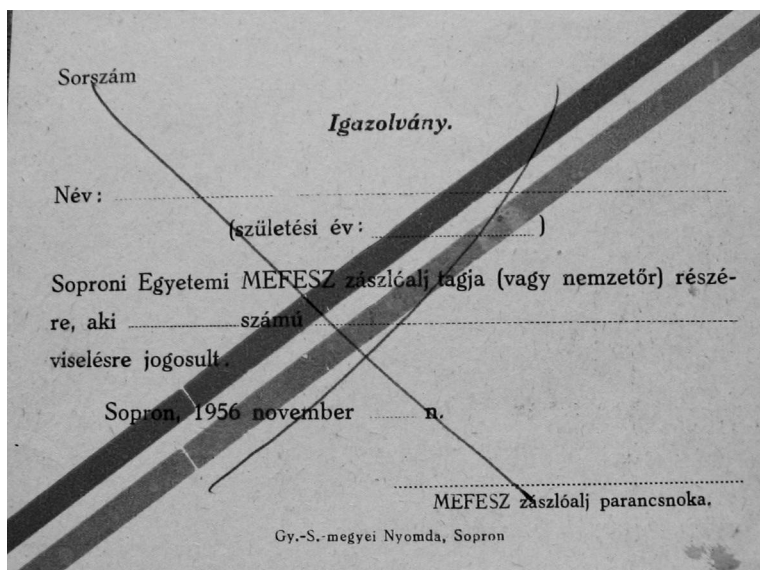
Mérnök-hallgatók az Arbeiter Zeitungot olvassák.
Lappinger Edit, Varga László, Söveges József (Fotó: Walter Henisch)

Az Ideiglenes Nemzeti Tanács és a küldöttek a Himnuszot éneklik a soproni városházán (Fotó: Walter Henisch)

A Soproni Erdészeti Technikum diáklányai
október végén a Szent György utcában (Fotó: Jack Esten)

Minta: A Soproni Egyetemi MEFESZ zászlóalj tagsági igazolványa (SL)

Vörös keresztet küldemény: „Az amerikai nép adománya”
(Balsay-gyűjtemény)

Soproni

MEFESZ-HÍRADÓ

1. SZÁM.

SOPRON, 1956. NOVEMBER 12.

H I R E K

Értesítjük Sopron város lakosságát, hogy a Soproni Műszaki Egyetem Rektori Tanácsa, valamint a MEFESZ Vezetősége f. hó 10-én gyűlést tartott, amely gyűlés keretében az alábbi határozatot hozta:

1. Az Egyetem javasolt neve: Soproni Műszaki Egyetem. Ezzel egyidőben megszűnik az Egyetem, illetve Főiskola széttagoltsága. A Műszaki Egyetemenek jelenleg három kara van: Bánya-, Erdő- és Földmérő-mérnöki Kar.
2. Választott ideiglenes rektor: dr. Vendel Miklós akadémikus, egyetemi tanár.
Dékánok:
 - a) Bánya- és Földmérő-mérnöki karon:
dr. Zambó János egyetemi tanár.
 - b) Erdőmérnöki karon:
dr. Magyar János egyetemi tanár.
3. Az egyetemi ifjúság továbbra is a MEFESZ szervezetet tekinti magáénak, amely a korábban 16 pontban lefektetett követeléseit változatlanul fenntartja és azok megvalósításáért minden körülmények között harcol.
4. Nem igaz az, hogy minden egyetemi hallgató nyugatra menekült. Jelenleg az egyetemenek 414 hallgatója van.
5. Mi az eltávozott hallgatótársainkat testvéreinknek tekintjük és szeretettel várjuk ősi Alma Materünk védőszárnya alá vissza.
6. A kormányt **eselekedetei alapján** ítéljük meg.
7. Az Egyetem és diák-otthonok autonóm területek, amely autonómiát a Szovjet Parancsnokság is elismert és ez lényegében azt jelenti, hogy fegyveres testület tagjai csak rektori engedéllyel léphetik át kapuit a rektor megbízottjával, természetesen fegyvertelenül.

Fk. Soproni MEFESZ Bizottsága — 100-5. Mezei Nándor, Sopron

A forradalom utóvédharcának beszédes dokumentumai. A Csaba József és Bozó János szerkesztette Soproni MEFESZ-Híradó első száma (SL)

Soproni

MEFESZ-HÍRADÓ

3. SZÁM.

SOPRON, 1956. NOVEMBER 14.

H I R E K

Pontjainkkal csatlakozunk a munkásság követeléseihöz:

1. A jelenlegi kormányt személyi összetételénél fogva nem tartjuk alkalmasnak az állam vezetésére és új demokratikus választójogi törvény kidolgozására. Követeljük, hogy **Nagy Imre** alakítson koalíciós kormányt.

2. Szabad, független, semleges demokratikus Magyarországot akarunk, amelyben valóban minden hatalom a dolgozó népé. Ennek érdekében általános titkos választásokat követelünk az egész országban, több demokratikus párt részvételével.

3. Csatlakozunk a munkásság azon követeléséhez, melyben felszólítják a kormányt, hogy a további vérontások megszüntetése és a rend helyreállítása érdekében azonnal vonja vissza azt a felkérését, amellyel a szovjet haderőt szabadságharcosaink ellen harcba állította.

4. Követelünk a szabadságharcosok részére teljes amnesztiát.

5. A Magyar Nép ellensége, aki kihasználva az ország nehéz gazdasági helyzetét, csak saját egyéni érdekeit szem előtt tartva közszükségleti árucikkeit magasan, áron felül adja el. Dolgozó Parasztok! Ez csak a Ti hazafiasságtokon múlik.

Egyetemi Ifjúság.

Figyelmeztetés! Csak a MEFESZ pecséttel jelölt felhívások tartalmazzák az egyetemi ifjúság állásfoglalását.

A Soproni MEFESZ-Híradó 3. és egyben utolsó száma (magángyűjtemény)

Válogatott bibliográfia

Könyvek, tanulmányok

Bölecz Béla: Elsodort falevelek. Bp.: Minerva, 2002

Az Erdőmérnöki Főiskola jelentése az 1956/57. iskolai év eseményeiről - összeáll., [Farkas Vilmos].- [Sopron], 1957

Az Erdőmérnöki Főiskola jelentése az 1956/57. iskolai év eseményeiről / szerk. Oroszi Sándor.– Budapest, 1996. Erdészettörténeti Közlemények XXIV.

56-os emlékek / szerk. Nyári László, Oroszi Sándor.–Budapest-Sopron, 1998. Erdészettörténeti Közlemények XXXVII.

1956 plakátjai és röplapjai: október 22 - november 5. / összeáll., szerk. Izsák Lajos, Szabó Lajos, Szabó Róbert. - Bp.: Zrínyi, 1991. - p. 395-408. Győr-Sopron megye plakátjai és röplapjai

1956 sajtója / összeáll. Nagy Ernő. - 1. mo-i kiadás. - Bp. : Tudósítások K., 1989. - 369 p. Győr-Sopron megyei Hírlap 1956. okt. 25., okt. 31., nov. 1., nov. 3. kiadásaiból válogatás.

1956 vidék sajtója / összeáll. és szerk. Izsák Lajos, Szabó József, Szabó Róbert. - Budapest : Korona, 1996. - p. 345-382.

Gyökerek és lombok. Erdészportrék 1. / szerk. Pápai Gábor – Országos Erdészeti Egyesület, 2000

Gyökerek és lombok. Erdészportrék 2. / szerk. Pápai Gábor – Országos Erdészeti Egyesület, 2002

Gyökerek és lombok. Erdészportrék 3. / szerk. Pápai Gábor – Országos Erdészeti Egyesület, 2003

Gyökerek és lombok. Erdészportrék 4. / szerk. Pápai Gábor – Országos Erdészeti Egyesület, 2005

Győr-Sopron megyeiek emlékeznek az 1956-os forradalomra / [írta és szerk. Erdélyi Iván et al.]- Bp.-Zrínyi, 1991. - 98, [28] p

Hahn Fülöp: Egyetemünk két országban. Eugene, 1997

Ismét tüzek a végeken, 1956: A Soproni Egyetem krónikája dokumentumok tükrében. I-II Összeáll. Hiller István Sopron, EFE 1990

Kozák Antal: „Forestry at UBC. The Sopron Story.” Online:
<http://www.forestry.ubc.ca/anniversary/sopron.htm>.

Major Richárd: Vadváltók.– Bp.: Püski Kiadó Kft., 2000

Nagy Attila: Itthon maradottak – [Sopron], é.n. (kézirat)

Papp Sándor: Az 1956-os forradalom és a soproni Erdőmérnöki Főiskola és Nehézipari Műszaki Egyetem, 1990 (kézirat)

Peéry Rezső: Pannon napló és jelentés In.: Tanulmányok a magyar forradalomról / szerk. Borbándi Gyula, Molnár János. - München : Auróra Könyvek, 1966. - p. 297-328.

Pintér László: Látomások a múltból.- Bp.: Tarsoly, 2000

Polgár Annamária: Hungarian Immigration to Canada after 1956: The Sopron Faculty of Forstry in British Columbia. ELTE Bp, 2004 (kézirat)

Rétfalvi László: Az 1956-os soproni forradalmi események. In: Rögös utak. Erdészek belső és külső száműzetése az 50-es években. Erdészettörténeti Közlemények XLIX. Erdész Szellemi Műhely. Bővített kiad. Bp., 2003. p. 231-299

Rétfalvi László: Adalékok az 1956-os soproni eseményekhez. In: Kapocs 34. évf. 41. sz. p. 8-14 .

Rétfalvi László: 1956. Sopron In. Kapocs 35. évf. 42 sz. p. 12-19.

Roller Kálmán: The Sopron Chronicle. Sopron 1956-Vancouver 1986. Toronto, 1986

Roller Kálmán: „...Mi is voltunk egyszer az Akadémián”. Soprontól Vancouverig, 1956-2000. Bp., 2001.

Sarkady Sándor ifj.: Sopron és környéke az 1956-os forradalom napjaiban. Egykori lapok, röplapok és rádióadások alapján az országos események hátterével. Sopron, 1990 (kézirat)

Sopron, 1956. szerk. Nyári László, Oroszi Sándor .- Budapest-Sopron, 1997. Erdészettörténeti Közlemények XXIX.

Szabó Róbert-Bank Barbara. Soproni egyetemisták és főiskolások az 1956-os forradalomban =Nagy Imre és kora: Tanulmányok, forrásközlések III. (Vidéki diákmozgalmak 1956-ban.) -Bp.- Nagy Imre Alapítvány, 2004. p. 403-427

Tompa Károly: Ötven évi jegyzeteimet lapozom. Bp.: OEE Esz, 1996

Varga László: A forradalom hangja. Magyarországi rádióadások. - Bp., Századvég: Nyilvánosság Klub, 1989. - 507 p. - (Századvég füz., 3.)

A vidék forradalma 1956 II. köt. szerk. Szakolczai Attila - Bp., 1956-os Intézet-Budapest Főváros Levéltára, 2006. - 469. p.

Dokumentumfilmek

BBC Panorama special report from the Hungarian-Austrian border (Sopron, Mosonmagyaróvár, Győr) – George Mikes and Charles Wheeler report (1956)

Civil War in Hungary – British Pathé News 1956. november 1.

Az elvándorolt alma máter 1-2. Operatőr. Nádorfi Lajos, szerkesztő-rendező: Novobáczky Sándor (Videant Film Produkció 2002-2004)

Forradalom vér nélkül. Sopron 1956. Operatőr: Náhlik Nárcisz, szerkesztő-rendező: Orosz Attila (2006)

Russia Chruses Hungary – Warner Pathé News
News Magazine of the Screen, The (vol.7, Issue 4) (1956/12/00)

Sajtó, sajtócikkek

Soproni Napló, I. évf. 1. sz. 1956. november 3.

Csatlakozunk a Szegedi Egyetem és a Budapesti Műszaki Egyetem fiataljaihoz: Ülést tartott az első soproni diákszékhely In: Győr-Sopron megyei Hírlap, XII. évf. 250. sz. 1956. október 23. 2. lap

A barátság határán In: Győr-Sopron megyei Hírlap, XII. évf. 259. sz. 1956. november 3. 1. lap

Megható és lelkesítő In: Népszava 77. évf. 2. sz., 1956. november 2. 2. lap

Die Wiedergeburt der Demokratie in Ungarn: Das nationalkomitee verwaltet die Stadt und den Bezirk Sopron – Das Hauptquartier der Revolutionäre ist die Universität. In: Arbeiter Zeitung, 1956. október 31. 3. lap

Sarkady Sándor ifj.: A múltat hívták tetemre: A soproni diákság 1956 ban. Kisalföld, 46. évf. 248. sz. (1991. október 22.) 10. p.

NÉVMUTATÓ

- Adamovich László, 150
Ágfalvi Imre, 145, 150
Agg Pál, 64
Ágh Tiborné, 150
Aigner József Dr, 51
Ajtay László, 51, 150
André Béla, 12
Apt Kamill, 9, 20, 83, 133, 150,
162, 165, 203
Apt Ödön, 52, 137, 139, 150
Babits György, 52, 62, 150
Babos József, 64
Bajor Mátyás, 26, 150
Bajzák Dénes, 36, 48, 51, 122,
150, 204
Bak József, 42, 150
Bakó József, 150
Bakonyi Nándor, 52, 150
Balázs Árpád, 150
Balogh Judit, 98, 105, 128, 166
Balsay Endre, 92, 188, 203
Bán László, 150
Banadics István, 32, 150
Bank Barbara, 12, 192
Bánszegi József, 162
Bányai Antal, 161
Barabás József, 26, 36, 150
Baraksó János, 150
Baranyai József, 64, 65, 83,
101, 150
Baranyai László, 14, 16, 59
Barbara Pflaum, 71
Barta Kató József, 22, 150
Bartucz Ferenc, 9, 13, 140, 150
Bátay János, 65, 150
Baté Lajos, 51
Bátor Albert, 30, 31, 36, 150
Bauer József, 23, 30, 150
Becht Kálmánné, 13
Beck, postai dolgozó, 28
Beck, svájci Vöröskereszt, 18,
106
Bencze Pál, 57, 150
Benedek Csaba, 42
Benedek Dániel, 15, 150
Benke István, 35, 150, 161
Benkovits Ernő, 150
Benkő Géza, 11, 16, 64, 65, 85,
89, 150, 203
Benkő Sándor, 162
Benyovits Gyula, 151, 161
Bérczes Zsolt, 62, 151
Berényi Ödönné, 112
Bertha Miklós, 64
Beskó, 45
Betkó János, 30, 151
Bezerédy Gyula, 151
Bicker Nándor, 162
Biriczné, Csillag Ilona, 59
Biró Béla, 151
Biró Mihály, 163
Bíró Mihály, 44
Biró Zoltán, 151
Bitter Mária, 70
Blanszky József, 32, 151, 162,
164
Boda Zoltán, 25, 26, 93, 151
Bodnár Lajos, 36
Bodnár László, 42, 151
Bódy László, 30
Bognár Antalné, 108
Bognár Dezső, 16, 141
Bognár Imre, 163
Boncsuk ezredes, 143, 146
Borbándi Gyula, 192
Bordulák Zoltán, 40, 151
Boros Zoltán, 40
Bors Jenő, 41
Bozó János, 15, 18, 147, 151,
189
Bölecz Béla, 16, 191

Böröczky Egon, 32, 151
 Buda György, 64, 65, 142, 151
 Bugyik Endre, 151
 Bugyik György hadnagy, 51
 Bujdosó Alpár, 9, 15, 17, 19,
 20, 67, 84, 117, 121, 126,
 129, 140, 142, 143, 151,
 168, 203
 Busovszky Flóris, 26
 Charles Wheeler, 193
 Cuppon László, 163
 Czencz Sándor, 16
 Czibola Imre, 164
 Cs. Nagy Béla, 39
 Csaba József, 26, 41, 148, 151,
 189
 Csanádi Béla, 162
 Csanády Etele, 151
 Csányi Elek, 45, 151
 Csapó Imre, 42, 85, 151, 161
 Csapody István, 56, 151
 Cseri Tivadar, 151
 Csicsay Albin, 23, 151
 Csiszár Gyula, 164
 Csizmadia, 162
 Csizmazia József, 151
 Csoma Erzsébet, 32, 151
 Csontos Tamás, 164
 Csuka Endre, 30, 151
 Danczinger Edit, 45, 114, 151
 Dánielfi Zsolt, 35
 Dánielfy Zsolt, 151
 Dávidházy István, 40
 Demeter Ferenc, 35, 151, 162
 Dér Ferenc, százados, 12, 13
 Dibúz Jenő, 51, 151, 165
 Dienes ezredes, 41
 Ditrói Zoltán, 30
 Dobay Pál, 148
 Donáth György, 43, 44, 83, 92,
 140, 151
 Dudás József, 151, 162
 Éder Imre, 152
 Éliás József, 152
 Erdei Ferenc, 160
 Erdélyi Iván, 191
 Erdey Sándor, 36
 Fábián Lajos, 14
 Fáklya Károly, 152
 Faragó Tibor, 30, 152
 Farkas Antal, százados, 13, 14,
 105, 141, 152
 Farkas Imre, 64
 Farkas István, 46, 152
 Farkas József, 160, 161
 Farkas László, 51, 152
 Farkas Vilmos, 16, 59, 145,
 152, 191
 Fatalin Gyula, 32, 152
 Fejes József, 34, 152, 161, 162,
 163
 Fekete József, 162
 Fekete László, 13
 Fekete Tibor, 30, 51, 152
 Fencz Ferenc, 41
 Ferenczy százados, 135
 Fodor Imre, 36, 152
 Fogarasi János, 152
 Főző István, 116
 Frank Antal, 34
 Franz Leiss, 70
 Futó László, 152
 Fülöpp István, 40
 Fülöpp Zoltán, 40
 Füredi Antal, 92
 Fűzi Antal, 32, 152
 Fűzi Ferenc, 152
 Gaál István, 39
 Gábos Imre, 17, 28, 30, 48, 152
 Gácsi Vendel, 13, 22, 32, 64,
 65, 66, 127, 142, 152
 Galambos, 45
 Gárdonyi Gyula, 36
 Gáspár, 18, 64
 Géczy Ferenc, őrnagy, 13, 64
 Gellai [István], 133
 Gereben Gábor, 152
 Gerő Ernő, 11, 132, 136, 140
 Gmász János, 32, 152, 161,
 163, 164

Góczán László, 42
 Goda János, 90
 Goda Miklós, 152
 Gombás Elemér, 28, 152
 Gosztonyi Miklós, 52, 53, 63,
 64, 152
 Göndöcs Imre, 41
 Görgényi Béla, 42, 43, 152
 Grátzer Miklós, 24, 26, 34, 42,
 43, 107, 110, 120, 131, 136,
 152, 204
 Gregoretics, 34
 Gunda Mihály, 59
 Gyenes, 161
 Györi Jenő, 36
 Gyulai Zoltán, 14, 16, 17, 58,
 91, 141, 144, 152
 Gyurátz János, 45
 Habermann Gyula, 42, 152,
 160, 161
 Hahn Fülöp, 18, 110, 136, 152,
 191
 Halász Imre, 152
 Haller Ottó, 45
 Halupa Lajos, 18, 153
 Halupa Lajosné, 153
 Hanák Gábor, 78
 Haniszko Gusztáv, 134
 Hantó Károly, 28, 152, 161
 Hargitai István, 36
 Hegedüs Csaba, 39
 Hegedüs János, 55, 56, 63,
 153
 Hegyi Ferenc, 36
 Héjjas József, 64, 65, 153
 Henzel János, 153
 HERNITZ Ferenc, 16
 Herpay Imre, 22, 23, 45, 46,
 48, 116, 148, 153, 160, 171
 Herta Gart, 70
 Hidas István, 46, 153
 Hiller István, 12, 66, 119, 191
 Hintsch Gusztáv, 22, 153
 Hirczy Béla, 56, 153
 Hirt Miklós, 34
 Holló Lajos, 131
 Hoós László, 18
 Hortobágyi János, 11
 Horváth Boldizsár, 29, 153
 Horváth Gusztáv, 46
 Horváth Imre, 63
 Horváth István, 53, 160, 162,
 163, 164
 Horváth József, 162, 163
 Horváth László, 160
 Horváth Mihály, 153
 Horváth Sándor, 64, 65, 153
 Horváth Zoltán, 32, 153
 Hőgyész Gyula, 163
 Hreblay László, 119, 153, 161,
 162, 163
 Hudák János, 32, 35, 153
 Hún Béla, 9, 11, 15, 16, 18, 63,
 64, 66, 67, 86, 117, 131,
 133, 142, 153
 Hunyadi László, 28, 153
 Huszár Attila, 163
 Huszár Károly, 83, 126, 153
 Igmándy Zoltán, 22, 45, 51,
 126, 153
 Illés József, 153
 Illyés László, 30, 42, 153
 Izsák Lajos, 191
 J. László, 52
 J. Rankin, 133
 Jablanczy Sándor, 91, 153
 Jack Esten, 187
 Jäger Ferenc, 41
 Jakucs Sándor, 44, 153
 Jamrik István, 53, 153
 Jankó Gábor, 153
 Jéhn Antal, 23, 153
 Jovicza Alojzia, 56, 153
 Józsa József, 153, 169
 Juhász Miklós, 10
 Jurasits József, 153
 Kádár Attila, 30, 153
 Kalinti István, 48, 153
 Kalmár, 163
 Kámán László, 161

Kántás Károly, 17, 119
 Kapitány József főhadnagy,
 165
 Kapusza János, 154
 Kardos József, 69
 Kárpáti István, 29, 154
 Kassay Viktor, 64, 154
 Katalin Imre, 161
 Katona Károly, 161
 Katona Sándor,
 rendőrkapitány, 13, 14, 17,
 66, 86, 104, 141, 142, 154,
 161, 203
 Kecskeméti Károly, 46
 Kecskés Ernő, 164
 Kecskés Mihály, 154
 Kéky Gyula, 154
 Kellner Sándor, 141
 Kenedi Imre, 26, 27, 48, 120,
 154
 Keresztes Ferenc, 46, 162
 Kéri János, 154
 Kerkai István, 52, 154
 Kertész István, 11, 19, 89, 131,
 132
 Kéthly Anna, 19, 20, 133, 143
 Khogler Ilona, 39, 154
 Király Béla, 30, 36, 46, 154,
 160
 Király Ernő, 145, 154
 Király Ilona, 48, 120, 121, 137,
 204
 Kis Tamás, 154
 Kisházi Jánosné, 154
 Kiss Gyula, 29, 39, 65, 154
 Kiss Iván, 48
 Kiss János, 41, 154
 Kiss Jenő, 162, 163
 Kiss József, 154
 Kiss László, 62, 154
 Kiss Mózes, 160, 162, 164
 Kiss Tamás, 32
 Kiss Tamás László, 15
 Klíma Imre, 65, 145, 154
 Kobor József, 39
 Kocó János, 154
 Kocsis István, 57, 154
 Kocsis József, 135
 Kocsor Ferenc, 154
 Komlóssy József, 34, 154
 Kopeczky Lóránt, 154
 Kornya Lajos, 154
 Kósa György, 34
 Kossányi, 133
 Kótai Albert, 64, 154, 169
 Kotsis Gyula, 13
 Kovács András, 32, 124
 Kovács Barna, 17, 154
 Kovács Béla, 154
 Kovács Endre, 154
 Kovács Ferenc, 34
 Kovács Illés, 59, 154
 Kovács János, 30, 42, 155
 Kovács Lajos, 154, 161
 Kovács Lajosné, 112
 Kovács László, 29, 155
 Kovács Miklós, 162
 Kovács Miklós, 87
 Kozák Antal, 39, 125, 155, 192,
 204
 Kozma János, 36, 51, 155, 162,
 164
 Kóhalmy Tamás, 155
 Kőmíves Géza, 13
 Körmendi Péter, 30, 155
 Krajczár Ernő, 65, 155
 Krasznai Ferenc., 13
 Kripl Jakab, 28, 155
 Kurucz Ferenc, 86, 155, 160,
 162
 Küllői László, 29
 Lakatos József, 155
 Lámfalussy Sándor, 147
 Láng László, 155
 Lappinger Edit, 186
 László Antal, 35
 László Antalné, 35
 László Pál, 65, 155
 Lázár József, 36
 Leck Szilveszter, 164

Lenchés Imre, 16, 17, 41, 117, 155, 165
Lenchés L, 41
Lengyel Károly, 35, 155
Leskó György, 32, 90, 124, 155, 204
Létz János, 164
Lichtl Béla, 162
Lipp András, 131
Liptai Tibor, 155
Lóránt Miklós, 119, 155
Lovászi Gyula, 19
Lődör Ferenc, 155
Lőwy László, 163
Lukács Albert, 51, 155
Lux András, 155
Machatsek Gyula, 11
Madarász István, 64
Madas Gabriella, 126
Magasi László, 22, 129, 136, 155
Magdics Mátyás, 45, 62, 155
Magyar János, 66, 130, 147
Major Richárd, 192
Makrai László, 155
Markó, 130, 146
Markovits Máté, 155
Márkus Ernő, 52
Márkus Jenő, 52, 155
Marnyik Péter, 155
Martos András, 57, 138, 155
Masznyik László, 53, 96, 97, 99, 155, 203
Máté József, 39
Matolcsi Géza, 39, 125, 155
Mayer Béla, 41
Mészáros Anna, 57, 112, 155
Mészáros Gyula, 20, 65, 66
Mészáros István, 162
Mieth István Dr., 51
Mikes györgy, 193
Mikes György, 17, 142, 168
Módy [Endre], 132
Mohácsi Zoltán, 14
Mohorosi Antal, 28, 156
Molnár Géza, 11, 15, 32, 65, 124, 156
Molnár István, 13, 18, 19, 64
Molnár János, 192
Molnár József, 156
Molnár Károly, 52
Moór Ferenc, ezredes, 66, 142, 145
Nádorfi Lajos, 193
Nagy Attila, 192
Nagy Bertalan, 45
Nagy Ernő, 191
Nagy György, 156
Nagy György, főhadnagy, 67, 86, 156
Nagy Imre, 12, 15, 19, 21, 60, 66, 76, 79, 81, 82, 133, 143, 145, 148
Nagy József, 112, 123
Nagy László, 10, 11, 13, 18, 51, 60, 62, 104, 127, 129, 140, 147, 156, 204
Nagycenki Emil, 36
Náhlak Nárcisz, 193
Nándorffy Nándorné, 156
Nehru., 146
Németh Antal, 30, 31, 36, 156
Németh Ede, 156
Németh Ferenc, 112, 156, 162, 164
Németh István, 112
Németh János, 62, 147, 156
Németh József, 39, 163
Németh Kálmán, 134, 156, 204
Németh Lajos, 14
Nemky Ernő, 156
Novecki János, 39
Novobáczky Sándor, 193
Nyári László, 191, 192
Nyers Ferenc, 156, 162, 163, 165
Nyertes Antal, 156
Nyulász István, 42, 147, 156
Oczella István, 156

Okolicsányi-Kuthy Zoltán, 28, 156
 Olajos Károly, 156
 Olasz György, 161, 164
 Olcsvári Sándor, 156
 Orlóczy László, 15, 156
 Orohocky Róbert, 36, 160
 Orosz Attila, 193
 Oroszi Sándor, 191, 192
 Oroszlán József, 156
 Ort Pál, 161
 Oszkoshott, 133
 Ott János, 45, 156
 Otto Graf, 133
 Otzella István, 42
 Ötvös Imre, 136, 204
 Pál Dénes, 42, 156
 Pál László, 45, 114, 156, 204
 Palaczk Géza, 34, 156, 163
 Pálka László, 136
 Palkovits János, 156
 Páll Endre, 61
 Pápa Ferenc, 19, 34, 156
 Pápai Gábor, 191
 Papp, 119
 Papp Ferenc, 27, 28, 52, 156
 Papp István, 19
 Papp Istvánné, 19
 Papp Sándor, 192
 Papp Tivadar, 156
 Paraz Géza, 44
 Pászner László, 42, 157, 161
 Paulay Zsolt, 136, 138
 Péch Gyula, 4, 18, 25, 26, 93, 95, 120, 157, 203
 Peéry Rezső, 11, 13, 15, 17, 192
 Perlaki Ferenc, 15, 18, 63, 64, 157
 Peter Strasser, 73
 Péterffy László, 44
 Pintér László, 138, 192
 Pirkhoffer János, 15, 20, 129, 157, 204
 Pittner Jánosné, 145
 Polgár Annamária, 192
 Ponyi Imre, 157
 Porpácz Lehel, 32, 36, 61, 157
 Pödör János, 52
 Prieger Tibor, 157
 Puskás András, 157
 Rab Mihály, 147
 Rab Rudolf, 157
 Rábay Antal, 157
 Rabóczy László, 157
 Rác Ernő, 79
 Rác József, V. éves, 32, 35, 50, 51, 57, 64, 157
 Rajnai Ferenc, 157, 163
 Reffka István, 30, 157
 Reisz László, 44
 Reszneki Zákó András, 142
 Rétfalvi László, 29, 48, 61, 65, 83, 96, 98, 101, 103, 124, 125, 157, 192, 203, 204
 Révész Márta, 130
 Ridler Antal, 41, 46
 Roller Kálmán, 12, 15, 17, 20, 22, 75, 89, 110, 119, 127, 139, 140, 142, 145, 149, 157, 192
 Rónay Ferenc, 157
 Rónay Sándor, 157
 Ronyecz József, 28, 48, 101, 157
 Roxer Egon, 137
 Rózsavári Ferenc, 157
 Rozsnyay Zoltán, 36, 157
 Rumpf János, 185
 Ruzsinszky László, 136
 Ruzsovics Ernő, 145
 Safranyik László, 136, 157
 Sági Éva, 8
 Samu Zoltán, 87
 Sári Zoltán, 16, 69, 157
 Sarkady Sándor ifj., 8, 192, 193
 Sas Endre, 157
 Sántori Éva, 157
 Sátor Vilmos, 13

Sebestyén László, 48, 157, 164, 165
Sébor János, 14, 58, 141, 144, 145, 157
Setz János, 164
Sevela Sándor, 157
Siklós Mihály, 48, 157
Simon Gyula, 52, 157
Simonyi Miklós, 40
Sinka Gyula, 138
Sipos Imre, 30, 42, 51, 157
Solymosi József, 32, 158
Somfai Attila, 158
Somogyi-Tóth Eszter, 48, 120, 158
Somogyvári Lajos, 17
Sopronyi László, 70
Söveges József, 186
Spándli Imre, 158
Spuriga István, 34, 158
Starr Zoltán, 44
Stasney Albert, 10, 145, 147
Steinhof Oszkár, 51, 158
Stemler Ferenc, 30, 158
Strausz József, 75
Surányi Imre, 163
Suta János, 61
Sürü András, 158
Süveges Sándor, 39
Szabadszki Károly, 11
Szabnár Gusztáv, 161
Szabó Barna, 15, 158
Szabó István, 59, 158, 164
Szabó János, 28, 164
Szabó József, 191
Szabó László, 158
Szabó Pál, 164
Szabó Róbert, 12, 191, 192
Szabó Sándor, 145
Szádeczky-Kardoss Béla, 45, 158
Szádeczky-Kardoss Gyula, 34, 45, 57, 131, 158, 204
Szakáll Ede, 14
Szakály Miklós, 158
Szokolczai Attila, 11, 12, 193
Szalai Ferenc, főhadnagy, 13
Szalai István, 64
Szalai Zoltán, 162
Szalay Zoltán, 29, 158
Szalontay [László], 133
Szarka Imre, 161
Szauer János, 158
Szechányi Elemér, 11
Szedenik József, 42, 158
Szeisz András, 53
Székely Endre, 28, 158
Szemerey Tamásné, 8
Szenkovics László, 66, 161
Szentei Barnabás, 111, 112, 113, 158, 204
Szent-Istvány Aladárné, 57, 158
Szentkeresztury János, 46
Széplaki Tibor, 34
Szerdahelyi Ödön, 13
Szigethy Attila, 11, 17, 142, 145
Szigethy Dezső, 13
Szigeti István, 45
Sziklai Mihály, 30, 158
Sziklai Oszkár, 158
Sziksza Klára, 137
Szilágyi István, 129
Szilasi József, 53
Szodorai Antal, 138
Szokody István, 162
Szokody László, 45, 88, 158, 163, 164, 165
Szombati János, 161, 162
Szőke Anna, 145
Szücs Ferenc, 39
Szücs Géza, 14
Szücs, örmagy, 64, 92
Szy Ferenc, 63, 65, 158
T. Lénárd, 164
Takács Endre, 14, 15, 16, 17, 21, 64, 106, 158
Takács József, 52, 158
Takaró László, 34, 158

Taliga László, 46, 158
Tamási Miklós, 158
Tanka Sándor, 32, 34, 41, 42, 158
Tárczy-Hornoch Antal, 17, 135
Tardos Rezső, 34
Tarnóczai Károly, 130
Tatai Mihály, 158
Terman István, 159, 163, 165
Teszárs Géza, 145
Thern Kamill, 159
Thurzai János, 44
Tihanyi István, 39
Tittmann József, 42
Tolnai István, 65, 129, 137, 159, 168
Tompa Károly, 62, 159, 193
Torján Iván, 32
Tormai István, 14
Tóth Endre, 159
Tóth Géza, 18, 159
Tóth Imre, 13
Tóth István, 104
Tóth János, 45, 161
Tóth József, 15, 28, 159
Tóth László, 167
Tóth Sándor, 34
Tóth Tibor, 15
Török Pál, 26, 34, 42, 43, 107, 120, 131, 159
Tulunger János, 30, 159
Turbuly Éva, 21
Tuskó Ferenc, 15, 17, 159
Újvári Ferenc, 66, 147, 159
Vágó György, 50, 51
Válint Erzsébet, 159
Vámosi, 119
Vancsura Rudolf, 66, 117, 159
Várad András, 162
Varga, 14
Varga Béla, 79, 159, 160, 161
Varga Domokos, 139
Varga Ferenc, 40, 46, 118, 159
Varga László, 159, 186, 193
Varga Pál, 18, 159
Varga Sándor, 161
Várkuti János, 13
Várszegi Géza, 64
Vas János, 162
Vaschinka Béla, 64
Vass Ferenc, 22, 41, 48, 53, 159
Végh Tibor, 52
Vékány János, 42, 159
Vendel Miklós, 17, 143, 146, 147
Vető, 163
Visi Elemér, 66
Visi Judit, 46
Vlaszaty Ödön, 45, 114, 159
Vörös Imre, 36
Vörös László, 30
Wágner József, 162, 163
Waliczky László, 169
Wennesz Gyula, 16
Winkler László, 41
Winkler Oszkár, 127
Witt Zoltán, 86, 161, 163, 164
Z. Ferenc, 46
Zács Károly, 26, 159
Zádorlaky-Stettner Miklós, 26, 99, 116, 117, 159, 204
Zambó János, 17, 127, 147
Zechmeister, 161
Zékány József, 42
Zilahi József, 159
Zombori, 103
Zombori István, 13, 80, 159
Zsigmond Katalin, 130
Zsilvölgyi László, 22, 159
Zsoldos Ferenc, 164

TARTALOM

Prológus	7
A Magyar Egyetemisták és Főiskolások Szövetsége (MEFESZ)	9
A soproni MEFESZ a forradalomban	10
A soproni MEFESZ első elnöke: Bujdosó Alpár (portrévázlat)	20
A soproni MEFESZ segélyszállítmányai	21
A soproni MEFESZ segélyszállítmányainak célállomása.....	54
A „Rádió, hírszerzés, sajtó” csoport munkatársai és munkája a forradalom idején	55
A soproni MEFESZ „Gyárak, vállalatok, vidék” csoportja	58
A soproni MEFESZ „Katonai, politikai ügyek” csoportja	63
A soproni egyetemi zászlóalj a fellelhető adatok tükrében	66
A gazdasági csoport fennmaradt dokumentumai	69
A forradalom tisztasága.....	70
Tudósítás Sopronból	73
A rádiók hullámhosszán	77
Szemelvények a kortárs visszaemlékezésekből	83
Apt Kamill: 56-os emlékeim	83
Benkő Géza: A Soproni Pártbizottság lefegyverzése.....	89
Balsay Endre: Soproni egyetemisták vették át a határ őrzését	92
Pécs Gyula visszaemlékezése.....	93
Masznyik László: Egy III. éves bányamérnök-hallgató útja Budapestre	96
Rétfalvi László: Segélyszállítmányok Budapestre.....	98
A forradalmi város rendőrkapitánya - Interjú Katona Sándorral	104

Grátzer Miklós: Az 1956-os gyógyszer szállítványok	107
Szentei Barnabás: 1956-os októberi napok és éjjelek	111
Pál László emlékei	114
Zádorlaky-Stettner Miklós visszaemlékezése.....	116
Kenediné Király Ilona levele	120
Bajzák Dénes: Néhány emlék 1956-ról.....	122
Leskó György levele Rétfalvi Lászlóhoz	124
Kozák Antal visszaemlékezése.....	125
Nagy László emlékei.....	127
Pirkhoffer János emlékei	129
Beszélgetés Szádeczky-Kardoss Gyulával	131
Németh Kálmán: A halhatatlan évfolyam	134
Ötvös Imre: 1956-ra emlékezem.....	136
Összefoglalás	140
Kronológia.....	144
A soproni MEFESZ utóvédharca	147
Epilógus	149
A levéltári dokumentumokban ránk maradt személyek (nem teljes) névsora.....	150
Gépjárműforgalom és üzemanyagkezelés a Főiskola területén	160
Mellékletek	166
Válogatott bibliográfia	191
Névmutató	194
Tartalom.....	202